

Årsredovisning 2013

LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB

Länsförsäkringar AB

I korthet

Länsförsäkringar AB med dotterbolag ägs av de 23 länsförsäkringsbolagen och har uppdraget att bedriva gemensamma affärer inom bank och försäkring, bedriva gruppens strategiska utvecklingsarbete och sköta service inom de områden som ger skalfördelar och effektivitet.

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av länsförsäkringsbolagen, tillsammans med 16 socken- och häradsbolag. Genom en tydlig roll i länsförsäkringsgruppens värdekedja bidrar Länsförsäkringar AB till att öka konkurrenskraften och sänka kostnaderna för att därigenom skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att bli framgångsrika på sina respektive marknader. Förutom moderbolaget Länsförsäkringar AB omfattar koncernen Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondliv och Länsförsäkringar Liv samt dotterbolag till dessa. Länsförsäkringar Liv med dotterbolag konsolideras inte i koncernen eftersom resultatet tillfaller försäkringstagarna. ■

Året som gått

**Länsförsäkringar AB-koncernens rörelse-
resultat** ökade till 923 (819) Mkr.

Räntabilitet på eget kapital uppgick oförändrat till 5 procent.

Koncernens eget kapital ökade med 1 268 Mkr och uppgick till 15 183 Mkr och konsolideringskapitalet uppgick till 18 031 (15 590) Mkr.

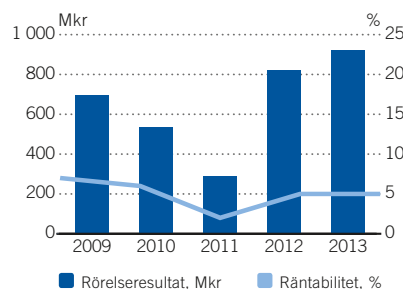
Det försäkringstekniska resultatet i sakförsäkringsrörelsen ökade till 434 (304) Mkr. Resultatförbättringen förklaras främst av ett starkt resultat i Agria Djurförsäkring och affärsområde Hälsa.

Rörelseresultatet i bankkoncernen stärktes med 92 Mkr till 647 (555) Mkr.

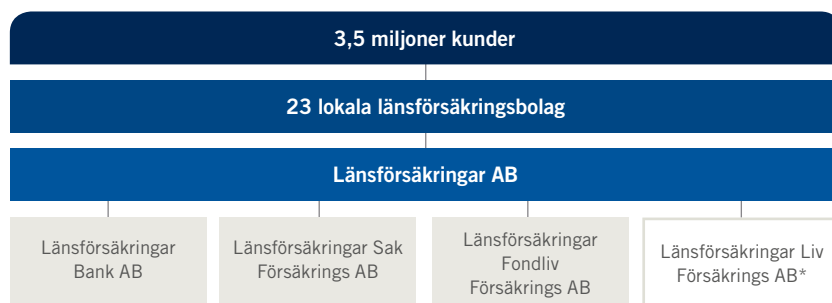
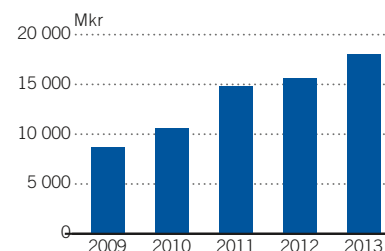
Resultatförbättringen förklaras främst av att räntenettet förbättrades till 2 230 (2 071) Mkr.

Resultatet för liv- och pensionsförsäkring inom Länsförsäkringar Fondliv ökade med 92 procent till 247 (127) Mkr. Den starka börsutvecklingen, ett ökat premieflöde och oförändrade administrationskostnader bidrog till det kraftigt förbättrade resultatet.

Rörelseresultat och räntabilitet på eget kapital, Länsförsäkringar AB, koncernen

Konsolideringskapital, Länsförsäkringar AB, koncernen

*Bolaget bedrivs enligt ömsesidiga principer och konsolideras inte i Länsförsäkringar AB.

FEMÅRSÖVERSIKTER

Länsförsäkringar AB, koncernen ¹⁾	2013	2012	2011	2010	2009
Rörelseresultat, Mkr	923	819	287	536	693
Konsolideringskapital, Mkr	18 031	15 590	14 800	10 613	8 710
Balansomslutning, Mkr	322 550	290 994	253 223	173 850	157 005
Räntabilitet på eget kapital, %	5	5	2	6 ²⁾	7

¹⁾ Exklusive livförsäkringsverksamhet, som drivs med vinstutdelningsförbud.

²⁾ Exklusive nyemission.

Länsförsäkringar Sak, koncernen	2013	2012	2011	2010	2009
Premieintäkt efter avgiven återförsäkring, Mkr	4 122	4 024	4 003	3 769	3 524
Försäkringsrörelsens tekniska resultat, Mkr	434	306	159	193	460
Rörelseresultat, Mkr	427	486	88	313	635

Länsförsäkringar Bank, koncernen	2013	2012	2011	2010	2009
Inlåning från allmänheten, Mkr	69 220	62 396	49 610	41 590	37 365
Utlåning till allmänheten, Mkr	162 003	149 942	134 011	117 910	99 582
Rörelseresultat, Mkr	647	555	385	345	258
Räntabilitet på eget kapital, %	7	6	5	5	4
Primärkapitalrelation enligt Basel II, %	15	14	12	12	12

Länsförsäkringar Fondliv	2013	2012
Premieinkomst, Mkr ¹⁾	9 473	8 714
Årets resultat, Mkr	247	127
Förvalt kapital, Mkr	77 517	62 944
Solvenskott	1,7	2,2

¹⁾ Enligt Svensk Försäkrings definition.

Länsförsäkringar Liv, koncernen	2013	2012	2011	2010	2009
Premieinkomst, Mkr ¹⁾	3 388	4 319	13 048	12 893	11 879
Årets resultat, Mkr	5 174	4 872	-13 063	3 716	18 106
Konsolidering, Gamla Trad %	107	111	109	107	107
Solvens, %	118	113	111	141	137

¹⁾ Enligt Svensk Försäkrings definition.

KREDITBETYG

Bolag	Institut	Långfristig rating	Kortfristig rating
Länsförsäkringar AB	Standard & Poor's	A-/Stable	-
Länsförsäkringar AB	Moody's	A3/Stable	-
Länsförsäkringar Bank	Standard & Poor's	A/Stable	A-1(K-1)
Länsförsäkringar Bank	Moody's	A3/Stable	P-2
Länsförsäkringar Hypotek ¹⁾	Standard & Poor's	AAA/Stable	-
Länsförsäkringar Hypotek ¹⁾	Moody's	Aaa	-
Länsförsäkringar Sak	Standard & Poor's	A/Stable	-
Länsförsäkringar Sak	Moody's	A2/Stable	-
Agria Djurförsäkring	Standard & Poor's	A-/pi ²⁾	-

¹⁾ Avser bolagets säkerställda obligationer.

²⁾ pi innebär att ratingen, som saknar prognos, baseras på publik information som till exempel årsredovisningar.

Om Länsförsäkringar

Kundägda länsförsäkringsbolag med lokal närvaro

Länsförsäkringar består av 23 lokala och kundägda länsförsäkringsbolag och det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB. Länsförsäkringsbolagen ägs av försäkringskunderna. Genom respektive länsförsäkringsbolag får kunderna ett helhetserbjudande inom bank, försäkring och fastighetsförmedling. Utgångspunkten är den lokala närvaron och förankringen – erfarenheten

visar att lokal beslutskraft, kombinerad med gemensam förvaltning och affärsutveckling, skapar ett mervärde för kunderna. Grundläggande är också en långsiktig omsorg om kundernas trygghet: Det finns inga externa aktieägare och kundernas behov och krav är därför det primära uppdraget. Länsförsäkringsgruppen har mer än 3,5 miljoner kunder och 5 900 medarbetare. ■

Innehåll

Inledning

- 2 Vd-kommentar
- 4 Om Länsförsäkringar AB
- 6 Affärsverksamhet
- 7 Organisation och fakta
- 8 Ägarstyrning

Hållbarhetsredovisning

- 10 Hållbarhet inom Länsförsäkringar
- 11 Socialt ansvar och samhällsengagemang
- 13 Medarbetare
- 16 Miljö
- 18 GRI-index

Ekonomisk redovisning

- 20 Förvaltningsberättelse
- 30 Bolagsstyrningsrapport
- 37 Femårsöversikt
- 38 Finansiella rapporter och noter för koncernen
- 83 Finansiella rapporter och noter för moderbolaget
- 97 Revisionsberättelse

Övrig information

- 98 Styrelse och revisorer
- 100 Företagsledning
- 102 Definitioner
- 103 Länsförsäkringar Liv-koncernens resultat- och balansräkning
- 104 Rapportdagar 2014
- 105 Adresser

Ett starkt, intensivt och framåtblickande år

VD-KOMMENTAR Länsförsäkringar AB-koncernen utvecklades mycket starkt under 2013. Samtliga verksamhetsgrenar visar på resultatförbättringar och vi har drivit ett antal framåtriktade projekt som vidareutvecklar vår verksamhet och skapar nytta för våra kunder.

Vi ser tillbaka på ett år med stora rörelser på både börser och räntemarknader. Flera av centralbankerna fortsatte att driva en mycket expansiv penningpolitik, samtidigt som den underliggande ekonomiska utvecklingen varit svag. Räntorna var låga under början av året men steg efter förväntningar om att Fed skulle dra ned på sina stödköp. Positiva signaler i Europa och högre tillväxt i USA bidrog till att 2013 glädjande nog blev ett starkt börsår. Vi ser framför oss en fortsatt långsam återhämtning i världsekonomin men penningpolitiken blir fortsatt expansiv även under 2014.

Starkt resultat i alla verksamheter

2013 blev ett mycket starkt år för Länsförsäkringar AB-koncernen. Vi ser resultatförbättringar inom alla verksamhetsgrenar. Inom sakförsäkringsaffären förbättras det tekniska resultatet med över 40 procent och totalkostnadsprocenten sjönk till 93 procent. Främst är det Agria och Hälsa som bidrar till resultatet och det är också dessa verksamheter som står för den största delen av tillväxten. Inom vår bankverksamhet ökade affärsvolymerna med 31 miljarder och resultatet med 16 procent. Det förvaldade kapitalet i fondlivbolaget ökade med 15 miljarder och i takt med att volymerna blir större får vi en bättre lönsamhet.

Det ständiga arbetet med att öka effektiviteten och hålla nere kostnaderna fortsätter. När vi under 2013 outsourcade delar av IT-verksamheten var det ett steg. Samtidigt ska alla de åtgärder vi vidtar inte bara ses som kostnadsbesparingar utan lika mycket som offensiva satsningar som lägger grunden för en framtida tillväxt. Att nå högre affärsvolymerna med en oförändrad kostnadsmassa är det långsiktiga målet.

Gemensam utveckling

En av Länsförsäkringar ABs uppgifter är att driva länsförsäkringsgruppens gemensamma utvecklingsarbete för att stärka

länsförsäkringsbolagens konkurrenskraft. 2013 var ett både intensivt och spännande år där vi levererade en omfattande gemensam utveckling. Under året skedde en kraftsamling för att ytterligare förbättra kundmötet. Här investerade länsförsäkringsbolagen för att starta och genomföra ett antal strategiska projekt inom såväl privat-, företag- som lantbrukssegmentet. Förutom leveranser inom området att förbättra kundmötet kunde länsförsäkringsbolagen ta emot leveranser från ett 30-tal projekt under året. Mobila tjänster, digitalisering av kundhandlingar och arbetet med Solvens II är några exempel.

Anpassning till nya regelverk

Anpassningen till de skärpta och mer detaljerade regelverken för bank och försäkring fortsätter. På försäkringsområdet innebär de kommande Solvens II-reglerna betydande anpassningsbehov. Vi genomför löpande nödvändiga anpassningar till reglerna för att ytterligare stärka vår interna styrning och kontroll. Under den senaste femårsperioden har vi successivt stärkt funktionerna för riskkontroll, regelefterlevnad och internrevision.

De ändrade regelverken innebär skärpta kapitalkrav, både inom bank och inom försäkring. Ägarna, de 23 länsförsäkringsbolagen, har en mycket god kapitalisering och har haft det under lång tid. Det är en stor trygghet för gruppen i denna tid av skärpningar av kapitalkrav. Länsförsäkringar AB-koncernen behöver för sin del ha en tillräckligt stark egen kapitalisering, men för att se hela gruppens kapitalstyrka behöver man även inkludera de 23 välkonsoliderade länsförsäkringsbolagen.

I januari 2013 beslutade ägarna att tillskjuta 500 Mkr för att stärka vår finansiella grund. Kapitelltillskottet har i huvudsak använts för att stärka bankens kapitalbas med syfte att möta de nya kapitalkrav som ställs på svenska banker.

Arbetet med anpassningen till de nya regelverken kräver fortsatt betydande resurser. Jag är i grunden positiv till åtgärderna som leder till en mer sund finansbransch. Men jag skulle vilja se mer långsiktighet så att vi kan ha en klar uppfattning om vilka spelregler som gäller för att kunna vidta åtgärder som leder till det reglerna i grunden är avsedda för – alltså ökad kundnytta. Reglerna för olika verksamheter i de finansiella systemen bör dessutom vara samordnade och harmoniera med varandra.

Utmaningar framåt

Genom Länsförsäkringar AB driver länsförsäkringsgruppen ett antal framåtriktade utvecklingsprojekt, till exempel fortsätter vi vår framgångsrika utveckling av mobila tjänster. Kundernas efterfrågan på vassa mobila tjänster ökar i snabb takt och vi ligger här i den absoluta framkanten – det har vi också fått flera utmärkelser för. Den digitala utvecklingen är en av våra viktigaste framtidsfrågor, naturligtvis styrd av förändrade behov och beteenden. Och den mobila utvecklingen är den som går snabbast. Vi har idag fler mobila inloggningar än inloggningar i internetbanken; varje månad görs 4,5 miljoner inloggningar i appen, vilket är en miljon mer än i internetbanken. 25 procent av all fondhandel sker i appen och i genomsnitt loggar en kund in i appen 30 gånger per månad.

Vi fortsätter vår omfattande satsning på liv- och pensionsmarknaden – där vi ska ta

betydligt mer plats framöver och där vi har ett erbjudande som står sig väldigt väl. Vi har ett starkt fondliverbjudande och vi erbjuder nu våra befintliga kunder med traditionell förvaltning att villkorsändra till Nya Trad. Möjligheten innebär kortfattat att sänkta garantinivåer i kombination med lägre avgifter möjliggör en förändrad placeringmix med högre förväntad avkastning och förbättrade möjligheter till framtida värdeökning på sparad kapital. Överföringen kommer att ta några år, men jag är övertygad om att vi kommer att lyckas – så bra är erbjudandet. Byggt på en unik syn på rådgivning vidareutvecklar vi nu framtidens liv- och pensionserbjudande till företag och privatpersoner.

Bankverksamheten fortsätter att utvecklas kontrollerat, där lönsamheten stärks i takt med att fler kunder väljer allt mer ur

vårt breda banksortiment. Allt vi utvecklar gör vi i syfte att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att utveckla sina lokala möten och komma ännu närmare sina kunder.

Stockholm i mars 2014

Sten Dunér
Vd Länsförsäkringar AB

Här skapas förutsättningar för närhet i det lokala kundmötet

OM LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB Länsförsäkringar AB med dotterbolag har länsförsäkringsbolagens uppdrag att bedriva gemensamma affärer inom bank och försäkring, bedriva strategiskt utvecklingsarbete och ge service på områden som ger skalfördelar och effektivitet. Allt för att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att skapa närhet till sina kunder på sina respektive marknader.

Verksamheten inom det gemensamt ägda bolaget Länsförsäkringar AB har i uppdrag att bedriva lönsamma affärer inom sak- och livförsäkring samt bank, utveckla produkter, koncept, mötesplatser och verktyg samt att ge affärsservice till länsförsäkringsbolagen. Detta för att länsförsäkringsbolagen ska kunna erbjuda sina kunder rätt sortiment och ge privatpersoner, företag och lantbrukare i Sverige möjlighet att leva i trygghet. Länsförsäkringsgruppens återförsäkringskydd, ett antal poollösningar, gemensamma gruppkydd och mottagen internationell återförsäkring hanteras inom Länsförsäkringar AB-koncernen.

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av de 23 länsförsäkringsbolagen, tillsammans med 16 socken- och häradsbolag. Länsförsäkringsbolagen ställer krav på effektiv kapitalanvändning och en rimlig avkastning på eget kapital som motsvarar 5 procent över riskfri ränta över tid. Under 2013 uppgick räntabilitet på eget kapital till 5 procent vilket var väl i nivå med årets mål. Förutom moderbolaget Länsförsäkringar AB omfattar koncernen Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondliv och Länsförsäkringar Liv samt dotterbolag till dessa. Länsförsäk-

ringar Liv med dotterbolag konsolideras inte i koncernredovisningen eftersom resultatet i sin helhet tillfaller försäkringsstärkarna.

Värderingsstyrd planering

Länsförsäkringar AB arbetar sedan ett antal år tillbaka med en visions- och värderingsstyrd planering av verksamheten. Visionen och värderingarna är vägledande för alla verksamheter inom koncernen. I Länsförsäkringar ABs koncerngemensamma affärsplan definieras visionen, värderingarna och framgångsfaktorerna. Visionen är en beskrivning av hur Länsförsäkringar AB vill att det ska vara i den värld vi verkar. Visionen är ”Tillsammans skapar vi trygghet”. Länsförsäkringsgruppen med närmare 6 000 anställda arbetar för att ge 3,5 miljoner kunder ekonomisk trygghet. Länsförsäkringar finns där för att skapa trygghet för kunderna oavsett vilka behov de har – allt från köp och försäljning av bostad, försäkringar för sak och pension, banktjänster och bolån till olika typer av sparande. Länsförsäkringsgruppens framgångar bygger på lokal närvaro och lång erfarenhet.

Värderingarna i Länsförsäkringar AB beskriver hur medarbetarna i Länsförsäk-

ringar AB ska relatera till varandra i syfte att uppfylla visionen och nå målen. Länsförsäkringars gemensamma värderingar är tillit, engagemang, öppenhet och professionalism.

Närhet i alla kundmöten

Länsförsäkringar arbetar i alla kanaler och i alla kundmöten med ett varumärkeslöfte som bygger på närhet. Upplevelsen av en ökad närhet och ett minskat avstånd i relationen med Länsförsäkringar ska vara vägledande för allt som görs – från produktutvecklingen till det personliga kundmötet. Närhetsprincipen bygger på exempelvis den geografiska närheten, den attitydmässiga närheten och den beslutsförmågan. För att lyckas skapa en tydlighet i marknaden kring vad varumärket står för krävs en förståelse och ett engagemang från hela länsförsäkringsgruppen. Det räcker inte med att de som möter kunderna ute i länsförsäkringsbolagen har insikt i hur varumärkeslöftet ser ut. Även samtliga medarbetare inom Länsförsäkringar AB måste ha det, eftersom uppdraget är att skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att lyckas i sina lokala kundmöten. De närhetsprinciper som varumärkeslöftet bygger på är helt integrerade i Länsförsäkringar ABs affärsplan och har utgjort framgångsfaktorerna i affärsplanen.

Skalfördelar – det stora i det lilla genom Länsförsäkringar AB

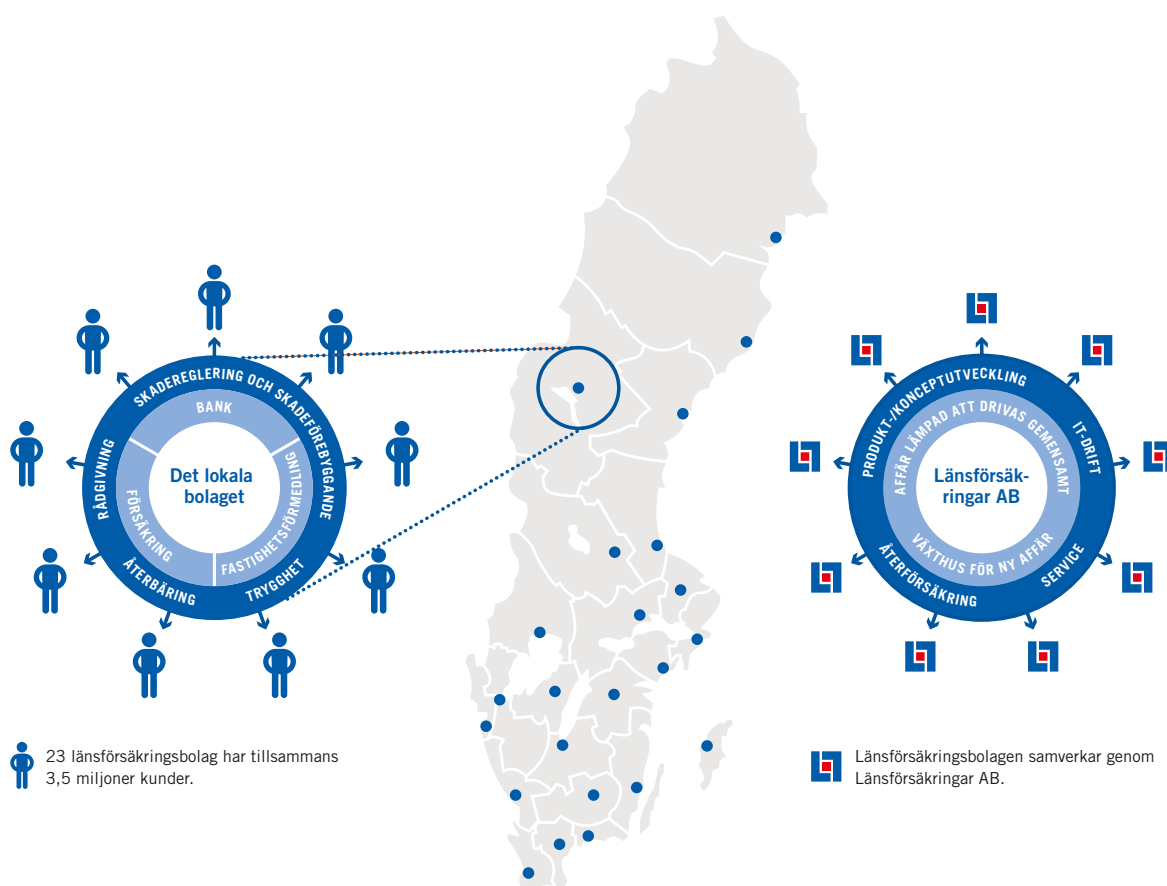
Länsförsäkringsgruppens samverkan har vuxit fram. De lokala bolagen har bestämt sig för samverkan för att nå skalfördelar och för att kunna koncentrera sig på det viktigaste; mötet med kunden. Inom produkt-

och konceptutveckling, IT-drift och förvaltning samt varumärkeskommunikation kan länsförsäkringsbolagen dela på kostnaderna istället för att bygga upp dessa resurser lokalt. Arbetsfördelningen mellan länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar AB ger tydligt fokus för var och en. Länsförsäkringar AB ska skapa förutsättningar för länsförsäkringsbolagen att vara mer effektiva i sina roller. En grundläggande förutsättning för att detta ska fungera är ekonomisk effektivitet. Det är orsaken till att viss sakförsäkringsverksamhet har bedömts lämpa sig bäst för gemensam koncession. Dessa gränssnitt påverkar inte kundrelationerna – de sköts av respektive länsförsäkringsbolag som om de vore lokala banker eller försäkringsbolag. Detta är själva grunden i länsförsäkringsidén. För kunderna finns Länsförsäkringar alltid nära med lokal närvaro och beslutskraft. Utgångspunkten är just den lokala närvaron och beslutskraften – erfarenheten visar att lokal beslutskraft, kombinerad med gemensamma muskler, skapar ett verkligt mervärde för kunderna.

Styrning av risktagande och kapitalanvändning

Affärsverksamheten ska bedrivas i vinstsyfte så att bolaget kan lämna en konkurrenskraftig avkastning. Allt kapital som inte behövs för den verksamhet Länsförsäkringar AB bedriver ska över tiden lämnas tillbaka till ägarna som utdelning. Koncernens kapitalsituation i förhållande till dess samlade risker utgör utgångspunkt vid beslut om eventuell utdelning. Länsförsäkringar AB strävar efter en balans mellan kapitalstyrka och risktagande så att minst kreditbetyget A kan försvaras. Koncernen prioriterar att utveckla arbetet med styrning av risktagandet och kapitalanvändningen. För bankverksamheten finns sedan tidigare mål för riskbaserad kapitalstyrka i form av mål för den så kallade primärkapitalrelationen. För sakförsäkringsverksamheten och för hela koncernen har under de senaste åren mål för riskbaserad kapitalstyrka börjat användas i den interna styrningen på ett tydligare sätt. Målen sätts med hänsyn till interna bedömningar av risknivån i skilda verksamheter och nuvarande och framtida krav i lagstiftningen.

Nästan två tredjedelar av länsförsäkringsgruppens kapital, exklusive kapitalet i Länsförsäkringar Liv som tillhör dess försäkringstagare, finns i länsförsäkringsbolagen. Koncernens kapitalstyrka bedöms därför inte enbart från dess egen situation utan även med hänsyn till länsförsäkringsbolagens kapitalstyrka. Ratinginstitut och andra intressenter har det synsättet. Länsförsäkringsbolagen är mycket väl konsoliderade och har därför betydande förmåga att tillskjuta kapital till koncernen. Vid en extra bolagsstämma i Länsförsäkringar AB i januari 2013 beslutade ägarna om nyemission om 500 Mkr. Nyemissionen har i huvudsak använts för att stärka bankens kapitalbas med syfte att möta de nya kapitalkrav som ställs på svenska banker.

Affärsverksamhet

Sakförsäkring

Länsförsäkringar Sak ansvarar för den skadeförsäkringsrörelse, inklusive djur- och grödaförsäkring, som enligt uppdrag från länsförsäkringsbolagen ska bedrivas av Länsförsäkringar AB. Uppdraget är att komplettera bolagens erbjudande med specialprodukter för att möta kundernas behov och att starta ny affär som sedan kan föras ut till länsförsäkringsbolagen. Affärerna drivs så att länsförsäkringsbolagen kan erbjuda kunderna ett brett försäkringssortiment för människor, djur och egendom samt genom gemensamma gruppskydd och poollös-

ningar få ett bra återförsäkringsskydd.

Djurförsäkringsrörelsen drivs i dotterbolaget Agria Djurförsäkring och länsförsäkringsgruppens återförsäkringslösningar hanteras gemensamt av Länsförsäkringar Sak, där även internationell mottagen återförsäkring tecknas. För att komplettera erbjudandet i hälsområdet tecknas grupp- och tjänstegrupp-livförsäkring i dotterbolaget Länsförsäkringar Gruppliv. Av länsförsäkringsgruppens samlade premieintäkter på 20 070 Mkr utgör premieintäkten från sakförsäkringsverksamheten i Länsförsäkringar AB 4 122 Mkr.

Bank

Länsförsäkringar Bank erbjuder banktjänster till privatpersoner, lantbruk och småföretag. Försäljning, rådgivning och service sker genom länsförsäkringsbolagens kontor, via digitala kanaler och telefon. Inlåning samt viss utlåning erbjuds i moderbolaget, medan merparten av utlåningen och upplåningen sker i dotterbolaget Länsförsäkringar Hypotek. Dotterbolaget Länsför-

säkringar Fondförvaltning erbjuder fonder. Dotterbolaget Wasa Kredit erbjuder finansieringstjänster till företag och privatpersoner – främst leasing, hyra och avbetalning. Antalet kunder i Länsförsäkringar Bank ökade med 4 procent under 2013 till 879 000. Affärsvolymerna i bankverksamheten ökade med 11 procent till 314 mdr under året.

Liv- och pensionsförsäkring

I samband med Länsförsäkringar ABs förvärv av Länsförsäkringar Fondliv lades grunden för en tydlig framtidssatsning att erbjuda pensionslösningar till företag och privatpersoner. Länsförsäkringar Fondliv erbjuder fondförvaltning, garantiförvaltning och riskförsäkring. Länsförsäkringars fondutbud består av 30 fonder med eget varumärke och cirka 45 externa fonder. Fonderna under eget varumärke finns inom Länsförsäkringars eget fondbolag och förvaltas av externa förvaltare. Länsförsäkringar Fondliv förvaltar 78 mdr åt liv- och pensionsförsäkringsskunderna.

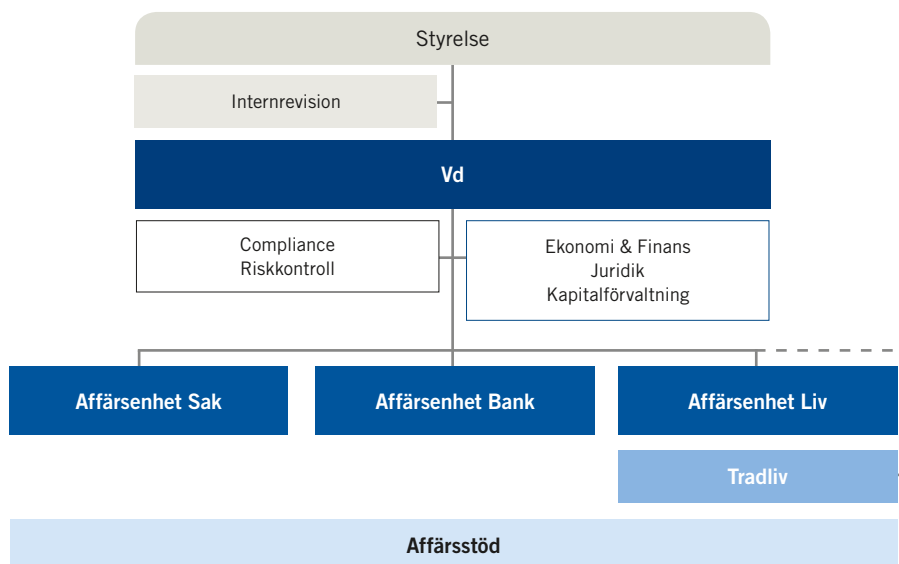
Stärkta nyckeltal har varit i fokus för Länsförsäkringar Liv under 2013. I detta arbete har aktiviteten Nya Trad, ett erbu-

dande som ger kunderna möjlighet att villkorsändra sina traditionella försäkringar, varit betydande för den förbättrade solvensen. Nya Trad innebär sänkta garantinivåer i kombination med lägre avgifter som möjliggör en förändrad placeringsmix med högre förväntad avkastning till kunderna. Sedan 2011 tecknas i princip inga nya försäkringar med traditionell förvaltning i Länsförsäkringar Liv. Länsförsäkringar Liv med dotterbolag konsolideras inte i koncernredovisningen eftersom resultatet i sin helhet tillfaller försäkringstagarna.

Ytterligare beskrivning av verksamheterna finns i förvaltningsberättelsen på sidorna 22–28.

Organisation och fakta

Organisation Länsförsäkringar AB

AKTIEÄGANDE I LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB

Bolag	Antal aktier			Andel av kapital, %
	A	B	C	
Länsförsäkringar Skåne	141 849	808 405	–	9,7
Länsförsäkringar Stockholm	129 212	780 180	–	9,3
Länsförsäkringar Östgöta	114 155	608 445	–	7,4
Dalarnas Försäkringsbolag	104 708	547 893	–	6,7
Länsförsäkringar Älvsborg	100 176	537 252	–	6,5
Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän	87 010	544 391	768	6,5
Länsförsäkringar Bergslagen	86 351	453 085	–	5,5
Länsförsäkringar Jönköping	82 812	437 973	–	5,3
Länsförsäkringar Uppsala	73 298	392 546	–	4,8
Länsförsäkringar Västerbotten	57 195	302 880	–	3,7
Länsförsäkringar Södermanland	58 117	298 457	–	3,7
Länsförsäkringar Halland	56 785	301 926	–	3,7
Länsförsäkringar Göinge-Kristianstad	49 982	298 243	–	3,6
Länsförsäkringar Gävleborg	60 058	270 352	–	3,4
Länsförsäkringar Kalmar län	56 717	273 052	–	3,4
Länsförsäkringar Västernorrland	50 186	244 134	–	3,0
Länsförsäkringar Skaraborg	64 058	232 635	–	3,0
Länsförsäkringar Jämtland	35 795	207 605	–	2,5
Länsförsäkring Kronoberg	36 701	187 604	–	2,3
Länsförsäkringar Värmland	31 160	187 100	–	2,2
Länsförsäkringar Norrbotten	16 960	118 338	–	1,4
Länsförsäkringar Blekinge	23 088	111 204	–	1,4
Länsförsäkringar Gotland	16 305	67 769	–	0,9
16 socken- och häradsbolag	–	–	4 800	0,05
Totalt antal aktier	1 532 678	8 211 469	5 568	100,0

LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB-AKTIENS UTVECKLING

Kronor	2013	2012	2011	2010	2009
Eget kapital per aktie	1 557	1 479	1 403	1 356	1 279

Ägarstyrningen allt mer i fokus

ÄGARSTYRNING Inom länsförsäkringsgruppen är ägarstyrningen en del av ett mångfacetterat samspel mellan länsförsäkringsbolagen. Länsförsäkringsbolagen är på en och samma gång medlemmar i federationen, beställare och nyttjare av Länsförsäkringar ABs tjänster, distributörer av Länsförsäkringar ABs produkter och ägare av Länsförsäkringar AB.

I samspelet mellan länsförsäkringsbolagen handlar ägarstyrningen inte bara om styrningen av den gemensamma verksamheten, utan också om att säkerställa att samtliga länsförsäkringsbolag tar sin del av ansvaret för utvecklingen av den verksamhet som de gemensamt valt att investera i. Utvecklingen av de gemensamma affärerna och de senaste årens tillväxtplaner har gjort att länsförsäkringsbolagens ägarstyrning visavi Länsförsäkringar AB alltmer kommit att hamna i fokus. Ägarstyrningen har kommit att bli en allt viktigare del av samspelet mellan länsförsäkringsbolagen.

Ägarstyrningens grunder

Länsförsäkringar AB är ett aktiebolag, och tillika moderbolag i en finansiell koncern, med aktier som ägs individuellt i olika omfattning av de 23 länsförsäkringsbolagen och 16 socken- och häradsbolag. Vart och ett av länsförsäkringsbolagen ansvarar som ägare för att det finns en fungerande ägarstyrning visavi Länsförsäkringar AB. I formell mening är varje länsförsäkringsbolags styrelse ansvarig för ägarstyrningen.

Mot bakgrund av den federativa organisationen och avsikten med ägandet av Länsförsäkringar AB, har länsförsäkringsbolagen

tillsammans skapat gemensamma former för ägarstyrning. Former som svarar upp både mot de krav som normalt ställs på ägarstyrning och som samtidigt beaktar de federativa förutsättningarna för samarbetet.

Ägarstyrningen i Länsförsäkringar AB har tydliga fördelar jämfört med ägarstyrning i många större finansiella koncerner. Detta tack vare att samtliga länsförsäkringsbolag har samma tydliga syfte med ägandet, är aktiva och att de tillsammans har tillräckligt stor finansiell kapacitet för att trygga långsiktigheten i ägandet.

Ägarstyrningens logik

Ägarstyrningens logik handlar i huvudsak om relationen mellan länsförsäkringsbolagens styrelser, Länsförsäkringar ABs bolagsstämma och länsförsäkringsbolagens ägarkonsortium och Länsförsäkringar ABs styrelse. Den formella ägarstyrningen sker genom bolagsstämman men länsförsäkringsbolagens ägarkonsortium och länsförsäkringsbolagens representation i styrelsen för Länsförsäkringar AB är också viktiga delar i ägarstyrningen. Formellt regleras bolagsstämmans uppgifter i lag och i bolagsordningen. Konsortiets uppgifter regleras i länsförsäkringsbolagens konsortialavtal.

Länsförsäkringar ABs styrelse väljs av bolagsstämman som utgörs av företrädare för samtliga aktieägare. Valet av styrelse bereds genom en process styrd av ägarna genom en av bolagsstämman utsedd valberedning. Valberedningens sammansättning, mandattid med mera regleras i bolagsordningen. Konsortiets ordförande ansvarar för processen gällande förnyelse av valberedning.

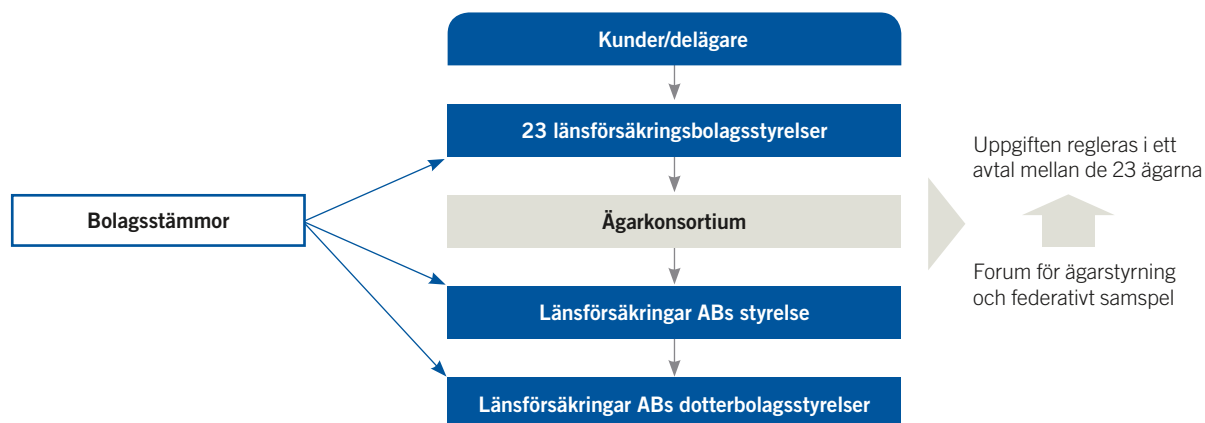
Valberedningens huvuduppgift är att föreslå val av ledamöter till Länsförsäkringar ABs styrelse. I valberedningen läggs därmed grunden för ägarnas styrning av verksamheten inom Länsförsäkringar AB. Valberedningen har i sin roll att företräda ägarna och ägarnas intentioner med Länsförsäkringar AB, och att säkerställa att bästa kompetens nyttjas för bemanningen av Länsförsäkringar ABs styrelse.

Ägarnas uppdrag till valberedningen framgår av en särskilt dokumenterad instruktion som fastställs av bolagsstämman. Det är viktigt att det finns en tydlig rågång mellan valberedningen och styrelsen. Valberedningen arbetar självständigt från styrelsen på uppdrag av ägarna. Samtidigt är det viktigt att det sker ett samspel mellan valberedningen och styrelsens ordförande, både för upprätthållande av kvaliteten i processen och för undvikande av polarisering. Ett exempel är den årliga utvärdering som styrelsen gör av sitt eget arbete. Utvärderingen dokumenteras och tillhandahålls valberedningen och utgör därmed också grunden för valberedningens utvärdering av styrelsen.

Länsförsäkringar ABs styrelse agerar som ägarnas företrädare inom den ram som ges av ägarnas avsikt med verksamheten.

Ägarstyrning i länsförsäkringsgruppen

Ägarstyrningen handlar i huvudsak om relationen mellan länsförsäkringsbolagens styrelser, Länsförsäkringar ABs bolagsstämma och länsförsäkringsbolagens ägarkonsortium och Länsförsäkringar ABs styrelse. Ägarkonsortiet är ingen juridisk enhet men har en central roll i samspelet.

Länsförsäkringar ABs styrelse driver alltså de strategier och mål som ägarna från tid till annan kommer överens om och verkställer därmed ägarnas uppdrag. Länsförsäkringar ABs styrelse har samtidigt ett stort ansvar

för att vårda det kapital som länsförsäkringsbolagen har placerat i Länsförsäkringar AB. Länsförsäkringsbolagens uppdrag till Länsförsäkringar ABs styrelse beslutas i konsortiet och finns dokumen-

terat bland länsförsäkringsgruppens styrdokument. Länsförsäkringar ABs styrelse beslutar, med utgångspunkt från uppdraget från ägarna, om verksamhetens inriktning och omfattning.

Hållbarhetsredovisning

Hållbarhet inom Länsförsäkringar

Frågor om ekonomisk, miljömässig och social hållbarhet har för Länsförsäkringar alltid varit mer en naturlig del av verksamheten än en vald strategi. 23 kundägda bolag som gemensamt äger Länsförsäkringar AB – hela verksamheten med enda syfte att skapa trygghet för kunder och ägare. En trygghet som inte bara handlar

om att förebygga saksador – den handlar lika mycket om en ekonomisk trygghet vid en skada och en omtanke om bankkunders vardagsekonomi och liv- och pensionsförsäkringskunders livskvalitet och tryggade ålderdom. Ett omfattande engagemang har därför vuxit fram med målet att minska riskerna och skapa trygghet även i den

omgivning där dessa människor lever och verkar. Länsförsäkringar har en historia där engagemang inte alltid kräver motpres-tation. Där lokala ansträngningar inte bara vänder sig till de egna kunderna, utan är en ansats att göra gott för hela lokalsamhället i stort. ■

”Att nära våra kunder och i samverkan med de lokala samhällen där vi verkar arbeta långsiktigt med hållbarhetsfrågor är för oss en naturlig del av verksamheten. För de lokala, kundägda länsförsäkringsbolagen och för det gemensamt ägda Länsförsäkringar AB är det inte en fråga om en vald strategi – det är ett uttryck för vilka vi är.”

STEN DUNÉR, vd Länsförsäkringar AB

Redovisning enligt GRI

Länsförsäkringar AB redovisar sitt långsiktiga arbete med ekonomiska, miljömässiga och sociala frågor enligt GRIs riktlinjer. GRI (Global Reporting Initiative) är ett frivilligt ramverk för redovisning av hållbarhetsinformation.

Kontaktperson för rapporten är Pär Hjärtström, Kommunikationsavdelningen, par.hjartstrom@lansforsakringar.se ■

Etiska riktlinjer

Länsförsäkringar AB verkar i utpräglade förtroendebranscher. Regler och policies inom det etiska området finns samlade i en uppförandekod, fastställd av Länsförsäkringar ABs styrelse. Alla medarbetare måste därför agera på ett sätt som långsiktigt inger förtroende och respekt hos kunder, medarbetare, myndigheter och andra intressenter i samhället. Vad som kan anses vara goda etiska värderingar förändras över tiden. Den etiska utgångspunkten ligger i sunt förnuft och gott omdöme. Om en åtgärd eller ett beslut öppet låter sig redovisas för medarbetare, kunder, myndigheter och omvärlden i övrigt, är åtgärden eller beslutet sannolikt i överensstämmelse med de etiska och moraliska värderingar som finns i samhället. ■

Kundägd bolagsform skapar långsiktighet

Länsförsäkringsbolagen har kunden som enda uppdragsgivare. För länsförsäkringsbolagen har begrepp som omsorg och kunden i centrum alltid varit naturliga konsekvenser av vilka länsförsäkringsbolagen är: Kundägda bolag med enda uppdrag att skapa individuell trygghet för kunder och ägare. Kundnyttan är ledstjärnan i allt som görs. Även om det finns andra intressenter än kunden så är syftet alltid att ge en så stabil och trygg verksamhet för kunden som möjligt. Verksamheten bygger på en genuin kundorientering, samtidigt som den alltid måste vara

förenad med en sund affärsmässighet. Länsförsäkringsbolagen har också en historia där engagemang och omsorg inte alltid kräver motprestation, utan där målsättningen är att göra gott för hela samhället. Att vara en stabil och trygg aktör blir därmed självklart. Ett exempel på detta är att Länsförsäkringar Bank med dotterbolag inte har mottagit statligt stöd eller använt statligt garanterade upplåningsprogram. Inget bolag inom Länsförsäkringar AB har mottagit något statligt stöd under 2013. ■

Socialt ansvar och samhällsengagemang

Att öka tryggheten och minska skadorna är omsorg om kundernas pengar

Engagemanget i människors vardag omfattar hela verksamheten – från sakförsäkringar till pensionssparande och banktjänster. Med 700 000 sakförsäkringsskador, fördelade på närmare 3 miljoner kunder, blir det skadeförebyggande arbetet en av de viktigaste uppgifterna. Länsförsäkringar skapar långsiktig trygghet för försäkringstagare, bankkunder och pensionssparare. Förutsättningarna ser olika ut för den breda verksamheten inom bank och försäkring. Men målet är alltid detsamma: Att ge människor och företag förutsättningar att leva i ekonomisk

trygghet. Länsförsäkringsbolagen gör det nära sina egna kunder och Länsförsäkringar AB skapar rätt förutsättningar.

Skadeförebyggande arbete är omsorg om kundernas pengar

Inom länsförsäkringsgruppen läggs mycket kraft på skadeförebyggande arbete. Det är en helt naturlig konsekvens av vilka Länsförsäkringar är. Det lokala länsförsäkringsbolaget ägs av sina sakförsäkringsskador, vilket rent praktiskt innebär att bolagets kapital tillhör kunderna. Genom att sänka skadekost-

naderna kan premierna hållas nere. Inom områdena brand och vatten har det under många år bedrivits skadeförebyggande arbete såväl från länsförsäkringsbolagen som gemensamt genom Länsförsäkringar AB. Det gemensamma arbetet har som inriktning att påverka myndigheter och branschorganisationer vid regelutformning för byggande för att höja brand- och vattenskadestyrkningen. Länsförsäkringar AB arbetar på motsvarande sätt med bland annat trafiksäkerhetsfrågor. Att förebygga skador är också en viktig del av miljöarbetet. ■

Motverka finansiell brottslighet

En säker verksamhet inom Länsförsäkringar AB är en självklar prioritet och omfattar informationssäkerhet, IT-säkerhet, operativ risk, kontinuitetsplanering samt fysisk säkerhet. Det finns tydliga lagar, regler och rutiner för samtliga medarbetare inom verksamheten att förhålla sig till. Alla medarbetare utbildas, främst via e-learning och intranät men också i form av riktade utbildningsdagar. Länsförsäkringar genomför löpande utbildningsprogram inom säkerhet och penningtvätt för att öka medvetenheten om riskerna för finansiell brottslighet och förmågan att hantera dem.

Inom Länsförsäkringar Bank bedrivs ett omfattande arbete med att begränsa

risken för att bankverksamheten utsätts eller utnyttjas för finansiella brott. Bankverksamheten analyserar risker löpande inom området. Aktiv monitorering av transaktioner sker för att upptäcka penningtvätt och finansiering av terrorism. Även andra typer av bedrägeriförsök, exempelvis kortbedrägerier bevakas. Avsteg eller avvikelser rapporteras av medarbetarna i ett gemensamt rapporteringssystem.

Länsförsäkringar Bank deltar i Svensk barnkoalition mot barnpornografi (ECPAT), som har till syfte att övervaka och stoppa betalningar för barnpornografi via det svenska betalningssystemet. ■

Ansvarsfulla investeringar

Länsförsäkringars fondbolag är genom sina fonder investerade i ett stort antal bolag över hela världen. Övertygelsen är att de bolag som jobbar integrerat med ekonomi, miljö och sociala frågor kommer att vara de bästa investeringarna över tid. Länsförsäkringar Fondförvaltning har undertecknat UNPRI, FNs principer för ansvarsfulla investeringar.

Arbetet med ansvarsfulla investeringar bygger på samma värdegrund som svenska staten ger uttryck för genom de internationella konventioner som Sverige undertecknat inom områdena miljö, mänskliga rättigheter, barnarbete, arbetsrätt, korruption och inhumana vapen. Målsättningen med arbetet är att genom dialog påverka bolag som bryter mot internationellt accepterade konventioner och riktlinjer.

När påverkansdialogen inte når framgång exkluderas bolagen ur Länsförsäkringars fonder.

I arbetet med ansvarsfulla investeringar samarbetar Länsförsäkringar Fondförvaltning med en extern analysfirma. Med hjälp av deras analysprocess identifieras företag som enligt offentlig dokumentation bedriver sin verksamhet i strid mot väletablerade internationella normer. Det är totalt 50 internationella normer och konventioner som ingår i modellen. Fondbolaget har kontinuerlig bevakning på investerade bolag för att säkerställa att inga bolag bryter mot dessa internationella normer och för sedan en dialog med dessa bolag för Fondbolagets räkning för att få till en förändring av deras agerande. ■

Engagemang i det lokala samhället

Länsförsäkringsbolagen har sedan lång tid tillbaka haft ett starkt engagemang i det lokala samhällets utveckling och tillväxt. Samtliga länsförsäkringsbolag stödjer och samarbetar aktivt med organisationer, föreningsliv, idrottsrörelser och näringsliv. Trygghet är själva grunden för Länsförsäkringars verksamhet. Under lång tid har syftet varit att skapa individuell trygghet genom att erbjuda försäkringar. Men parallellt med det har en viktig del av arbetet också handlat om att minska risker och skapa trygghet där människor lever och verkar. Insatser som gynnar inte bara de egna kunderna utan hela samhället. Exempel är trafiksäkerhetsarbete, hälsofrämjande arbete och aktivt miljö- och klimatarbete i närmiljön och i hela landet. Länsförsäkringar bedriver ett aktivt skadeförebyggande arbete, som både minskar skadekostnader och utsläpp av koldioxid. Förutom de rent skadeförebyggande insatserna bedrivs ett aktivt förebyggande samhällsarbete i syfte att skapa så goda levnadsvillkor som möjligt för människorna i länet. Det pågår också ett långsiktigt arbete med bidrag till forskning som syftar till ökad individuell trygghet och minskade risker i samhället. ■

Medarbetare

Nöjda och engagerade medarbetare

Ett huvudfokus under 2013 har varit att ta fram en ny ledarprofil som beskriver vilka förväntningar som finns på bolagets chefer. En central del i ledarskapet är att skapa ett coachande arbetssätt i syfte att höja medarbetarnas prestationer.

Under året har Länsförsäkringar AB tagit fram en ny ledarprofil, som beskriver företagets förväntningar på chefer. I ledarprofilen är värderingarna uttryckta i attityder och beteenden och beskriver vad en chef ska kunna, vara och göra. Med en ledarprofil säkerställs också att företaget rekryterar, utvecklar och befordrar ledare med rätt kompetens.

Alla chefer har gjort en utvärdering av sitt ledarskap med hjälp av en mätning som skapar en tydlighet i krav och förväntan på ledarskapet och styrkor och utvecklingsområden kan identifieras. Resultatet ligger även till grund för karriärplanering.

Under 2014 fortsätter arbetet med att införa ledarprofilen i verksamheten. Förutom en översyn och revidering av samtliga ledarutvecklingsprogram kommer ett träningsläger att genomföras för alla chefer som syftar till att träna på beteenden och färdigheter i specifika och utmanande situationer som ledarprofilen beskriver och efterfrågar.

Medarbetarskap

På Länsförsäkringar AB innebär medarbetarskap att ta ansvar genom att utveckla sig själv vad gäller kompetens, hälsa, verksamhetsförbättringar och kostnadsmedvetenhet. Intentionen om medarbetarskap återfinns i personalpolicyn och i företagets arbetsmodell för prestationsstyrning. Utgångspunkten för medarbetarens prestation och utveckling, både på kort och lång sikt, är affärsplanen och värderingarna. Medarbetaren får regelbunden återkoppling på sin prestation och det är ett moment i prestationsstyrningen som har utvecklats under året.

Flera avdelningar inom Länsförsäkringar AB har under flera år arbetat efter arbetssättet Lean. Under 2012 fattades beslutet att successivt införa Lean inom hela företaget. Ett Lean-kontor med förbättringsledare från organisationen har upprättats med syfte att stödja medarbetare och chefer vid

Lean-införanden och kontinuerligt följa upp arbetet i organisationen. Att införa Lean gör det möjligt att utveckla Länsförsäkringar ABs övergripande arbete med ständiga förbättringar, som leder till fler nöjda kunder, ökad effektivitet och lönsamhet. Implementeringsarbetet fortsätter under 2014.

Bra resultat i medarbetarundersökning

Årets resultat av den medarbetarundersökning som genomförts i samarbete med Net-survey visar ett högre index inom samtliga frågeområden i jämförelse med svenska företag. Undersökningen tar upp frågeområden såsom engagemang, ledarskap, arbetsgruppen, ledning och arbetsgivarens attraktivitet. 89 procent av medarbetarna svarade på undersökningen.

Jämställdhet

En del i jämställdhetsarbetet är att skapa en jämnare könsfördelning bland chefer på alla nivåer. Idag är fördelningen 58 procent män och 42 procent kvinnor. Målet för 2015 är 50 procent män och 50 procent kvinnor i företagsledning och på avdelnings- och gruppchefsnivå. En jämn fördelning på andel sökande till lediga chefstjänster är en förutsättning för att nå målet, statistiken visar att 49 procent är kvinnor och 51 procent män. (Avser perioden 1 januari 2012 till 31 mars 2013.)

Att Länsförsäkringar AB ska uppfattas som en jämställd arbetsplats av både kvinnor och män är ytterligare en viktig fråga i jämställdhetsarbetet. Inga fall av diskriminering rapporterades under 2013. Tabellen visar hur stor andel av medarbetarna som anser att Länsförsäkringar AB är en jämställd arbetsplats.

	2013	2012
Kvinnor	70 procent	67 procent
Män	87 procent	90 procent
Antal svarande	89 procent	78 procent

Hälsa och arbetsmiljö

Att bibehålla en god hälsa och ha en bra arbetsmiljö är viktiga förutsättningar för medarbetarens prestation och följs kontinuerligt upp i samtalen mellan chef och medarbetare. Det finns en grundsyn i företaget om att motion på jobbet ökar effektiviteten, förbättrar sammanhållningen och att satsningen på hälsa är en viktig del i att vara en attraktiv arbetsgivare. Det är också ett led i att minska sjukfrånvaron.

Länsförsäkringar AB har ett förmånligt friskvårdserbjudande och möjlighet ges till att träna en timme i veckan på arbetstid. I egen friskvårdsanläggning erbjuds gym, motionspass och hälsoinspirerande friskvårdsaktiviteter samt subventionerad massage och personlig tränare till självkostnadspris. Friskvårdsförmånen är mycket uppskattad och deltagandet är stort.

Alla medarbetare har en sjukvårdsförsäkring, som ger snabb tillgång till specialistvård. Medicinsk rådgivning och uppföljning ges via sjukanmälnings tjänsten och chefer får professionell rådgivning vid behov av medarbetares rehabilitering.

Utmärkelser som attraktiv arbetsgivare

När unga yrkesverksamma akademiker rankar var de helst vill jobba placerar sig Läns-

försäkringar bland de 100 högst rankade företagen på listan "Ideala arbetsgivare" i Universums undersökning Karriärbarometern. Ekonomtalangernas association av Länsförsäkringar som arbetsgivare är enligt undersökningen attraktiva produkter och tjänster, framgång på sin marknad, professionell utbildning och utveckling samt respekt för medarbetare. En association som också överensstämmer med en intern undersökning i frågan.

För elfte året i rad får Länsförsäkringar utmärkelsen "Försäkringsbranschens mest attraktiva arbetsgivare" av ekonomstudenter som svarat på undersökningen Företagsbarometern. I samma undersökning placerar sig Länsförsäkringar Bank på femte plats och

Länsförsäkringar Fastighetsförmedling som trea.

Di.se/Din karriär granskar årligen Sveriges mest spännande företag att göra karriär inom. Efter att ha nominerats och undersökts bland 300 bolag utsågs Länsförsäkringar till ett Karriärföretag 2013. Juryns bedömning av ett Karriärföretag är "företag som arbetar engagerat för att vara en attraktiv arbetsgivare och erbjuder unika utmaningar och extra intressanta karriärmöjligheter".

Förutom deltagande på arbetsmarknadsdagar på universitet och högskolor har ett antal olika aktiviteter genomförts inom länsförsäkringsgruppen i syfte att stärka arbetsgivarvarumärket på rekryteringsmarknaden, som till exempel:

MEDARBETARSTATISTIK LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB-KONCERNEN INKLUSIVE LÄNSFÖRSÄKRINGAR LIV

Medarbetare	2013	2012
Tillsvidareanställda, totalt	1 535	1 510
varav män	659	673
varav kvinnor	876	837
Tillsvidareanställda som rekryterats under året	140	111
Tillsvidareanställda som slutat och gått till annat bolag inom länsförsäkringsgruppen	8	11
Tillsvidareanställda som slutat under året	102	115

100 procent av medarbetarna har kollektivavtal förutom företagsledningen, som är frikrets. Minsta varseltid angående förändringar i verksamhet är ej reglerat i kollektivavtalet. Länsförsäkringar AB följer MBL.

Åldersintervall alla medarbetare	2013	2012
0–30 år	126	129
31–40 år	423	418
41–50 år	545	515
51–60 år	383	374
61–	58	74
Medelålder, kvinnor	44	44
Medelålder, män	45	45

Åldersintervall chefer	2013		2012	
	Kvinnliga chefer	Manliga chefer	Kvinnliga chefer	Manliga chefer
0–30 år	1	3	2	1
31–40 år	21	27	19	25
41–50 år	38	48	35	40
51–60 år	15	32	19	31
61–	3	3	2	4
Totalt	78	113	77	101
Totalt	191		178	

Medelålder chefer	2013	2012
Kvinnor	45	46
Män	46	46

Könsfördelning ledning och styrelse	2013		2012	
	Kvinnor	Män	Kvinnor	Män
Vd	3	7	3	8
Ledningsgrupper ¹⁾	21	42	20	41
Styrelseledamöter ²⁾	24	50	19	53

¹⁾ Inklusive fackliga representanter.

²⁾ Ordinarie ledamöter inklusive fackliga representanter.

Sjukfrånvaro i procent	2013	2012
Total sjukfrånvaro som en andel av ordinarie arbetstid	2,7	2,7
Andel av den totala sjukfrånvaron som avser sammanhängande sjukfrånvaro på 60 dagar eller mer	34,5	36,3

- Samarbete med Mitt Liv, en organisation som framförallt ger kvinnor med utländsk härkomst och som ofta är högutbildade, en möjlighet att komma in på svensk arbetsmarknad.
- Uppdragsgivare i Drivhusets tävling som riktar sig till studenter. Drivhuset hjälper nya entreprenörer att starta och driva företag eller på andra sätt förverkliga sina idéer.
- Rekrytering till studentpooler under studietid och sommarjobb samt erbjudande om praktikplatser. Medarbetare som engagerar sig som mentorer åt studenter.
- Rekrytering av sommarakademiker till mer kvalificerade arbetsuppgifter.

Miljöhänsyn, en del i ett hållbart företagande

Länsförsäkringar AB bidrar till att stärka länsförsäkringsbolagens arbete med att minska antalet skador och minska effekterna av de skador som ändå inträffar. En annan viktig roll är att sprida kunskap till kunder om vilken miljöpåverkan Länsförsäkringars verksamhet kan ha. Engagemang i miljöfrågorna är ett bidrag till ett mer ekologiskt och hållbart samhälle.

Utsläpp av miljöfarliga ämnen

För den yttre miljön är varje skada som kan undvikas viktig. En skada innebär miljöpåverkan i form av energiförbrukning, sanering, transporter, materialanvändning och avfall. Länsförsäkringar har beräknat att en vattenskada innebär utsläpp av 300 kilo

koldioxid. Cirka 80 kilo kommer från transporter, 10 kilo från avfuktning och 210 kilo från tillverkning och omhändertagande av material. Därför är en viktig miljöåtgärd att hjälpa kunderna att undvika skador. För en villa som brinner ner till grunden har Länsförsäkringar beräknat att cirka 25 ton koldioxid släpps ut. Förutom utsläpp till luften i samband med branden, sker utsläpp av miljögiftiga ämnen till marken och närliggande vattendrag genom det släckvatten som används. Genom Länsförsäkringar AB driver Länsförsäkringar ett gemensamt skadeförebyggande arbete. Syftet är att stärka Länsförsäkringars roll i ett hållbart samhälle och att bidra till en utveckling av det lokala samhället genom ökad trygghet och färre skador.

Försäkringsprodukt för en giftfri miljö

Länsförsäkringar AB har utvecklat och tillhandahåller sedan flera år en återvinningsförsäkring för lantbrukare. Den minskar mängden miljöfarligt avfall och skrot i lantbruket. Under 2013 återvanns cirka 389 ton

farligt avfall och cirka 5 306 ton skrot och plast från jordbruk och landsbygdsfastigheter. Vidare erbjuder Länsförsäkringar vindkraftparksförsäkring som innefattar återvinning av vindkraftverken när de ska skrotas.

Stödjer forskning

Stiftelsen Länsförsäkringsbolagens Forskningsfond stödjer vetenskaplig forskning som ligger nära människors vardagliga trygghet. Sedan 1990-talets början har Forskningsfonden finansierat närmare 160 forskningsprojekt med tillsammans cirka 90 Mkr inom bland annat trafiksäkerhet, brottsbekämpning, hälsa och välfärd, klimat, miljö, brand, skog och lantbruk samt återvinning av produkter. Inom området Klimat och Miljö finansierar Länsförsäkringar projekten: Vattenledningar för en säker bebyggd miljö, Översvämningsrisker vid svenska kuster, Sårbarhet för översvämnningar med flera.

Resor, effektiva möten och resursförbrukning

Länsförsäkringar AB mäter utsläpp av koldioxid från resor som görs i tjänsten och från den el- och värmeanvändning som kontoren genererar. Den el som används är märkt med Naturskyddsföreningens miljömärkning Bra Miljöval. Som alternativ till att resa används TV-möten, webb och telefon som spar både miljö och arbetstid. Medarbetarna erbjuds också cyklar och kollektivtrafikkort för resor i närområdet under arbetstid. Kontoren värms med fjärrvärme och fastigheterna är certifierade enligt Green Building då de drar 25 procent mind-re energi än dagens krav för nybyggnation i Boverkets byggregler. En av fastigheterna

Utsläpp av koldioxid från resor i tjänsten

	2013	2012
Bil och flygresor	833 ton CO ₂	617 ton CO ₂

Energiförbrukning i Länsförsäkringar ABs kontorsfastigheter

	2013	2012	Förnyelsebar resurs
El	6 448 Mwh 55 585 kg CO ₂	6 931 Mwh 59 929 kg CO ₂	100% (Bra Miljöval El)
Värme	2 799 Mwh 251 901 kg CO _{2ekv}	2 623 Mwh 236 070 kg CO _{2ekv}	86% (Fjärrvärme)

Källsorterat material från kontorsfastigheterna (här redovisas de större volymerna) Allt restmaterial sorteras och går till materialåtervinning alternativt energiåtervinning

Brännbart	Glas- förpackningar	Papper	Elektronik	Metall	Wellpapp	Matavfall som blir till biogas
31 200 kg	1 756 kg	63 699 kg	3 651 kg	3 040 kg	24 147 kg	782 000 liter

är också klassad enligt systemet Miljöklassad Byggnad och har erhållit det sammanvägda betyget Silver. Det är ett pågående arbete med att hela tiden förbättra lokaler-
nas miljöprestanda. Varefter tekniken för-
bättras och det är relevant att byta ut elek-
triska artiklar och armaturer så ökar ande-
len LED-belysning och elsparfunktionerna
förbättras. Allt avfall sorteras och i första
hand återvinns avfallet.

Som försäkrings- och bankföretag är
Länsförsäkringar en stor brukare av papper
och skickar ut mer än 72 miljoner pappers-
ark under ett år till kunderna. Länsförsäk-
ringar AB har satt ett flerårigt mål att minska
volymen pappersutskick till kunden. För att
minska pappersförbrukningen utvecklas de
digitala lösningarna och den utvecklade
internetkanalen ger stora möjligheter att
minska pappersutskicken. Samtidigt höjs
kvaliteten i informationen som gör att mer
enhetliga och tydligare kunddokument ska-
pas. Exempel på digitala lösningar är att
skicka fakturor elektroniskt eller att inte
skicka ut kontoutdrag och låneavier. Genom
att lagra kundens dokument elektroniskt
skapas en större tillgänglighet oavsett tid
och plats. Den digitala distributionen ger en
minskad miljöpåverkan då inga transporter
av kundhandlingar behöver ske och utskrift
och tryck av dokument sker utifrån det
behov som den enskilda kunden själv
bestämmer.

Långsiktigt och hållbart miljöarbete

Länsförsäkringar AB har ett miljölednings-
system som sedan många år tillbaka är cer-
tifierat enligt ISO 14001. Det innebär en
garanti för ett systematiskt och långsiktigt
miljöarbete. Återkommande granskningar

av miljöarbetet borgar för att arbetet hela
tiden utvecklas. Fokusområden är att öka
den digitala kommunikationen och därmed
minska pappersutskick till kunder samt att
alla inköp och alla upphandlingar Länsför-
säkringar AB gör har tydliga miljökrav på
produkten alternativt tjänsten som köps in.
Genom att vi ställer miljökrav ger det en
drivkraft för marknaden att möta kraven
och vi bidrar till en bättre miljö och bättre

framtida hälsa. Dessutom arbetar vi med att
bli tydligare i hur vi arbetar med att inves-
tera ansvarsfullt.

Länsförsäkringar AB redovisar enligt
GRI nivå C.

Länsförsäkringar ABs intressenter

Det finns ett antal olika grupper med
särskilt stort intresse av hur Länsför-
säkringar AB bedriver verksamheten.
Illustrationen visar företagets huvudsakliga
intressenter, utvalda med utgångspunkt i
påverkansförhållandet. Genom att föra en
dialog med intressenterna kan Länsförsäk-
ringar AB öka kunskapen om omvärldens
förväntningar och utveckla affären.

¹⁾ 23 länsförsäkringsbolag.

²⁾ Kunder i länsförsäkringsbolagen och i Länsförsäkringar ABs dotterbolag.

Om hållbarhetsredovisningen 2013

Länsförsäkringar ABs hållbarhetsredovisning avser verksamhetsåret 2013. Det är tredje året Länsförsäkringar tillämpar GRIs riktlinjer för hållbarhetsredovisning, version G3.0. Informationen i hållbarhetsredovisningen har inte granskats av tredje part, men Länsförsäkringar AB bedömer att informationen i års- och hållbarhetsredovisningen 2013 uppfyller GRIs informationskrav för tillämpningsnivå C.

Länsförsäkringar ABs avsikt är att hållbarhetsredovisningen tillsammans med årsredovisningen för 2013 ska ge en god bild

av Länsförsäkringar ABs ekonomiska, miljömässiga och sociala arbete och resultat. Informationen i hållbarhetsredovisningen har valts ut baserat på en analys av verksamhetens mest betydande frågor, vad Länsförsäkringar mäter och kan redovisa samt vilken information som de identifierade intressenterna antas vilja ta del av.

I de fall inget annat anges avser informationen hela Länsförsäkringar ABs koncern. Det har inte skett några korrigeringar avseende tidigare insamlad data eller förändringar gällande mätmetoder, omfattning

eller avgränsningar jämfört med föregående år. Under 2013 har det inte förekommit några incidenter eller avvikelser från gällande lagstiftning som resulterat i betydande böter eller icke-monetära sanktioner mot Länsförsäkringar AB.

Tabellen nedan inkluderar den standardinformation som är obligatorisk för tillämpningsnivå C, samtliga kärnindikatorer i GRIs protokoll 3.0, de tilläggsindikatorer och de indikatorer i GRIs branschtillägg för finanssektorn (FSSS) som bedömts relevanta för Länsförsäkringar AB.

Standardinformation/indikator	Sidhänvisning	Fullständig/delvis
1. STRATEGI OCH ANALYS		
1.1 Kommentar från vd.	2–3, 10	■
1.2 Risker och möjligheter.	2–3, 11–12, 16	■
2. ORGANISATIONEN		
2.1 Organisationens namn.	20	■
2.2 Huvudsakliga varumärken, produkter och tjänster.	6, 22–28	■
2.3 Organisationsstruktur.	7, 20	■
2.4 Huvudkontorets lokalisering.	105	■
2.5 Länder där organisationen är verksam.	22–28	■
2.6 Ägarstruktur och bolagsform.	4–5, 7–8, 30	■
2.7 Marknader.	22–28	■
2.8 Bolagets storlek.	Insida omslag, 1, 4, 6, 37	■
2.9 Större förändringar under redovisningsperioden.		■
2.10 Erhållna utmärkelser under räkenskapsåret.	13, 14	■
3. REDOVISNINGSPARAMETRAR		
Redovisningsprofil		
3.1 Redovisningsperiod.	18	■
3.2 Senaste redovisningen.	18	■
3.3 Redovisningscykel.	18	■
3.4 Kontaktperson för rapporten.	10	■
Redovisningens omfattning och avgränsningar		
3.5 Process för att definiera redovisningens innehåll.	18	■
3.6 Redovisningens avgränsningar.	18	■
3.7 Begränsningar av redovisningens omfattning.	18, 41–43	■
3.8 Redovisningsprinciper för samägda bolag.	18, 41–43	■
3.10 Förklaring till korrigeringar från tidigare redovisningar.	18	■
3.11 Väsentliga förändringar i omfattning, avgränsning eller mätmetoder jämfört med föregående års redovisning.	18	■
Granskning		
3.12 Tabell över var samtliga delar av GRI går att hitta.	18–19	■
3.13 Policy och praxis för extern granskning.	18	■

Standardinformation/indikator	Sidhänvisning	Fullständig/delvis
4. STYRNING, ÅTAGANDEN OCH ENGAGEMANG		
Styrning		
4.1 Styrningsstruktur.	8, 30–32	■
4.2 Styrelseordförandens roll.	33	■
4.3 Oberoende eller icke-verkställande styrelseledamöter.	31–35	■
4.4 Möjligheter att lämna förslag etc. till styrelsen.	31	■
4.8 Internt framtagna affärsidéer eller principer, uppförandekod och riktlinjer för ansvarsfullt företagande.	8–11	■
4.12 Externa deklarationer, principer och initiativ.	12, 31	■
4.13 Medlemskap i organisationer.	12–13	■
Intressentengagemang		
4.14 Intressentgrupper.	17	■
4.15 Identifiering och urval av intressenter.	17	■
INDIKATORER		
EKONOMISKA INDIKATORER		
EC 1. Skapat och levererat direkt ekonomiskt värde.	39–40	■
EC 2. Finansiell påverkan, risker och möjligheter hänförliga till klimatförändringen.	16	■
EC 3. Omfattningen av organisationens förmånsbestämda åtaganden.	67	■
EC 4. Väsentligt finansiellt stöd från det allmänna.	11	■
EC 6. Policy och praxis samt andelen utgifter som betalas till lokala leverantörer på väsentliga verksamhetsplatser.		■
EC 7. Rutiner för lokalanställning av personal och ledande befattningshavare.		■
EC 8. Investeringar i infrastruktur och tjänster för allmänhetens nytta.	16	■
EC 9. Förståelse om och beskrivning av betydande indirekta ekonomiska effekter, samt omfattning.	11–12, 15	■
MILJÖINDIKATORER		
EN 1. Materialanvändning i vikt eller volym.	17	■
EN 2. Återvunnet material i procent av materialanvändning.		■

Standardinformation/indikator	Sidhänvisning	Full- ständig/ delvis
Energi		
EN 3. Direkt energianvändning per primär energikälla.		■
EN 4. Indirekt energianvändning per primär energikälla.	16	■
EN 5. Minskad energianvändning genom sparande och effektivitetsförbättringar.	16–17	■
EN 6. Initiativ för att tillhandahålla produkter och tjänster som är energieffektiva eller baserade på förnyelsebar energi.	16–17	■
EN 7. Initiativ för att minska indirekt energianvändning samt uppnådd reduktion.	16–17	■
EN 8. Total vattenförbrukning per källa.		■
Biologisk mångfald		
EN 11. Lokalisering av nyttjad mark i eller intill skyddade områden eller områden med hög biologisk mångfald.		■
EN 12. Beskrivning av väsentlig påverkan på den biologiska mångfalden skyddade områden eller områden med hög biodiversitet.		■
Utsläpp och avfall		
EN 16. Totala direkta och indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt.	16	■
EN 17. Andra relevanta indirekta utsläpp av växthusgaser, i vikt.		■
EN 18. Initiativ för att minska utsläppen av växthusgaser, samt uppnådd minskning.	16–17	■
EN 19. Utsläpp av ozonnedbrytande ämnen, i vikt.		■
EN 20. NO, SO samt andra väsentliga luftföroreningar, i vikt per kategori.		■
EN 21. Totalt utsläpp till vatten, per kvalitet och recipient.		■
EN 22. Total mängd avfallsvikt, per typ och hanteringsmetod.	16	■
EN 23. Totalt antal samt volym av väsentligt spill.		■
Produkter och tjänster		
EN 26. Åtgärder för att minska miljöpåverkan från produkter och tjänster (och resultat därav).	12, 16–17	■
EN 27. Procent av sålda produkter och deras förpackningar som återinsamlas, per kategori.		■
Efterlevnad		
EN 28. Betydande böter eller icke-monetära sanktioner till följd av brott mot miljölagstiftning och bestämmelser.	18	■
SOCIALA INDIKATORER		
Anställningsförhållanden och arbetsvillkor		
LA 1. Totalt personalstyrka, uppdelad på anställningsform och region.	15, 67	■
LA 2. Totalt antal anställda och personalomsättning, per åldersgrupp, kön och region.	15	■
Relation mellan anställda och ledning		
LA 4. Andel av personalstyrkan som omfattas av kollektivavtal.	15	■
LA 5. Minsta varseltid angående förändringar i verksamheten och huruvida detta är specificerat i kollektivavtal.	15	■
Hälsa och säkerhet		
LA 7. Skador, arbetsrelaterade sjukdomar, förlorade arbetsdagar, frånvaro samt arbetsrelaterade dödsolyckor.	15	■
LA 8. Utbildning, rådgivning förebyggande åtgärder och riskhanteringsprogram för att bistå de anställda, deras familjer och samhällsmedlemmar beträffande allvarliga sjukdomar.		■
Utbildning		
LA 10. Genomsnittligt antal utbildningstimmar per anställd och år, fördelat på personalkategorier.		■
LA 11. Program och utbildning för livslångt lärande.		■
LA 12. Andel anställda som får regelbunden utvärdering av sin prestation och karriärutveckling.	14	■
Mångfald och lika möjligheter		
LA13. Medarbetare, styrelse och ledningssammansättning, nedbruten på mångfaldsindikatorer.	14–15	■
LA 14. Löneskillnad i procent mellan män och kvinnor per personalkategori.		■

Standardinformation/indikator	Sidhänvisning	Full- ständig/ delvis
Mänskliga rättigheter		
HR 1. Andel och antal investeringsbeslut som inkluderar krav gällande mänskliga rättigheter eller som genomgått granskning av hur mänskliga rättigheter hanteras.		■
HR 2. Procent av betydande leverantörer och underleverantörer som har granskats avseende hur mänskliga rättigheter hanteras samt vidtagna åtgärder.		■
Icke-diskriminering		
HR 4. Antal fall av diskriminering, samt vidtagna åtgärder.		■
Föreningsfrihet och rätt till kollektivavtal		
HR 5. Verksamheter där föreningsfriheten och rätten till kollektivavtal kan vara väsentligt hotade och åtgärder som vidtagits.		■
HR 6. Verksamheter där det finns risk för barnarbete och åtgärder som vidtagits.		■
HR 7. Verksamheter där det finns risk för tvångsarbete och obligatoriskt arbete och åtgärder som vidtagits.		■
Samhälle		
SO 1. Utformning och omfattning av program och rutiner för att utvärdera och styra verksamhetens påverkan på samhällen, inklusive inträde och utträde.		■
SO 2. Andel och antal affärsheter som har analyserats avseende risk för korruption.		■
Korruption		
SO 3. Andel anställda utbildade i policyer och rutiner mot korruption.	12	■
SO 4. Vidtagna åtgärder på grund av korruption.		■
Politik		
SO 5. Politiska ställningstaganden och delaktighet i politiska beslutsprocesser och lobbying.		■
Efterlevnad		
SO 8. Belopp för betydande böter och antal icke-monetära sanktioner mot organisationen för brott mot lagar och bestämmelser.	18	■
Kunders hälsa och säkerhet		
PR 1. Faser i livscykeln då produkters och tjänsters påverkan på hälsa och säkerhet ska utvärderas i förbättringssyfte, och andelen produkt- och tjänstekategorier som utvärderats.		■
Märkning av produkter och tjänster		
PR 3. Typ av produkt- och tjänsteinformation som krävs enligt rutinerna samt andel av produkter och tjänster som berörs.		■
PR 4. Fall då bestämmelser och frivilliga åtaganden om information och märkning av produkter och tjänster inte följts.		■
Produktutveckling		
PR 5. Rutiner kundnöjdhet, resultat från undersökningar.		■
Marknadskommunikation		
PR 6. Program för efterlevnad av lagar, riktlinjer och frivilliga koder för marknadskommunikation, inklusive marknadsföring, PR och sponsring.		■
Efterlevnad		
PR 9. Betydande böter för brott mot gällande lagar och regler för tillhandahållande av produkter och tjänster.	18	■
FSSS		
FS 2. Process för bedömning av miljö- och sociala risker i verksamheten.	12	■
FS 13. Närvaro och tillgänglighet i gleset befolkade eller ekonomiskt utsatta områden.	7, 11	■

Förklaring:

- Helt redovisad
- Ej redovisad
- Delvis redovisad
- Ej relevant med hänvisning till verksamhet och/eller geografisk närvaro

Förvaltningsberättelse

Styrelsen och verkställande direktören för Länsförsäkringar AB (publ), organisationsnummer 556549-7020, får härmed avge årsredovisning och koncernredovisning för räkenskapsåret 2013.

Ägarförhållanden och koncernens struktur

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av 23 länsförsäkringsbolag och 16 socken- och häradsbolag. Länsförsäkringar AB-koncernen inklusive Länsförsäkringar Liv-koncernen utgör tillsammans med de 23 länsförsäkringsbolagen länsförsäkringsgruppen.

Länsförsäkringar AB är moderbolag till Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB (nedan Länsförsäkringar Sak) med dotterbolag, Länsförsäkringar Bank AB (nedan Länsförsäkringar Bank) med dotterbolag och Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (nedan Länsförsäkringar Fondliv).

Länsförsäkringar Liv med dotterbolag ägs helt av Länsförsäkringar AB men konsolideras inte i koncernredovisningen eftersom bolagets resultat i sin helhet tillfaller försäkringstagarna.

Verksamhetsinriktning

Länsförsäkringar AB har tre huvudsakliga uppdrag; att bedriva affärsverksamhet inom sakförsäkring, livförsäkring och bank, att ge affärsservice till länsförsäkringsbolagen inom de områden där skalfördelar och effektivitet uppstår samt att bedriva Länsförsäkringars gemensamma strategiska utvecklingsverksamhet.

Affärsverksamheten bedrivs i affärsenheterna Sak, Bank och Liv med uppdraget att bedriva affären och ansvara för direkt produktrelaterat stöd till länsförsäkringsbolagen. Den finansiella styrningen av affärsenheterna utgår primärt från ägarnas avkastningskrav och risktolerans. Affärsverksamheten ska bedrivas i vinstsyfte så att bolaget kan lämna en konkurrenskraftig avkastning på eget kapital. Affärsservice och Länsförsäkringars gemensamma utvecklingsverksamhet bedrivs inom enheten Affärstöd. Redovisning, kapitalplane-

rings- och koncerncontrollerfunktioner är samlade i enheten för Ekonomi och Finans. Enheten Kapitalförvaltning förvaltar försäkringsverksamheternas placeringsportföljer.

Väsentliga händelser under året

Under våren genomfördes en nyemission om 500 Mkr för att stärka Länsförsäkringar ABs finansiella grund för fortsatta satsningar inom bank och försäkring. Länsförsäkringar Bank medverkar från och med juni i beräkningen av stibor tillsammans med de fem övriga stiborbankerna Handelsbanken, Swedbank, Nordea, SEB och Danske Bank.

Väsentliga händelser efter balansdagen

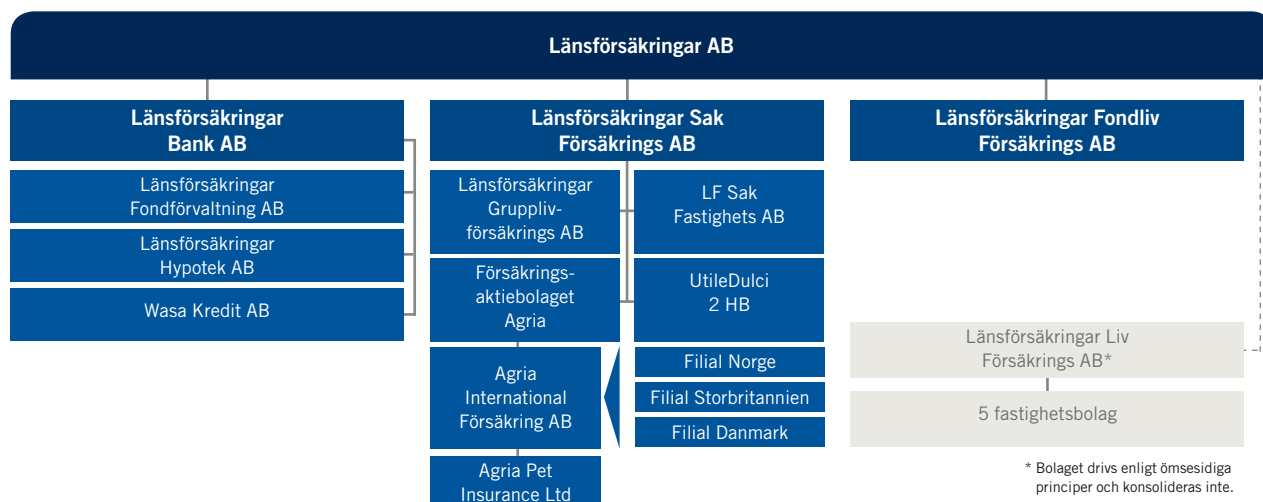
Inga väsentliga händelser har skett efter årets utgång.

Förväntningar avseende den framtida utvecklingen

Den ekonomiska omvärldsutvecklingen och dess påverkan på kundernas behov och agerande har tillsammans med lagstiftarnas förändrade krav och förutsättningar en stor betydelse för utvecklingen inom bank- och försäkringsbranschen.

Hushållens och bankernas skuldsättning i Europa och USA har minskat och det ekonomiska läget har stabiliserats successivt sedan finanskrisen 2008, men underliggande grundproblem som budgetunderskott och arbetslöshet kvarstår. En tid med fortsatt låg

Länsförsäkringar ABs koncernstruktur 31 december 2013

tillväxt, låga räntor och regeringar som är aktiva i frågor som rör den finansiella sektorn är att vänta.

Utvecklingen innebär ett fortsatt behov av riskmedvetenhet och god rådgivning till kunderna och flexibilitet i anpassning till nya regelverkskrav. Detta innebär sammanlagt högre krav på effektivitet och att Länsförsäkringar ABs roll och betydelse, för att länsförsäkringsbolagen ska kunna behålla och stärka konkurrenskraften, successivt ökar över tid.

Även kunderna ställer idag allt större krav. Framförallt handlar det om tre saker: företagets sociala engagemang och hållbarhetsansvar, rådgivning och information samt tillgänglighet. Omvärlden förväntar sig att företag – inte minst finansiella företag som arbetar med andras pengar – beskriver och tydliggör hur de agerar i samhället, i affärer och gentemot medarbetare. Utvecklingen med ökad transparens och ständig granskning innebär att finansiella företag kommer att behöva kommunicera på andra sätt än hittills. Sammantaget innebär det här ett behov av bredare och starkare kommunikationskompetens och en nära samverkan mellan Länsförsäkringar AB, länsförsäkringsbolagen och kunderna.

Resultat och ekonomisk ställning

Koncernen

Rörelseresultatet uppgick till 923 (819) Mkr och samtliga affärsgrenar inom koncernen stärkte resultaten jämfört med föregående år. En stark utveckling av förvaltat kapital inom fondförsäkringsverksamheten och oförändrade administrationskostnader bidrog till att resultatet stärktes med 92 procent till 247 (127) Mkr. Starkare räntenetto och ökade provisionsintäkter bidrog till att rörelseresultatet inom banken ökade med 16 procent till 647 (555) Mkr. Räntenettot stärktes genom en god utveckling av affärsvolymerna och kompenserade väl de låga marknadsräntornas negativa påverkan på inlåningsmarginalerna. Det försäkrings tekniska resultatet inom sakförsäkringsverksamheten stärktes med 130 Mkr och totalkostnadsprocenten förbättrades till 93 procent. Räntabiliteten på eget kapital var trots ett starkare resultat oförändrat 5 procent vilket beror på den kapitalförstärkning som genomförts under året.

Koncernens resultat belastades med avskrivningar och nedskrivningar som upp-

gick till 492 (498) Mkr, varav avskrivningar på immateriella tillgångar från förvärvet av Länsförsäkringar Fondliv belastade resultatet med 135 (129) Mkr.

Totalavkastningen för 2013 blev -0,4 (3,6) procent. Ränteportföljen bidrog med 0,8 procentenheter, aktier med 0,3 procentenheter medan investeringar i hedgefonder bidrog med 0,2 procentenheter. Fastigheter och skuld hedge uppgick vid utgången av året till cirka 14 respektive 26 procent av placeringstillgångarna. Fastigheter stod för det största positiva bidraget under året, 0,9 procentenheter, medan skuld heden stod för det största negativa bidraget, -2,6 procentenheter. Inom Länsförsäkringar Sak hanteras hela skadelivränterörelsen för länsförsäkringsgruppen. De värdesäkrade kassaflödena avseende skadelivränterörelsen marknadsvärderas enligt anvisningar från Finansinspektionen. För att hantera den ränterisk som diskontering av skulden ger upphov till är skulden säkrad med hjälp av svenska nominella och reala ränteobligationer. Det negativa resultatet från skuld heden vägs emellertid upp av ett positivt resultat på skuldsidan i koncernen som helhet. Totalavkastning exklusive skuld hedge uppgick till 3,1 (4,8) procent.

Länsförsäkringar AB-koncernens balansomslutning ökade till 322 550 (290 994) Mkr. Konsolideringskapitalet uppgick till 18 031 (15 590) Mkr och konsolideringsgraden uppgick till 434 (388) procent. Koncernens egna kapital ökade med 1 268 Mkr till 15 183 Mkr. Det ökade konsolideringskapitalet förklaras till största delen av tillskott från ägarna om 500 Mkr samt en emission av förlagslån inom Länsförsäkringar Bank som genomfördes för att finansiera koncernens fortsatta tillväxt. Länsförsäkringar AB-koncernen är ett finansiellt konglomerat och omfattas av ett särskilt solvenstest. Koncernen hade enligt solvenstestet ett överskott vid årets slut på 3 637 (1 929) Mkr.

Moderbolaget

Moderbolagets resultat efter finansiella poster uppgick till 249 (198) Mkr och resultat efter skatt till 247 (204) Mkr. Rörelseintäkterna om 2 503 (2 462) Mkr bestod till huvuddelen av serviceintäkter från konsultverksamheterna inom stödenheterna IT, Utveckling och Service. I det finansiella resultatet på 336 (271) Mkr ingick utdel-

ningar från dotterbolag med 387 (347) Mkr. Administrationskostnaderna uppgick till -2 590 (-2 535) Mkr varav de största posterna var personal- och IT-kostnaderna.

Resultatet har även i år påverkats negativt med 100 (100) Mkr av nedskrivning av innehavet i Länsförsäkringar Liv. Nedskrivningen är en konsekvens av fortsatt minskade synergieffekter efter nyteckningsstoppet i Länsförsäkringar Liv. Balansomslutningen uppgick till 18 477 (18 022) Mkr, varav eget kapital uppgick till 14 228 (13 468) Mkr.

Förslag till vinstdisposition

Fritt eget kapital i koncernen uppgår till 9 412 Mkr. Ingen avsättning till bundna fonder krävs. Till årsstämman förfogande står enligt balansräkningen för Länsförsäkringar AB fritt eget kapital på sammanlagt 8 451 294 810 kronor. I moderbolagets fria egna kapital ingår inte några orealiserade vinster.

Moderbolagets fria egna kapital består av

Överkursfond, kronor	4 450 324 212
Balanserade vinstmedel, kronor	3 753 841 044
Årets resultat, kronor	247 129 554
Fritt eget kapital 2013-12-31, kronor	8 451 294 810

Styrelsen föreslår att av disponibla vinstmedel i moderbolaget balansera 8 451 294 810 kronor i ny räkning, varav 4 450 324 212 kronor till överkursfond.

Affärsenhet Sak ansvarar för den skadeförsäkringsrörelse som enligt uppdraget från länsförsäkringsbolagen ska bedrivas av Länsförsäkringar AB. Uppdraget är att komplettera bolagens erbjudande med specialprodukter för att möta kundernas behov, att starta ny affär som sedan kan föras ut till länsförsäkringsbolagen samt att svara för gruppens samlade återförsäkringsskydd. Sakaffären är indelad i följande affärsområden, Agria, Hälsa, Företag Specialförsäkring och Återförsäkring och affären bedrivs i Länsförsäkringar Sak med dotterbolag. Länsförsäkringar Sak tecknar försäkring inom hälsaområdet, företag specialförsäkring, internationell återförsäkring samt hanterar gruppens återförsäkringsskydd. Länsförsäkringar Sak bedriver även skadelivränterörelse och viss avvecklingsaffär. Dotterbolaget Länsförsäkringar Gruppliv tecknar gruppliv- och tjänstegrupplivförsäkring. Länsförsäkringar Saks dotterbolag Agria Djurförsäkring är ett specialistföretag för djur- och grödaförsäkring. Specialiseringen innebär ett renodlat fokus och engagemang kring djuren och dess ägare. Agria International är ett dotterbolag till Agria Djurförsäkring vars uppdrag är att etablera och driva Agriakonceptet på utländska marknader. Agria International finns etablerat i Storbritannien, Norge och Danmark.

Resultat och lönsamhet

Det försäkringstekniska resultatet var starkare än föregående år främst till följd av ett starkt resultat inom Agrias djurförsäkringsaffär och inom affärsområde Hälsa. Rörelseresultatet uppgick till 427 (486) Mkr, ett svagare resultat främst till följd av lägre kapitalavkastning. Den lägre avkastningen berodde till stor del på den skuld hedge i nominella och reala ränteobligationer som används för att säkra ränterisken i Länsförsäkringar Saks diskonterade skadelivräntereserv. Vid utgången av året uppgick skuld-heden till cirka 31 procent av placerings-tillgångarna och stod för det största negativa bidraget, -3,0 procentenheter till avkastningen. Det negativa resultatet från skuld-heden vägs emellertid upp av en positiv värdeförändring av skadelivräntereserven.

Nyckeltalen har förbättrats under året. Totalkostnadsprocenten förbättrades med

4 procentenheter till 93 (97), dels beroende på ett starkt resultat inom affärsområde Hälsa och Agria och dels på avvecklingsvinster inom främst gruppliv- och sjukvårdsaffären. Agrias Internationella affär har haft en stark återhämtning och visar vinst efter det att olönsamma delar av verksamheten har avvecklats. Premieintäkten efter avgiven återförsäkring har ökat med 2 procent och uppgår till 4 122 (4 024) Mkr för affärsenheten totalt. Agria International har minskat premieintäkten på grund av avvecklade portföljer och ökningarna finns främst inom Agria Djurförsäkring och Hälsa.

Marknad och affärsvolym

Sakmarknaden är en mogen marknad, men har ökat med drygt 3 procent under året, mätt i inbetalda premier. Tillväxten sker bland annat inom djurförsäkring och sjuk- och olycksfallsförsäkring.

Skadereglering och skadeservice har blivit ett prioriterat område både för effektiviseringar för att minska kostnader men också för att förbättra kvaliteten och kundupplevelsen för att i den hårda prispressen ge kunderna andra värden än lägsta pris. Samarbeten med banker, andra organisationer och företag samt grupplösningar och satsning på internet och mobila lösningar präglar den svenska sakförsäkringsmarknaden. Satsningarna har som huvudsakligt syfte att stärka distributionskraften och att bättre nå kunden i de situationer där behovet av försäkringslösningar uppstår. Försäkringsförmedlarnas roll har också stärkts, både som distributörer och som utvecklare av kunderbjudandet. Konkurrensen på marknaden är hög och minskade kostnader ligger i fokus för att behålla konkurrenskraften. På samma gång ökar också behovet av och konkurrensen om medarbetare med specialistkompetens.

I ett längre perspektiv är frågan om socialförsäkringens framtida utformning och eventuell privatisering av delar i socialförsäkringen viktig för sakförsäkringsbranschen. Den växande oron för att de offentliga socialförsäkringarna inte räcker till gör att fler tecknar privata försäkringar inom samtliga områden som ger ersättning vid sjukdom, arbetslöshet, olyckor, dödsfall

och pension. Även hushållens ökade skuldsättning ökar behovet av dessa typer av försäkringar. Företagarna är också måna om att de själva och deras medarbetare inte får långa sjukskrivningsperioder och sjukvårdsförsäkringen blir då ett sätt att öka tryggheten. Marknaden för sjuk- och olycksfallsförsäkringar växer liksom marknaden för sjukvårdsförsäkring. Konkurrensen är hård framförallt inom sjukvårdsförsäkring.

Inom djurförsäkring har marknaden vuxit med drygt 7 procent. Den höga försäkringsgraden i Sverige innebär en begränsad tillväxtpotential och Agria djurförsäkring har därför under flera år, genom dotterbolaget Agria International, arbetat för lönsamma etableringar på andra marknader. Agria International har etablerat verksamhet i Storbritannien, Norge och Danmark.

Marknaden för företagsförsäkring påverkas av konjunkturläget, med premier som i många fall styrs av företagets omsättning som fortfarande ligger på en relativt låg nivå.

Den Internationella återförsäkringsmarknaden har en hög kapacitet vilket leder till pressade priser. Den ökade kapaciteten beror delvis på att marknaden har fått nya aktörer bland annat hedgefonder som nu även tecknar mottagen återförsäkring.

Agria Djurförsäkring

Agria Djurförsäkring är marknadsledande på den svenska marknaden med en marknadsandel på 59 procent. Premieintäkten för egen räkning inom djurförsäkring uppgick till 2 043 (1 999) Mkr och det tekniska resultatet till 168 (70) Mkr. Rörelseresultatet uppgick till 177 (96) Mkr.

Affärsområdet för försäkring av hundar, katter och andra smådjur fortsatte att växa och har haft ett framgångsrikt år. Samtidigt som försäljningen under året har gått mycket bra ökade skadeutbetalningarna för hund- och kattförsäkring oroväckande snabbt och långt över förväntan under vårmånaderna. Detta tvingade fram en extra premiejustering i augusti samt åtgärder i skadehanteringen. En omstrukturerad av djursjukvården pågår och började märkas av under året. Färre och större aktörer

påverkar inriktning, tillgänglighet och kostnader inom veterinärvården. De ökade skadekostnaderna möts av villkors- och prisjusteringar och resultatet stabiliserades under hösten. Hästförsäkring är den mest konjunkturkänsliga marknaden för Agria med ett bestånd som minskar svagt, men Agria tar ändå marknadsandelar i segmentet. Hästförsäkring visar ett bra resultat vilket till stor del beror på ett stort fokus på driftskostnader och en stabil skadekostnadsnivå.

Affärsområde Lantbruk har haft ett bra år trots något minskande bestånd av lantbruksdjur under 2013. En gynnsam växtodlingssäsong och lägre skadekostnader än prognostiserat för både djur och gröda ger ett bra resultat för året.

Den internationella affären fortsätter att växa i Norge och Danmark. Agria Dyreförsäkring i Norge är nu ledande på djurförsäkring i Norge. Även den norska marknaden har haft snabbt stigande kostnader för veterinärvård under 2013, vilket påverkat resultatet negativt. I den brittiska verksamheten har de åtgärder som genomförts under 2012 och 2013 förbättrat resultatet vilket resulterat i en vinst för året och bidrar till stärkta förutsättningar för stabil lönsamhet framöver.

Hälsa

Länsförsäkringar ökar både premievolymer och antal försäkringar inom personriskområdet. Sjuk- och olycksfallsförsäkringsmarknaden växer och har under året ökat med drygt en halv miljard till 7,6 mdr vilket är en ökning med knappt 8 procent. Marknadsandelen för Länsförsäkringar inom sjuk- och olycksfallsförsäkring har minskat något men är relativt stabil över åren med drygt 19 procent. Även marknaden för sjukvårdsförsäkringar fortsätter att öka och Länsförsäkringar är fortsatt marknadsledande. Vid utgången av 2012 hade 522 000 personer en sjukvårdsförsäkring, de flesta tecknade och betalade av arbetsgivaren.

Premieintäkten för egen räkning inom Hälsa var 1 043 (992) Mkr och resultatet uppgick till 162 (137) Mkr. Resultatförbättringen kommer främst från ett starkt resultat inom olycksfallsaffären och avvecklingsvinster inom gruppliv- och sjukvårdsaffären. Inom Hälsa har införandet av en ny generation av gruppförsäkringar börjat ge resultat. Under 2013 har marknaden tagit emot de moderniserade produkterna, som

ger en bra ekonomisk grundtrygghet för företagare och medarbetare, på ett positivt sätt. Syftet har varit att skapa försäkringar som är bättre anpassade till hur samhället ser ut idag.

Försäljningen via försäkringsförmedlare går bra. Hälsa har både förnyat befintliga och tecknat nya mäklade avtal under året vilket innebär att beståndet av förmedlade försäkringar har ökat. Under 2013 har en mer heltäckande sjukvårdsförsäkring lanserats. Den redan tidigare uppskattade sjukvårdsförsäkringen har kompletterats med förebyggande hälso tjänster i form av hälsoprofil, självhjälpsprogram och personligt samtalsstöd för chefer och medarbetare. Även arbetslivsinriktad rehabilitering och behandling av beroende och missbruk ingår i försäkringen. Detta för att få en sjukvårdsförsäkring som ger medarbetarna stöd till en bättre hälsa och för att hjälpa företagen att minska medarbetarnas sjukdagar.

Företag Specialförsäkring

Länsförsäkringar Sak kompletterar länsförsäkringsbolagens erbjudande till företagskunder med speciallösningar inom ansvar, transport, motor och egendom. Premieintäkten uppgick till 548 (553) Mkr vilket är en minskning med 1,0 procent jämfört med föregående år. Minskningen beror på lägre volymer inom motoraffären medan volymerna ökar inom både ansvars och transportförsäkring trots fortsatt hård konkurrens på marknaden. Resultatet förbättrades till 69 (65) Mkr. Prispressen inom transportförsäkring har stagnerat något men inga tecken tyder på att premierna är på väg uppåt. Antalet aktörer har återigen ökat på marknaden och en ytterligare prispress kan därför förväntas framöver. Länsförsäkringars marknadsandelsökning inom transportförsäkring har avstannat något under 2013.

Inom ansvarsförsäkring har konkurrensen hårdnat ytterligare genom att bolag som tidigare enbart riktade sig mot storföretag nu också bearbetar samma marknadssegment, små och medelstora företag, som Länsförsäkringar Sak.

Länsförsäkringsgruppens svenska företagskunder har i allt större utsträckning internationella intressen och efterfrågan på försäkringslösningar ökar både för nya och befintliga kunder. Genom INI (International Network of Insurance) kan Länsförsäkringar, som en av få aktörer på den svenska marknaden, erbjuda skräddarsydda och

lokala försäkringslösningar i över 100 länder till konkurrenskraftiga priser.

Återförsäkring

Affärsområde Återförsäkring hanterar länsförsäkringsgruppens gemensamma återförsäkringsskydd samt tecknar internationell mottagen återförsäkring. Den interna återförsäkringen i form av ett antal poollösningar och den för gruppen gemensamt upphandlade återförsäkringen är en stor tillgång för Länsförsäkringar och dess kunder. Systemet säkerställer en stabil lösning till en låg kostnad genom att fördela risk inom länsförsäkringsgruppen och upphandla externa skydd för storskador.

Premieintäkt efter avgiven återförsäkring för affärsområde Återförsäkring var under 2013 488 (478) Mkr och resultatet 45 (51) Mkr.

Den internationella återförsäkringsmarknaden har under 2013 drabbats av ett antal större skador. De mest kostsamma har varit hageloväder i Tyskland under sommaren och översvämningar i Tjeckien, Tyskland och Österrike. Det har också varit några större riskskador och Nordeuropa har under sista kvartalet haft fyra stora stormar, Simone, Hilde, Sven och Ivar. Resultatet för Länsförsäkringar Saks mottagna återförsäkringsaffär påverkas av dessa skador. Tyfonen Haiyan som drabbade Filippinerna i november blev en enorm humanitär katastrof men är ingen stor ekonomisk skada för återförsäkringsmarknaden.

Trots nämnda skador har priserna på återförsäkringsmarknaden reducerats något till följd av att återförsäkringsbolagen kan uppvisa goda resultatet samt att marknaden har fått nya aktörer bland annat hedgefonder som tecknar mottagen återförsäkring.

Även länsförsäkringsbolagen har drabbats av skador till följd av stormarna Simone, Hilde, Sven och Ivar. Den dyraste är Simone som förväntas kosta cirka 280 Mkr. Länsförsäkringsgruppen har under 2013 också haft ett stort antal bränder som påverkar resultatet för den interna återförsäkringen. En del av dessa skador är återförsäkrade genom ett externt årsaggregat-skydd.

Länsförsäkringsgruppens återförsäkringsskydd har förnyats utan stora förändringar och till något lägre priser. Den mottagna internationella återförsäkringsaffären har också förnyats utan stora förändringar. Kontrakt som har haft skador har fått varie-

▶ rande prishöjningar medan skadefria kon-
trakt ofta fått prisreduktioner.

Kapitalavkastning

Riskenivån i placeringsportföljen har reducerats jämfört med föregående år. Merparten av riskutnyttjandet, cirka 85 procent, kom från placeringstillgångarna fastigheter och aktier. Sak-koncernens totalavkastning uppgick till -0,9 (3,7) procent. Den lägre avkastningen 2013 berodde till stor del på skuldhedgen. Skuldhedgen består av nominella och reala ränteobligationer som används för att säkra ränterisken i Länsförsäkringar Saks diskonterade skadelivräntereserv. Vid utgången av året uppgick skuldhedgen till cirka 31 procent av placerings-tillgångarna och stod för det största negativa bidraget, -3,0 procentenheter till avkastningen. Fastigheter, som vid utgången av året uppgick till cirka 17 procent av placeringstillgångarna, svarade för det största positiva bidraget, 1,0 procentenheter. Ränteportföljen bidrog positivt med 0,8 procentenheter och investeringar i hedgefonder bidrog med 0,2 procentenheter. Totalavkastning exklusive skuld hedge uppgick till 3,1 (5,2) procent.

SAKFÖRSÄKRING

■ Försäkringstekniskt resultat
ökade till 434 (304) Mkr.

■ Rörelseresultatet uppgick
till 427 (486) Mkr.

■ Premieintäkter ökade till
4 122 (4 024) Mkr.

■ Totalkostnadsprocenten
förbättrades till 93 (97).

Affärsverksamhet Bank

Länsförsäkringar Bank erbjuder bank-tjänster till privatpersoner, lantbrukare och småföretagare. Bankkoncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar Bank samt de helägda dotterbolagen Länsförsäkringar Hypotek, Länsförsäkringar Fond-förvaltning och Wasa Kredit AB. Länsförsäkringar Bank är Sveriges femte största retailbank med en affärsvolym på 314 mdr och 879 000 kunder. Bankverksamheten bedrivs enbart i Sverige och strategin är att erbjuda banktjänster till länsförsäkrings-gruppens kunder. Länsförsäkringar har en stor potential att erbjuda banktjänster till de existerande 3,5 miljoner kunderna i länsförsäkringsgruppen baserat på de redan starka kundrelationerna. Priorite-rade målgrupper är de 1,8 miljoner boen-deförsäkringskunderna samt lantbruks- och småföretagskunderna. Antalet kunder i Länsförsäkringar Bank ökade med 4 procent till 879 000 (847 000). Antalet kunder som har Länsförsäkringar som huvudbank ökade med 10 procent till 319 000 (290 000) och av dessa kunder var 94 (93) procent sedan tidigare försäkringskunder. Antalet produkter per kund ökade till 4,9 (4,8).

Resultat och lönsamhet

Resultatet före kreditförluster ökade med 19 procent till 773 (647) Mkr och rörelse-resultatet ökade med 16 procent till 647 (556) Mkr, vilket förklaras av ett ökat räntenetto och ökade provisionsintäkter. Räntabiliteten på eget kapital stärktes till 6,7 (6,3) procent.

Rörelseintäkterna ökade med 12 procent till 2 104 (1 882) Mkr och förklaras av ett ökat räntenetto och ökade provisionsintäkter. Räntenettet stärktes med 8 procent till 2 230 (2 071) Mkr till följd av ökade volymer medan inlåningsmarginalerna och förräntningen av det egna kapitalet påverkade räntenettet negativt. Placeringsmarginalen uppgick till 1,06 (1,11) procent.

Nettoresultat av finansiella poster minskade till -86 (5) Mkr och förklaras av negativa effekter i förändringar av verkligt värde och återköp av egen skuld. Provisionsintäkterna ökade med 16 procent till

1 140 (984) Mkr och förklaras av ökade intäkter från fond-, kort- och värdepappersaffären. Antalet bankkort ökade med 12 procent till 388 000 (346 000). Provisionsnettot förbättrades till -253 (-385) Mkr till följd av ökade provisionsintäkter.

Rörelsekostnaderna ökade med 8 procent till 1 331 (1 235) Mkr, vilket främst förklaras av ökade IT-förvaltningskostnader, fondbolagets ökade förvaltningskostnader, ökade personalkostnader hänförliga till finansbolagsverksamheten samt kostnader för uppbyggnad av en i bankverksamheten gemensam backofficefunktion. K/I-talet före kreditförluster stärktes till 0,63 (0,66) och K/I-talet efter kreditförluster stärktes till 0,69 (0,70).

Kreditförlusterna är fortsatt mycket låga och uppgick netto till 126 (91) Mkr, vilket motsvarar en kreditförlustnivå på 0,08 (0,06) procent. Reserverna uppgick till 422 (325) Mkr, vilket motsvarar reserver i förhållande till utlåning om 0,25 (0,21) procent. Osäkra fordringar uppgick till 393 (298) Mkr, vilket motsvarar en andel osäkra lånefordringar om 0,23 (0,19) procent.

Marknad och affärsvolym

Inlåning från allmänheten ökade med 11 procent till 69 (62) mdr. Småföretagsinlåningen växte till 8,6 (7,5) mdr och antalet inlåningskonton ökade med 10 procent. Marknadsandelen stärktes till 4,5 (4,3) procent per den 31 december 2013 enligt SCBs statistik. Fondvolymen ökade med 18 procent eller 13 mdr till 83 (70) mdr, vilket förklaras av en ökad värdetillväxt och ett starkt nettoflöde under året.

Utlåning till allmänheten ökade med 8 procent till 162 (150) mdr. All utlåning sker i Sverige och i svenska kronor samt har en väl geografiskt fördelad distribution. Bostadsutlåningen i Länsförsäkringar Hypotek ökade med 11 procent till 112 (101) mdr. Marknadsandelen av hushålls-utlåning stärktes till 5,0 (4,9) procent per den 31 december 2013 enligt SCBs statistik. Marknadsandelen av bostadsutlåning var 4,9 (4,9) procent den 31 december 2013.

Bostadsutlåningens andel av den totala utlåningsportföljen uppgick till oförändrat 71 procent. Bottenlån för lantbruksfastigheter uppgick till 18,3 (16,7) mdr och totalt ökade lantbruksutlåningen med 7 procent till 20,7 (19,3) mdr. Av lantbruksutlåningen var 89 (86) procent bottenlån till främst familjeägda lantbruk. Småföretagsutlåningen uppgick till 1,7 (1,6) mdr den 31 december 2013.

Upplåning

Emitterade värdepapper ökade med 8 procent till 124 (114) mdr, varav icke säkerställd upplåning uppgick till 22 (18) mdr och säkerställda obligationer uppgick till 99 (91) mdr. Bankkoncernen har en låg refinansieringsrisk och en välfördelad förfallostruktur på upplåningen. Långfristig finansiering sker på kapitalmarknaden genom säkerställda obligationer och icke säkerställda obligationer. Under året ökade bankens andelen icke säkerställd upplåning och minskade andelen säkerställd upplåning. Emissioner skedde på genomsnittligt längre löptider under året.

Emitterade säkerställda obligationer uppgick till nominellt 23,5 (28,5) mdr, återköpta säkerställda obligationer uppgick till nominellt 7,2 (16,0) mdr och förfall av säkerställda obligationer uppgick till nominellt 8,4 (6,6) mdr kronor under året. Länsförsäkringar Bank emitterade icke säkerställda obligationer om nominellt 10,7 (11,4) mdr.

Likviditet

Den 31 december 2013 uppgick likviditetsreserven till 45,9 (40,6) mdr enligt Bankförningens definition. Likviditetsreserven är placerad i värdepapper med mycket hög kreditkvalitet och som är belåningsbara hos Riksbanken och i förekommande fall i ECB. Likviditetsreserven består till 76 (77) procent av svenska säkerställda obligationer, till 19 (22) procent av andra svenska statsobligationer, till 4 (1) procent av finska statsobligationer i euro och dollar samt statsgaranterade tyska obligationer och till 1 (–) procent av deposits hos Riksgälden. Genom att utnyttja likviditetsreserven kan kontrakterade åtaganden i cirka 1,5 år mötas utan ny upplåning på kapitalmarknaden.

Bankkoncernens likviditetstäckningsgrad (LCR) uppgick till 230 (277) procent den 31 december 2013. LCR i euro var 1 847 (158) procent den 31 december 2013.

Kapitaltäckning

Bankkoncernen tillämpar reglerna om internriskklassificering (IRK). Den avancerade riskklassificeringsmetoden används för alla hushållsexponeringar och för företags- och lantbruksexponeringar upp till 5 Mkr. Grundläggande IRK-metod används för företags- och lantbruksexponeringar över 5 Mkr och schablonmetoden används för övriga exponeringar.

Den 31 december 2013 bestod låneportföljen till oförändrat 88 procent av retailkrediter enligt den avancerade IRK-metoden. Kärnprimärkapitalrelationen enligt Basel II stärktes till 14,7 (13,1) procent. Kapitalbasen ökade till 9 436 (7 546) Mkr och kapitaltäckningsgraden stärktes till 18,7 (15,6) procent. Primärkapitalet uppgick till 7 441 (6 612) Mkr och primärkapitalrelationen stärktes till 14,7 (13,7) procent.

BANK

- Rörelseresultatet ökade med 16 procent till 647 (555) Mkr.
- Kreditförlusterna är fortsatt låga med en kreditförlustnivå på 0,08 (0,06) procent.
- Affärsvolymer ökade med 11 procent till 314 (283) mdr. Inlåningen ökade under året till 69 (62) mdr.
- Antalet kunder ökade med 4 procent till 879 000 (847 000).

Länsförsäkringar erbjuder liv- och pensionslösningar till företag och privatpersoner. Genom dotterbolaget Fondliv erbjuds fondförvaltning, garantiförvaltning och riskförsäkring inom personriskområdet. I Länsförsäkringar Liv sker ingen nyteckning men här förvaltas traditionell livförsäkring som är tecknad före stängningen i september 2011.

Resultat och lönsamhet

Resultatet i Länsförsäkringar Fondliv förbättrades kraftigt till 247 (127) Mkr till följd av den starka börsutvecklingen, ett ökat premieinflöde och oförändrade administrationskostnader. Intäkterna från kundavgifter på fondförsäkringsavtal ökade med 16 procent och uppgick till 501 (431) Mkr. Förvaltningsersättningarna uppgick till 493 (426) Mkr och ökade med 16 procent. Driftkostnaderna uppgick till 790 (731) Mkr. Ökningen av driftkostnader förklaras av ökade försäljningskostnader hänförliga till ökade volymer.

Större delen av Fondlivs premieflöden redovisas via balansräkningen. Premieinkomsten i resultaträkningen uppgick till 61 (20) Mkr. Som premieinkomst redovisas den del av premierna som innehåller en väsentlig försäkringsrisk.

Marknad

En mycket stor del av Länsförsäkringars nyförsäljning inom liv avser pensionslösningar till företag som inte har kollektivavtal. Det är en marknad där behovet av individuell rådgivning är stort. Med utgångspunkt i kundens behov görs en pensionsanalys, varpå kunden får erbjudande om en lösning som normalt består av både sparande till pension samt olika försäkringslösningar som kunden behöver för att kunna leva ekonomiskt tryggt. Länsförsäkringar säljer sina försäkringslösningar både via egen säljkår (inklusive franchisetagare) och försäkringsförmedlare.

Nyförsäljningen på livförsäkringsmarknaden har ökat något under året. Under 2012 skedde en minskning av nyförsäljning, vilket till stor del hade sin förklaring i att många sparare valde att börja spara i investeringssparkonto (ISK) istället för i försäkringar. Under 2013 har trenden åter

vänt och livförsäkringspremierna ökar igen. Nyförsäljning på den svenska livförsäkringsmarknaden inom fondförsäkring har ökat med 5 procent och uppgick till 75 mdr och premieinkomsten ökade med 3 procent och uppgick till 68 mdr. Länsförsäkringars marknadsandel för fondförsäkring, mätt i försäljningsvärde, uppgick 2013 till 10,8 (11,5) procent. Marknadsandelen mätt i premieinkomst uppgick till 12,8 (12,2) procent.

Tjänstepensioner den största marknaden

Försäljningsvärdet på tjänstepensionsmarknaden för fondförsäkring var 56 (53) mdr vilket motsvarar en ökning med 6 procent. Tjänstepensionsmarknaden är den största av delmarknaderna, den utgör 75 (75) procent av den totala fondförsäkringsmarknaden. Fondlivs försäljningsvärde inom fondförsäkring på tjänstepensionsmarknaden var 7,0 (7,2) mdr, en minskning med 3 procent. Detta motsvaras av en marknadsandel på 12,4 (13,6) procent. På den för Fondliv strategiskt viktiga delmarknaden ej kollektivavtalad tjänstepension uppgick försäljningsvärdet till 6,6 mdr. Fondlivs marknadsandel uppgick till 16,6 procent. Inom delmarknaden ej kollektivavtalad tjänstepension uppgick nyförsäljningen till 41 (39,3) Mkr. Det är något bättre än föregående år. De egna säljkanalerna Egna säljare och Franchise har haft en positiv utveckling jämfört med föregående år och ökat med 6 respektive 11 procent.

Privat- och sparmarknad

Delmarknaden privat pension inom fondförsäkringsmarknaden minskade med 3 procent och Fondlivs marknadsandel inom fondförsäkring uppgick till 10,6 procent vilket är en förbättring med 1,1 procentenheter jämfört med 2012. Delmarknaden Spar inom fondförsäkringsmarknaden ökade med 4 procent. Länsförsäkringar Fondlivs marknadsandel uppgick till 4,7 (4,1) procent.

Affärsvolymer

Den totala premieinkomsten, enligt Svensk Försäkrings definition, uppgick till 9 473 (8 713) Mkr. Delmarknaderna ej kollektivav-

talad tjänstepension svarade för 79 procent av totala premieinkomsten. Avtalspension stod för 5 procent och Privat- och Sparmarknaden för 16 procent av totalt inbetalda premier. Inflyttat kapital stärkte premieinkomsten med 2 627 (2 342) Mkr. För Garantiförvaltning uppgår premieinkomsten till 706 Mkr. Vid årsskiftet var det förvaltade kapitalet totalt 77,5 mdr. Riskförsäkringar bidrog med 43 Mkr i premieinkomst.

De egna säljkanalerna har haft en positiv utveckling jämfört med föregående år och ökat med 8 procent. Inom delmarknaden ej kollektivavtalad tjänstepension uppgick försäljningen till 7 515 (6 949) Mkr.

Garantiförvaltning

Garantiförvaltning är Länsförsäkringars alternativ till kunder som efterfrågar en garanti i sitt sparande och som har ett behov av att veta den lägsta nivån på sina framtida utbetalningar. Garantin innebär att kunden är garanterad att få tillbaka de inbetalningar som gått till sparandet med möjlighet till ytterligare avkastning, om kunden sparar i minst tio år. Tillgångarna i garantiförvaltningen fördelas mellan aktie- och ränteplaceringar där räntedelen alltid ska vara minst 40 procent och aktiedelen kan gå ner till noll. Förvaltningen sköts av kapitalförvaltningsenheten inom Länsförsäkringar AB. Avkastningen under året blev 5,6 procent. Aktieportföljen svarade för merparten av portföljens avkastning, framförallt bidrog amerikanska aktier med 3,4 procentenheter och europeiska aktier bidrog med 1,2 pro-

LÄNSFÖRSÄKRINGAR FONDLIV

■ Fondlivbolaget förvaltar 78 (63) mdr åt liv- och pensionsförsäkringskunderna.

■ Försäljningen uppgick till 8 mdr, vilket gör Länsförsäkringar till landets fjärde största fondförsäkringsbolag.

■ Resultatet för fondlivbolaget förbättrades till 247 (127) Mkr.

centenheter. Däremot bidrog tillväxtmarknadsaktier svagt negativt till avkastningen. Ränportföljen kompletterades med innehav i Investment Grade och High Yield, och utvecklades neutralt under året med ett bidrag på 0,2 procentenheter.

Fondförvaltning

Länsförsäkringars fondutbud består av 30 fonder med eget varumärke och cirka 45 externa fonder. Fonderna med eget varumärke finns inom Länsförsäkringars eget fondbolag och förvaltas av utvalda externa förvaltare. De externa fonderna ger ytterligare bredd och djup åt utbudet och har valts ut för att de presterar goda resultat jämfört med andra liknande fonder på marknaden. 2013 inleddes med kraftigt stigande börser och marknadsräntor. Positiva signaler i Europa, högre tillväxt i USA, bättre vinster i bolagen och en allmänt ökad riskvilja gav bra näring åt börserna under 2013.

Under året fanns tillfälliga tillbakagångar drivna av politisk oro, stigande räntor och relativt höga aktievärderingar. Nästan 80 procent av fonderna i utbudet utvecklades positivt under 2013. De 30 bästa fonderna steg över 20 procent. Bland dem märktes fonder inriktade på USA, svenska småbolag och Europa. På minussidan fanns fonder med fokus på tillväxtmarknader och råvaror som tyngts av en svag råvarumarknad, vikande export och svag konjunktur. Ränfonderna hade svårt att hävda sig i det rörliga ränteklimatet och några av dem stannade på minus. Kronan försvagades under året, vilket bidrog positivt i fonder som placerar utomlands.

Traditionell livförsäkring i Länsförsäkringar Liv

Länsförsäkringar Liv bedriver traditionell livförsäkring fördelat på fyra bestånd, Gamla Trad, Nya Trad, Nya Världen och Försäkrad Pension. Stärkta nyckeltal har varit i bolagets fokus under 2013. I detta arbete har aktiviteten Nya Trad varit en viktig del. Ett annat stort arbete som gjorts har varit fortsatta förberedelser för det kommande Solvens II-regelverket.

Gamla Trad

I traditionell förvaltning görs placeringarna normalt i noterade aktier och räntebärande värdepapper samt i fastigheter och alternativa investeringar. 2013 har inte inneburit några större förändringar i placeringsmixen

för Gamla Trad. Bolaget har under hösten successivt anpassat placeringsportföljen till de övergångsregler för diskonteringsräntan inför Solvens II som gäller från och med årsskiftet. Därmed har durationen i ränteportföljen kunnat reduceras något. I Gamla Trad har möjligheten att placera tillgångarna i mer riskfyllda placeringar som aktier varit begränsad. Stigande räntor under 2013 har inneburit att värdeutvecklingen på räntebärande placeringar varit negativ. Fördelningen i den traditionellt förvaltade portföljen Gamla Trad var per den sista december 2013, 92 procent räntebärande värdepapper, 4 procent alternativa investeringar och resterande andel var aktier och fastigheter. Avkastningen var för de olika tillgångsslagen: Räntebärande värdepapper -3,8 (6,2) procent, aktier 21,6 (1,4) procent, alternativa investeringar 4,7 (14,2) procent och fastigheter -4,0 (5,1) procent. Återbäringens räntan har under större delen av året varit 0 procent men höjdes och uppgår sedan 1 november till 1 procent.

Nya Trad

I slutet av maj skickades erbjudandet till de första kunderna om att villkorsändra sina försäkringar till Nya Trad. Nya Trad innebär att kunder erbjuds möjlighet att ändra villkor i sina traditionella försäkringar. Sänkta garantinivåer i kombination med lägre avgifter möjliggör en förändrad placeringmix med högre förväntad avkastning och förbättrade möjligheter till framtida värdeökning på sparad kapital. Mottagandet har varit positivt och per den sista december hade drygt 13 000 positiva svar inkommit om att ändra villkoren för sina försäkringar. Arbetet med att bredda erbjudandet till fler kunder fortsätter. Placeringsmixen bestod av 60 procent räntebärande tillgångar, 30 procent aktier, 5 procent fastigheter och 5 procent alternativa investeringar. Det ökade inslaget av risk i placeringsportföljen för Nya Trad jämfört med Gamla Trad innebär också en ökad förväntad avkastning och återbäring. Avkastningen uppgick till 4,3 procent. Konsolideringsgraden i Nya Trad var 115 procent och återbäringens räntan har varit 5 procent sedan starten i maj 2013.

Nya Världen

I förvaltningsformen Nya Världen placeras kundernas kapital i cirka 30 procent obligationer och 70 procent aktier, svenska och utländska. Nya Världen är en traditionell

försäkring där kunderna är garanterade att få tillbaka minst de premier som betalats in, med avdrag för driftskostnader och avkastningsskatt.

Avkastningen i Nya Världen har under 2013 varit god, särskilt aktieplaceringarna i utvecklade marknader har bidragit till det positiva resultatet. Avkastningen per december 2013 uppgick till 12,8 (12,2) procent.

Resultat och lönsamhet

Resultatet i Länsförsäkringar Liv uppgick till 5,1 (4,9) mdr. Det positiva resultatet förklaras till stor del av den kraftiga uppgången av långa marknadsräntor, den svenska 10-åriga statsobligationsräntan har stigit med nära en procentenhet. Skulden diskonteras med marknadsräntan, därigenom har ränteuppgången bidragit positivt till resultatet. De försäkringstekniska avsättningarna minskade med 11,8 mdr. Kapitalavkastningen i Länsförsäkringar Liv har däremot påverkats negativt av de stigande marknadsräntorna, då långa räntebärande placeringar har minskat i värde. Det positiva nettoresultatet till följd av ränteuppgången är ett resultat av en medveten strategi för hur tillgångarna matchats mot skulderna. Införandet av Nya Trad har även varit bidragande till det positiva resultatet. Konverteringen till Nya Trad innebär att garanterade åtaganden minskar vilket påverkar skulden och resultatet positivt. En minskad skuld ger även ett större utrymme för placeringar med högre förväntad avkastning.

Bolaget har under 2013 även arbetat med att reducera driftskostnaderna. Under 2013 har bolaget sänkt driftskostnaderna med totalt 16 procent.

Totalavkastningen i Länsförsäkringar Livs traditionella bestånd Gamla Trad uppgick till -3,0 (6,1) procent och kapitalavkastningen netto i resultaträkningen var -1,8 (7,7) mdr. Totalavkastningen i Nya Trad uppgick till 4,3 (-) procent och i Nya Världen till 12,8 (12,2) procent.

Premieinkomsten i Länsförsäkringar Liv uppgick till 3,4 (4,3) mdr, en minskning med 22 (34) procent. Beståndet av försäkringar har minskat sedan nyförsäljningen upphörde. Utflyttar och slutbetalda försäkringar samt att inga nya försäkringar tillkommit gör att beståndet minskar. För premiedragande försäkringar i beståndet fortsatte inbetalningarna men i takt med att försäkringarna slutbetalas minskar premiein-

komsten. Engångsbetalningar har i princip upphört sedan nyförsäljningsstoppet infördes vilket även påverkat premieinkomsten negativt. Utbetalda försäkringsersättningar uppgick till 7,6 (7,5) mdr. Placeringsstillgångarna enligt balansräkningen har under året minskat till 112,8 (126,5) mdr.

Nyckeltal i Länsförsäkringar Liv
Under 2013 har solvensgraden förbättrats med 5 procentenheter. Solvensgraden uppgick per den 31 december 2013 till 118 (113) procent och solvenskvoten till 4,3. Solvensgraden visar relationen mellan totalt kapital och garanterat kapital till kunderna, medan solvenskvoten utgör relationen mellan bolagets kapitalbas och kapitalkrav. Solvenskvoten och solvensgraden är mått som speglar bolagets förmåga att snabbt betala ut hela det garanterade kapitalet.

LÄNSFÖRSÄKRINGAR LIV

■ Solvensgraden har förbättrats under året och uppgick per 31 december 2013 på 118 (113) procent.

■ Totalavkastningen i den traditionella förvaltningen uppgick till -3,0 (6,1) procent.

■ Totalavkastningen i Nya Trad uppgick till 4,3 procent och i Nya Världen till 12,8 (12,2).

Övrig information

Risker och riskhantering

Länsförsäkringar AB-koncernens verksamhet ger upphov till olika slag av risker. Merparten av dem uppstår i koncernens dotterbolag. En beskrivning av koncernens samlade risker och hur de styrs och hanteras återfinns i koncernens not 2 Risker och riskhantering.

Riskbilden har varit stabil under 2013, dock med den förskjutning som pågått flera år, att bankverksamheten har vuxit snabbare än fondliv- och sakförsäkringsverksamheten. De risker som uppstår direkt i moderbolaget är primärt hänförliga till bolagets finansiering, placering av likviditet och den affärsstödande verksamhet som bedrivs för dels dotterbolagens, dels för länsförsäkringsbolagens räkning.

Moderbolagets ränterisk i övrigt är relativt låg eftersom räntebindningstiden i upplåning och placeringar är kort. Löptiden för lån och placeringar skiljer sig från räntebindningstiden. Moderbolagets likviditet bestod 2013-12-31 av kortfristiga räntebärande placeringar och likvida medel på 1 608 (1 392) Mkr. Vid årsskiftet var den övervägande delen av placeringsportföljen placerade i räntebärande tillgångar medan en mindre del kunde placeras i aktier. Aktierelaterade tillgångar uppgick 2013-12-31 till 45 (38) Mkr.

Medarbetare

Inom Länsförsäkringar AB innebär medarbetarskap att ta ansvar genom att utveckla sig själv vad gäller kompetens, hälsa, verksamhetsförbättringar och kostnadsmedvetenhet. Intentionen om medarbetarskap återfinns i personalpolicyn och i företagets arbetsmodell för prestationsstyrning.

Utgångspunkten för medarbetarens prestation och utveckling, både på kort- och lång sikt, är affärsplanen och värderingarna och medarbetaren får regelbunden återkoppling på sin prestation. En bra arbetsmiljö och att bibehålla en god hälsa är viktiga förutsättningar för medarbetarens prestation och följs kontinuerligt upp i samtalen mellan chef och medarbetare.

Det finns en grundsyn i företaget om att motion på jobbet ökar effektiviteten,

förbättrar sammanhållningen och att satsningen på hälsa är en viktig del i att vara en attraktiv arbetsgivare. Det är också ett led i att minska sjukfrånvaron. Länsförsäkringar AB har ett förmånligt friskvårdserbjudande och möjlighet ges till att träna en timme i veckan på arbetstid. I egen friskvårdsanläggning erbjuds gym, motionspass och hälsoinspirerande friskvårdsaktiviteter samt subventionerad massage och personlig tränare till självkostnadspris. Alla medarbetare har en sjukvårdsförsäkring, som ger snabb tillgång till specialistvård. Medicinsk rådgivning och uppföljning ges via sjukanmälnings-tjänsten och chefer får professionell rådgivning vid behov av medarbetares rehabilitering.

Under året har Länsförsäkringar AB tagit fram en ny ledarprofil, som beskriver företagets förväntningar på chefer. I ledarprofilen är värderingarna uttryckta i attityder och beteenden och beskriver vad en chef ska kunna, vara och göra inom fem områden: leda utveckling, leda förändring, leda medarbetare, leda verksamhet och leda sig själv. Med en ledarprofil säkerställs också att företaget rekryterar, utvecklar och befördrar ledare med rätt kompetens.

En del i jämställdhetsarbetet är att skapa en jämnare könsfördelning bland chefer. I Länsförsäkringar AB-koncernen är fördelningen 58 (60) procent män och 42 (40) procent kvinnor. Målet är 50 procent män och 50 procent kvinnor i företagsledning och på avdelnings- och gruppchefsnivå.

Upplysningar om medelantal anställda, löner och ersättningar samt uppgifter om lön och annan ersättning till företagsledningen och arvoden till revisorer lämnas i not 6 och i not 7 för moderbolaget och i not 13 och i not 14 för koncernen.

Miljö

För Länsförsäkringar AB-koncernen är miljöhänsyn en viktig del för en hållbar utveckling i dagens samhälle. Ända sedan 2004 har Länsförsäkringar ABs miljöledningssystem varit certifierat enligt ISO 14001. Certifieringen bekräftades 2013 av SFK Certifiering. Varje år genomförs

miljörevisioner, vilka ger möjlighet att än mer miljöanpassa verksamheten. Utöver de granskningar av Länsförsäkringar ABs miljöarbete som görs av SFK Certifiering utförs också en genomgång av bolagets egna utbildade miljörevisorer. Samtliga länsförsäkringsbolag är också certifierade enligt ISO 14001.

Bolaget arbetar fortlöpande med att minska miljöpåverkan i enlighet med bolagets miljöpolicy. Områden som ger en negativ miljöpåverkan har identifierats. Arbetet för att minska miljöbelastningen från Sveriges lantbruk fortsätter. Genom Länsförsäkringars återvinningsförsäkring samlas skrot och miljöfarligt avfall in från lantbruken och återvinns eller destrueras. För att minimera miljöpåverkan från tjänster störs de i stor utsträckning till tåg enligt de reseriktlinjer som gäller för hela bolaget. För att minska antalet resor har investeringar också gjorts i teknisk utrustning, som möjliggör möten via telefon och i digitala kanaler.

I bolaget finns tjänstebilar som till 100 procent är miljöbilar enligt bolagets miljöbilsdefinition. För att stimulera övergången till fordon som drivs med icke fossila bränslen har företaget också installerat laddningsstationer för elbilar.

Ett annat område som Länsförsäkringar AB arbetar med är de utskick till kunderna som sker i olika pappersförsändelser. Ett stort arbete har gjorts för att se hur

utskicken kan förändras, vilket har lett till aktiviteter som ska genomföras de kommande åren. För att minska pappersförbrukningen utvecklas de digitala lösningarna. Utvecklingen av internetkanalen ger också stora möjligheter till att minska pappersutskicken och samtidigt höja kvaliteten i informationen.

En viktig funktion som har stor inverkan på miljön är inköp av produkter och tjänster som nyttjas i verksamheten. Enligt bolagets inköbspolicy ska inköp innebära en så liten miljöpåverkan som möjligt. Ett kontinuerligt arbete pågår med att utveckla miljökraven för alla kategorier av inköp och upphandlingar.

Länsförsäkringar ABs kontorsfastigheter är miljöklassade som lågenergiförbrukande samt utformade för att bidra till människors hälsa och miljö, i enlighet med Miljöklassad byggnad samt Green Building.

.....

Resultatet av årets verksamhet och den ekonomiska ställningen 31 december 2013 för Länsförsäkringar AB-koncernen och moderbolaget framgår av efterföljande finansiella rapporter med tillhörande noter för koncernen och moderbolaget.

.....

Bolagsstyrningsrapport

Inledning

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av de 23 kundägda länsförsäkringsbolagen och 16 socken- och häradsbolag. Länsförsäkringar AB-koncernen består av moderbolaget Länsförsäkringar AB med ett antal direkt och indirekt ägda dotterbolag. Inom Länsförsäkringar AB-koncernen bedrivs den affärsverksamhet som länsförsäkringsgruppen bedömt lämpa sig bäst att bedriva gemensamt. Huvuddelen av länsförsäkringsgruppens utvecklings- och serviceverksamhet bedrivs samordnat och gemensamt inom Länsförsäkringar AB med gemensamma prioriteringar.

Länsförsäkringar AB är ett publikt aktiebolag vars obligationer sedan november 2012 är noterade på Nasdaq OMX Stockholm. Länsförsäkringar AB följer i tillämpliga delar Svensk kod för bolagsstyrning (Koden) gällande från den 1 februari 2010. Avvikelser sker huvudsakligen till följd av att Länsförsäkringar AB inte är ett aktiemarknadsbolag. Avvikelser från Kodens bestämmelser och förklaringar till detta redovisas i avsnittet Avvikelser från Koden.

Enligt Koden handlar god bolagsstyrning om att säkerställa att bolag sköts på ett för aktieägarna så effektivt sätt som möjligt. God bolagsstyrning är dock av betydelse även för andra av bolagets intressenter, exempelvis kunder, obligationsinvestorer och tillsynsmyndigheter.

I det nya solvensregelverket för försäkringsföretag föreslås försäkringsföretag använda termen "företagsstyrning" istället för "bolagsstyrning". I denna rapport används därför huvudsakligen termen "företagsstyrning". Innebörden av de båda begreppen är dock densamma.

Beskrivning av företagsstyrningssystemet

För Länsförsäkringar AB-koncernen finns ett företagsstyrningssystem som syftar till att säkerställa en tillfredsställande styrning och ledning av koncernen och att ange de huvudsakliga komponenter som styrningen och ledningen ska grundas på. Företagsstyrningssystemet regleras i den för koncernen gemensamma koncerninstruktionen som utgör det grundläggande styrdokumen-

tet avseende styrning och uppföljning inom Länsförsäkringar AB-koncernen.

Länsförsäkringar ABs modell för företagsstyrning kan beskrivas som det ramverk inom vilket Länsförsäkringar ABs uppdrag från aktieägarna omsätts till verklighet i form av affärsverksamhet, det vill säga hur Länsförsäkringar AB vill styra och organisera verksamheten inom ramen för gällande interna och externa regelverk. Utgångspunkt för företagsstyrningssystemet är dels uppdraget från ägarna, dels riskbaserad verksamhetsstyrning.

Uppdraget från ägarna är länsförsäkringsbolagens önskan om en sammanhållen leverans av verksamheterna inom Länsförsäkringar AB och länsförsäkringsgruppens gemensamma strategier, beslutade av Länsförsäkringar ABs aktieägarkonsortium.

Riskbaserad verksamhetsstyrning innebär att verksamheten inom Länsförsäkringar AB ska bedrivas med ett medvetet risktagande som dock aldrig får äventyra Länsförsäkringar AB-koncernens långsiktiga lönsamhet och existens. Av styrelsen för Länsförsäkringar AB fastställd risktolerans vägleder verksamheten avseende vilka risker som kan och som inte kan accepteras. Den riskbaserade verksamhetsstyrningen inom Länsförsäkringar AB-koncernen syftar bland annat till att säkerställa

- ett medvetet risktagande som ligger inom ramen för av styrelsen fastställd risktolerans,
- en kultur och miljö där verksamhetsansvariga fullt ut tar ansvar för sin verksamhet, inkluderande god intern kontroll, risker, lagar och regler, resultat och måluppfyllnad samt avvikelser- och återrapportering, samt
- en process för affärs- och kapitalplanering, som säkerställer att kapital är och förblir tillräckligt för att bära verksamhetens risker.

Utifrån dessa utgångspunkter har en vision för Länsförsäkringar ABs verksamhet formulerats och årligen ska mål fastställas inom ramen för den fastställda risktoleransen.

Baserat på ovanstående och på kraven i de externa regelverken, har följande kompo-

nenter i företagsstyrningssystemet fastställts.

En lämplig och överblickbar organisationsstruktur och beslutsordning och en tydlig fördelning av ansvar och arbetsuppgifter

Grunden i företagsstyrningen är den av styrelsen fastställda operativa organisationsstrukturen där beslutsordning och ansvarsfördelning mellan de så kallade försvarslinjerna är centrala områden (se vidare under System för intern kontroll nedan). Modellen för företagsstyrning omfattar således en beskrivning av organisationen, beslutsordningen, hur ansvaret är fördelat, styrelsens och ledningens arbetssätt samt centrala befattningars och funktioners ansvar.

System för intern kontroll

Den interna kontrollen är en del av styrningen och ledningen av Länsförsäkringar AB och syftar till att verksamheten ska kunna styras och ledas på ett sunt och ansvarsfullt sätt utifrån verksamhetens uppdrag, mål, risktolerans och strategi. I det ingår att säkerställa riktigheten i upplysningar till Finansinspektionen och annan finansiell och icke finansiell information, förmåga att identifiera, mäta, övervaka och hantera risker samt efterlevnad av interna och externa regelverk.

Den interna kontrollen omfattar alla delar av organisationen inklusive utlagd verksamhet och ska vara en integrerad del av verksamheten. Den interna kontrollen är baserad på ett system med en stark risk- och regelkultur med tre försvarslinjer. Första försvarslinjen utgörs av verksamheten. I första försvarslinjen finns ansvaret för verksamhetens risker och det är verksamhetens ansvar att se till att kontroller för uppföljning finns, genomförs och återrapporteras. Som stöd för den interna kontrollen har inrättats en funktion för compliance och en funktion för riskkontroll som utgör den andra försvarslinjen. Compliance har en stödjande och en kontrollerande roll i syfte att säkerställa att verksamheten bedrivs med god regelefterlevnad. Riskkontroll ansvarar för den oberoende riskkontrollen och ska utgöra ett stöd för att bedriva verksamheten med god riskkontroll. Internrevision, som är den tredje försvars-

linjen, utgör styrelsens stöd i kvalitetssäkring och utvärdering av organisationens riskhantering, styrning och internkontroll.

Riskhanteringssystem

Riskhanteringssystemet ska bland annat säkerställa att Länsförsäkringar AB fortlöpande kan identifiera, värdera, övervaka, hantera och rapportera risker och beroenden mellan olika risker. Systemet är integrerat i Länsförsäkringar ABs organisationsstruktur och beslutsordning och är utformat med lämplig hänsyn till fastställd organisation och beslutsordning.

Riskhanteringssystemet innefattar de strategier, processer och rapporteringsrutiner som är nödvändiga för att fortlöpande kunna identifiera, mäta, övervaka, hantera och rapportera risker. Riskhanteringssystemet innefattar de risker som företaget är, eller kan komma att bli, exponerat för och deras inbördes beroenden.

Struktur för internt regelverk

För att vara överskådligt och lättillgängligt ska Länsförsäkringar AB-koncernens interna regelverk präglas av enkelhet och tydlighet. Strävan ska vara att antalet regel-dokument ska vara så få som möjligt. Det interna regelverket inom Länsförsäkringar AB-koncernen utgörs av styrdokument enligt följande.

- Policy – kommunicerar ett principiellt ställningstagande
- Riktlinjer – översiktligt regelverk som anger ramar
- Instruktion – detaljerade föreskrifter inom ett specifikt område

Styrdokumentet kan antingen vara gemensamma eller bolagsspecifika, det vill säga gälla antingen för alla bolag inom Länsförsäkringar AB-koncernen eller bara för ett av bolagen. De gemensamma styrdokumentet fastställs av Länsförsäkringar ABs styrelse eller beslutas av Vd. De gemensamma styrdokumentet ska även godkännas av och införlivas i övriga bolag i organisationen. De bolagsspecifika styrdokumentet fastställs antingen av respektive bolags styrelse eller beslutas av Vd i dotterbolagen.

Principer för utläggning av verksamhet
Fördelning av arbetet inom Länsförsäkringar AB-koncernen är ett viktigt verktyg för att uppnå skalfördelar vad avser både

ekonomi och kompetens. Det är också ett sätt att realisera en effektiv och aktiv styrning inom koncernen. Den operativa organisationen med affärsverksamheten i affärsenheterna och koncerngemensamma funktioner i moderbolaget har fastställts med detta som utgångspunkt. Även utläggning av verksamhet till extern part är ett viktigt verktyg för att uppnå skalfördelar vad avser både ekonomi och kompetens. Utläggning av verksamhet till extern part förekommer både inom Länsförsäkringar AB och inom dotterbolagen. Styrelsen för Länsförsäkringar AB har mot denna bakgrund fastställt en koncerngemensam policy för utläggning av verksamhet, som anger övergripande principer för internt och externt utlagd verksamhet. Baserat på denna policy har dotterbolagen fastställt riktlinjer för utläggning av verksamhet.

Krav på lämplighet

Krav på lämplighet uppställs avseende anställda och styrelseledamöter.

Kontinuitetsplaner

Det ska finnas en kontinuitetsplan för Länsförsäkringar AB som definierar och styr de kritiska processer som ska fungera i en kris-situation.

Effektiva system för överföring av information inom Länsförsäkringar AB, lämnande av upplysningar till myndigheter, samt övrig intern och extern rapportering

Med detta avses system för lämnande av upplysningar till myndigheter, överföring av information inom Länsförsäkringar AB liksom intern och extern rapportering.

Strukturen för företagsstyrningen inom Länsförsäkringar AB illustreras översiktligt genom figuren på nästa sida.

Aktieägare och bolagsstämma

Aktieägarnas inflytande utövas genom bolagsstämman som är bolagets högsta beslutande organ. Normalt hålls en bolagsstämma per år, årsstämman. Ingen aktie-ägare innehar mer än 9,9 procent av kapitalet och rösterna i bolaget.

Aktieägarnas beslutanderätt

Vid bolagsstämma får inte någon för egna och andras aktier rösta för sammanlagt mer än 99/1 000 av de på stämman företrädade aktierna. Beslut på bolagsstämman fattas

genom enkel röstövertikt om inte aktiebo-lagslagen föreskriver särskild röstmajoritet. På årsstämman fattas beslut avseende årsredovisningen, val av styrelse och revisorer, ersättning till styrelseledamöter och revisorer samt andra väsentliga frågor i enlighet med lag och bolagsordningen. Vid årsstämman delas förslaget till ersättning till styrelseledamöterna upp mellan ordföranden, vice ordföranden och övriga ledamöter samt ersättning för utskottsarbete. Årsstämman 2013 godkände principer för ersättning och andra anställningsvillkor för företagsledningen.

Valberedning

Bolagsstämman i Länsförsäkringar AB utser en valberedning med uppgift att lämna förslag till styrelse och revisorer i Länsförsäkringar AB, dess direktägda dotterbolag och vissa ytterligare bolag, samt ersättning till dessa. För valberedningen gäller en av Länsförsäkringar ABs årsstämma fastställd instruktion. Valberedningen ansvarar för att lämplighetsprövning av ledamöter som föreslås till styrelser genomförs. Valberedningen ska tillämpa fastställda processer och rutiner för lämplighetsprövning och ska se till att lämplighetsprövning genomförs löpande av styrelsernas ledamöter under pågående mandattider.

Valberedning inför årsstämman 2014
Valberedningen består sedan årsstämman 2013 av Otto Ramel (ordförande) (Länsförsäkringar Skåne), Ulf W Eriksson (Länsförsäkringar Värmland), Per-Åke Holgersson (Länsförsäkring Kronoberg), Conny Sandström (Länsförsäkringar Västerbotten) och Örian Söderberg (Länsförsäkringar Jönköping).

Valberedningen har inför årsstämman 2014:

- Tagit del av utvärderingen av styrelsernas arbete,
- Tagit del av styrelseordförandes, styrelseledamöters och Vds syn på verksamheten, styrelsens arbete samt behov av kompetens och erfarenhet,
- Sett över och diskuterat behovet av kompetens och erfarenhet med hänsyn till verksamheten och regelverkets krav.

Valberedningen kommer inför årsstämman 2014 att:

- Ta ställning till kandidaters oberoende,

- Nominera styrelseledamöter, inklusive styrelseordförande och i vissa fall vice styrelseordförande,
- Genomföra lämplighetsprövningar av styrelseledamöter enligt fastställda processer och rutiner,
- Föreslå arvoden till styrelseledamöter, revisorer och andra organ.

Valberedningens förslag presenteras i kallelsen till årsstämman. Valberedningen ska på årsstämman presentera och motivera sina förslag och lämna en redogörelse för hur dess arbete bedrivits.

Extern revisor

Årsstämman utser den externa revisorn. Nominering sker via valberedningen.

Enligt bolagsordningen ska Länsförsäkringar AB ha 1–3 ordinarie revisorer och 0–3 revisorssuppleanter. Revisorerna utses för en mandattid om högst fyra år. Vid årsstämman 2012 utsågs Stefan Holmström, KPMG AB, till ordinarie revisor och Johan Bäckström, KPMG AB, till suppleant, båda för en mandattid om tre år. Stefan Holmström har varit revisor i bolaget sedan 2000. Vid sidan av Länsförsäkringar AB är hans väsentliga revisionsuppdrag i Handelsbanken AB (publ). Stefan Holmström har inga uppdrag i andra företag som påverkar hans oberoende i Länsförsäkringar AB.

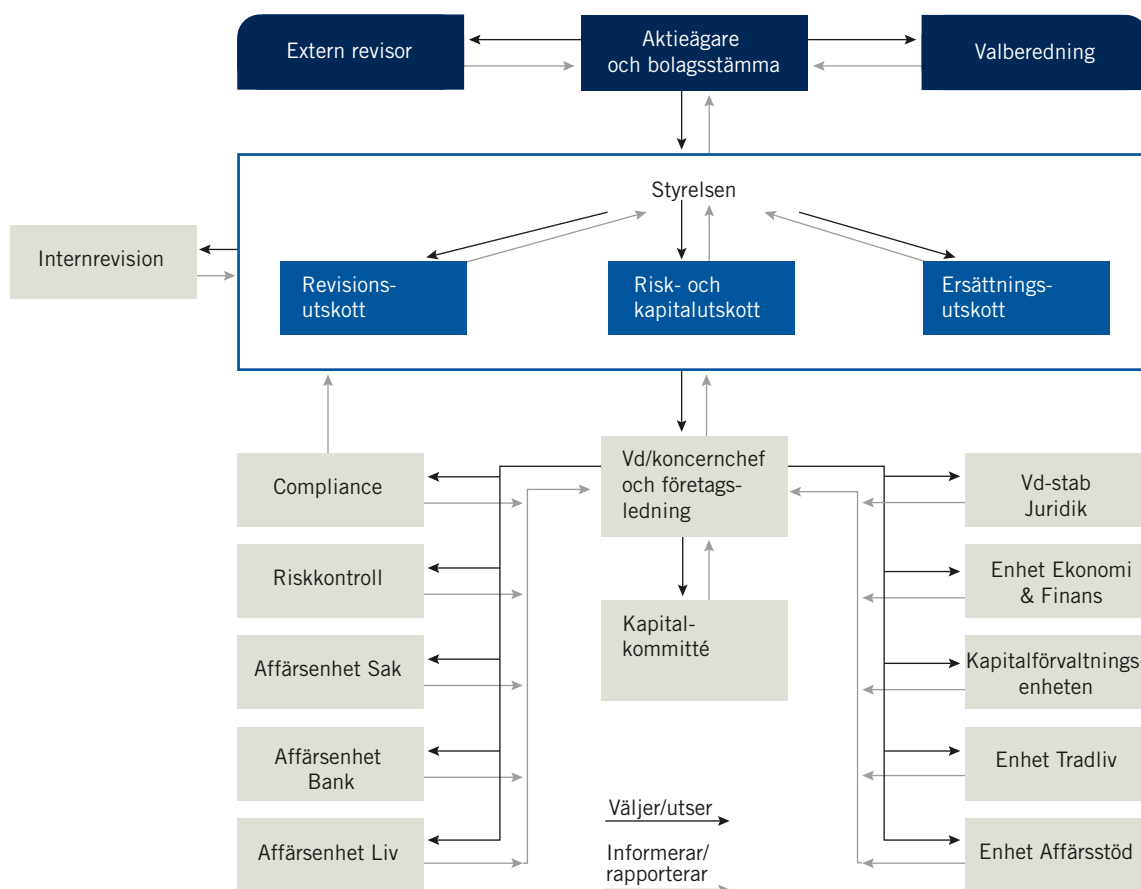
Revisorn granskar Länsförsäkringar ABs årsredovisning och bolagsstyrningsrapport samt styrelsens och Vds förvaltning. Vid

årsstämman föredrar revisorn revisionsberättelsen och beskriver granskningsarbetet. Revisorn har inför styrelsen redogjort för sin granskning och sina iakttagelser en gång under 2013. Revisorn deltar därutöver vid möten inom revisionsutskottet.

Styrelsen

Styrelsen för Länsförsäkringar AB utses av årsstämman och ska enligt bolagsordningen bestå av 8–12 bolagsstämmovalda ordinarie ledamöter med eller utan suppleanter. Ledamot väljs för en mandattid om två år. Därutöver ingår i styrelsen ledamöter och suppleanter som utsetts av arbetstagarorganisationerna. Vd ingår inte i styrelsen. Bolaget har ingen tidsgräns för hur länge en ledamot får sitta i styrelsen och ingen

Länsförsäkringar AB styrningsstruktur

åldersgräns för styrelseledamöterna. Styrelsens ordförande och vice ordförande utses av årsstämman. Vd och styrelsens sekreterare, tillika chefsjurist, och kommunikationsdirektören närvarar vid styrelsens möten utom vid ärenden då jäv kan föreligga eller då det i övrigt är olämpligt att de närvarar. I övrigt närvarar föredragande under sina respektive föredragningar.

Styrelsen består för närvarande av tolv ordinarie ledamöter och två suppleanter. Tio av ledamöterna är utsedda av årsstämman. Två ledamöter och två suppleanter är utsedda av arbetstagarorganisationerna. Styrelsens ledamöter redovisas på sidorna 98–99.

Styrelsens ansvar och arbetsfördelning
Styrelsen ansvarar för bolagets organisation och förvaltning och skall handlägga och fatta beslut i frågor av väsentlig betydelse och av övergripande natur rörande bolagets verksamhet. Styrelsen utser, entledigar och utvärderar Vd, fastställer av ändamålsenlig operativ organisation för Länsförsäkringar AB och Länsförsäkringar AB-koncernen, verksamhetens mål och strategier samt ser till att det finns effektiva system för intern kontroll och riskhantering.

Styrelsen fastställer varje år en arbetsordning för sitt arbete. Arbetsordningen innehåller bland annat regler avseende styrelsens och ordförandens uppgifter och ansvar, antal styrelsemöten, rutiner för verksamhets- och finansiell rapportering och rutiner i övrigt för styrelsemöten, kallelse, utformning av material, arbetsfördelningen inom styrelsen, intressekonflikter och jäv.

Styrelsen ska kontinuerligt hålla sig underrättad om bolagets utveckling för att fortlöpande kunna bedöma bolagets ekonomiska situation och finansiella ställning. Styrelsen har genom arbetsordningen fastställt att ekonomisk rapportering ska ske enligt fastställd rapportinstruktion och genom regelbundna styrelsesammanträden. Styrelsen ska vidare regelbundet behandla och utvärdera bolagets och koncernens riskutveckling och riskhantering. Under året följer styrelsen regelbundet upp resultat- och försäljningsutveckling, kapitalavkastning, finansiell ställning, utveckling av risker med mera i förhållande till affärsplan och prognoser. Styrelsen erhåller fyra gånger per år rapporter

från Compliance, Riskkontroll och Internrevision. Styrelsen följer löpande upp koncernens aktuella ärenden hos myndigheter.

Ordföranden

Enligt arbetsordningen ska ordföranden leda styrelsens arbete och se till att styrelsen fullgör sina uppgifter. Ordföranden ska bland annat se till att styrelsen sammanträder vid behov, att styrelsen ges tillfälle att delta i sammanträden och erhåller tillfredsställande informations- och beslutsunderlag samt tillämpar ett ändamålsenligt arbetssätt. Ordföranden ska genom löpande kontakt med Vd även mellan styrelsemötena hålla sig informerad om väsentliga händelser och bolagets utveckling samt stödja Vd i dennes arbete.

Styrelsens arbete

Styrelsen har i sin arbetsordning fastställt standard för dagordning, årligen återkommande ärenden samt standard för besluts- och informationsmaterial. Styrelsen har i koncerninstruktionen fastställt bolagets och koncernens operativa organisation och där klargjort ansvarsfördelningen mellan bolagets och koncernens olika organ och befattningshavare. Utöver koncerninstruktionen fastställer styrelsen minst en gång per år även om ingen ändring är aktuell, styrelsens arbetsordning, Vd-instruktion och ytterligare ett större antal styrdokument för verksamheten.

Styrelsen har inrättat finansutskott, revisionsutskott och ersättningsutskott. Styrelsen beslutade i juni 2013 att inrätta ett risk- och kapitalutskott och samtidigt avveckla finansutskottet (se vidare under avsnitten finansutskottet och risk- och kapitalutskottet nedan). Utskottens uppgifter fastläggs av styrelsen i styrelsens arbetsordning eller i särskilda instruktioner. Inget av utskotten har något generellt beslutsmandat. Varje utskott ska regelbundet rapportera sitt arbete till styrelsen.

Styrelsen genomför årligen strategiskt seminarium och årligen utvärdering av Vds arbete och anställningsvillkor. Styrelsen träffar bolagets revisor minst en gång per år (se även avsnitt revisionsutskottet nedan).

Tidpunkter för styrelsesammanträden fastställs vid första mötet efter årsstämman för ett och ett halvt år framåt. Inför varje möte sker kallelse med preliminär dagordning fjorton dagar före mötet. Handlingar till styrelsemöten distribueras normalt en

vecka före mötet. Samtliga handlingar och föredragningsbilder sparas elektroniskt.

Styrelsen har under 2013 ägnat särskild uppmärksamhet åt bland annat det nya solvensregelverket för försäkringsföretag, Solvens II, det ekonomiska läget i omvärlden och dess effekter på verksamheten, kapital- och likviditetsfrågor samt IT-effektivisering. Styrelsen har under året genomgått ett flertal utbildningar i Solvens II och nya regelverk för bankverksamheten.

Antal styrelsemöten och närvaro vid dessa redovisas i tabell på sidan 34.

Utvärdering av styrelsens arbete

Styrelseordföranden initierar varje år en utvärdering av styrelsens arbete. Detta skedde 2013 genom en elektronisk enkät. En sammanställning av resultatet har redovisats för och diskuterats i styrelsen.

Revisionsutskott

Revisionsutskottet ska svara för beredningen av styrelsens arbete inom följande områden:

- Övervaka bolagets finansiella rapportering.
- Med avseende på den finansiella rapporteringen övervaka effektiviteten i bolagets interna kontroll, internrevision och riskhantering.
- Hålla sig informerad om revisionen av årsredovisning och koncernredovisning.
- Granska och övervaka revisorns opartiskhet och självständighet och därvid särskilt uppmärksamma om revisorn tillhandahåller bolaget andra tjänster än revisionstjänster.
- Biträda vid upprättande av förslag till bolagsstämmans beslut om revisorsval.

Härutöver ska revisionsutskottet svara för beredningen av styrelsens arbete med övervakning av effektiviteten i bolagets

- företagsstyrningssystem, vilket omfattar intern styrning och kontroll, samt
- intern kontroll av de operativa riskerna.

Vid det konstituerande styrelsemötet efter årsstämman 2013 utsågs Gösta af Petersens (ordförande), Jan Fock och Lars Hallkvist till ledamöter av revisionsutskottet.

Antal möten inom revisionsutskottet och närvaro vid dessa redovisas i tabell på sidan 34.

Finansutskottet

Finansutskottets uppgift är att vara ett forum för finansiella omvärlds- och makroekonomiska analyser samt att bereda ärenden avseende kapitalförvaltningen som ska föreläggas styrelsen för beslut. Finansutskottet ska också bevaka att beslutade mål, placeringsinriktning, delegeringsordningar uppnås respektive efterlevs.

Vid det konstituerande styrelsemötet efter årsstämman 2013 utsågs Jan Fock (ordförande), Sune Nilsson och Christer Villard till ledamöter av finansutskottet.

Antal möten inom finansutskottet och närvaro vid dessa redovisas i tabellen nedan.

Styrelsen för Länsförsäkringar AB beslutade i juni 2013 att inrätta ett risk- och kapitalutskott och att samtidigt avveckla finansutskottet.

Risk- och kapitalutskottet

Risk- och kapitalutskottet ska stödja styrelsen i risk- och kapitalfrågor och utgöra ett forum för analys av och fördjupad diskussion kring Länsförsäkringar ABs risktagande och kapitalbehov. Utskottet ska inför styrelsens beslut bereda och behandla frågor rörande bland annat:

- Riskpolicy
- Bolagets interna partiella modell med avseende på metoder, modeller och validering.
- Intern risk- och kapitalutvärdering.
- Uppföljning av riskernas utveckling och eventuella avvikelser i förhållande till risklimiter.

Risk- och kapitalutskottet inrättades genom styrelsebeslut i juni 2013. Till ledamöter av utskottet utsåg styrelsen Jan Fock (ordfö-

rande), Sune Nilsson och Christer Villard. Utskottet inledde sitt arbete under hösten 2013.

Antal möten inom risk- och kapitalutskottet redovisas i tabellen nedan.

Ersättningsutskottet

Ersättningsutskottet ska bereda frågor om ersättning till den verkställande ledningen, ersättning till anställda som har det övergripande ansvaret för någon av företagets kontrollfunktioner samt bereda beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av ersättningspolicyn. Utskottet ska vidare bereda principer för ersättning och andra anställningsvillkor för bolagsledningen.

Vid det konstituerande styrelsemötet efter årsstämman 2013 utsågs Jan Fock (ordförande), Sune Nilsson och Gösta af Petersens till ledamöter i ersättningsutskottet.

Antal möten inom ersättningsutskottet och närvaro vid dessa redovisas i tabellen nedan.

Möten och närvaro

Tabellen utvisar antalet möten inom respektive organ som hållits från årsstämman 2013 till och med januari 2014 liksom de enskilda ledamöternas närvaro.

	Styrelsen	Finans- utskottet	Revisions- utskottet	Ersättnings- utskottet	Risk- och kapital- utskottet
Totalt antal möten	9	2	5	1	1
Gösta af Petersens	9	–	5	1	–
Fredrik Daveby	9	–	–	–	–
Christer Ekehov, suppleant	0	–	–	–	–
Mats Fabricius	9	–	–	–	–
Jan Fock	9	2	4	1	1
Lars Hallkvist	8	–	4	–	–
Henrietta Hansson	9	–	–	–	–
Åsa Jansson	7	–	–	–	–
Tomas Jönsson	8	–	–	–	–
Susanne Lindberg	8	–	–	–	–
Linnea Niklasson, suppleant	1	–	–	–	–
Sune Nilsson	7	0	–	1	1
Pia Sandvik	8	–	–	–	–
Christer Villard	6	1	–	–	1
Lars-Eric Åström	9	–	–	–	–

Vd/koncernchef och företagsledning

Sten Dunér är Vd i Länsförsäkringar AB sedan oktober 2009. Dunér är född 1951 och har arbetat inom Länsförsäkringar AB sedan 1982. För att säkerställa att respektive dotterbolags verksamhet ligger i linje med det övergripande målet för Länsförsäkringar AB är Vd i Länsförsäkringar AB, som huvudregel, ordförande i styrelsen för respektive dotterbolag.

Operativt är Länsförsäkringar AB-koncernen organiserad i tre affärsenheter samt de tre stödenheterna Affärsstöd, Kapitalförvaltning och Ekonomi & Finans. Härutöver finns enheten Tradliv, Vd-stab Juridik samt kontrollfunktionerna Internrevision, Compliance och Riskkontroll. För att säkerställa samordning av verksamheten inom respektive affärsenhet är chefen för affärsenheten även Vd i moderbolaget inom affärsenheten. Dessutom är chefen för affärsenheten,

som huvudregel, ordförande i styrelserna för de direktägda dotterbolagen.

Länsförsäkringar ABs företagsledning utgörs av Vd och cheferna för affärs- och stödenheterna. Chefen för Vd-stab Juridik, tillika chefsjurist, och kommunikationsdirektören är adjungerade till företagsledningen. Företagsledningen utgör ledning för hela Länsförsäkringar AB-koncernen. Företagsledningen behandlar och beslutar i frågor som berör koncernens enheter, Länsförsäkringar ABs Vd-staber och funktionerna Compliance och Riskkontroll. Genom företagsledningen säkerställs även det fackliga inflytandet på koncernnivå.

Vd har inrättat en kapitalkommitté för att behandla frågor om risktagande och riskhantering samt avväga balansen mellan risktagande och kapitalanvändning inom Länsförsäkringar AB-koncernen. Ledamöterna i kommittén utses av Vd i Länsförsäkringar AB. För kommittén gäller en särskild arbetsordning.

Kontrollfunktioner

Internrevision

Internrevision är en oberoende granskningsfunktion som utgör styrelsens stöd i utvärderingen av företagsstyrningssystemet, inklusive organisationens riskhantering, styrning och kontroller. Internrevision ska genom granskning och rådgivning utvärdera om och kvalitetssäkra att verksamhetens övergripande interna styrning och kontrollsystem bedrivs på ett effektivt sätt, att den samlade rapporteringen till styrelsen ger en korrekt och heltäckande bild av verksamheten, att verksamheten bedrivs enligt gällande interna och externa regelverk samt att styrelsens beslut och intentioner efterlevs. Internrevision rapporterar till Länsförsäkringar ABs styrelse och till respektive dotterbolags styrelse men är administrativt underställd revisionsutskottets ordförande.

Compliance

Compliance har en stödjande och kontrollerande roll i syfte att säkerställa att verksamheten bedrivs med god regelefterlevnad. Funktionen ska identifiera och informera om bland annat risker som kan uppkomma till följd av bristande regelefterlevnad, biträda vid utformning av interna regler, följa upp regelefterlevnaden och säkerställa att verksamheten informeras om nya och ändrade regler. Rapportering av compliance-risker och vidtagna åtgärder ska ske regelbundet till Vd och styrelse i Länsförsäkringar AB och dess tillståndspliktiga dotterbolag. Inom funktionen finns även Länsförsäkringar AB-koncernens funktion för motverkande av penningtvätt.

Riskkontroll

Riskkontroll ansvarar för oberoende riskkontroll och ska utgöra ett stöd för Vd, ledning och operativa enheter att fullgöra sitt ansvar för att bedriva verksamheten med god riskkontroll. Regelbunden rapportering ska ske till respektive bolags styrelse och Vd. Riskkontroll ansvarar även för oberoende riskkontroll av Kapitalförvaltningsenhetens verksamhet. Det arbetet ska Riskkontroll rapportera till Vd och styrelse i Länsförsäkringar AB. Inom affärsenhet Bank finns en särskild funktion för riskkontroll som är underställd chefen för affärsenhet Bank. Rapportering sker till respektive styrelse och Vd inom affärsenheten. Chefen för Riskkontroll utses av Vd för Länsförsäkringar AB. Riskkontroll rapporterar regelbundet både till styrelsen och Vd.

Avvikelser från Koden

Länsförsäkringar AB följer Koden i tillämpliga delar. Avvikelser sker huvudsakligen till följd av att Länsförsäkringar AB inte är ett aktiemarknadsbolag. Huvudsakliga avvikelser från Kodens bestämmelser och förklaringar till detta är mot denna bakgrund följande.

Kallelse

Avvikelse sker avseende kallelse till, publicering av information om och inför bolagsstämma. Avvikelse från Kodens bestämmelser sker med hänsyn till att bolaget inte är aktiemarknadsbolag och endast har ett begränsat antal aktieägare.

Valberedningen

Avvikelse sker från Kodens bestämmelser att majoriteten av valberedningens ledamöter ska vara oberoende i förhållande till bolaget. Avvikelse sker vidare från Kodens bestämmelser om publicering av information om och från valberedningen på bolagets webbplats. Avvikelserna sker med hänsyn till att bolaget inte är aktiemarknadsbolag och endast har ett begränsat antal aktieägare.

Styrelsens sammansättning

Avvikelse sker från Kodens bestämmelser att en majoritet av de bolagsstämموvalda styrelseledamöterna ska vara oberoende i förhållande till bolaget, bolagsledningen och att minst två av dessa ska vara oberoende i förhållande till bolagets större aktieägare. Enligt instruktion för valberedningen ska styrelsen ha en med hänsyn till bolagets verksamhet, utvecklingsskede och förhållanden i övrigt ändamålsenlig sammansättning, präglad av mångsidighet och bredd avseende ledamöternas kompetens, erfarenhet och bakgrund i övrigt. Bedömningen är att dessa krav kan tillgodoses inom ramen för Länsförsäkringsgruppen.

Mandattid för styrelseledamöter

Mandattiden för styrelsens ledamöter uppgår till två år. Avvikelse från Kodens bestämmelse om mandattid om högst ett år sker mot bakgrund av att bolagsstämman är suverän att när som helst avsätta eller tillsätta styrelseledamöter oavsett mandattid. Längre mandattid än ett år bidrar till att säkerställa kontinuitet och uppbyggnad av kompetens i styrelsen.

Styrelsens rapport om intern kontroll avseende den finansiella rapporteringen

Det är ytterst styrelsen som ansvarar för tillförlitligheten i den finansiella rapporteringen. Den interna kontrollen avseende den finansiella rapporteringen (IKFR) är en del av styrningen i koncernen. IKFR definieras som en process utförd av styrelse, ledning och verksamhet. Processen är utformad för att ge en rimlig försäkran om tillförlitligheten i den finansiella rapporteringen och säkerställa att de finansiella rap-

porterna uppfyller tillämpliga lagar och förordningar och god redovisningssed. Processen ska säkerställa koncernens förmåga att identifiera, mäta, övervaka och hantera risker. Den interna kontrollen omfattar alla delar av organisationen inklusive utlagd verksamhet och ska vara en integrerad del av respektive verksamhet inom koncernen.

Ett arbete pågår för att stärka den interna styrningen och kontrollen av finansiell rap-

portering. Arbetet utgår ifrån det etablerade COSO-ramverket (Internal Control – Integrated framework, by the Committee of Sponsoring Organizations of the Treadway commission) och dess fem komponenter: kontrollmiljö, riskbedömning, kontrollaktiviteter, information/kommunikation och uppföljning. Av bilden nedan framgår hur koncernen strukturerat arbetar med IKFR.

2. Validera designen av förväntade kontroller

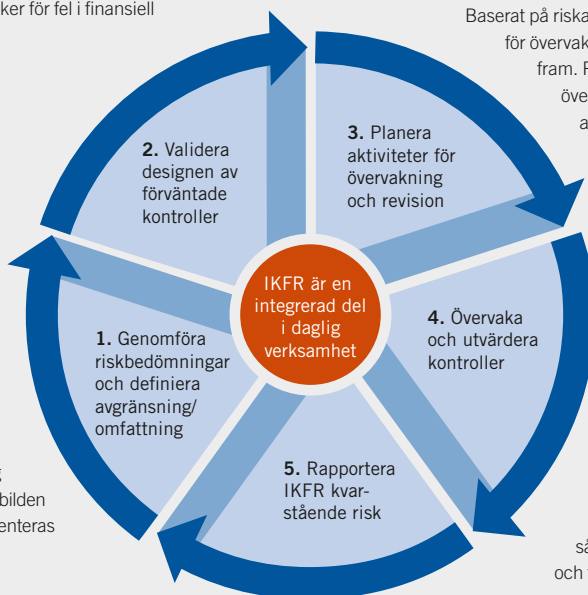
Processer och kontroller granskas årligen för att validera att utformningen eliminerar identifierade risker för fel i finansiell rapportering.

3. Planera aktiviteter för övervakning och revision

Baserat på riskanalyser och förväntade kontroller tas en plan för övervakningen av kontroller det kommande året fram. Planen ska klargöra vem som ansvarar för övervakningen av respektive kontroll, vilken typ av övervakning som ska ske samt hur resultatet ska rapporteras. Planen omfattar även intern- och externrevisorernas granskning av ramverket och utvalda processer.

1. Genomför riskbedömningar och definiera avgränsning/omfattning

Årligen genomförs riskbedömningar för att bestämma IKFR-processens omfattning och avgränsning. Slutsatserna från riskbedömningen sammanfattas i en årlig scopingrapport där omfattningen och målbilden för det kommande året beskrivs och presenteras för revisionsutskottet.

4. Övervaka och utvärdera kontroller

Övervakning och granskning av IKFR-kontroller ska utföras löpande och vara en del av arbetet i den dagliga verksamheten. I arbetet ingår att utvärdera och bedöma kontrollerna och dess effektivitet. Övervakningen syftar också till att svagheter i IKFR-processen identifieras så att kompenserande kontroller kan införas och förbättringsåtgärder kan vidtas.

5. Rapportera IKFR kvarstående risk

Resultatet av övervakningsaktiviteter konsolideras och analyseras i syfte att bedöma kvarstående risker i den finansiella rapporteringen. Rapportering av kvarstående risk sker till koncernens CFO och revisionsutskott.

Under 2013 har arbete med att implementera IKFR-ramverket bedrivits i projektform. Samtliga moment i ramverket har arbetats fram under året med undantag för intern- och externrevisorernas övervakning. Verksamheten har under året påbörjat rapportering och kvarstående risk rapportering utvärderats av koncernens CFO och revisionsutskott. Från och med 2014 kommer rapporten att lämnas kvartalsvis till revisionsutskottet och intern- och externrevisorerna kommer att granska ramverket och utvalda processer.

Femårsöversikt

Mkr om inte annat anges.

Länsförsäkringar AB-koncernen	2013	2012	2011	2010	2009
KONCERNEN					
Rörelseresultat	923	819	287	536	693
Årets resultat	682	684	208	418	509
Räntabilitet på eget kapital, % ¹⁾	5	5	2	6	7
Totala tillgångar, mdr	323	291	254	174	157
Antal aktier, tusental	9 750	9 407	9 407	7 251	6 298
Eget kapital per aktie, kronor	1 557	1 479	1 403	1 356	1 279
Konsolideringskapital					
Eget kapital	15 183	13 915	13 198	9 831	8 058
Förlagslån	2 000	900	900	114	114
Uppskjuten skatt	848	776	701	668	538
Summa konsolideringskapital	18 031	15 590	14 800	10 613	8 710
Konsolideringsgrad, % ²⁾	434	388	369	278	228
Kapitalbas för det finansiella konglomeratet ³⁾	16 391	14 590	13 665	13 480	12 147
Erforderligt kapitalkrav för det finansiella konglomeratet	12 754	12 661	11 620	9 970	9 303
Medelantal anställda	1 503	1 432	1 376	1 341	1 433
FÖRSÄKRINGSRÖRELSEN⁴⁾					
<i>Skadeförsäkringsrörelsen</i>					
Premieintäkter (efter avgiven återförsäkring)	3 905	3 795	3 754	3 549	3 285
Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen	152	162	189	201	435
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring) ⁵⁾	-2 613	-2 557	-2 713	-2 495	-2 211
Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat²³⁾	351	263	121	192	429
<i>Premieinkomst skadeförsäkring</i>					
Premieinkomst före avgiven återförsäkring	5 949	5 703	5 768	5 671	5 888
Premieinkomst efter avgiven återförsäkring	4 009	3 771	3 764	3 605	3 575
<i>Livförsäkringsrörelsen</i>					
Premieinkomst efter avgiven återförsäkring	279	249	251	219	240
Avgifter avseende finansiella avtal	501	402	61	–	–
Kapitalavkastning netto	62	18	8	1	5
Försäkringsersättningar (efter avgiven återförsäkring)	-91	-140	-157	-179	-140
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat²³⁾	484	378	92	1	-3
Försäkringsrörelsens rörelseresultat⁶⁾	675	613	147	323	505
<i>Nyckeltal</i>					
Omkostnadsprocent ⁷⁾	28	30	30	31	33
Driftskostnadsprocent ⁸⁾	21	24	23	23	26
Skadeprocent ⁹⁾ 20)	73	73	79	78	75
Totalkostnadsprocent ²⁰⁾	95	97	102	101	100
Förvaltningskostnadsprocent, livförsäkringsrörelsen ¹⁰⁾ 21)	1	1	2	12	14
Direktavkastning, % ¹¹⁾	0,8	1,2	2,7	1,9	1,7
Totalavkastning, % ¹²⁾	-0,6	3,5	6,0	4,3	6,2
<i>Ekonomisk ställning</i>					
Placeringstillgångar, mdr ¹³⁾	17	17	15	16	17
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken, mdr	76	62	52	–	–
Försäkringstekniska avsättningar (efter avgiven återförsäkring), mdr	14	14	14	14	14

Länsförsäkringar AB-koncernen	2013	2012	2011	2010	2009
BANKRÖRELSEN					
Räntenetto	2 230	2 071	1 728	1 363	1 148
Rörelseresultat	647	555	385	345	258
Årets resultat	479	433	298	245	178
Räntabilitet på eget kapital, % ¹⁴⁾	7	6	5	5	4
Totala tillgångar, mdr	213	197	170	149	131
Eget kapital	8 288	7 171	6 332	5 529	4 694
K/I-tal före kreditförluster ¹⁵⁾	0,63	0,66	0,71	0,72	0,76
Placeringsmarginal, % ¹⁶⁾	1,06	1,11	1,07	0,93	0,96
Primärkapitalrelation enligt Basel II, % ¹⁷⁾	14,7	13,7	12,1	11,8	12,5
Kapitaltäckningsgrad enligt Basel II, % ¹⁸⁾	18,7	15,6	14,0	13,5	14,8
Kreditförlustnivå i förhållande till utlåning, % ¹⁹⁾ 22)	0,08	0,06	0,04	0,03	0,04

¹⁾ Rörelseresultat plus värdeförändring på rörelsefastigheter minus schablonskatt 22,0 (26,3) procent i relation till genomsnittligt eget kapital justerat för nyemission och utdelning.

²⁾ Konsolideringskapital i förhållande till premieinkomst efter avgiven återförsäkring.

³⁾ Det finansiella konglomeratet består av moderbolaget Länsförsäkringar AB, samtliga försäkringsbolag i koncernen, Länsförsäkringar Bank AB, Wasa Kredit AB, Länsförsäkringar Hypotek AB och Länsförsäkringar Fondförvaltning AB. I det finansiella konglomeratet ingår också Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB trots att Länsförsäkringar Liv-koncernen inte konsolideras i Länsförsäkringar AB-koncernen. Kapitalbasen beräknas enligt sammanläggningsmetoden. Enligt Lag (2006:531) om särskild tillsyn över finansiella konglomerat.

⁴⁾ Försäkringsrörelsens resultat, ekonomiska ställning och nyckeltal redovisas enligt lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och Finansinspektionens författningssamling FFFS 2008:26.

⁵⁾ Exklusive skaderegleringskostnader.

⁶⁾ I försäkringsrörelsens rörelseresultat ingår Länsförsäkringar Sak-koncernens och Länsförsäkringar Fondlivs kapitalavkastning och övriga icke-tekniska intäkter och kostnader.

⁷⁾ Driftskostnader och skaderegleringskostnader i procent av premieintäkter efter avgiven återförsäkring. Avser endast skadeförsäkring.

⁸⁾ Driftkostnader i procent av premieintäkter efter avgiven återförsäkring. Avser endast skadeförsäkring. Exklusive skaderegleringskostnader enligt Finansinspektionens föreskrift.

⁹⁾ Försäkringsersättningar i procent av premieintäkter efter avgiven återförsäkring. Avser endast skadeförsäkring. Inklusivt skaderegleringskostnader enligt Finansinspektionens föreskrift.

¹⁰⁾ Driftskostnader och skaderegleringskostnader i förhållande till det genomsnittliga värdet på placeringstillgångar, placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisk och likvida medel.

¹¹⁾ Direktavkastning beräknas som summan av hyresintäkter från fastigheter, ränteintäkter, räntekostnader, utdelningar på aktier och andelar, förvaltningskostnader i kapitalförvaltningen samt driftskostnader i fastigheter, i förhållande till placeringstillgångarnas genomsnittliga värde under året.

¹²⁾ Totalavkastning beräknas som summan av all direktavkastning och värdeförändring i placeringsportföljen, i förhållande till placeringstillgångarnas genomsnittliga verkliga värde under året.

¹³⁾ Placeringstillgångar består av rörelsefastigheter, aktier och andelar i intresseföretag, förvaltningsfastigheter, lån till koncernbolag, aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper, derivat (tillgångar och skulder), likvida medel samt räntebärande skulder.

¹⁴⁾ Rörelseresultat med avdrag för schablonskatt på 22,0 (26,3) procent i relation till genomsnittligt eget kapital, justerat för värdeförändringar på finansiella tillgångar som redovisas över eget kapital.

¹⁵⁾ Summa kostnader före kreditförluster i förhållande till summa intäkter.

¹⁶⁾ Räntenetto i relation till genomsnittlig balansomslutning.

¹⁷⁾ Utgående primärkapital i relation till utgående riskvägt belopp.

¹⁸⁾ Utgående kapitalbas i relation till utgående riskvägt belopp.

¹⁹⁾ Kreditförluster netto i förhållande till redovisat värde för utlåning till allmänhet och till kreditinstitut.

²⁰⁾ Efter omräkning 2010 i enlighet med ny redovisningsprincip för värdesäkring av skadelivräntor.

²¹⁾ Från och med 2011 ingår Länsförsäkringar Fondliv.

²²⁾ Efter omräkning i enlighet med ny redovisningsprincip för kreditförluster.

²³⁾ Länsförsäkringar Sak-koncernens tekniska resultat uppgick 2013 till 434 Mkr. I Länsförsäkringar Sak-koncernen ingår Länsförsäkringar Gruppliv Försäkrings AB som redovisas i livförsäkringsrörelsen. Länsförsäkringar Gruppliv Försäkrings ABs tekniska resultat uppgick 2013 till 83 Mkr.

Finansiella rapporter koncernen

Resultaträkning för koncernen	39	Not 27 Finansiell leasing	71
Rapport över totalresultatet för koncernen.....	39	Not 28 Aktier och andelar	72
Rapport över finansiell ställning för koncernen	39	Not 29 Obligationer och andra räntebärande värdepapper..	72
Rapport över förändringar i eget kapital för koncernen	40	Not 30 Belåningsbara statsskuldförbindelser	72
Rapport över kassaflöden för koncernen	40	Not 31 Derivat	72
Not 1 Redovisningsprinciper.....	41	Not 32 Förändring av verkligt värde för räntesäkrade poster i säkringsportföljen	72
Not 2 Risker och riskhantering.....	53	Not 33 Övriga fordringar	72
Not 3 Resultat per rörelsesegment	65	Not 34 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	72
Not 4 Förvärv av rörelse.....	66	Not 35 Likvida medel	72
Not 5 Premier efter avgiven återförsäkring	66	Not 36 Eget kapital.....	73
Not 6 Ränteintäkter	66	Not 37 Efterställda skulder	74
Not 7 Räntekostnader	66	Not 38 Försäkringstekniska avsättningar	74
Not 8 Kapitalavkastning, netto	66	Not 39 Avsättningar för vilka livförsäkringstagaren bär placeringsrisken.....	75
Not 9 Provisionsintäkter	66	Not 40 Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder.....	75
Not 10 Övriga rörelseintäkter	67	Not 41 Övriga avsättningar.....	76
Not 11 Försäkringsersättningar	67	Not 42 Emitterade värdepapper	76
Not 12 Provisionskostnader	67	Not 43 Inlåning från allmänheten	76
Not 13 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar	67	Not 44 Skulder till kreditinstitut	77
Not 14 Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer.....	68	Not 45 Övriga skulder.....	77
Not 15 Övriga administrationskostnader	68	Not 46 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter.....	77
Not 16 Kreditförluster netto	68	Not 47 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser	77
Not 17 Skatt	69	Not 48 Förväntade återvinnings- och regleringstider för tillgångar och skulder	77
Not 18 Resultat per aktie	69	Not 49 Tillgångar och skulder per kategori	78
Not 19 Goodwill	69	Not 50 Värderingsmetoder för verkligt värde	80
Not 20 Andra immateriella tillgångar	69	Not 51 Upplysning om kvittning	81
Not 21 Materiella tillgångar.....	70	Not 52 Upplysningar om närstående	81
Not 22 Rörelsefastigheter	70	Not 53 Koncernbolag	82
Not 23 Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ)	70	Not 54 Tilläggsupplysningar till rapport över kassaflöden	82
Not 24 Aktier och andelar i intresseföretag.....	71	Not 55 Händelser efter balansdagen	82
Not 25 Utlåning till allmänheten.....	71	Not 56 Uppgifter om moderbolaget	82
Not 26 Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken.	71		

Resultaträkning för koncernen

Mkr	Not	2013	2012
Premier före avgiven återförsäkring		6 105	6 012
Återförsäkrares andel av premier		-1 949	-1 969
Premier efter avgiven återförsäkring	5	4 156	4 043
Ränteintäkter	6	9 488	10 429
Räntekostnader	7	-7 187	-8 278
Räntenetto		2 301	2 151
Värdeökning på fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken		8 251	3 659
Utdelningar i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken		4	1 085
Kapitalavkastning, netto	8	-203	59
Provisionsintäkter	9	2 014	1 745
Övriga rörelseintäkter	10	2 036	2 036
Summa rörelseintäkter		18 558	14 778
Försäkringssättningar före avgiven återförsäkring		-4 084	-3 986
Återförsäkrares andel av försäkringssättningar		1 381	1 290
Försäkringssättningar efter avgiven återförsäkring	11	-2 704	-2 697
Förändring livförsäkringsavsättning		-1	-2
Förändring avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risken		-8 308	-4 846
Provisionskostnader	12	-2 074	-2 029
Personalkostnader	13	-1 657	-1 588
Övriga administrationskostnader	14, 15	-2 765	-2 706
Kreditförluster	16	-126	-91
Summa kostnader		-17 635	-13 958
Rörelseresultat		923	819
Skatt	17	-242	-135
Årets resultat		682	684
Resultat per aktie före och efter utspädning, kronor	18	70	73

Rapport över totalresultat för koncernen

Mkr	Not	2013	2012
Årets resultat		682	684
Övrigt totalresultat	36		
Poster som har omförts eller kan omföras till årets resultat			
Omräkningsdifferenser hänförlig till utländsk verksamhet		-0	-2
Kassaflödessäkringar		15	0
Förändring i verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas		16	-58
Skatt hänförlig till poster som har omförts eller kan omföras till årets resultat		-7	15
Summa		24	-45
Poster som inte kan omföras till årets resultat			
Omvärdering av rörelsefastigheter		53	49
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner		7	-7
Skatt hänförlig till poster som inte kan återföras till årets resultat		2	25
Summa		62	67
Summa övrigt totalresultat för året, netto efter skatt		87	22
Årets totalresultat		768	706

Rapport över finansiell ställning för koncernen

Mkr	Not	2013-12-31	2012-12-31
TILLGÅNGAR			
Goodwill	19	711	710
Andra immateriella tillgångar	20	3 804	3 952
Uppskjuten skattefordran	40	13	22
Materiella tillgångar	21	58	80
Rörelsefastigheter	22	2 423	2 448
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	23	208	308
Aktier och andelar i intresseföretag	24	31	24
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	38	7 208	6 731
Utlåning till allmänheten	25, 27	162 003	149 942
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	26	76 207	62 384
Aktier och andelar	28	1 148	948
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	29	47 979	44 669
Belåningsbara statsskuldförbindelser	30	4 881	5 222
Derivat	31	1 101	1 900
Värdeförändring säkringsportföljer	32	551	878
Övriga fordringar	33	2 807	2 397
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	34	3 933	3 948
Likvida medel	35	7 484	4 429
Summa tillgångar		322 550	290 994
EGET KAPITAL OCH SKULDER			
Eget kapital	36		
Aktiekapital		975	941
Övrigt tillskjutet kapital		9 240	8 774
Reserver		496	410
Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat		4 472	3 790
Summa eget kapital		15 183	13 915
Efterställda skulder	37	2 000	900
Försäkringstekniska avsättningar	38	20 753	20 582
Avsättningar för vilka livförsäkringstagaren bär risken	39	76 712	62 580
Uppskjuten skatteskuld	40	861	799
Övriga avsättningar	41	132	172
Emitterade värdepapper	42	124 866	115 476
Inlåning från allmänheten	43	68 752	61 901
Skulder till kreditinstitut	44	1 600	1 063
Derivat	31	2 801	3 111
Värdeförändring säkringsportföljer	32	646	2 177
Övriga skulder	45	3 284	3 421
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	46	4 961	4 897
Summa eget kapital och skulder		322 550	290 994

Information om ställda säkerheter och eventalförpliktelser, se not 47.

Rapport över förändringar i eget kapital för koncernen

Mkr	Aktiekapital	Övrigt tillskjutet kapital	Omräknings-reserv	Omvärderings-reserv	Verkligt-värdereserv	Säkringsreserv	Balanserade vinstmedel inkl årets resultat	Totalt eget kapital
Ingående eget kapital 2012-01-01	941	8 774	-68	286	168	-	3 097	13 198
Justering för retroaktiv tillämpning							9	9
Justerat ingående eget kapital 2012-01-01	941	8 774	-68	286	168	-	3 106	13 208
Årets totalresultat								
Årets resultat							684	684
Övrigt totalresultat			-2	67	-43	0		22
Årets totalresultat			-2	67	-43		684	706
Utgående eget kapital 2012-12-31	941	8 774	-69	353	126	0	3 790	13 915
Ingående eget kapital 2013-01-01	941	8 774	-69	353	126	0	3 790	13 915
Årets totalresultat								
Årets resultat							682	682
Övrigt totalresultat			-0	62	13	12		87
Årets totalresultat			-0	62	13	12	682	768
Tillskott från ägare								
Nyemission	34	466						500
Utgående eget kapital 2013-12-31	975	9 240	-70	416	138	12	4 472	15 183

Rapport över kassaflöden för koncernen

Mkr	Not	2013	2012
Den löpande verksamheten			
Resultat före skatt		923	819
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	54	6 883	7 292
Betald skatt		-98	-25
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		7 708	8 086
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Förändring av förvaltningsfastigheter		-	8
Förändring av aktier och andelar, obligationer och andra räntebärande värdepapper och derivat		-8 924	-15 977
Ökning (-)/Minskning (+) av rörelsefordringar		-13 738	-16 538
Ökning (+)/Minskning (-) av rörelseskulder		7 223	12 601
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-7 731	-11 821
Investeringsverksamheten			
Förvärv av intresseföretag		-1	-
Förvärv av immateriella tillgångar		-193	-145
Förvärv av materiella tillgångar		-18	-91
Avyttring av materiella tillgångar		5	7
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-206	-229
Finansieringsverksamheten			
Nyemission		500	-
Amortering av lån		-	-1 800
Förändring emitterade värdepapper		10 489	15 086
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		10 989	13 286
Årets kassaflöde		3 053	1 236
Likvida medel 1 januari		4 429	3 193
Kursdifferens i likvida medel		1	0
Likvida medel 31 december		7 484	4 429

Noter till koncernens finansiella rapporter

Belopp i Mkr om inget annat anges.

1 REDOVISNINGSPRINCIPER

Överensstämmelse med normgivning och lag

Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med International Financial Reporting Standards (IFRS) utgivna av International Accounting Standards Board (IASB) sådana de antagits av EU. Därutöver tillämpas lagen om årsredovisning i försäkringsföretag (1995:1560) samt Finansinspektionens föreskrifter och allmänna råd FFFS 2008:26. Vidare har Rådet för finansiell rapporterings rekommendation RFR 1 Kompletterande redovisningsregler för koncerner tillämpats.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i de fall som anges i moderbolagets not 1 Redovisningsprinciper.

Förutsättningar vid upprättande av moderbolagets och koncernens finansiella rapporter

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvaluta för moderbolaget och för koncernen. Det innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor, avrundade till miljoner kronor om inte annat anges.

Rapporten över finansiell ställning är upprättad i likviditetsordning. Tillgångar och skulder är redovisade till anskaffningsvärde med undantag för rörelsefastigheter och större delen av koncernens innehav av finansiella instrument som antingen värderas till verkligt värde eller till ett justerat upplupet anskaffningsvärde.

De nedan angivna redovisningsprinciperna för koncernen har tillämpats på samtliga perioder som presenteras i koncernens finansiella rapporter, om inte annat anges.

Bedömningar och uppskattningar i de finansiella rapporterna

Upprättandet av redovisning i enlighet med IFRS kräver att företagsledningen gör bedömningar och uppskattningar samt gör antaganden som påverkar tillämpningen av redovisningsprinciperna och de redovisade beloppen av intäkter, kostnader, tillgångar, skulder och eventalförpliktelser som presenteras i redovisningen. Dessa uppskattningar och bedömningar, som görs av ledningen, är baserade på historiska erfarenheter och grundar sig på den bästa information som fanns tillgänglig på balansdagen. Det verkliga utfallet kan avvika från dessa uppskattningar och bedömningar.

Uppskattningarna och antagandena ses över regelbundet. Ändringar av uppskattningar redovisas i den period ändringen görs om den endast påverkar denna period, eller i den period ändringen görs och framtida perioder om ändringen påverkar både aktuell period och framtida perioder.

Viktiga bedömningar vid tillämpning av koncernens redovisningsprinciper

De värdepappersfonder som Länsförsäkringar AB-koncernen har instiftat och äger till mer än 50 procent ingår i koncernredovisningen enligt IFRS. Innehav utan bestämmande inflytandes andel i en sådan fond läggs till det egna fondinnehavet med lika mycket redovisat som övrig skuld. Länsförsäkringar ABs innehav i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) (Länsförsäkringar Liv) klassificeras inte som ett innehav i dotterbolag enligt definitionen i IAS 27 Koncernredovisning och separata finansiella rapporter, och ska därmed inte heller konsolideras. Länsförsäkringar Liv redovisas och värderas istället som onoterade aktier i enlighet med IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering.

Länsförsäkringar Bank och Länsförsäkringar Fondliv har valt att redovisa ersättningar till länsförsäkringsbolagen som provisionskostnader. Länsförsäkringsbolagen ersätts för sitt arbete med Länsförsäkringar Banks kundrelaterade frågor inom respektive länsförsäkringsbolags geografiska verksamhetsområde.

De val som görs av kategori och värderingsmetod för finansiella instrument påverkar redovisningen och beskrivs nedan.

Väsentliga bedömningar vid tillämpningar av redovisningsprinciperna har gjorts vid beslut att ändra redovisningen av värdesäkring av skadelivräntorna. Förändringen syftar till att ge en mera rättvisande bild av skadekostnaden och nyckeltalen i skadeförsäkringsrörelsen.

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar

Viktiga källor till osäkerhet i uppskattningar utgörs främst av behovet av nedskrivning för kreditförluster. Lån som identifierats som individuellt osäkra och därmed nedskrivningsbara värderas till nuvärdet av framtida kassaflöden diskonterat med den ursprungliga effektivräntan. Som stöd för bedömningar av de förväntade framtida kassaflödena används i första hand information och data som samlats in inom ramen för koncernens modell för intern riskklassificering. Denna information har justerats för en rad faktorer för att ge neutrala estimat av de förväntade kassaflödena. I andra hand används andra modeller baserade på historiska erfarenheter.

För de krediter som inte bedömts ha något individuellt nedskrivningsbehov identifieras och värderas nedskrivningsbehovet på gruppvis nivå. I första hand används en metod utifrån den information som samlats in och bearbetats inom ramen för kapitaltäckningsarbetet, i andra hand baseras uppskattningarna på historiska värden och erfarenhetsmässiga justeringar av dessa till aktuell situation. Att fastställa inträffad förlusthändelse för grupp av fordringar medför större osäkerhet då ett flertal olika händelser kan ha påverkan.

Vid beräkning av de försäkringstekniska avsättningarna görs en aktuariat uppskattning av förväntade tillkommande kostnader för redan inträffade skador och kostnader för skador som kan inträffa under försäkringarnas återstående löptid. Ett annat område där det finns viss osäkerhet i uppskattning är avskrivningstiden för förutbetalda anskaffningskostnader för fondförsäkringsavtal. Antagandet för avskrivningstiden baserar sig på statistik av försäkringsavtalens löptid.

Ändrade redovisningsprinciper

Nedan beskrivs vilka ändringar som koncernen tillämpar från och med 1 januari 2013.

IAS 1 Utformning av finansiella rapporter. Ändringen avser presentationen av poster i övrigt totalresultat. Posterna delas upp i två kategorier; dels poster som kan omklassificeras till periodens resultat dels poster som inte kan återföras till periodens resultat. Jämförelsesiffrorna är presenterade enligt den nya uppställningen.

Koncernen har från och med 1 januari 2013 övergått från att redovisa aktuariat vinster och förluster enligt korridormetoden till att redovisa dem i sin helhet i övrigt totalresultat i den period då de uppstår, enligt ändrade IAS 19 Ersättningar till anställda. Redovisningen av förväntad avkastning på förvaltningstillgångarna har tagits bort. Avkastning på förvaltningstillgångar ska redovisas i resultatet beräknad utifrån den räntesats som används för diskontering av pensionsåtagandena. Skillnaden mellan beräknad och faktisk avkastning på förvaltningstillgångarna ska redovisas i övrigt totalresultat. Ändringen har tillämpats retroaktivt i enlighet med IAS 8 Redovisningsprinciper, ändringar i uppskattningar

och bedömningar samt fel, och påverkat de finansiella rapporterna för föregående år och ackumulerat per ingången av jämförelseperioden på följande sätt:

Mkr	2012
Ändring av årets resultat	-1,0
Ändring av aktuariella vinster/förluster i övrigt totalresultat	-7,3
Ändring av skatt hänförlig till poster som redovisas i övrigt totalresultat	1,6
Summa ändring av övrigt totalresultat	-5,7
Ändring av årets totalresultat	-6,7

Mkr	2012-12-31	2012-01-01
Ändring av pensionsförpliktelse	-2,9	-12,4
Ändring av uppskjuten skattefordran	-0,6	-3,3
Ändring av balanserade vinstmedel	2,2	9,1

Enligt ändringar i IAS 36 Nedskrivningar, ska information om återvinningsvärde lämnas för varje kassagenererande enhet för vilken de redovisade värdena på goodwill och immateriella tillgångar är betydande i förhållande till totala redovisade värden. IASB har utgivit en ändring av IAS 36 där det framgår att upplysning om återvinningsvärdet endast behöver anges vid nedskrivningar. Ändringen ska tillämpas från och med räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2014 eller senare, ändringen kan förtids tillämpas. Koncernen har valt att förtidstillämpa ändringen i IAS 36 för bokslut 2013.

Enligt den ändrade IFRS 7 Finansiella instrument: Upplysningar, så ska upplysning lämnas om finansiella tillgångar och skulder som har kvittats i rapport över finansiell ställning. Upplysning om kvittning lämnas i koncernnot 51 Upplysning om kvittning.

Koncernen tillämpar från och med 1 januari 2013 IFRS 13 Värdering till verkligt värde. Ramverket innehåller tre värderingshierarkier rörande indata till hur verkligt värde ska beräknas. Koncernen har redan tidigare tillämpat denna metod för beräkning av verkligt värde, vilket innebär att IFRS 13 inte väsentligt har påverkat redovisningen. Införandet av IFRS 13 har inneburit tillkommande krav på upplysningar.

Från och med 1 januari 2013 har koncernens segmentsredovisning ändrats. Tidigare redovisades Kapitalförvaltning som ett eget rörelsesegment. Den kapitalavkastning som redovisades i segmentet Kapitalförvaltning redovisas nu i segmentet Sakförsäkring respektive Moderbolag. Rörelsesegmentet Övrig verksamhet har bytt namn till Moderbolag.

Nya IFRS och tolkningar som ännu inte har börjat tillämpas Nedanstående nya eller ändrade standarder och tolkningsuttalanden träder i kraft först under kommande räkenskapsår och har inte förtidstillämpats vid upprättandet av dessa finansiella rapporter.

IASB har publicerat de första delarna av vad som kommer att utgöra den slutliga IFRS 9. Den första delen behandlar klassificering och värdering av finansiella tillgångar. De kategorier för finansiella tillgångar som finns i IAS 39 ersätts av två kategorier, där värdering sker till verkligt värde eller upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde används för instrument som innehåller i en affärsmodell vars mål är att erhålla de kontraktuella kassaflödena; vilka ska utgöra betalningar av kapitalbelopp och ränta på kapitalbeloppet vid specificerade datum. Övriga finansiella tillgångar redovisas till verkligt värde och möjligheten att tillämpa 'fair value option' som i IAS 39 behålls. Förändringar i verkligt värde ska redovisas i resultatet, med undantag för värdeförändringar på eget kapitalinstrument som inte innehåller för handel och för vilka initialt val görs att redovisa värdeförändringar i övrigt totalresultat. IASB publicerade redan i november 2012 ett förslag på förändringar av de antagna reglerna för klassificering och värdering av finansiella tillgångar. Enligt de föreslagna ändringarna, som dock ännu inte antagits, ska ett företag

värdera sina finansiella instrument till verkligt värde via övrigt totalresultat under vissa förutsättningar. IASB har också publicerat de delar av IFRS 9 som berör klassificering och värdering av finansiella skulder.

IASB publicerade i november 2013 den del av IFRS 9 som behandlar säkringsredovisning.

Syftet med denna del är att öka användbarheten av de finansiella rapporterna genom en lättad av de nuvarande kraven på säkringsredovisning i IAS 39. Det effektivitetskrav på 80-125 procent som finns i IAS 39 har tagits bort liksom kravet på bakåtblickande effektivitetstester, dock kvarstår kravet om framåtblickande tester. Effektivitetstestning kan göras antingen kvantitativt eller kvalitativt. IFRS 9 ger även möjlighet att säkra en aggregerad exponering (kombination av ett derivat och en annan exponering kan identifieras som en säkrad post), vilket inte är möjligt i IAS 39. Viss ineffektivitet som benämns Cost of Hedging kommer att kunna redovisas i övrigt totalresultat och inkluderar: förändring i valutabasisspread, tidsvärde i optioner och räntedel av terminer.

IASB planerar att avsluta dels arbetet med att korrigera de antagna reglerna för klassificering och värdering av finansiella tillgångar och dels av det pågående arbetet med nya regler för redovisning av förväntade kreditförluster under det första halvåret 2014. Datum för ikraftträdande har ännu inte beslutats, men IASB har kommunicerat att detta åtminstone inte blir före den 1 januari 2017. EU har ännu inte godkänt IFRS 9 och det är därför inte tillåtet att förtidstillämpa standarden. Någon utvärdering har ännu inte gjorts av vilken påverkan som IFRS 9 kommer att ha på koncernens redovisning.

IFRS 10 Koncernredovisningar ersätter IAS 27 Koncernredovisning och separata finansiella rapporter avseende reglerna för koncernredovisning samt SIC12 När ska ett företag för särskilda ändamål, ett SPE (Special Purpose Entity) omfattas av koncernredovisningen. Införandet av IFRS 10 innebär en ny modell för bedömning av om bestämmande inflytande föreligger för samtliga investeringar som ett företag har, samt enhetliga regler för konsolidering av koncerner. Förändringen bedöms inte att leda till någon ändring i koncernredovisningen. IFRS 10 ska tillämpas på räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 2014 eller senare.

IFRS 12 Upplysningar om andelar i andra företag inkluderar upplysningskrav för innehav i dotterbolag, samarbetsarrangemang, intresseföretag samt strukturerade företag som inte konsolideras. Syftet med rekommendationen är att ge läsaren en beskrivning av vilken typ av företag som investeringen avser och vilka risker som är kopplade till denna typ av investering. Information ska också lämnas om vilken effekt investeringen har på koncernens resultat, ställning och kassaflöde. Ändringen kommer inte att påverka koncernens redovisning, förutom krav på tillkommande upplysningar. Standarden ska tillämpas för räkenskapsår som påbörjas den 1 januari 2014 eller senare.

Ändrad IAS 39 innebär att företag kan fortsätta med säkringsredovisning trots att motparten i derivatkontraktet har ändrats på grund av lagstiftning. Motivet till denna ändring för OTC derivat är att reglerna har ändrats i många länder så att det nu är tvingande att "novera" vissa OTC derivat till en central motpart. Ändringen ska tillämpas på räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2014 eller senare med retroaktiv tillämpning.

Ändrad IAS 32 Finansiella instrument: klassificering avser förtydliganden avseende reglerna för när kvittning av finansiella tillgångar och skulder kan göras. De får endast kvittas i balansräkningen om det finns en legal rätt att kvitta beloppen och avsikten är att reglerna posterna med ett nettobelopp eller att avsikten är att samtidigt sälja tillgången och reglera skulden. Ändringen ska tillämpas på räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2014 eller senare med en retroaktiv tillämpning.

Tolkningsuttalandet IFRIC 21 innehåller regler över hur olika former av avgifter som myndigheter påför företag och vid vilken tidpunkt en förpliktande händelse uppstår som föranleder skulderredovisning. Ändringen ska tillämpas på räkenskapsår som påbörjas 1 januari 2014 eller senare med en retroaktiv tillämpning.

Koncernredovisning

Konsolideringsprinciper

Koncernredovisningen omfattar boksluten för moderbolaget och de bolag, i vilka moderbolaget, direkt eller indirekt, har ett bestämmande inflytande. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett bolags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Normalt innebär detta ett krav på innehav av mer än 50 procent av andelarnas röstvärde, men bestämmande inflytande föreligger även vid rätt att utse styrelsemajoritet.

Vid bedömningen om ett bestämmande inflytande föreligger, ska potentiella röstberättigade aktier som utan dröjsmål kan utnyttjas eller konverteras beaktas. Om ett dotterbolag vid förvärvstidpunkten uppfyller villkoren för att klassificeras som att det innehas för försäljning i enlighet med IFRS 5 Anläggningstillgångar som innehas för försäljning och avvecklade verksamheter, redovisas det i enlighet med den redovisningsstandard.

I koncernredovisningen delas obeskattade reserver upp på uppskjuten skatteskuld och eget kapital.

Dotterbolag

Förvärv den 1 januari 2010 eller senare

Dotterbolag redovisas enligt förvärvsmetoden. Metoden innebär att förvärv av ett dotterbolag betraktas som en transaktion varigenom koncernen indirekt förvärvar dotterbolagets tillgångar och övertar dess skulder. I förvärvsanalysen fastställs det verkliga värdet på förvärvsdagen av förvärvade identifierbara tillgångar och övertagna skulder samt eventuella innehav utan bestämmande inflytande. Transaktionsutgifter, med undantag av transaktionsutgifter som är hänförliga till emission av eget kapitalinstrument eller skuldinstrument, som uppkommer redovisas direkt i årets resultat.

Vid rörelseförvärv där överförd ersättning, eventuellt innehav utan bestämmande inflytande och verkligt värde på tidigare ägd andel (vid stegvisa förvärv) överstiger det verkliga värdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder som redovisas separat, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ, så kallat förvärv till lågt pris, redovisas denna direkt i årets resultat.

Överförd ersättning i samband med förvärvet inkluderar inte betalningar som avser reglering av tidigare affärsförbindelser. Denna typ av regleringar redovisas i resultatet.

Villkorade köpeskillningar redovisas till verkligt värde vid förvärvstidpunkten. I de fall den villkorade köpeskillningen är klassificerad som eget kapitalinstrument, görs ingen omvärdering och reglering görs inom eget kapital. För övriga villkorade köpeskillningar omvärderas dessa vid varje rapporttidpunkt och förändringen redovisas i årets resultat.

I de fall förvärvet inte avser 100 procent av dotterbolaget uppkommer innehav utan bestämmande inflytande. Det finns två alternativ att redovisa innehav utan bestämmande inflytande. Dessa två alternativ är att redovisa innehav utan bestämmande inflytandes andel av proportionella nettotillgångar alternativt att innehav utan bestämmande inflytande redovisas till verkligt värde, vilket innebär att innehav utan bestämmande inflytande har andel i goodwill. Valet mellan de olika alternativen att redovisa innehav utan bestämmande inflytande kan göras förvärv för förvärv.

Vid förvärv som sker i steg fastställs goodwillen den dag då bestämmande inflytande uppkommer. Tidigare innehav värderas till verkligt värde och värdeförändringen redovisas i årets resultat.

Avyttringar som leder till att bestämmande inflytande förloras men där det finns ett kvarstående innehav värderas detta innehav till verkligt värde och värdeförändringen redovisas i årets resultat.

Förvärv gjorda mellan 1 januari 2006 och 31 december 2009

Vid förvärv som är gjorda mellan 1 januari 2006 och 31 december 2009 där anskaffningskostnaden överstiger det verkliga värdet av förvärvade tillgångar och övertagna skulder samt eventalförpliktelser som redovisas

separat, redovisas skillnaden som goodwill. När skillnaden är negativ redovisas denna direkt i årets resultat.

Transaktionsutgifter, med undantag av transaktionsutgifter som är hänförliga till emission av eget kapitalinstrument eller skuldinstrument, som uppkommit har inkluderats i anskaffningskostnaden.

Förvärv gjorda före 1 januari 2006

Vid förvärv som ägt rum före 1 januari 2006 (tidpunkt för övergång till IFRS) har goodwill, efter nedskrivningsprövning, redovisats till ett anskaffningsvärde som motsvarar redovisat värde enligt tidigare tillämpade redovisningsprinciper. Klassificeringen och den redovisningsmässiga hanteringen av rörelseförvärv som inträffade före 1 januari 2006 har inte omprövats enligt IFRS 3 vid upprättandet av koncernens öppningsbalans enligt IFRS per 1 januari 2006.

Dotterbolags finansiella rapporter i koncernredovisningen

Dotterbolags finansiella rapporter inkluderas i koncernredovisningen från och med förvärvstidpunkten till det datum då det bestämmande inflytandet upphör.

I de fall dotterbolagets redovisningsprinciper inte överensstämmer med koncernens redovisningsprinciper har justeringar gjorts till koncernens redovisningsprinciper.

Förluster hänförliga till innehav utan bestämmande inflytande fördelas även i de fall innehav utan bestämmande inflytande kommer att vara negativt.

Specialföretag

Specialföretag omfattas av koncernredovisningen när den ekonomiska innebörden av affärsförbindelserna mellan ett koncernbolag och ett specialföretag tyder på att koncernbolaget utövar ett bestämmande inflytande över specialföretaget.

Länsförsäkringar AB-koncernen har gjort bedömningen att en värdepappersfond är ett specialföretag om följande villkor uppfylls.

- Värdepappersfonden är bildad av och förvaltas av ett bolag i koncernen.
- Koncernen äger mer än 50 procent av andelarna i värdepappersfonden.

Intresseföretagsredovisning

Intresseföretag är de företag i vilka koncernen har ett betydande inflytande, men inte ett bestämmande inflytande, över den driftsmässiga och finansiella styrningen, vanligtvis genom andelsinnehav mellan 20 och 50 procent av röstetalet. Från och med den tidpunkt som det betydande inflytandet erhålls redovisas andelar i intresseföretag enligt kapitalandelsmetoden i koncernredovisningen. Kapitalandelsmetoden innebär att det i koncernen redovisade värdet på aktierna i intresseföretagen motsvaras av koncernens andel i intresseföretagens egna kapital samt koncernmässig goodwill och andra kvarvarande värden på koncernmässiga över- och undervärden. Erhållna utdelningar från intresseföretaget minskar investeringens redovisade värde. I resultatet redovisas koncernens andel i intresseföretagens nettoresultat efter skatt och innehav utan bestämmande inflytande justerat för avskrivningar, nedskrivningar eller upplösningar av förvärvade över- respektive undervärden.

En skillnad vid förvärvet mellan anskaffningsvärdet för innehavet och ägarföretagets andel av det verkliga värdet netto av intresseföretagets identifierbara tillgångar, skulder och eventalförpliktelser redovisas i enlighet med IFRS 3 Rörelseförvärv.

När koncernens andel av redovisade förluster i intresseföretaget överstiger det redovisade värdet på andelarna i koncernen reduceras andelarnas värde till noll. Avräkning för förluster sker även mot långfristiga finansiella mellanhavanden utan säkerhet, vilka till sin ekonomiska innebörd utgör del av ägarföretagets nettoinvestering i intresseföretaget. Fortsatta förluster redovisas inte såvida inte något bolag i koncernen har lämnat garantier för att täcka förluster uppkomna i intresseföretaget. Kapitalandelsmetoden tillämpas fram till den tidpunkt när det betydande infly-

tandet upphör. Orealiserade vinster som uppkommer från transaktioner med intresseföretag elimineras i den utsträckning som motsvarar koncernens ägda andel i företaget. Orealiserade förluster elimineras på samma sätt som realiserade vinster, men endast i den utsträckning det inte finns något nedskrivningsbehov.

Intresseföretagens rapporteringsdatum och redovisningsprinciper överensstämmer med koncernens.

Närstående

Som närstående juridiska personer till Länsförsäkringar AB-koncernen räknas intresseföretag, bolag inom Länsförsäkringar Liv-koncernen, länsförsäkringsbolag samt övriga närstående. Som närstående juridiska personer till moderbolaget Länsförsäkringar AB tillkommer dess dotterbolag. Närstående nyckelpersoner är styrelseledamöter och ledande befattningshavare och nära familjemedlemmar till dessa personer.

Intresseföretag inkluderar samtliga intresseföretag som ägs av Länsförsäkringar AB-koncernen och Länsförsäkringar Liv-koncernen. Övriga närstående består av Länsförsäkringar Mäklarservice AB, Länsförsäkringar PE Holding AB (publ), Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB, Humlegården Holding I AB, Humlegården Holding II AB, Humlegården Holding III AB samt Humlegården Fastigheter AB. Dessa ägs till 100 procent inom länsförsäkringsgruppen.

Bedömningen om en närståenderelation föreligger eller inte har grundats på förhållandets ekonomiska innebörd och inte enbart på ägande. Därför ingår de 23 länsförsäkringsbolagen med dotterbolag och 16 socken- och häradsbolag, som tillsammans äger Länsförsäkringar AB till 100 procent. Länsförsäkringar AB har fått i uppdrag av länsförsäkringsbolagen att bedriva verksamhet inom områden där storskalighet är en avgörande konkurrensfördel och att tillhandahålla sådan service till länsförsäkringsbolagen, som av effektivitetsskäl ska produceras och tillhandahållas gemensamt inom Länsförsäkringar.

Rörelsesegment

Koncernens uppdelning på rörelsesegment överensstämmer med de interna rapporter som bolagets högsta verkställande beslutsfattare använder för att följa upp verksamheten och fördela resurser mellan rörelsesegment. Koncernen har identifierat koncernledningen som företagets högsta beslutande beslutsfattare. I Länsförsäkringar AB-koncernen är det därför de rapporter som koncernledningen får över resultatet i olika delar av koncernen som utgör grunden för segmentsinformationen. Det kan förekomma avvikande redovisningsprinciper i rörelsesegmenten jämfört med koncernredovisningen. I Länsförsäkringar AB-koncernen har förändring av verkligt värde för rörelsefastigheter i segmenten redovisats i rörelsesresultatet istället för i övrigt totalresultat.

Prissättningen mellan koncernens rörelsesegment är för affärsverksamheterna Sakförsäkring, Fondlivförsäkring, Bank och Moderbolag gjord utifrån marknadsmässiga villkor. För koncerninterna transaktioner avseende varor och tjänster fastställer koncernledningen i Länsförsäkringar AB servicenivån. I samband med den årliga affärsplaneringen tas beslut om de priser som ska gälla för nästkommande år.

Prissättningen för serviceverksamheten inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnaderna rättvist inom länsförsäkringsgruppen utifrån förbrukning. Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel. Företagsledningen inom Länsförsäkringar AB bereder tillsammans med ett serviceråd med representanter från länsförsäkringsbolagen servicenivå och prislista för försäljning av varor och tjänster. Med utgångspunkt från denna beredning tar styrelsen för Länsförsäkringar AB beslut om de externa priserna.

Rörelsesegmentsinformation lämnas i enlighet med IFRS 8 Rörelsesegment endast för koncernen.

Utländsk valuta

Transaktioner i utländsk valuta

Moderbolagets funktionella valuta är svenska kronor som även utgör rapporteringsvaluta för moderbolaget och koncernen. Funktionell valuta är valutan i de primära ekonomiska miljöer där de i koncernen ingående bolagen bedriver sin verksamhet, vilket innebär att de finansiella rapporterna presenteras i svenska kronor. Transaktioner i utländsk valuta omräknas till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på transaktionsdagen.

Monetära tillgångar och skulder i utländsk valuta räknas om till den funktionella valutan till den valutakurs som föreligger på balansdagen. Icke monetära tillgångar och skulder räknas om till transaktionsdagens kurs.

Valutakursdifferenser som uppstår på grund av omräkning av poster i rapport över finansiell ställning i utländsk valuta till funktionell valuta redovisas i resultaträkningen som valutakursvinster eller förluster.

Omräkning av utländska verksamheters finansiella rapporter

Koncernen har en mindre utlandsverksamhet i form av en norsk och en dansk filial, ett intressebolag i Schweiz och ett dotterbolag och en filial i Storbritannien. Tillgångar och skulder i filialer, intressebolag och dotterbolag omräknas till svenska kronor till den valutakurs som råder på balansdagen. Intäkter och kostnader omräknas till koncernens rapporteringsvaluta till en genomsnittskurs som utgör en approximation av de kurser som föreligger vid transaktionstidpunkten. Omräkningsdifferenser som uppstår vid valutaomräkning av filialer och dotterbolag redovisas i koncernen i övrigt totalresultat som omräkningsreserv.

Vid avyttring av en utlandsverksamhet realiseras den hänförliga ackumulerade omräkningsdifferensen efter avdrag för valutasäkring i koncernens resultaträkning.

Nedskrivningar

De redovisade värdena för koncernens tillgångar prövas vid varje bokslutsdag för att bedöma om det finns indikation på nedskrivningsbehov. IAS 36 Nedskrivningar, tillämpas för prövning av nedskrivningsbehov för tillgångar som inte prövas enligt någon annan standard. Dessa är finansiella tillgångar som prövas enligt IAS 39 Finansiella instrument: Redovisning och värdering och uppskjutna skattefordringar enligt IAS 12 Inkomstskatter. För undantagna tillgångar enligt ovan prövas det redovisade värdet enligt respektive standard.

Nedskrivningsprövning för materiella och immateriella tillgångar samt andelar i dotterbolag och intresseföretag

Om indikation på nedskrivningsbehov finns, beräknas enligt IAS 36 Nedskrivningar tillgångens återvinningsvärde. För goodwill och för immateriella tillgångar som inte är färdiga för användning beräknas återvinningsvärdet årligen. Om det inte går att fastställa väsentligen oberoende kassaflöden för en enskild tillgång ska tillgångarna vid prövning av nedskrivningsbehov grupperas till den lägsta nivå där det går att identifiera väsentligen oberoende kassaflöden, en så kallad kassagenererande enhet.

En nedskrivning redovisas när en tillgångs eller kassagenererande enhets redovisade värde överstiger återvinningsvärdet. En nedskrivning redovisas i resultaträkningen. Nedskrivning av tillgångar hänförliga till en kassagenererande enhet fördelas i första hand till goodwill. Därefter görs en proportionell nedskrivning av övriga tillgångar som ingår i enheten.

Återvinningsvärdet är det högsta av verkligt värde minus försäljningskostnader och nyttjandevärde. Vid beräkning av nyttjandevärdet diskonteras framtida kassaflöden med en diskonteringsfaktor som beaktar riskfri ränta och den risk som är förknippad med den specifika tillgången.

Nedskrivningsprövning av finansiella tillgångar

Vid varje rapporteringstillfälle utvärderar bolaget om det finns objektiva bevis för att en finansiell tillgång är i behov av nedskrivning. Objektiva

bevis utgörs dels av observerbara förhållanden som inträffat och som har negativ påverkan på möjligheten att återvinna anskaffningsvärdet, och för eget kapitalinstrument betydande eller utdragen minskning av det verkliga värdet för en investering i en placering klassificerad som finansiell tillgång som kan säljas.

Återvinningsvärdet för tillgångar tillhörande kategorierna investeringar som hålls till förfall, lånefordringar och kundfordringar vilka redovisas till upplupet anskaffningsvärde, beräknas som nuvärden av framtida kassaflöden diskonterade med den effektiva ränta som gällde då tillgången redovisades första gången. Tillgångar med en löptid under ett år diskonteras inte. En nedskrivning belastar resultaträkningen.

Återföring av nedskrivningar

En nedskrivning reverseras om det både finns indikation på att nedskrivningsbehovet inte längre föreligger och det har skett en förändring i de antaganden som låg till grund för beräkningen av återvinningsvärdet. Nedskrivning av goodwill återförs aldrig. En reversering görs endast i den utsträckning som tillgångens redovisade värde efter återföring inte överstiger det redovisade värde som skulle ha redovisats, med avdrag för avskrivning där så är aktuellt, om ingen nedskrivning gjorts.

Nedskrivningar av investeringar som hålls till förfall eller lånefordringar och kundfordringar som redovisas till upplupet anskaffningsvärde återförs om en senare ökning av återvinningsvärdet objektivt kan hänföras till en händelse som inträffat efter det att nedskrivningen gjordes.

Tillgångar av eget kapitalinstrument som är klassificerade som finansiella tillgångar som kan säljas, vilka tidigare redovisats i resultaträkningen återförs inte via resultaträkningen. Det nedskrivna värdet är det värde från vilket efterföljande omvärderingar görs, vilka redovisas i övrigt totalresultat.

Nedskrivningar av räntebärande instrument, klassificerade som finansiella tillgångar som kan säljas, återförs via resultaträkningen om det verkliga värdet ökar och ökningen objektivt kan hänföras till en händelse som inträffade efter det att nedskrivningen gjordes.

Intäkter

En intäkt redovisas när

- intäkten kan beräknas på ett tillförlitligt sätt
- det är sannolikt att de ekonomiska fördelar som är förknippade med transaktionen kommer att tillfalla bolaget
- färdigställandegraden på balansdagen kan beräknas på ett tillförlitligt sätt
- de utgifter som uppkommit och de utgifter som återstår för att slutföra tjänsteuppdraget kan beräknas på ett tillförlitligt sätt.

Intäkterna värderas till det verkliga värdet av vad som erhållits eller kommer att erhållas. Intäktsredovisning redovisas enligt metoden successiv vinstavräkning vilket innebär att intäkterna som redovisas baseras på uppdragets eller tjänstens färdigställandegrad på balansdagen.

Övriga intäkter

Intäktsredovisning av tjänsteuppgifter sker när det ekonomiska utfallet för utfört tjänsteuppgifter kan beräknas på ett tillförlitligt sätt och de ekonomiska fördelarna tillfaller bolaget (huvudsakligen löpande räkning). Redovisning görs i resultaträkningen genom successiv vinstavräkning. Intäkten erhålls i form av likvida medel.

Belopp som uppbärs för annans räkning ingår inte i bolagets intäkter. Kriterierna för intäktsredovisning tillämpas på varje transaktion för sig.

Premier

Premieinkomst

Som premieinkomst i skadeförsäkringsrörelsen redovisas den totala brutopremien för direkt försäkring och mottagen återförsäkring som har

inbetalats eller kan tillgodoföras företaget för försäkringsavtal där försäkringsperioden påbörjats före räkenskapsårets utgång. Med brutopremie menas den avtalsbestämda premien för hela försäkringsperioden efter avdrag för sedvanliga kundrabatter. Förnyelsepremier som inte är bekräftade av försäkringstagaren samt premier för nytecknade försäkringsavtal räknas in med de belopp som de beräknas flyta in med. Annullationer reducerar premieinkomsten så snart beloppet är känt. Tilläggspremier räknas in med de belopp som de beräknas inflyta. Som premieinkomst redovisas också premier för försäkringsperioder som påbörjas först efter räkenskapsårets utgång, om de enligt avtal förfaller till betalning under räkenskapsåret. Premieinkomst redovisas exklusive skatter och andra offentliga avgifter som belastar försäkringspremien.

I livförsäkringsrörelsen klassificeras försäkringskomponenten i de finansiella avtalen som försäkringsavtal. Premier för försäkringskomponenten redovisas som premieinkomst i takt med att inbetald premie tjänas in.

Premieintäkt

Som premieintäkt redovisas den del av premieinkomsten som är hänförlig till redovisningsperioden. Den del av premieinkomsten från försäkringskontrakt som avser tidsperioder efter balansdagen redovisas som Avsättning för ej intjänade premier i rapporten över finansiell ställning. Beräkning av Avsättning för ej intjänade premier sker i normalfallet genom att premieinkomsten periodiseras strikt utifrån det underliggande försäkringskontraktets löptid. Även återförsäkrars andel av premieinkomsten periodiseras och den del som hänför sig till tiden efter balansdagen redovisas som en fordran, Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar, ej intjänade premier.

Ränteintäkter och räntekostnader

Ränteintäkter och räntekostnader som presenteras i resultaträkningen består av räntor i bankkoncernen på finansiella tillgångar och skulder som värderas till upplupet anskaffningsvärde inklusive ränta på osäkra fordringar samt räntor från finansiella tillgångar som klassificerats som tillgängliga för försäljning. Ränteintäkter från finansiella tillgångar värderade till verkligt värde över resultaträkningen enligt Fair value option i bankkoncernen redovisas också här.

För räntederivat som säkrar finansiella tillgångar redovisas betald och upplupen ränta som ränteintäkt och för räntederivat som säkrar finansiella skulder redovisas dessa som en del av räntekostnaderna. Orealiserade värdeförändringar på derivat redovisas i posten Kapitalavkastning, netto.

Ränteintäkter på fordringar och räntekostnader på skulder beräknas och redovisas med tillämpning av effektivräntemetoden eller, om så anses lämpligt, med tillämpning av en metod som resulterar i en ränteintäkt eller en räntekostnad som utgör en rimlig uppskattning av vad en beräkning grundad på effektivräntemetoden skulle ge. Ränteintäkter och räntekostnader inkluderar i förekommande fall periodiserade belopp av erhållna avgifter som medräknas i effektivräntan, transaktionskostnader och eventuella rabatter och andra skillnader mellan det ursprungliga värdet av fordran/skulden och det belopp som regleras vid förfall. Räntekostnader inkluderar periodiserade belopp av emissionskostnader och liknande direkta transaktionskostnader för att ta upp lån.

Kapitalavkastning, netto

I posten Kapitalavkastning, netto redovisas både den resultatpåverkan som har uppstått i placeringsverksamheten, försäkringsrörelsen och bankkoncernens nettoresultat av finansiella transaktioner. I placeringsverksamheten ingår ränteintäkter på bankmedel, räntebärande värdepapper och fordringar, utdelningsintäkter, valutakursresultat, räntekostnader på lån, realiserade och orealiserade resultat på finansiella placeringstillgångar samt derivatinstrument, resultat av andelar i intresseföretag, av- och nedskrivningar av aktier och andelar samt externa kostnader för kapitalförvaltningen.

Avsättning för oreglerade skador för sjuk- och olycksfallsförsäkring för barn samt skadelivräntor diskonteras. Ränteomvärderingseffekten redovisas i Kapitalavkastning, netto.

Skadeförsäkringsrörelsen tillförs ränta på försäkringstekniska avsättningar från finansrörelsen. Den del av överförd kapitalavkastning som motsvarar värdesäkringen av skadelivräntan har förts över till försäkringsersättningar och ingår i posten förändring i avsättning för oreglerade skador. I Kapitalavkastning, netto uppstår en ökad kapitalkostnad motsvarande effekten av de värdesäkrade skadelivräntorna.

Från bankkoncernen ingår realiserade och orealiserade värdeförändringar på derivatinstrument som är ekonomiska säkringsinstrument, men där säkringsredovisning inte tillämpas, samt orealiserade förändringar i verkligt värde på derivat där säkringsredovisning till verkligt värde tillämpas och orealiserade förändringar i verkligt värde på säkrad post med avseende på säkrad risk i säkring av verkligt värde. Ineffektiv del av säkringsinstrument och valutakursförändringar redovisas också i posten Kapitalavkastning, netto.

Realiserat resultat beräknas som skillnaden mellan erhållen köpeskilling och värdet i rapporten över finansiell ställning vid försäljningstillfället. Även eventuella nedskrivningar på finansiella tillgångar som kan säljas redovisas under denna post. Realiserat resultat består av årets förändring av skillnaden mellan anskaffningsvärde och verkligt värde. Vid försäljning återförs ackumulerade orealiserade värdeförändringar som orealiserat resultat.

Provisionsintäkter och provisionskostnader

Provisionsintäkter härrör från olika typer av tjänster som tillhandahålls kunder. Hur provisionsintäkterna redovisas beror på i vilket syfte avgiften tas ut. Avgifter intäktsredovisas antingen i takt med att tjänsterna tillhandahålls eller i samband med genomförandet av en väsentlig aktivitet. Avgifter som debiteras löpande, till exempel aviseringsavgifter och finansiella garantier, redovisas som intäkt i den period då tjänsten tillhandahålls. Avgifter som debiteras för väsentliga aktiviteter, som värdepappersprovisioner och kortprovisioner, intäktsredovisas när aktiviteten har slutförts.

Avgifter från finansiella avtal och provisionsintäkter i fondlivförsäkringsrörelsen redovisas som provisionsintäkt.

Provisionskostnader är transaktionsberoende och redovisas i den period då tjänsterna erhålls. I provisionskostnaderna ingår ersättning till länsförsäkringsbolagen för deras arbete med koncernens kundrelaterade frågor inom respektive länsförsäkringsbolags geografiska verksamhetsområde. Provisionskostnader som härrör från finansiella tillgångar eller finansiella skulder som inte värderas till verkligt värde via resultaträkningen består av provisioner till länsförsäkringsbolagen.

Försäkringsersättningar

Som försäkringsersättningar redovisas periodens kostnad för inträffade skador vare sig de är anmälda till bolaget eller inte. I de totala försäkringsersättningarna ingår under perioden utbetalda försäkringsersättningar och förändringar i Avsättningar för oreglerade skador och Återförsäkrades andel av avsättningar för oreglerade skador.

Ersättningar till anställda

Kortfristig ersättning

Kortfristiga ersättningar till anställda beräknas utan diskontering och redovisas som kostnad när de relaterade tjänsterna erhålls. Koncernen redovisar den förväntade kostnaden för rörliga ersättningar när det finns en rättslig eller informell förpliktelse att göra sådana betalningar till följd av att tjänster erhållits från anställda och förpliktelsen kan beräknas tillförlitligt.

Ersättningar efter avslutad anställning

Pensionsplaner

Inom koncernen finns såväl avgiftsbestämda som förmånsbestämda pensionsplaner, varav vissa med tillgångar i särskild stiftelse. Planerna finan-

sieras vanligen genom inbetalningar från respektive koncernbolag. Koncernen omfattas generellt av FTP-planen, som inte förutsätter några inbetalningar från de anställda.

Förmånsbestämda pensionsplaner

Koncernens nettoförpliktelse avseende förmånsbestämda pensionsplaner beräknas separat för varje plan genom en uppskattning av den framtida ersättning som de anställda intjänat genom sin anställning i både innevarande och tidigare perioder. Denna ersättning diskonteras till ett nuvärde. Diskonteringsräntan är räntan på balansdagen på förstklassiga företagsobligationer med en löptid som motsvarar koncernens pensionsförpliktelser. När det inte finns en väl fungerande marknad för sådana företagsobligationer används istället marknadsräntan på bostadsobligationer med en motsvarande löptid. Beräkningen utförs av en kvalificerad aktuarie med användande av den så kallade Projected Unit Credit Metoden. Vidare beräknas det verkliga värdet av förvaltningstillgångar per rapportdagen.

Vid fastställandet av förpliktelsens nuvärde och verkligt värde på förvaltningstillgångar kan det uppstå aktuariella vinster och förluster.

Dessa uppkommer antingen genom att det verkliga utfallet avviker från det tidigare gjorda antagandet, eller genom att antagandena ändras.

Räntekostnaden/intäkten netto på förmånsbestämda förpliktelser redovisas i årets resultat. Räntenettot är baserat på den ränta som uppkommer vid diskontering av förpliktelsen, det vill säga ränta på förpliktelsen, förvaltningstillgångar och ränta på effekt av tillgångsbegränsningar.

Omvärderingseffekter utgörs av aktuariella vinster och förluster, skillnaden mellan faktisk avkastning på förvaltningstillgångar och summan som inkluderas i räntenettot och ändringar av effekter av tillgångsbegränsningar. Omvärderingseffekterna redovisas i övrigt totalresultat.

I rapporten över finansiell ställning redovisat värde för pensioner och liknande förpliktelser motsvarar förpliktelsernas nuvärde vid bokslutstillpunkten, med avdrag för det verkliga värdet av förvaltningstillgångar.

När ersättningarna i en plan förbättras, redovisas den andel av den ökade ersättningen som hänför sig till de anställdas tjänstgöring under tidigare perioder direkt som kostnad i resultaträkningen.

När det finns en skillnad mellan hur pensionskostnaden fastställs i juridisk person och i koncernen redovisas en avsättning eller fordran avseende särskild löneskatt baserat på denna skillnad. Avsättningen eller fordran nuvärdesberäknas inte.

Avkastningsskatt redovisas löpande i resultatet för den period skatten avser och ingår därmed inte i skuldredovisningen. Vid fonderade planer belastar skatten avkastningen på förvaltningstillgångar och redovisas i övrigt totalresultat. Vid ofonderade eller delvis ofonderade planer, belastar skatten årets resultat.

Avgiftsbestämda planer

Avgiftsbestämda planer är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter.

Koncernens utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser.

FTP-planen genom försäkring i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) är en pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Planen är förmånsbestämd för anställda födda 1971 eller tidigare och avgiftsbestämd för anställda födda 1972 eller senare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS19 Ersättningar till anställda, att ett bolag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner.

För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgifts-

bestämd plan enligt IAS19 punkt 34. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

Ersättningar vid uppsägning

En kostnad för ersättningar i samband med uppsägningar av personal redovisas endast om företaget är bevisligen förpliktigt, utan realistisk möjlighet till tillbakadragande, av en formell detaljerad plan att avsluta en anställning före den normala tidpunkten. När ersättningar lämnas som ett erbjudande för att uppmuntra frivillig avgång, redovisas en kostnad om det är sannolikt att erbjudandet kommer att accepteras och antalet anställda som kommer att acceptera erbjudandet tillförlitligt kan uppskattas.

Kreditförluster

Posten Kreditförluster i resultaträkningen utgörs av konstaterade och befarade kreditförluster. Konstaterad kreditförlust avser hela fordran då det inte finns någon realistisk möjlighet till återvinning. Befarade kreditförluster avser årets nedskrivning för kreditförluster utifrån beräknat återvinningsvärde då indikation på nedskrivningsbehov föreligger. Återvinningar består av återförda belopp på kreditförluster som tidigare redovisats som konstaterade. Återföringar av befarade kreditförluster sker då ett nedskrivningsbehov inte anses föreligga längre. Enbart bankkoncernens andel av konstaterade kreditförluster redovisas. Länsförsäkringsbolagens andel av de konstaterade kreditförlusterna regleras via ersättning till länsförsäkringsbolag och redovisas mot kreditförluster.

Skatter

Inkomstskatter utgörs av aktuell skatt och uppskjuten skatt. Inkomstskatter redovisas i årets resultat utom då underliggande transaktion redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital varvid tillhörande skatteeffekt redovisas i övrigt totalresultat eller i eget kapital. Aktuell skatt är skatt som ska betalas eller erhållas avseende aktuellt år, med tillämpning av de skattesatser som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen. Till aktuell skatt hör även justering av aktuell skatt hänförlig till tidigare perioder.

Uppskjuten skatt beräknas med utgångspunkt i temporära skillnader mellan redovisade och skattemässiga värden på tillgångar och skulder. Temporära skillnader beaktas inte i koncernmässig goodwill och inte heller för skillnad som uppkommer vid första redovisningen av tillgångar och skulder som inte är rörelseförvärv och vid tidpunkten för transaktionen inte påverkar vare sig redovisat eller skattepliktigt resultat. Vidare beaktas inte heller temporära skillnader hänförliga till andelar i dotterbolag och intresseföretag som inte förväntas bli återförda inom överskådlig framtid. Värderingen av uppskjuten skatt baserar sig på hur redovisade värden på tillgångar eller skulder förväntas bli realiserade eller reglerade. Uppskjuten skatt beräknas med tillämpning av de skattesatser och skatteregler som är beslutade eller i praktiken beslutade per balansdagen.

Uppskjutna skattefordringar avseende avdragsgilla temporära skillnader och underskottsavdrag redovisas endast i den mån det är sannolikt att dessa kommer att kunna utnyttjas. Värdet på uppskjutna skattefordringar reduceras när det inte längre bedöms sannolikt att de kan utnyttjas.

Tillkommande inkomstskatt som uppkommer vid utdelning redovisas vid samma tidpunkt som när utdelningen redovisas som en skuld.

Avkastningsskatt

Livförsäkringsrörelsen beskattas huvudsakligen enligt lag om skatt på pensionsmedel. Avkastningsskatt är inte en skatt på försäkringsföretagets resultat, utan betalas av Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB för försäkringstagarens räkning. Skatteunderlaget är tillgångarnas marknadsvärde vid ingången av beskattningsåret. Både den avkastningsskatt som hänförs sig till perioden och avgiftsuttaget för avkastningsskatt redovisas i resultaträkningen i förändringen av avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risken.

Immateriella tillgångar

Goodwill

Goodwill representerar skillnaden mellan anskaffningsvärdet för rörelseförvärvet och det verkliga värdet av förvärvade identifierbara tillgångar, övertagna skulder samt eventalförpliktelser.

Goodwill värderas till anskaffningsvärde minus ackumulerade nedskrivningar. Goodwill fördelas till kassagenererande enheter och provas minst årligen för nedskrivningsbehov. Goodwill som uppkommit vid förvärv av intresseföretag inkluderas i det redovisade värdet för andelar i intresseföretag.

Andra immateriella tillgångar

Andra immateriella tillgångar består av egenutvecklade och förvärvade immateriella tillgångar med bestämbara nyttjandeperioder. Dessa tillgångar redovisas till anskaffningsvärde med avdrag för ackumulerade avskrivningar och nedskrivningar. Avskrivningen påbörjas när tillgången är tillgänglig för användning.

Koncernens egenutvecklade immateriella tillgångar redovisas endast om följande villkor uppfylls:

- tillgångens utgifter kan beräknas på ett tillförlitligt sätt
- den är tekniskt och kommersiellt användbar och det finns tillräckliga resurser för att fullfölja utvecklingen och därefter använda eller sälja den immateriella tillgången.

Det redovisade värdet för egenutvecklade immateriella tillgångar inkluderar samtliga direkt hänförliga utgifter. Övriga utgifter för utveckling redovisas som en kostnad när de uppkommer.

Avskrivningstiden bestäms utifrån en nyttjandeperiod som uppgår till mellan fem och femton år. Avskrivning sker via resultaträkningen enligt linjär metod. Nedskrivningsbehov provas årligen enligt beskrivning i avsnittet Nedskrivningar ovan.

Tillkommande utgifter för aktiverade immateriella tillgångar redovisas som en tillgång i rapporten över finansiell ställning endast då de ökar de framtida ekonomiska fördelarna för den specifika tillgången till vilka de hänförs sig.

Materiella tillgångar

Inventarier

Inventarier redovisas till anskaffningsvärden med avdrag för ackumulerade avskrivningar och ackumulerade nedskrivningar. Avskrivning sker linjärt över tillgångarnas förväntade nyttjandeperiod med start då tillgången är tillgänglig för användning. Avskrivningar samt utrangeringar och avyttringar redovisas via resultaträkningen. Nyttjandeperioden är tre år för datainventarier och fem år för kontorsinventarier och bilar. Avskrivningsmetoden, tillgångarnas restvärden och nyttjandeperioder omprövas vid varje års slut.

Nedskrivningsbehov provas årligen enligt principer beskrivna under avsnittet Nedskrivningar ovan.

Rörelsefastigheter

Rörelsefastigheter redovisas enligt omvärderingsmetoden.

Byggnader och mark som ägs av Länsförsäkringar AB-koncernen och som används för administrativa syften redovisas till sina omvärderade belopp, vilket är det verkliga värdet efter avdrag för ackumulerade avskrivningar och justering på grund av omvärdering på omvärderingsdagen. Verkligt värde baseras på rådande priser på en aktiv marknad för liknande fastigheter inom samma område och i samma skick kompletterad med en kassaflödesanalys. Värdering görs två gånger om året av en extern oberoende värderingsman. Värdeökningar redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras efter skatt i omvärderingsreserven i eget kapital. Om en ökning utgör återföring av tidigare redovisad värdenedgång avseende samma tillgång redovisas ökningen som en minskad kostnad i resultaträkningen. I de fall omvärderingen resulterar i en minskning av det redovi-

sade värdet redovisas minskningen via resultaträkningen. Dock redovisas minskningen i övrigt totalresultat till den del det finns befintligt saldo i omvärderingsreserven hänförligt till tillgången.

Rörelsefastigheterna består av ett antal komponenter med olika nyttjandeperioder. Huvudindelningen är byggnader och mark. Ingen avskrivning sker på komponenten mark vars nyttjandeperiod bedöms som obegränsad. Byggnaderna består emellertid av flera komponenter vars nyttjandeperioder varierar.

Nyttjandeperioderna har bedömts variera mellan 10–100 år för dessa komponenter. Följande huvudgrupper av komponenter har identifierats och ligger till grund för avskrivning på byggnader.

Stomme	100 år
Tak, fasad, fönster	50 år
Stomkompletteringar	40 år
Installationer	40 år
Ytskikt	20 år
Byggnadsinventarier	10 år

Använda avskrivningsmetoder och tillgångarnas restvärden samt nyttjandeperioder omprövas vid varje års slut.

Tillkommande utgifter läggs till anskaffningsvärdet endast om det är sannolikt att de framtida ekonomiska fördelarna som är förknippade med tillgången kommer att komma bolaget till del och anskaffningsvärdet kan beräknas på ett tillförlitligt sätt. Alla andra tillkommande utgifter redovisas som kostnad i den period de uppkommer.

Avgörande för bedömningen när en tillkommande utgift läggs till anskaffningsvärdet är om utgiften avser utbyten av identifierade komponenter, eller delar därav, varvid sådana utgifter aktiveras. Även i de fall en ny komponent tillskapats läggs utgiften till anskaffningsvärdet.

Oavskrivna redovisade värden på utbytta komponenter, eller delar av komponenter, utträngs och kostnadsförs i samband med utbytet. Reparationer kostnadsförs löpande.

Finansiella tillgångar och skulder

Redovisning i och borttagande från rapporten över finansiell ställning
En finansiell tillgång eller finansiell skuld tas upp i rapporten över finansiell ställning när bolaget blir part enligt instrumentets avtalsmässiga villkor. En finansiell tillgång tas bort från rapporten över finansiell ställning när rättigheterna i avtalet realiserar, förfaller eller bolaget förlorar kontrollen över den. En finansiell skuld tas bort från rapporten över finansiell ställning när förpliktelsen i avtalet fullgörs eller på annat sätt utsläcks.

En finansiell tillgång och en finansiell skuld kvittas och redovisas med ett nettobelopp i rapporten över finansiell ställning endast när det föreligger en legal rätt att kvitta beloppen samt när det föreligger en avsikt att reglera posterna med ett nettobelopp eller att samtidigt realisera tillgången och reglera skulden.

Affärstransaktioner på penning-, obligations- och aktiemarknaderna redovisas i rapporten över finansiell ställning per affärsdag, vid den tidpunkt då de väsentliga riskerna och rättigheterna övergått mellan parterna. Inlånings- och utlåningstransaktioner redovisas per likviddag. Lånefordringar redovisas i rapporten över finansiell ställning när lånebeloppet utbetalas till låntagaren. Lånelöften redovisas inte i rapporten över finansiell ställning. Dessa har en giltighetstid på tre månader och redovisas som åtagande i noten Ställda säkerheter, eventalförbindelser och eventualtillgångar.

Vid en äkta återköpstransaktion redovisas tillgången fortsatt i den säljande partens rapport över finansiell ställning och erhållen likvid redovisas som skuld. Det sålda värdepapperet redovisas som ställd säkerhet. Värdepapper som lånas ut kvarstår i rapporten över finansiell ställning som värdepapper och redovisas som ställd säkerhet.

Värdering

IAS 39 föreskriver att alla finansiella instrument värderas till verkligt värde vid upptagandet i balansräkningen. För instrument som inte löpande värderas till verkligt värde läggs transaktionskostnader till detta värde.

Den löpande värderingen kan vara verkligt värde, anskaffningsvärde eller upplupet anskaffningsvärde beroende på vilken kategori instrumentet tillhör, se nedan under klassificering. För de instrument som inte löpande värderas till verkligt värde finns en möjlighet att välja verkligt värde som värderingsprincip, den så kallade fair value option.

Metoder för bestämning av verkligt värde

Finansiella instrument noterade på en aktiv marknad

För finansiella instrument som är noterade på en aktiv marknad bestäms verkligt värde med utgångspunkt från tillgångens noterade köpkurs på balansdagen utan tillägg för transaktionskostnader (till exempel courtage) vid anskaffningstillfället. Ett finansiellt instrument betraktas som noterat på en aktiv marknad om noterade priser med lätthet finns tillgängliga på en börs, hos en handlare, mäklare, branschorganisation, företag som tillhandahåller aktuell prisinformation eller tillsynsmyndighet och dessa priser representerar faktiska och regelbundet förekommande marknadstransaktioner på affärsmässiga villkor. Eventuella framtida transaktionskostnader vid en avyttring beaktas inte. För finansiella skulder bestäms verkligt värde utifrån noterad säljkurs.

Instrument som är noterade på en aktiv marknad återfinns i Aktier och andelar, Obligationer och andra räntebärande värdepapper, Belåningsbara statsskuldsförbindelser samt Derivat i rapport över finansiell ställning. Den största delen av koncernens värdepappersinnehav åsätts ett verkligt värde med priser som är noterade på en aktiv marknad.

Finansiella instrument som inte är noterade på en aktiv marknad

Om marknaden för ett finansiellt instrument inte är aktiv, tar företaget fram det verkliga värdet genom att använda en värderingsteknik. De använda värderingsteknikerna bygger i så hög utsträckning som möjligt på marknadsuppgifter och företagsspecifika uppgifter används i så låg grad som möjligt. Företaget kalibrerar med regelbundna intervall värderingstekniken och prövar dess giltighet genom att jämföra utfallet från värderingstekniken med priser från observerbara aktuella marknadstransaktioner i samma eller likartade instrument. Värderingstekniker används för derivatinstrument (OTC-derivat). Värderingsteknikerna för OTC-derivat utgörs av analys av diskonterade kassaflöden.

De tillämpade värderingsmodellerna kalibreras så att verkligt värde vid första redovisningen uppgår till transaktionspriset och förändring i verkligt värde redovisas sedan löpande utifrån de förändringar som inträffat i de underliggande marknadsriskparametrarna.

Onoterade aktier redovisas till verkligt värde enligt de värderingsprinciper som tillämpas av branschorganisationer i Europa och USA. Posten Aktier och andelar innefattar också tillgångsslaget "Alternativa investeringar". Dessa består av andelar av fonder som köper, utvecklar och säljer onoterade bolag (så kallade private equity) samt hedgefonder. Värderingsunderlag erhålls från respektive fond och värdering följer riktlinjer från European Private Equity & Venture Capital Association.

De onoterade finansiella tillgångarna som värderas till verkligt värde redovisas i nivå 3 i värderingshierarkin i noten Värderingsmetoder för verkligt värde. Innehav i onoterade aktier redovisas till ett verkligt värde lika med anskaffningsvärde i de fall när ett tillförlitligt verkligt värde inte kan fastställas. Skälet till att de inte kunnat värderas till verkligt värde på ett tillförlitligt sätt är att det enligt koncernledningen råder alltför stor osäkerhet i de framtida kassaflödena samt den riskjustering som behöver göras på diskonteringsräntan. Företaget har ingen avsikt att avyttra de onoterade aktierna i någon nära framtid. Det redovisade värdet på onoterade aktier vars verkliga värden inte kunna fastställas på ett tillförlitligt sätt uppgår till 10,2 (10,2) Mkr.

Klassificering

Ett finansiellt instrument klassificeras vid första redovisningen utifrån i vilket syfte instrumentet förvärvades, men också utifrån de valmöjligheter som finns i IAS 39. Klassificeringen avgör hur det finansiella instrumentet värderas efter första redovisningstillfället så som beskrivs nedan.

Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Denna kategori består av två undergrupper, finansiella tillgångar som innehas för handel och finansiella tillgångar som företaget initialt valt att placera i denna kategori enligt Fair Value Option. Tillgångarna utvärderas och förvaltas baserat på verkligt värde, vilket också är grunden för intern uppföljning och rapportering till ledande befattningshavare. På grund av detta har koncernen valt att klassificera dessa instrument som instrument till verkligt värde via resultaträkningen. Investeringar i denna kategori redovisas till verkligt värde. Vinst eller förlust redovisas i resultaträkningen under posten Kapitalavkastning, netto.

Lånefordringar och kundfordringar

Lånefordringar och kundfordringar är finansiella tillgångar som inte är derivat, som har fastställda eller fastställbara betalningar och som inte är noterade på en aktiv marknad. I rapporten över finansiell ställning representeras dessa av posterna Utlåning till kreditinstitut, Utlåning till allmänheten samt Övriga fordringar. Tillgångar i denna kategori värderas till upplupet anskaffningsvärde. För ytterligare upplysningar se separat avsnitt om utlåning.

Investeringar som hålles till förfall

Investeringar som hålles till förfall är finansiella tillgångar och omfattar räntebärande värdepapper med fasta eller fastställbara betalningar och fastställd löptid som är handlade på en aktiv marknad och som företaget har en uttrycklig avsikt och förmåga att inneha till förfall. Tillgångar i denna kategori värderas till upplupet anskaffningsvärde.

Finansiella tillgångar som kan säljas

I kategorin finansiella tillgångar som kan säljas ingår finansiella tillgångar som företaget initialt valt att klassificera i denna kategori och finansiella tillgångar som inte klassificerats i någon kategori. Till denna kategori hör bland annat Länsförsäkringar Banks likvidöverskott och innehavet i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB. Aktierna i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB värderas till anskaffningsvärde eftersom de inte tillförlitligt kan värderas till verkligt värde.

Tillgångar i denna kategori värderas löpande till verkligt värde. De orealiserade värdeförändringarna redovisas i övrigt totalresultat och ackumuleras i verkligtvärdereserven i eget kapital. Redovisning över resultaträkningen sker när värdeförändringarna realiserar och vid eventuell nedskrivning. Även valutakursdifferenser på monetära poster redovisas i resultaträkningen. En bedömning av om nedskrivningsbehov föreligger sker inför varje rapportperiods slut. Objektiva omständigheter såsom emittentens kreditvärdighet och utvecklingen på marknaden tas i beaktande för att utvärdera framtida kassaflöden.

I resultaträkningen redovisas ränta på räntebärande instrument i enlighet med effektivräntemetoden samt utdelning på aktier. För dessa instrument kommer transaktionskostnader att ingå i anskaffningsvärdet vid första redovisningstillfället och därefter vid löpande värdering.

Derivat

Alla derivat redovisas till verkligt värde och värderas individuellt. Principen för att redovisa vinst eller förlust beror på om derivaten är specificerade som säkringsinstrument och, om så är fallet, beskaffenheten hos den post som säkras.

Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen

Till denna kategori hör finansiella skulder som utgör innehav för handel samt andra finansiella skulder som företaget initialt valt att placera i denna kategori enligt den så kallade Fair Value Option.

I denna kategori ingår koncernens derivat med negativt verkligt värde med undantag för derivat som är identifierade och effektiva säkringsinstrument. Fondförsäkringsåtaganden hör till denna kategori på grund av att det ger en bra matchning till de kopplade tillgångarna som värderas till verkligt värde. Förändringar i verkligt värde redovisas i resultaträkningen.

Andra finansiella skulder

Lån samt övriga finansiella skulder, till exempel leverantörsskulder, ingår i denna kategori. Skulderna värderas till anskaffningsvärde som vid tillämpning av säkringsredovisning justeras för förändringar i verkligt värde med avseende på den säkrade risken (se vidare nedan i avsnittet om säkringsredovisning).

Säkringsredovisning

Koncernens derivatinstrument, som består av ränte- och valutaswappar och köpta räntecappar, har i sin helhet anskaffats för att säkra de risker för ränte- och valutakurs exponeringar som uppkommer i verksamheten. Samtliga derivat värderas till verkligt värde i rapporten över finansiell ställning.

Länsförsäkringar AB har säkrat ränterisken i sina emitterade värdepapper. Den säkringsredovisningsstrategi bolaget definierat och använder sig av är kassaflödessäkring. Kassaflödessäkring innebär att säkringsinstrumentet omvärderas över övrigt totalresultat istället för via resultaträkningen medan den säkrade posten värderas enligt grundprinciperna i IAS39. Orealiserade värdeförändringar på säkringsinstrumenten redovisas därmed i säkringsreserven i övrigt totalresultat. För att uppfylla kraven på säkringsredovisning enligt IAS 39 krävs att det finns en entydig koppling till den säkrade posten. Vidare krävs att säkringen effektivt skyddar den säkrade posten, att säkringsdokumentation upprättats och att effektiviteten kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Säkringsredovisning får endast tillämpas om säkringsrelationen kan förväntas vara mycket effektiv.

I de fall förutsättningarna för säkringsredovisning inte längre är uppfyllda redovisas derivatinstrumentet till verkligt värde med värdeförändringen via resultaträkningen. Utvärdering av säkringsrelationer sker minst vid de officiella rapporteringstillfällena, men kan göras månadsvis vid behov. Varje identifierad säkringsrelation förväntas vara effektiv över hela löptiden. Effektiviteten testas med två olika metoder, dels en framåtblickande (prospektiv) bedömning dels en tillbakablickande (retrospektiv) utvärdering. Ineffektivitet redovisas i resultaträkningen.

Länsförsäkringar Bank har valt att tillämpa säkringsredovisning för att undvika resultateffekter på grund av ekonomiska säkringar. Den säkringsredovisningsstrategi banken definierat och använder sig av är säkring av verkligt värde. För upplånings- och utlåningsportföljerna tillämpas portföljsäkring. Säkringsredovisning till verkligt värde innebär att den säkrade posten värderas till verkligt värde med avseende på den säkrade risken och att förändringen av verkligt värde redovisas över resultaträkningen både för säkringsinstrumentet och för den säkrade posten.

Värdeförändringen på derivatet redovisas i resultaträkningen tillsammans med värdeförändringen på den säkrade posten under Kapitalavkastning, netto.

Även orealiserade värdeförändringar på säkringsinstrumenten redovisas som Kapitalavkastning, netto. Räntekuponger, såväl orealiserade som realiserade, redovisas som räntetäkter om den säkrade posten är en tillgång eller portfölj av tillgångar och som räntekostnader om den säkrade posten är en skuld eller portfölj av skulder. Tillämpningen av portföljsäkring baseras på den av EU antagna "carve out" versionen av IAS 39.

För att uppfylla kraven på säkringsredovisning enligt IAS 39 krävs att det finns en entydig koppling till den säkrade posten. Vidare krävs att säkringen effektivt skyddar den säkrade posten, att säkringsdokumentation

upprättats och att effektiviteten kan mätas på ett tillförlitligt sätt. Säkringsredovisning får endast tillämpas om säkringsrelationen kan förväntas vara mycket effektiv och i efterhand ha haft en effektivitet som ligger inom spannet 80–125 procent. I de fall förutsättningarna för säkringsredovisning inte längre är uppfyllda redovisas derivatinstrumentet till verkligt värde med värdeförändringen via resultaträkningen. För ett fåtal ekonomiska säkringar där resultatkonsekvensen av att inte tillämpa säkringsredovisning bedöms som mer begränsad tillämpas inte säkringsredovisning mot bakgrund av det administrativa merarbete som säkringsredovisning innebär.

Ekonomiska säkringar används för säkring av valutarisk i upplåningen samt säkring av ränterisk i obligationer som löper med fast ränta. I koncernen finns också säkring med räntetak vid ränterisk i upplåning till rörlig ränta, lånen redovisas till upplupet anskaffningsvärde och räntetaken redovisas till verkligt värde via resultaträkningen.

Den portföljmetod som tillämpas innebär att utlåningen och de ränteswappar som används som säkringsinstrument fördelas ut i olika tidsfickor baserat på den kontraktuella tidpunkten för ränteomförhandling eller förfall.

Utvärdering av säkringsrelationer sker minst kvartalsvis vid de officiella rapporteringstillfällena, men kan även ske månadsvis vid behov. Varje identifierad säkringsrelation förväntas vara effektiv över säkringsrelationens hela löptid. Effektiviteten testas med två olika metoder, dels en framåtblickande (prospektiv) bedömning dels en tillbakablickande (retrospektiv) utvärdering. Ineffektivitet redovisas i resultaträkningen.

Risker i finansförvaltningen

En redogörelse för marknads-, motparts-, koncentrations- och likviditetsrisker återfinns i not 2 Risker och riskhantering.

Utlåning

Dessa tillgångar värderas till upplupet anskaffningsvärde. Upplupet anskaffningsvärde bestäms utifrån den effektivränta som beräknades vid anskaffningstidpunkten. Kund- och lånefordringar redovisas till det belopp som beräknas inflyta, efter avdrag för nedskrivningar av osäkra fordringar.

Osäker fordran

En lånefordran eller kundfordran anses som osäker om den har en betalning som är mer än 60 dagar sen eller om det finns annan anledning att förvänta sig att motparten inte kommer att leva upp till sitt åtagande. Den del som täcks av säkerhet anses inte vara osäker.

Nedskrivningar för kreditförluster

Vid varje balansdag bedöms huruvida det finns objektiva omständigheter som tyder på att en finansiell tillgång eller en grupp av finansiella tillgångar behöver skrivas ned. Lån som identifierats som individuellt osäkra och därmed nedskrivningsbara värderas till nuvärde av förväntade framtida kassaflöden inklusive verkligt värde på pant, minus försäljningskostnader diskonterade med den ursprungliga effektiva räntan. För de krediter som inte bedömts ha något individuellt nedskrivningsbehov, identifieras och värderas nedskrivningsbehovet på gruppvis nivå.

Nedskrivningar sker som avsättning till reserv för kreditförluster. När en finansiell tillgång skrivs ner på grund av kreditförluster används ett avsättningskonto. Om nedskrivningsbehovet minskar i efterföljande period återförs maximalt tidigare gjorda nedskrivningar.

Individuella reserver återförs när en lånefordran skrivs bort ur rapporten över finansiell ställning. Nedskrivningar för förluster på garantier redovisas som avsättning.

I resultaträkningen redovisas nedskrivning på lånefordringar som kreditförluster, vilket sker som bortskrivning av under året konstaterade kreditförluster eller som avsättning till reserv för kreditförluster.

Reserveringsmetoder

Individuella reserveringar

- För hushållsexponeringar och lantbrukskrediter inom bank och hypoteksverksamheten görs nedskrivningar på individuell nivå, oavsett kreditens storlek, om ett nedskrivningsbehov kan identifieras. Som stöd för bedömningar av de förväntade framtida kassaflödena används information och data som samlats in inom ramen för koncernens modell för intern riskklassificering. Denna information har justerats för en rad faktorer för att ge neutrala estimat av de förväntade kassaflödena.
- För övriga exponeringar inom bank- och hypoteksverksamheten görs en individuell bedömning om lånen uppgår till individuellt väsentliga belopp.
- Inom leasing och avbetalning görs en individuell bedömning oavsett kreditens storlek av alla lån som är förfallna mer än 60 dagar.

Gruppvisa reserveringar

- För hushållsexponeringar inom bank- och hypoteksverksamheten görs en reservering på kollektiv nivå när det har inträffat en mätbar minskning av de förväntade framtida kassaflödena från en grupp av lån som på individuell nivå inte befunnits vara nedskrivningsbara. Även vid bestämningen av denna tillkommande gruppvisa reservering används information och data som samlats in inom ramen för koncernens modell för intern riskklassificering. Denna information har liksom för de individuella nedskrivningarna justerats för en rad faktorer för att ge neutrala estimat av de förväntade kassaflödena.
- För övriga exponeringar inom bank- och hypoteksverksamheten, som inte är individuellt väsentliga, genomförs en gruppvis nedskrivning. Den gruppvisa värderingen tar sin utgångspunkt i bolagens erfarenheter och historiska kreditförluster som justeras för att reflektera rådande omständigheter.
- För lånefordringar inom leasing och avbetalning som är förfallna till betalning mer än 20 dagar men mindre än 60 dagar beräknas reserveringsbehovet med ledning av tidigare erfarenheter av storleken på förluster avseende ifrågavarande grupp.

Övertagande av pant

Inom bank- och hypoteksverksamheten finns inga övertagna panter, vid obestånd sker en direkt försäljning av panten. Inom leasing och avbetalning övertas panter som sedan säljs, säkerheterna värderas utifrån en extern värdering och redovisning sker genom minskning av nedskrivning för kreditförluster.

Konstaterad förlust

Konstaterade kreditförluster är sådana förluster som är beloppsmässigt slutgiltigt fastställda efter utmätning, ackord eller konkurs. När det gäller lån till privatpersoner, där alla säkerheter är realiserade och bedömning görs att inga ytterligare medel kommer att inkomma, fattar en kreditkommitté beslut om att kreditförlust ska konstateras. Fordran skrivs bort från rapporten för finansiell ställning och redovisas som konstaterad förlust i resultaträkningen vid detta tillfälle.

Leasing

Leasingavtal klassificeras i koncernredovisningen antingen som finansiell eller operationell leasing. Finansiell leasing föreligger då de ekonomiska riskerna och förmånerna som är förknippade med ägandet i allt väsentligt är överförda till leasetagaren, om så inte är fallet är det fråga om operationell leasing.

Bankkoncernens tillgångar som hyrs ut enligt finansiella leasingavtal redovisas inte som materiella tillgångar då riskerna förenade med ägandet förts över på leasetagaren. Istället redovisas leasingavtalen som utlåning till leasetagaren avseende de framtida leasingavgifterna. Initialt redovisas ett belopp som motsvarar nuvärdet av alla minimileasebetalningar som ska läggas från leasetagaren samt eventuellt garanterat restvärde som

tillfaller leasegivaren. Erhållna betalningar från dessa avtal redovisas dels som en amortering av leasingfordran och dels som ränteintäkter.

Koncernen är leasegivare och i liten omfattning även leasetagare i form av externa hyresavtal som klassificeras som operationell leasing och där kostnaderna redovisas som hyra.

I övrigt är koncernen i begränsad omfattning leasetagare av bilar som används i rörelsen och kontorsinventarier. Dessa kostnader redovisas i sin helhet som hyreskostnad. Hyreskostnaderna redovisas linjärt över leasingperioden.

Förutbetalda anskaffningskostnader

Försäljningskostnader som har ett klart samband med tecknande av försäkringsavtal tas upp som en tillgång, förutbetalda anskaffningskostnader, och skrivs av under nyttjandeperioden. En förutsättning för att aktivering kan ske är att anskaffningskostnaderna är hänförliga till ett visst försäkringsavtal eller homogena och uppföljningsbara grupper av avtal samt bedöms generera en marginal som minst täcker de anskaffningskostnader som man vill aktivera. De försäljningskostnader som aktiveras i skadeförsäkringsrörelsen är provisionskostnader. I fondlivförsäkringsrörelsen aktiveras provisioner och administrationskostnader.

I skadeförsäkringsrörelsen periodiseras den aktiverade kostnaden på ett sätt som motsvarar periodisering av ej intjänad premie. Avskrivningstiden överskrider inte tolv månader.

I fondlivförsäkringsrörelsen periodiseras den aktiverade kostnaden enligt samma mönster som redovisning av intäkter, det vill säga i takt med tillhandahållande av tjänsten. Avskrivningstiden är tjugo år.

Försäkringsavtal

Försäkringsavtal är avtal i vilka försäkringsföretaget åtar sig en betydande försäkringsrisk för försäkringstagaren genom att gå med på att kompensera försäkringstagaren om en förutbestämd försäkrad händelse skulle inträffa. Enligt IFRS 4 Försäkringsavtal, indelas försäkringsavtal efter försäkringsrisken mellan försäkringsavtal och andra avtal. Försäkringsprodukter som inte innebär tillräckligt betydande försäkringsrisk ska klassificeras som andra avtal än försäkringsavtal. Skadeförsäkringsföretagen i koncernen har klassificerat alla försäkringsavtal som avtal med försäkringsrisk. Några försäkringsavtal av mindre värde har identifierats där risken inte överförs till annan part. Då dessa är av marginellt värde har samtliga avtal klassificerats som försäkringsavtal enligt väsentlighetsprincipen.

Inom fondförsäkringsrörelsen finns det försäkringskontrakt med signifikant försäkringsrisk och avtal med begränsad försäkringsrisk. Som försäkringsavtal klassificeras försäkringskomponenten i de finansiella avtalen och ren riskförsäkring. Premier för försäkringskomponenten redovisas som premieinkomst i takt med att inbetald premie tjänas in. Kostnader redovisas när de uppstår, utom rörliga anskaffningskostnader som aktiveras.

Försäkringsföretagen i koncernen utför en förlustprövning av förbindelser på sina försäkringsavsättningar för att säkerställa att det redovisade värdet på avsättningarna är tillräckligt högt upptaget med avseende på förväntade framtida kassaflöden.

Finansiella avtal

Försäkringsavtal som innehåller begränsad försäkringsrisk klassificeras som finansiella avtal. Dessa avtal delas upp i redovisningen i en finansiell komponent och en försäkringskomponent. Denna metod kallas unbundling. För att ge mer relevant information särredovisas den finansiella komponenten och försäkringskomponenten för samtliga avtal, såväl de som klassificerats som försäkringsavtal som finansiella avtal.

Premier för den finansiella komponenten redovisas som en insättning i försäkringsrörelsen via rapporten över finansiell ställning. På motsvarande sätt redovisas utbetalningar av försäkringsersättningar för försäk-

ringskontrakt med begränsad risk som uttag ur försäkringsrörelsen över rapporten över finansiell ställning. Som intäkt redovisas de avgifter som kunden betalar och som kostnad redovisas Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings ABs kostnad för försäkringsrisken. De olika typer av avgifter som debiteras kunderna för förvaltning av finansiella avtal intäktsförs i takt med att Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB tillhandahåller förvaltningstjänsterna till innehavarna. Tjänsterna tillhandahålls jämt fördelade under avtalens löptid.

Återförsäkring

Avtal som ingåtts mellan koncernens försäkringsbolag och återförsäkrare genom vilka bolaget kompenseras för förluster på avtal utfärdade av bolaget och som uppfyller klassificeringskraven för försäkringsavtal enligt ovan, klassificeras som avgiven återförsäkring. Mottagen återförsäkring klassificeras på samma sätt.

För avgiven återförsäkring redovisas de förmåner som bolaget har rätt till enligt återförsäkringsavtalet som återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar och depåer hos företag som avgivit återförsäkring. Fordringar på och skulder till återförsäkrare värderas på samma sätt som de belopp som är kopplade till återförsäkringsavtalet och i enlighet med villkoren för varje återförsäkringsavtal. Skulder inom återförsäkring är primärt avräkningar mot länsförsäkringsbolag samt även premier som ska betalas för återförsäkringsavtal.

Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar motsvarar återförsäkrarens ansvar för försäkringstekniska avsättningar enligt ingångna avtal. Försäkringsbolagen bedömer nedskrivningsbehovet för tillgångar avseende återförsäkringsavtal två gånger per år. Om återvinningsvärdet är lägre än redovisat värde på tillgången skrivs tillgången ned till återvinningsvärdet och nedskrivningen kostnadsförs i resultaträkningen.

Försäkringstekniska avsättningar

Försäkringstekniska avsättningar utgörs av Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker, Avsättning för oreglerade skador samt Livförsäkringsavsättningar.

Periodens förändring i försäkringstekniska avsättningar redovisas i resultaträkningen. Förändringar som förklaras av att avsättningsposterna omräknats till balansdagens valutakurs redovisas som valutakursvinst eller valutakursförlust under posten Kapitalavkastning, netto.

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker
Avsättning för ej intjänade premier avser att täcka den förväntade skade- och driftskostnaden under den återstående löptiden på redan ingångna försäkringsavtal. Vid beräkning görs en uppskattning av de förväntade kostnaderna för skador som kan komma att inträffa under dessa försäkrings återsstående löptid samt förvaltningskostnaderna under denna tid.

Normalt beräknas avsättningen strikt tidsproportionellt, så kallad pro rata temporisberäkning. För vissa produkter med liten volym beräknas ej intjänade premier som en andel av premieinkomsten.

Kostnadsuppskattningar bygger på erfarenhet, men hänsyn tas också till såväl den observerade som den prognostiserade utvecklingen av relevanta kostnader.

Med kvardröjande risker menas risken för att försäkringsavtalens ersättningskrav och kostnader inte kommer att kunna täckas av ej intjänade och förväntade premier efter räkenskapsårets utgång.

Om premienivån för redan ingångna försäkringsavtal bedöms som otillräcklig görs en avsättning för kvardröjande risker. I resultaträkningen redovisas periodens förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker.

Avsättning för oreglerade skador

Avsättningen för oreglerade skador omfattar tre olika balansposter. Dessa är avsättning för sjukräntor, fastställda skador samt icke fastställda ska-

dor. Avsättningarna ska täcka de förväntade kostnaderna för skador som inte är slutreglerade inklusive de skador som inträffat men ännu inte har anmälts till bolaget. Avsättningen inkluderar förväntad, framtida kostnadsökning plus samtliga kostnader för skadereglering och görs för de flesta skador med statistiska metoder. För de större skadorna och för skador med komplicerade ansvarsförhållanden görs en individuell bedömning.

Avsättningen för sjukräntor motsvarar kapitalvärdet av bolagets förpliktelser i enlighet med försäkringsavtalet. För sjukräntor med fast belopp har det nominella ränteantagandet fastställts utifrån den räntekurva som används för livförsäkringsavsättningarna det vill säga värdet diskonteras till nuvärde med aktuell ränta enligt FFFS 2011:22. Ränteomvärderingseffekt redovisas som finansiell kostnad eller intäkt.

För indexerade sjukräntor har på motsvarande sätt en realräntekurva använts. Detta gäller alla sjukräntor, oavsett om de är tjänstepensionsklassade eller ej.

Avsättningen för fastställda skador är en avsättning för skador som är anmällda och godkända men ännu ej utbetalda. Häri ingår även förräntningsrörelsen. Avsättning för skaderegleringskostnad för levande affär görs proportionellt mot avsättningen för inträffade skadefall. För trafikförsäkring i avveckling är avsättningen för skaderegleringskostnader baserad på beräkning enligt styckekostnadsprincip.

Avsättning för icke fastställda skador avser ännu inte anmällda skador (IBNR) och har gjorts enligt statistiska metoder utifrån tidigare erfarenhet för respektive produkt.

Livförsäkringsavsättning

Livförsäkringsavsättning motsvarar det förväntade kapitalvärdet av bolagets garanterade förpliktelser enligt löpande försäkringsavtal efter avdrag för det förväntade kapitalvärdet av framtida avtalade premiebetalningar. Livförsäkringsavsättningen är beräknad enligt vedertagna aktuariella principer baserade på antaganden om ränta, dödlighet, sjuklighet, annullationer och driftskostnader. Vid beräkningen av försäkringstekniska avsättningar har använts ett bruttoränteantagande i enlighet med Finansinspektionens föreskrift FFFS 2013:23 angående val av räntesats för beräkning av försäkringstekniska avsättningar. Två aktuella räntekurvor tas fram för beräkning per balansdagen, en aktsam för tjänstepensionsförsäkring samt en betryggande för annan försäkring. Hela räntekurvan tillämpas, vilket innebär att varje framtida transaktion värderas med hänsyn till den räntesats som svarar mot transaktionens duration i förhållande till beräkningstidpunkten.

Avsättningar för vilka försäkringstagaren bär risken

Finansiella skulder där skulden har en direkt koppling till värdet på en finansiell tillgång som företaget inte har någon risk i värdeförändringen på tillgångens verkliga värde. Avsättning för livförsäkringar vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken motsvarar inlösenvärdet av de fondandelar som innehas för försäkringstagarens räkning.

Övriga avsättningar

En avsättning redovisas i rapporten över finansiell ställning när koncernen har en befintlig legal eller informell förpliktelse som en följd av en inträffad händelse, och det är troligt att ett utflöde av ekonomiska resurser kommer att krävas för att reglera förpliktelsen samt en tillförlitlig uppskattning av beloppet kan göras. Där effekten av när i tiden betalning sker är väsentlig, beräknas avsättningar genom diskontering av det förväntade framtida kassaflödet till en räntesats före skatt som återspeglar aktuella marknadsbedömningar av pengars tidvärde och, om det är tillämpligt, de risker som är förknippade med skulden.

Eventualförpliktelser

En eventualförpliktelse redovisas när det finns ett möjligt åtagande som härrör från inträffade händelser och vars förekomst bekräftas endast av en eller flera osäkra framtida händelser eller när det finns ett åtagande som inte redovisas som en skuld eller avsättning på grund av det inte är troligt att ett utflöde av resurser kommer att krävas.

Lånelöften

Ett lånelöfte kan vara

- en ensidig utfästelse från ett företag att ge ut ett lån med på förhand bestämda villkor där låntagaren kan välja om han vill ha lånet eller inte
- ett låneavtal där både företaget och låntagaren är bundna vid villkor för ett lån som börjar löpa vid en viss tidpunkt i framtiden.

Lånelöften redovisas inte i rapporten över finansiell ställning. Lämnade oåterkalleliga lånelöften har en giltighetstid på tre månader och redovisas som ett åtagande i noten Ställda panter, eventualförpliktelser och eventualtillgångar.

Finansiella garantier

Koncernens utställda garantiavtal består huvudsakligen av arrende- och kreditgarantier. Dessa innebär ett åtagande att ersätta innehavaren när denne gör en förlust på grund av att en specifik gäldenär inte fullgjort sina betalningar vid förfall till innehavaren i enlighet med gällande avtalsvillkor.

Finansiella garantiavtal redovisas initialt till verkligt värde, i normalfallet till det belopp som företaget erhållit i ersättning för den utställda garantin. Vid den efterföljande värderingen redovisas skulden för den finansiella garantin till det högre av de belopp som ska redovisas enligt IAS 37 Avsättningar, eventualförpliktelser och eventualtillgångar och det belopp som ursprungligen redovisades efter avdrag för eventuella ackumulerade periodiseringar, som redovisats i enlighet med IAS 18 Intäkter.

Kassaflöden

Rapport över kassaflöden är upprättad enligt indirekt metod. Det redovisade kassaflödet omfattar endast transaktioner som medför in- och utbetalningar.

2 RISKER OCH RISKHANTERING

Att bedriva försäkrings- och bankverksamhet innebär ett risktagande. Kunskaper om risker är en kärnkompetens inom bank och försäkring. En alltmer volatil finansiell marknad och mer detaljerade regelverk ställer ökade krav på finansiella företag och inte minst på riskhantering. Inom länsförsäkringsgruppen är de slutliga ägarna desamma som kunderna och arbetet med styrning, hantering och kontroll av risker är därför av omedelbar betydelse för kunderna och ger otvetydig kundnytta.

Inriktning och mål för styrning av risk

Länsförsäkringar AB-koncernen bedriver utvecklingsverksamhet, serviceverksamhet och affärsverksamhet på uppdrag av sina ägare, länsförsäkringsbolagen. Särskilt affärsverksamheten innebär risktagande genom det omfattande utbud av produkter inom bank och försäkring som koncernen har. Styrningen av risktagandet ska bidra till att finansiella produkter kan tillhandahållas med god avkastning till en kontrollerad risknivå.

Det är av avgörande betydelse att det finns ett förtroende för koncernens förmåga att fullgöra sina åtaganden. Detta gäller såväl allmänt som specifikt avseende att säkerställa bankkoncernens och moderbolagets upplåning samt Länsförsäkringar Saks ställning som försäkringsgivare, både för direkt affär och som mottagare av återförsäkring. För koncernen eftersträvas en balans mellan kapitalstyrka och risktagande sådan att minst kreditbetyget A kan försvaras. Detta tjänar som en övergripande indikator på koncernens risktolerans. Koncernens utdelningspolicy anger som en förutsättning för utdelning att kreditbetyget A kan försvaras för koncernens kreditvärderade enheter.

Riskerna i verksamheten ska styras medvetet men inte nödvändigtvis minimeras. Styrning av risktagandet ska vara en integrerad del i verksamhetsstyrningen. Risktagandet ska styras så att en lämplig avvägning nås mellan förutsättningar för avkastning och risknivå.

Koncernens verksamhet omfattar skadeförsäkring, liv- och pensionsförsäkring och bank. Den traditionella livförsäkringsverksamheten finns i ett helägt dotterbolag, Länsförsäkringar Liv, som bedrivs enligt ömsesidiga principer. Bolaget konsolideras inte i koncernredovisningen och därmed inkluderas inte bolagets risker i redovisningen i denna not. För mer information se Länsförsäkringar Livs årsredovisning.

Exponering för risk

Följande karaktäriserar koncernens risktagande:

- Verksamheten riktar sig, direkt och genom länsförsäkringsbolagens förmedling, huvudsakligen till privatpersoner och små och medelstora företag, och har få stora engagemang som innebär risk mot stora företag.
- Verksamheten bedrivs i Sverige. Ett undantag görs för djurförsäkring där koncernen eftersträvar att utnyttja sin erfarenhet och starka ställning på den svenska marknaden till att successivt utveckla en lönsam verksamhet även i vissa andra länder i norra Europa.
- Samtliga 23 länsförsäkringsbolag förmedlar bolagets produkter och därigenom uppnås en geografisk fördelning över hela landet.
- De risker som tas inom skadeförsäkring återförsäkras i relativt hög utsträckning; självbehållen är relativt låga.
- För länsförsäkringsgruppens räkning sköts omfattande verksamhet avseende återförsäkring. Verksamheten medför betydande motpartsexponeringar brutto men bedöms inte medföra stora risker netto.
- Riskerna i de placeringstillgångar som koncernen förvaltar för egen räkning hålls på en relativt låg nivå.
- Utlåningen i koncernens bankverksamhet avser till största delen hushåll och till en mindre del lantbrukare och små företag.
- Fondförsäkringsverksamhet innebär risk för ogynnsam utveckling av annullationer, återköp och flytt som påverkar den långsiktiga lönsamheten negativt.
- I bankkoncernen uppstår valutarisk genom upplåning i utländsk valuta. I enlighet med bankens riskpolicy swappas all upplåning till SEK,

vilket leder till att effekten på resultaträkningen och eget kapital är 0 (0). Även ränterisk uppstår då tillgångar, skulder och derivat inte har en matchning av räntebindningstider. I avsnittet om ränterisk beskrivs hur denna hanteras.

- Hanteringen av den likviditetsrisk som uppstår i koncernens verksamheter (försäkringsrörelse och bankverksamhet) beskrivs i avsnittet om likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk. I tabell 13 kan utläsas förfallotidpunkter för koncernens finansiella tillgångar och skulder.

Organisation av riskarbetet

Styrelsen i Länsförsäkringar AB har som styrelse i koncernens moderbolag ett övergripande ansvar för hantering och uppföljning av risker i koncernen. På motsvarande sätt har styrelser i dotterbolagskoncerner ansvar för riskerna i de delarna av verksamheten. Styrdokument avseende risktagandet antas i legala enheter på skilda nivåer i hela Länsförsäkringar AB-koncernen. En aggregerad riskbild för koncernen rapporteras till moderbolagets styrelse kvartalsvis.

Inom Länsförsäkringar AB-koncernen har fram till fjärde kvartalet 2013 funnits ett gemensamt finansutskott på styrelsenivå. Finansutskottet har utgjort ett forum för finansiella omvärlds- och makroekonomiska analyser. Utskottet har under 2013 berett och koordinerat ärenden inom kapitalförvaltningen som har förelagts styrelsen för beslut. Finansutskottet har även bevakat att beslutade mål, placeringsinriktning och delegeringsordning uppnåtts och efterlevts under 2013. Under fjärde kvartalet har istället ett risk- och kapitalutskott införts per bolag, som övertagit finansutskottets uppgifter. Risk- och kapitalutskottet ska stödja styrelsens arbete med att granska och bedöma risktagande och kapitalbehov. Syftet med förändringen är att få ett stringent arbetssätt kring respektive bolags specifika risker, då det har bedömts att risker och placeringsportföljer inom liv- respektive sakförsäkringsverksamheten krävt så pass olika hantering och beslut att riskerna bäst hanteras i respektive bolag.

På företagsledningsnivå finns en kapitalkommitté som behandlar övergripande frågor om risktagande, riskhantering, kapitalanskaffning, kapitalanvändning och fördelning av kapital inom Länsförsäkringar AB-koncernen. Den löpande hanteringen och uppföljningen av skilda risker utförs i den operativa verksamheten. Försäkringsrisker hanteras inom respektive försäkringsbolag. Risker i de placeringstillgångar i försäkringsbolagen som förvaltas för egen räkning hanteras av den koncerngemensamma enheten Kapitalförvaltning på uppdrag av försäkringsbolagen och kreditrisker i utlåning hanteras inom bankkoncernen.

Hanteringen och uppföljningen av skilda risker i den operativa verksamheten sker inom de ramar som fastställs av respektive bolags styrelse och som bryts ned i mer detaljerade regler om behörighet att ta risk och skyldighet att följa upp den. Nedan redovisas de organ som finns i respektive dotterbolag. För närmare beskrivning av styrningsmodell hänvisas till respektive dotterbolags årsredovisning.

- Inom koncernens sakförsäkringsverksamhet, Länsförsäkringar Sak med dotterbolag, beslutar respektive styrelse om ramar för risktagandet bland annat genom att fastställa placeringsriktlinjer och hur placeringsportföljerna ska sättas samman av skilda slags tillgångar. Styrelserna beslutar vidare om återförsäkringsskyddets omfattning. För Länsförsäkringar Sak finns en kommitté på ledningsnivå som behandlar nivån på och sammansättningen av risktagandet.
- Inom koncernens bankverksamhet, Länsförsäkringar Bank med dotterbolag, beslutar respektive styrelse bland annat kreditpolicy och finanspolicy med riktlinjer för hantering av likviditetsrisker. På styrelsenivå finns ett risk- och kapitalutskott med uppgift att stödja styrelsen i risk- och kapitalfrågor och utgöra ett forum för analys av och fördjupad diskussion kring bankkoncernens risktagande och kapitalbehov. På ledningsnivå finns en Asset Liability Committee som har som huvuduppgift att följa upp bankkoncernens kapital- och finansfrågor.

- Inom koncernens fondförsäkringsverksamhet, i Länsförsäkringar Fondliv, fastställer styrelsen styrande dokument som reglerar riskhantering och riskkontroll såsom försäkringstekniska riktlinjer, instruktion avseende reservsättning, återförsäkringspolicy och placeringsriktlinjer.

Riskhanteringssystemet

Koncernens riskhantering följer roll- och ansvarsfördelning enligt de tre försvarslinjerna:

Första försvarslinjen avser alla riskhanteringsaktiviteter som utförs av linjeledning och anställda. Verksamheten som tar risken äger också risken, vilket innebär att den dagliga hanteringen av risker sker i verksamheten. Alla anställda har ett eget ansvar att bidra till en god riskkultur genom att efterleva interna regler avseende koncernens system för att hantera risk.

Andra försvarslinjen avser funktionerna Riskkontroll och Compliance, som sätter principer och ramverk för riskhantering. Riskkontroll kontrollerar att det finns en adekvat riskmedvetenhet och acceptans för att hantera risker på daglig basis. Riskkontroll är även stödjande och arbetar för att verksamheten har de rutiner, system och verktyg som krävs för att upprätthålla den löpande hanteringen av risker.

Tredje försvarslinjen avser Internrevision som genomför oberoende regelbunden granskning av förvaltning, system och interna kontroller.

Revisionsutskottet övervakar kvalitén i den finansiella rapporteringen inklusive effektiviteten i den interna kontrollen med avseende på finansiell rapportering. Vidare följs operativa risker samt företagsstyrningssystemet inklusive system för intern styrning och kontroll.

Riskmodellering och rapportering

Inom Länsförsäkringar AB-koncernen används olika analysverktyg och simuleringsmodeller som verktyg i riskhanteringsarbetet. Den aggregerade riskbilden för koncernen beräknas och rapporteras till styrelsen kvartalsvis.

För skadeförsäkringsbolagen och fondförsäkringsbolaget beräknas riskerna enligt riskmodeller som baseras på dels dagens regelverk och dels det kommande Solvens II-regelverket, som båda är kalibrerade för att visa risken för att insolvens inträffar inom 12 månader med högst 0,5 (0,5) procent sannolikhet. Länsförsäkringar Sak och Länsförsäkringar Fondliv avser att få så kallade partiella interna modeller godkända för beräkningar av kapitalkrav under Solvens II, se nedan avsnitt om Solvens II. För beräkningar av bankens risker används en modell som baseras på kapitalkravsregler under Basel II-regelverket. Riskprofilen för koncernen domineras av respektive bolags största risker, det vill säga bankens kreditrisk, fondlivsbolagets marknads- och annulationsrisk samt skadeförsäkringsbolagens marknads- och försäkringsrisk.

Nytt kapitaltäckningsdirektiv

Under sommaren 2013 antogs förslagen om nytt kapitaltäckningsdirektiv (CRDIV) och kapitaltäckningsförordning (CRR) i EU. CRR gäller i hela Europa sedan ikraftträdandet 1 januari 2014. CRDIV innehåller ytterligare kapitaltäckningsregler som måste införas genom svensk rätt. Regeringen presenterade i september 2013 sitt förslag på hur svensk rätt behöver anpassas för att genomföra CRDIV i Sverige. Syftet med de nya reglerna är att skapa bättre motståndskraft hos bankerna att stå emot finansiella kriser genom att ställa krav på en högre andel kapital av bättre kvalitet, nya regler avseende likviditet och skuldsättningskvot, bättre kontroll på risker och ökade tillsyns- och sanktionsmöjligheter. Nya regler för rapportering av kapitalbas och kapitalkrav i finansiella grupper gäller från 2014. Alla beslut avseende beräkningar av kapitalbas och kapitalkrav föreligger ännu inte.

Övervakning och styrning av risktagande och solvens

Riskernas inverkan på koncernens kapital utvärderas löpande och kapitalhanteringen hänger nära samman med styrningen av risktagandet. I samband med den årliga affärsplaneringen, och däremellan vid behov, görs en

plan för finansieringen av koncernens verksamhet. Planen som anger planerad sammansättning av eget kapital och skulder i koncernen, avser att säkerställa att koncernen vid var tid har tillräckligt kapital och tillräcklig likviditet. Det samband som finns mellan storleken på risker och behovet av kapital blir alltmer tydligt i legala solvenskrav, såväl inom försäkring som inom bank.

Koncernens försäkringsbolag hade under 2013 en kapitalbas som översteg den lagstadgade erforderliga solvensmarginalen med god marginal. De av försäkringsbolagen som är rapporteringsskyldiga avseende Finansinspektionens trafikljustest rapporterade betydande kapitalöverskott i förhållande till de krav som det testet ställer.

Bankkoncernen hade 31 december 2013 en kapitaltäckningsgrad enligt övergångsregler på 10,6 (9,1) procent, att jämföra med det lagstadgade kravet på minst 8 procent. Exklusive de tillägg som övergångsvis tillämpas enligt Basel II-reglerna var kapitaltäckningsgraden 18,7 (15,6) procent.

Länsförsäkringar AB-koncernen inklusive Länsförsäkringar Liv är genom Finansinspektionens beslut klassificerad som ett finansiellt konglomerat enligt lagen om finansiella konglomerat. För finansiella konglomerat gäller ett särskilt kapitalkrav. Den 31 december 2013 överstiger konglomeratets kapitalbas erforderligt kapitalkrav med 3 637 (1 929) Mkr.

Solvens II – förberedelser inför nya riskbaserade verksamhetsregler

Inom EU antogs i slutet av år 2009 ett nytt regelverk om moderniserade rörelseregler för försäkringsbolag, Solvens II. Regeländringarna i Solvens II är omfattande och berör ett flertal områden i försäkringsföretagens verksamhet. De nya reglerna innebär bland annat att större krav ställs på styrning och riskkontroll. Reglerna innebär också att kraven på minsta buffertkapital bättre anpassas till det enskilda försäkringsföretagets faktiska risknivå. För beräkning av kapitalkrav under Solvens II kan antingen en standardformel eller en så kallad intern modell användas. Den senare ska baseras på företagets egna risker, snarare än att gälla generellt som standardformeln. En intern modell ska godkännas av Finansinspektionen innan den får användas för rapportering till Finansinspektionen. Ansökan har lämnats för godkännande av partiell intern modell för Länsförsäkringar AB-koncernen. Därigenom ska koncernen kunna arbeta med mått på kapitalbehov som stämmer bättre med de egna riskerna i koncernen än vad som följer av standardformeln. Agria Djurförsäkring, Länsförsäkringar Sak och Länsförsäkringar Fondliv har genomfört förhandsgranskning av partiell intern modell hos Finansinspektionen för beräkning av solvenskapitalkrav i sina respektive verksamheter.

Tidsplanen för införandet av Solvens II har succesivt flyttats fram. Under våren 2013 avslutade den Europeiska försäkrings- och tjänstepensionsmyndigheten (EIOPA) sin analys av vissa åtgärder för minska effekterna av kortsiktiga marknadsfluktuationer vid värdering av långfristiga försäkringsåtaganden enligt Solvens II-regelverket (Long-Term Guarantee Assessment, LTGA). Med utgångspunkt i EIOPAs rapport från LTGA har institutionerna i EU lyckats nå en överenskommelse i november 2013. Enligt denna överenskommelse ska Solvens II-regelverket i sin helhet börja gälla från och med 1 januari 2016. Sedan med start 1 januari 2014 ska dock företag som omfattas av Solvens II-regelverket börja tillämpa de förberedande riktlinjer som utfärdats av EIOPA. Riktlinjerna omfattar följande områden: system för företagsstyrning, inklusive riskhantering, framåtblickande bedömning av företagets egna risker, förhandsgranskning av interna modeller och inrapportering till tillsynsmyndigheten.

Länsförsäkringar AB-koncernen ligger långt fram i förberedelserna för Solvens II. Arbetet har i första hand inriktats på att säkerställa efterlevnad av regelverket. Detta medför att Länsförsäkringar AB med dotterbolag i allt väsentligt uppfyller kraven i EIOPAs riktlinjer från 1 januari 2014. Förberedelsearbetet har även utförts med avseende på att skapa så stor affärs- och kundnytta som möjligt. Nya former för styrning, hantering och kontroll av risker samt allokering av kapital har bidragit till att effektivisera arbetsprocesser och att skapa bättre beräkningsverktyg för avvägningar mellan riskbegränsning och möjligheter till avkastning. Indelning av risk i det följande beskrivs Länsförsäkringar AB-koncer-

nens (exklusive den traditionella livförsäkringsverksamheten) samlade risker och hur de styrs och hanteras. Uppgifter lämnas om storleken på exponeringar för skilda risker. Uppställningen visar den indelning av risk som har beslutats att användas på koncernnivå och i försäkringsbolagen. I bankkoncernen används en indelning som skiljer sig från denna på några mindre väsentliga punkter.

Skadeförsäkringsrisker

Skadeförsäkringsverksamheten går ut på att överföra risk från försäkringstagaren till försäkringsgivaren. Försäkringsgivaren tar in premier från ett stort antal försäkringstagare och förbinder sig att ersätta dem om en försäkrad skadehändelse inträffar. En korrekt prissättning av försäkringsavtalen är avgörande för resultatet i försäkringsverksamheten. Det finns dock en inneboende osäkerhet i försäkringsverksamhet som gör att ogynnsamma resultat kan förekomma. För att hantera denna osäkerhet används återförsäkring för att minska fluktuationen i försäkringsverksamhetens resultat. Försäkringsverksamheten i koncernen består av verksamhetsgrenarna sjuk och olycksfall, företag och fastighet, motorfordon, trafik, sjöfart, luftfart och transport, djurförsäkring, mottagen återförsäkring och gruppliv. Styrelserna i koncernens bolag begränsar i tillämpliga fall försäkringsriskerna genom beslut om högsta tillåtna självbehåll för skilda slags försäkringsrisker och om vilka kategorier av återförsäkringsgivare som får användas för avgiven återförsäkring. Skadeförsäkringsrisker består av både premierisker, reservrisker och katastrofrisker.

Tabell 1 visar hur förändrade premieintäkt, ökade skadekostnader och högre skadeinflation påverkar Länsförsäkringar AB-koncernens resultat och tabell 2 visar koncernens återförsäkringsskydd och självbehåll per skadehändelse.

Tabell 1. KÄNSLIGHETSANALYS FÖRSÄKRINGSRISK

Påverkan på resultat före skatt, netto, Mkr	2013	2012 ¹⁾
10% lägre premienivå	-409	-404
10% ökad skadefrekvens eller högre genomsnittsskada	-271	-266
1% högre skadeinflation årligen	-617	-683

¹⁾ Endast skadeförsäkringsrisker.

Tabell 2. ÅTERFÖRSÄKRING PER SKADEHÄNDELSE

Mkr	2013		2012	
	Självbehåll	Skydd	Självbehåll	Skydd
Trafikförsäkring	40	300	40	300
Ansvarsförsäkring	30	300	30	300
Transportförsäkring	5	1 000	5	1 000
Olycksfallsförsäkring	20	600	20	600

Återförsäkringsskydden avser externa motparter. För trafikförsäkringsskyddet uppgår det externa självbehållet till 40 Mkr, självbehållet reduceras dock till 2 Mkr genom återförsäkring inom länsförsäkringsgruppen på 38 Mkr.

Premierisker

Premierisk är risken för förluster till följd av att det kommande årets skador blir större än förväntat.

I verksamhetsgrenar som trafik-, olycksfalls- och djurförsäkring adderas en stor mängd oberoende risker, vilket ger en god riskutjämning under förutsättning att premietariffen speglar de verkliga riskskillnaderna mellan olika grupper i försäkringskollektivet. Tarifferna och försäkringsvillkoren följs upp löpande och korrigeras vid behov. I övriga verksamhetsgrenar är, vid sidan av premieberäkningen, riskurvalsregler och riskbesiktning de viktigaste instrumenten för att kontrollera premierisken. Inom koncernen följs även detaljerade interna teckningsriktlinjer (riskurvalsregler) för att säkerställa riktig bedömning och kvantifiering av den risk som tecknas. Ett viktigt led i detta är besiktning av nya och befintliga risker. I samband med besiktning genomförs även skadeförebyggande åtgärder i form av rådgivning och installation av förebyggande produkter, vilket ytterligare minskar bolagets risk. För att begränsa riskerna i försäkringsrörelsen har koncernen, genom avgiven återförsäkring, försäkrat sig mot risken för mycket stora skador. Koncernens egen kostnad per skadehändelse, självbehållet, och den gräns upp till vilken återförsäkringsskyddet täcker kostnader per skadehändelse, skydd, varierar från produkt till produkt.

För enskilda risker med en risksumma överstigande återförsäkringsskyddet köps återförsäkring risk för risk. Huvuddelen av återförsäkringsavtalen löper per kalenderår. Trafikförsäkringens skydd är anpassat till begränsningarna i Trafikskadelagen. För skador inträffade utomlands finns en tilläggsförsäkring som ger ett obegränsat skydd.

INDELNING AV RISK I LÄNSFÖRSÄKRINGAR AB-KONCERNEN INKLUSIVE LÄNSFÖRSÄKRINGAR LIV

Skadeförsäkringsrisk Premierisk Reservrisk Katastrofrisk	Livförsäkringsrisk Dödsfallsrisk Livfallsrisk Invaliditets- och sjukrisk Driftskostnadsrisk Annulationsrisk Katastrofrisk	Marknadsrisk Ränterisk Aktiekursrisk Fastighetsrisk Spreadrisk Valutarisk Koncentrationsrisk i placeringstillgångar	Motpartsrisk Motpartsrisk i avgiven återförsäkring Motpartsrisk i finansiella derivat Annan motpartsrisk	Kreditrisk i utlåning
Operativ risk Interna oegentligheter Extern brottslighet Anställningsförhållanden och arbetsmiljö Affärsförhållanden Compliancerisk Skada på fysiska tillgångar Avbrott och störning i verksamhet och system Transaktionshantering och processstyrning Fel i finansiell rapportering	Affärsrisk Strategisk risk Intjäningsrisk Ryktesrisk	Koncentrationsrisk exklusive placeringstillgångarna	Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk	

Reservrisker

Reservrisk är risken för förluster till följd av negativt utfall vid avvecklingen av avsättningarna för oreglerade skador.

Det totala åtagandet för pågående försäkringar samt för oreglerade skador uppgår till 19,9 (20,7) mdr brutto. Uppskattningen av kostnaden för de oreglerade skadorna, 18,3 (18,5) mdr, är förknippad med osäkerhet om vad skadorna, kanske flera år framåt i tiden, kan komma att kosta. Detta är särskilt märkbart inom trafikförsäkringen som utgör en stor del av koncernens åtaganden. Här finns en stor osäkerhet om den framtida kostnadsutvecklingen på grund av att lagstiftning och myndighetsbeslut kan påverka fördelningen av kostnaderna för trafikskador mellan försäkringsbolagen och samhället samt att utsikterna till rehabilitering i sig är svårbedömda i många fall.

Reservutvecklingen följs löpande med hjälp av olika nyckeltal och med jämförelser med andra försäkringsbolag. Den aktuariella reservberäkningen utvecklas kontinuerligt så att använda metoder är väl anpassade till förutsättningarna för respektive verksamhetsgren eller del därav. En väsentlig del av uppföljningen är även de regelbundna genomgångar som görs av individuella oreglerade skador. Genomsnittsdurationen i koncernens försäkringsportfölj är 7,9 (8,4) år. Den stora andelen trafikförsäkringsaffär och ändringar i skadeinflationen har betydande påverkan på behovet av avsättningar. I tabell 13 visas hur försäkringstekniska avsättningar fördelar sig på löptid.

Katastrofrisker

Katastrofrisk avser risken för förluster till följd av naturkatastrofer, epidemier eller katastrofer orsakade av mänskliga aktiviteter som leder till mycket stora försäkringsersättningar. Koncernen har en låg exponering för katastrofrisker för egen räkning. Koncernen handhar ett för länsförsäkringsgruppen gemensamt återförsäkringsskydd avseende storm och naturkatastrofer där Länsförsäkringar Sak står viss risk för egen räkning. Det andra verksamhetsområdet där Länsförsäkringar Sak för egen räkning exponeras för viss katastrofrisk är inom den internationellt mottagna återförsäkringen.

Livförsäkringsrisker

Koncernens livförsäkringsrisker härrör sig till skadelivränterörelse i Länsförsäkringar Sak, som är föremål för livfallsrisk, och verksamheten i Länsförsäkringar Grupplivförsäkrings AB som är föremål för dödsfallsrisk och sjukrisk. Livfallsrisk, dödsfallsrisk respektive sjukrisk är riskerna för förluster till följd av att de försäkrade lever längre, att dödligheten bland de försäkrade blir högre respektive att de försäkrades sjuklighet blir större än vad som antagits.

Livförsäkringsrisker uppkommer också i fondförsäkringsverksamheten i Länsförsäkringar Fondliv. I fondförsäkringsverksamheten kan risker avseende osäkerheten om dödlighet och sjuklighet bedömas vara av mindre betydelse, medan driftskostnadsrisker och annullationsrisker kan ha större betydelse. Driftskostnadsrisk är risken för förluster till följd av att de antagna kostnaderna för att bedriva bolagets verksamhet inte täcker bolagets faktiska kostnader. En löpande uppföljning sker av verkliga kostnader i förhållande till antaganden. Annullationsrisk är risken för förluster till följd av att förändring i premiebetalningarna, återköp eller flytt avviker från vad som antagits. Förhöjda annullationer leder till lägre intäkter och därmed också försämrade möjligheter att täcka bolagets faktiska driftskostnader.

I Länsförsäkringar Fondlivs utbud finns två olika placeringsinriktningar att välja på, dels fondförsäkring som innebär att kunden själv väljer placeringsinriktning och risknivå och därmed står för den finansiella risken och dels en garantiförvaltning där kunden har en garanterad del av sitt sparande. Avsättning för bolagets garanterade åtaganden beräknas i enlighet med gällande regelverk som syftar till att bolaget alltid ska kunna fullfölja sina åtaganden. Avsättningen 31 december 2013 var för garantiförvaltningen och de oreglerade skadorna 806 (369) Mkr och totalt kapital i förvaltning uppgick till 1 269 (559) Mkr.

Marknadsrisker

Marknadsrisk är risken för förluster till följd av förändringar i marknadsvärde på finansiella tillgångar och skulder. Inom marknadsrisk finns sex underkategorier: aktierisk, fastighetsrisk, ränterisk, spreadrisk samt valutarisk samt koncentrationsrisk i placeringstillgångar.

Tabell 3. UPPSKATTAD SKADEKOSTNAD FÖRE ÅTERFÖRSÄKRING FÖR LÄNSFÖRSÄKRINGAR SAKKONCERNEN, PER SKADEÅR

Mkr	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	Summa
Vid slutet av skadeåret	2 129	1 371	1 514	1 709	1 799	2 116	2 404	2 454	2 396	2 446	–
Ett år senare	2 084	1 373	1 605	1 658	1 783	2 126	2 545	2 483	2 401	–	–
Två år senare	2 011	1 403	1 579	1 564	1 781	2 090	2 502	2 419	–	–	–
Tre år senare	2 063	1 363	1 534	1 552	1 770	2 087	2 454	–	–	–	–
Fyra år senare	1 930	1 338	1 520	1 545	1 776	2 090	–	–	–	–	–
Fem år senare	1 891	1 333	1 519	1 546	1 788	–	–	–	–	–	–
Sex år senare	1 883	1 322	1 507	1 544	–	–	–	–	–	–	–
Sju år senare	1 870	1 315	1 512	–	–	–	–	–	–	–	–
Åtta år sedan	1 869	1 276	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Nio år sedan	1 860	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–
Uppskattad skadekostnad	1 860	1 275	1 512	1 554	1 786	2 089	2 453	2 418	2 400	2 446	–
Akkumulerade skadeutbetalningar	1 618	1 196	1 382	1 415	1 606	1 925	2 168	2 144	2 067	1 633	–
Ersättningsreserv	242	79	131	139	180	164	285	273	332	812	2 639
Ersättningsreserv äldre årgångar	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	3 269
Ersättningsreserv för mottagen återförsäkring	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	7 742
Summa ersättningsreserv, brutto	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	13 651
Skadelivräntereserv, brutto	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	4 340
Skaderegleringsreserv, brutto	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	263
Avsättning för oreglerade skador, brutto	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	18 254
Ersättningsreserv, återförsäkrades andel	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–7 187
Skadelivräntereserv, återförsäkrades andel	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–0
Skaderegleringsreserv, återförsäkrades andel	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–4
Avsättning för oreglerade skador, återförsäkrades andel	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–7 191
Avsättning för oreglerade skador, för egen räkning	–	–	–	–	–	–	–	–	–	–	11 063

Marknadsriskerna uppstår i Länsförsäkringar AB-koncernen genom placeringsbeslut om hur skadeförsäkringsbolagens placeringstillgångar förvaltas. Marknadsriskerna uppkommer även i viss utsträckning i bankkoncernens verksamhet i form av olikheter i räntebindningstider mellan tillgångar och skulder, men denna risk utgör en mindre del av Länsförsäkringar AB-koncernens samlade marknadsrisker. Likaledes uppkommer begränsade marknadsrisker i förvaltningen av moderbolagets placeringsstillgångar. I dagsläget är marknadsrisken i Länsförsäkringar Fondlivs placeringstillgångar begränsade. Indirekt finns även en känslighet för marknadsrisker i koncernens verksamhet genom att intäkterna i fondförsäkringsverksamheten, liksom i Länsförsäkringar Fondförvaltning ABs verksamhet, påverkas av nivån på aktieindex med mera. I det följande kvantifieras dock enbart de marknadsriskerna som uppkommer genom direkta exponeringar i koncernens tillgångar och skulder.

I förvaltningen av skadeförsäkringsbolagens tillgångar används bedömningar av dels möjligheter till god avkastning, dels risknivå både vad gäller att skapa placeringsstrategier och för mer operativa placeringsbeslut. De huvudsakliga tillgångsklasserna i portföljförvaltningen är aktier, räntebärande värdepapper, alternativa investeringar och fastigheter.

En portföljsammansättning definieras som utgångspunkt för hur placeringarna ska fördelas på tillgångsklasser och regioner. Analyser genomförs kontinuerligt av förväntad framtida avkastning och risk.

Styrelserna tar därmed ställning till dels vilken risknivå som ska gälla för placeringsverksamheten, dels vilken frihet som ges för den operativa förvaltningsorganisationen att söka höja avkastningen genom att avvika från den av styrelsen definierade portföljen.

Derivatinstrument används i förvaltningen av placeringstillgångarna i syfte att nå önskad riskprofil.

Tabell 4. KÄNSLIGHETSANALYS MARKNADSRISKER

Påverkan på resultat före skatt, Mkr	2013	2012
1% högre räntenivå, nominella räntor	-48	-37
1% högre real ränta (inklusive inverkan på skadelivräntor)	-50	-55
10% lägre aktiekurser ¹⁾	-96	-117

¹⁾ Inklusive 10% lägre kurser på hedgefonder.

Ändrade fastighetspriser påverkar verkligt värde på den kontorsfastighet som koncernen nyttjar. Värdeförändringen redovisas i övrigt totalresultat. En tioprocentig värdeminskning på fastigheten ger en minskning av eget kapital med cirka 189 (180) Mkr.

Valutarisk

Valutarisk är risken för förluster till följd av förändringar, i nivå eller volatilitet, av valutakurser. Koncernens valutaexponeringar av betydelse finns i skadeförsäkringsbolagen och begränsas genom användning av valutaderivat.

Beslut om storleken på valutaexponering fattas mot bakgrund av rådande marknadsförutsättningar.

Tabell 5. PÅVERKAN PÅ RESULTAT PER BOKSLUTSDAGEN AV EN FÖRÄNDRING PÅ 10% I VALUTAKURSEN MOT SEK

Valuta	Resultatpåverkan före skatt Mkr	
	2013	2012
USD	+/- 12	+/- 5
CNY	+/- 3	+/- 0
NOK	+/- 2	+/- 3
GBP	+/- 2	+/- 4
NZD	+/- 2	+/- 2
INR	+/- 2	+/- 1
EUR	+/- 1	+/- 1
KRW	+/- 1	+/- 1
DKK	+/- 1	+/- 0
CHF	+/- 1	+/- 1
JPY	+/- 0	+/- 5
PLN	+/- 0	+/- 1
RUB	+/- 0	+/- 0

Den totala valutaexponeringen netto uppgick 2013-12-31 till cirka 0,3 (0,9) procent av totala placeringstillgångar i skadeförsäkringsbolagen och moderbolaget sammantaget. I koncernens valutaexponering ingår även bankkoncernens tillgångar och skulder i utländsk valuta. I enlighet med riskpolicyn omvandlas all upplåning till SEK med valutaränteswappar vilket reducerar valutarisken i upplåningen samt i tillgångarna till noll.

Tabell 6. KONCERNENS NETTOEXPONERING I UTLÄNSK VALUTA

Lokal valuta i miljontals enheter	2013					2012				
	Tillgångar	Skulder	Effekt av derivat	Netto efter hänsyn till effekt av derivat	Motvärde Mkr	Tillgångar	Skulder	Effekt av derivat	Netto efter hänsyn till effekt av derivat	Motvärde Mkr
USD	174	13	-143	18	118	65	15	-42	8	49
NOK	217	223	24	19	20	155	179	-	-24	-28
DKK	41	56	21	6	7	36	34	-	2	3
JPY	92	405	328	15	1	67	725	-	-657	-49
PLN	0	3	3	0	1	0	3	-	-3	-7
RUB	8	30	26	3	1	2	27	-	-25	-5
CHF	1	3	1	-1	-6	1	2	-	-1	-7
KRW	1 000	2 580	-	-1 581	-10	871	2 070	-	-1 199	-7
EUR	170	65	-106	-2	-14	224	60	-166	-1	-12
INR	19	178	-	-159	-16	12	107	-	-95	-11
GBP	34	15	-21	-2	-20	37	19	-22	-4	-42
NZD	1	5	-	-4	-20	1	4	-	-3	-18
CNY	8	35	-	-27	-28	7	12	-	-4	-5
Övriga valutor	-	-	-	-	10	-	-	-	-	-10
Totalt	-	-	-	-	43	-	-	-	-	-149

Ränterisk

Ränterisk är risken för förluster till följd av ändring i marknadsräntornas nivå eller volatilitet.

Med undantag för skadelivräntor fastställs inte värdet av försäkrings-tekniska åtaganden, enligt gällande redovisningsregler för skadeförsäkring, med utgångspunkt i marknadsräntornas nivå. Försäkringsbolagen inom Länsförsäkringar AB-koncernen styr sitt risktagande med beaktande av de försäkringstekniska åtagandenas känslighet för ändringar i räntenivå. Medvetna val görs angående i vilken utsträckning åtagandena matchas med tillgångar med motsvarande egenskaper. Den ränterisk som redovisas i känslighetsanalysen, tabell 4, avser tillgångar, skulder och skadelivräntor.

Den i skadeförsäkringsbolagens placeringstillgångar önskade ränterisken beskrivs och beslutas i ett önskat mål för durationen med ett tillåtet intervall för avvikelse. Derivatinstrument som exempelvis ränteswapkontrakt används för att hantera ränterisk. Bankkoncernen har fastställt en gräns för högsta tillåtna ränterisk som är relativt låg jämfört med den normala totala ränterisken i hela koncernen. I möjligaste mån ska den fasta utlåningen matchas med motsvarande upplåning alternativt via ränteswappar. Det innebär att några tidgap i princip inte ska finnas. I praktiken är detta en omöjlighet, vilket leder till att styrelsen har fastställt ränterisklimiter. Dessa limiter är emellertid så konservativt satta att grundprincipen om matchning ändå ska gälla. Finanspolycyn anger ränterisken såsom effekten av 100 punkters parallellförskjutning av avkastningskurvan. En höjning av marknadsräntorna med en procentenhet skulle i bankkoncernen 2013-12-31 ha medfört en ökning av nettot på värdet mellan räntebärande tillgångar och skulder, inklusive derivat med 42 (70) Mkr.

Aktierisk

Aktierisk är risken för förluster till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av aktiekurser och priser på alternativa tillgångar.

Placeringsaktier finns i skadeförsäkringsbolagens och moderbolagets placeringstillgångar. Inom vissa valda regioner sker sedan placering med ett flertal förvaltare för att minska förvaltarrisken på en enskild region. För de regioner/marknader som inte blir föremål för investering via flera förvaltare, kan investering ske i önskat marknadsindex.

Länsförsäkringar Fondliv har aktieexponering inom ramen för garantiförvaltningen samt fondandelar i handelslager.

Som framgår i rapport över finansiell ställning för koncernen är aktieexponeringen låg.

Fastighetsrisk

Fastighetsrisk är risken för förluster till följd av ändringar, i nivå eller volatilitet, av priset på fastigheter.

Fastighetsplaceringar i väsentlig utsträckning finns uteslutande i sakförsäkringsbolaget. Koncernens fastighetsrisk avser till övervägande del ägandet av de kontorsfastigheter i Stockholm som koncernen nyttjar för sin verksamhet och vars verkliga värde är 2,4 (2,4) mdr.

Kreditspreadrisk

Kreditspreadrisk är risken för förluster till följd av ändringar, i nivåer eller volatilitet, av differensen mellan marknadsräntor på obligationer med kreditrisk och statspappersräntor.

Beslut om hur stor del av obligationsportföljen som ska utgöras av obligationer med kreditrisk fattas mot bakgrund av rådande marknadsförutsättningar och önskad nivå på risktagandet i placeringsportföljen. Tabell 7 visar att en övervägande del av de räntebärande placeringarna har en AAA-rating.

Motpartsrisiker

Med motpartsrisiker avses här risken för förluster till följd av att motparter inte fullgör sina åtaganden och att eventuella säkerheter inte täcker fordran, annat än vad gäller bankkoncernens utlåningsverksamhet. Koncernens exponering för motpartsrisiker uppstår främst genom avgiven återförsäkring och genom användning av finansiella derivat.

För att begränsa motpartsriskerna på återförsäkringsgivare finns fördefinierade riktlinjer för val av återförsäkringsbolag. För affär med lång avvecklingstid ska återförsäkraren ha som lägst en A-rating från ratinginstitutet Standard & Poor's och för övrig affär som lägst en BBB-rating. Dessutom eftersträvas en spridning av avgiven återförsäkring på ett flertal återförsäkringsgivare.

Tabell 7. KREDITKVALITETET AVSEENDE FULLT FUNGERANDE FINANSIELLA TILLGÅNGAR

Mkr	2013-12-31	2012-12-31
Kassa och tillgodoavanden hos Riksbanken	109	109
Belåningsbara statsskuld förbindelser med mera		
AAA	4 881	5 222
Utlåning till kreditinstitut		
AA	11	–
A	1 358	1 451
Summa	1 369	1 451
Obligationer och andra räntebärande värdepapper – Försäkring		
AAA – Svenska staten	6 005	6 354
AAA – Övriga	5 150	4 303
AA	32	125
A	520	454
BBB eller lägre	625	619
Rating saknas	76	372
Summa	12 408	12 227
Obligationer och andra räntebärande värdepapper – Bank		
AAA – Svenska staten	3 887	4 751
AAA – Övriga	36 195	33 156
Summa	40 082	37 907
Finansiella derivat (exponering enligt marknadsvärden) Försäkring		
AA	7	9
A	4	4
Summa	11	13
Finansiella derivat (exponering enligt marknadsvärden) Bank		
AA	112	–
A	404	707
Summa	516	707

Motpartsrisiker i finansiella derivat hanteras genom regler om godkänd exponering per motpart. Storleken på tillåten exponering beror av motpartens rating. Exponeringarna begränsas genom ISDA-avtal (nettningsavtal) samt tillhörande avtal kring ställande av säkerheter vid vissa uppnådda motpartsexponeringar.

Det finns inte i någon väsentlig omfattning av motparter ställda säkerheter för koncernens fordringar under finansiella derivat eller återförsäkringskontrakt.

Kreditrisk i utlåningsverksamheten

Kreditrisk definieras som risken för förlust till följd av att en motpart inte förmår fullgöra sina åtaganden gentemot bankkoncernen och att eventuella säkerheter inte täcker kapitalfordran. Kreditrisk i utlåningsverksamheten avser enbart bankkoncernen.

Utlåningsverksamheten i bankkoncernen avser enbart låntagare inom Sverige och består huvudsakligen av bolån, utlåning till lantbrukare och avbetalnings- och leasingverksamhet. Den absolut övervägande delen av bankkoncernens utlåning består av utlåning till det egna boendet i form av småhus och bostadsrätter. Bottenlån med inomlåg understigande 75 procent av marknadsvärdet vid beviljningstillfället avser den största andelen av bostadsutlåningen. Utlåning sker via de 23 länsförsäkringsbolagen, vilket ger en lokal förankring med närhet till kunden. Låga inomlågen kombineras med god geografisk spridning och lokal förankring är grundpelare i tillförsäkrandet att utlåningsportföljen håller en hög kreditkvalitet.

Bankverksamheten har en balanserad och konsekvent kreditgivning med ett starkt utvecklat systemstöd. Bankverksamhetens kreditgivning ska uppnå en god och homogen kreditkvalitet. Maximalt tillåten belåning för olika typer av krediter och limiter för de lokala länsförsäkringsbolagens kreditgivning fastslås i bankstyrelsens riktlinjer. Beslutandeinstanserna är beroende av krediternas storlek. Bankverksamheten har höga krav på kundurvalet och kundernas återbetalningsförmåga.

Bankkoncernen beräknar samtliga hushållsexponeringar enligt den avancerade interna riskklassificeringsmetoden (IRK), vilket motsvarar den övervägande delen av bankkoncernens utlåningsportfölj. Detta innebär att en stor del av kreditriskexponeringen beräknas via en metod som har till syfte att identifiera och klassificera risken hos varje enskild motpart. För den del av utlåningsportföljen som avser lantbruk erhöill banken tillstånd i december 2009 att använda den grundläggande IRK-metoden. Schablonmetoden används för övriga exponeringar. Fördelningen av bankkoncernens utlåning visas i tabell 8.

Tabell 8. BANKKONCERNENS UTLÅNING, SEKTORFÖRDELT

Lånefordringar, Mkr	2013-12-31			2012-12-31		
	Brutto	Nedskrivningar	Netto	Brutto	Nedskrivningar	Netto
Hushållssektor	147 350	-300	147 050	136 531	-224	136 307
Företagssektor	14 200	-122	14 078	12 755	-101	12 653
Offentlig sektor	874	-	874	982	-	982
Totalt	162 425	-422	162 003	150 267	-325	149 942
Beviljade men inte utbetalda lån			5 608			6 437
Beviljade men inte utnyttjade räkningskrediter			1 984			2 098
Outnyttjade kortkrediter och finansiella garantier			1 196			961
Total kreditrisk-exponering i bankkoncernens utlåning			170 790			159 438

Tabell 9. BANKKONCERNENS UTLÅNING, SEGMENTSFÖRDELT

Lånefordringar, Mkr	2013-12-31	2012-12-31
Bolån	115 251	106 667
Lantbruksutlåning	20 657	19 257
Blancolån	6 811	6 313
Leasing	6 276	6 256
Avbetalning	5 470	5 277
Flerbostadshus	5 788	4 382
Övrigt	2 172	2 115
Totalt	162 425	150 267

Det genomsnittliga engagemanget uppgick till 1,0 (1,0) Mkr. Endast 9 (8) procent av kunderna hade ett engagemang över 3 Mkr.

I Länsförsäkringar Hypotek kvalificerar sig i princip all utlåning för att ingå i den säkerställda verksamheten som regleras av lagen (2003:1223) om utgivning av säkerställda obligationer.

Tabell 10. BANKKONCERNENS OSÄKRA LÅNEFORDRINGAR

Mkr	2013-12-31	2012-12-31
Hushållssektor	185	165
Företagssektor	208	133
Totalt	393	298

Tabell 11. BANKKONCERNENS OREGLERADE LÅNEFORDRINGAR SOM INTE INGÅR I OSÄKRA FORDRINGAR

Mkr	2013	2012
Fordringar förfallna 10–19 dgr	1	1
Fordringar förfallna 20–39 dgr	344	473
Fordringar förfallna 40–59 dgr	10	30
Totalt	355	504

En lånefordran anses vara osäker om den har en oreglerad betalning som är mer än 60 dagar förfallen eller om det finns anledning att förvänta sig att motparten på andra grunder inte kan leva upp till sitt åtagande. En lånefordran, vars kapital täcks av säkerhet, anses inte vara en osäker fordran. En fallerad lånefordran är en fordran där låntagaren har fallerat mer än 10 dagar. Analysen avser i sin helhet utlåning till allmänhet. Bankkoncernens nedskrivningar av fordringar under året framgår av tabell 12.

Inom bankverksamheten finns inga lån där villkoren omförhandlats under året och där lånet annars skulle ha redovisats som osäkert. Inom leasing- och avbetalningsverksamheten görs i mindre utsträckning uppgörelser om betalplaner, om bedömningen är att det gynnar såväl kund som leasegivare.

Tabell 12. NEDSKRIVNINGAR I BANKKONCERNENS FORDRINGAR

Mkr	Individuellt värderade fordringar		Gruppvis värderade fordringar		Totalt	
	2013	2012	2013	2012	2013	2012
Hushållssektor	220	135	80	89	300	224
Företagssektor	97	69	24	32	121	101
Totalt	317	204	104	121	421	325

Operativ risk

Operativ risk är risk för förluster till följd av icke ändamålsenliga eller misslyckade interna processer, mänskliga fel, felaktiga system eller externa händelser. I processen för hantering och kontroll av operativa risker ingår identifiering, mätning, övervakning, hantering och rapportering.

Analys av operativ risk genomförs årligen i verksamheten. För analyserna används en i huvudsak gemensam metod och ett gemensamt rapporteringsformat, dock följer arbetet inom bankkoncernen i vissa delar en mer detaljerad metod. Operativa risker identifieras, potentiella konsekvenser värderas och sannolikheter att risker inträffar bedöms. För väsentliga risker utarbetas handlingsplaner som följs upp regelbundet. Respektive riskkontrollfunktion faciliterar riskworkshops, sammanställer och rapporterar resultatet samt följer upp handlingsplaner. För att möta de ökande kraven i incidenthanteringen används ett gemensamt systemstöd avsett att likrikta mätmetodiken för operativ risk i hela koncernen. Vidare fastställs en kontinuitetsplan årligen för koncernen och koncernens enheter antar kontinuitetsplaner för sina specifika verksamheter.

För att ytterligare stärka den interna kontrollen, rapporterar försäkringsbolagen inom koncernen kvartalsvis även utfallet av genomförda så kallade nyckelkontroller det vill säga dokumenterade kontroller som utförs för att hantera de största riskerna i affärskritiska processer.

Affärsrisk

Affärsrisker omfattar risk för förluster till följd av affärsstrategier och affärsbeslut som visar sig vara missriktade, konkurrenters åtgärder, omvärldsförändringar och negativa rykten om bolaget, liksom en oväntad nedgång i intäkter från exempelvis volymminskningar.

Affärsrisker hanteras på styrelse- och ledningsnivå genom analyser och beslut dels inför strategiska vägval om inriktningen av verksamheten, dels i den årliga affärsplaneringsprocessen och då utvecklingen på koncernens marknader så kräver. De specifika affärsrisker som vid var tid bedöms som viktigast följs fortlöpande upp på ledningsnivå.

Koncentrationsrisk

Koncentrationsrisk är risken för förluster till följd av att tillgångar eller åtaganden mot försäkringstagare inte är väl diversifierade.

Koncentrationsrisker motverkas primärt genom beslut om högsta exponering per återförsäkringsgivare, per motpart i finansiella derivat och per motpart i bankkoncernens likviditetsförvaltning; fakultativt återförsäkring av försäkrade enskilt mycket stora risker och genom diversifiering av koncernens placeringstillgångar. Koncernens ledning och styrelse tar återkommande del av rapportering om koncernens stora exponeringar och riskkoncentrationer.

Sedan 2004 tecknas merparten av Länsförsäkringars trafikförsäkringsaffär av de lokala länsförsäkringsbolagen. Inträffade skador för affär tecknad fram till och med 2003 avvecklas inom Länsförsäkringar Sak. Reservrisken i koncernens skadeförsäkringsverksamhet är fortfarande relativt starkt koncentrerad till trafikförsäkringsaffären. Av totala avsättningar för oreglerade skador på 18,4 (18,8) mdr avser 42 (45) procent försäkringsgrenen Trafik.

Bankkoncernens kreditportfölj består till största delen av bolån till privatpersoner och i övrigt primärt av andra lån till privatpersoner och lantbrukare samt leasingverksamhet och bedöms inte innehålla några avsevärda koncentrationsrisker.

Koncernens placeringstillgångar i skadeförsäkringsbolagen, fondlivbolaget och moderbolaget är väsentligen väl diversifierade. En stor placeringstillgång 31 december 2013 utgjordes av den kontorsfastighet i Stockholm som koncernen nyttjar; dess värde utgjorde cirka 15 (17) procent av värdet av skadeförsäkringsbolagens och moderbolagets placeringstillgångar sammantagna. De största exponeringarna i övrigt avser de fyra

största svenska bankkoncernerna och härrör huvudsakligen från investeringar i säkerställda obligationer som kortfristiga placeringar av bankkoncernens likviditet och som investering i försäkringsbolagens placeringsportföljer.

Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk

Likviditetsrisk inklusive finansieringsrisk är risken för att egna åtaganden inte kan fullgöras på grund av brist på likvida medel eller för att de kan fullgöras endast genom upplåning till avsevärt högre kostnad än normalt eller genom avyttring av tillgångar till underpris.

Utgångspunkten för hanteringen av koncernens likviditetsrisk är att den sker i respektive dotterbolagskoncern och i moderbolaget, snarare än på koncernnivå. Verksamhetens natur skiljer sig mellan bank och försäkring, och det finns legala restriktioner för omfattningen av interna lån. Likviditetsrisk är för Länsförsäkringar AB-koncernen i praktiken primärt en fråga för bankkoncernen och moderbolaget. Skadeförsäkringsbolagens likviditetsrisker är små då merparten av placeringstillgångarna är likvida med kort varsel och en betydande del av åtagandena har lång duration.

Bankkoncernen bedriver en aktiv hantering av likviditetsrisker för att säkerställa att finansieringen av utlåningsverksamheten inte hotas. En god spridning av finansieringskällor eftersträvas. Likviditeten planeras kontinuerligt och interna regler om lägsta tillåtna likviditet finns fastlagda. De CSA-avtal som finns med derivatmotparterna innebär att säkerhet i form av kontanta medel överförs till motparten för de derivat som har ett negativt värde. För derivat med positiva värden erhålls säkerhet på samma sätt vilket minskar likviditetsrisken.

Bankkoncernens likviditetsportfölj uppgick till 45,9 (40,6) mdr 31 december 2013 enligt Bankföreningens definition. Likviditetsreserven är placerad i värdepapper med mycket hög kreditkvalitet och som är belåningsbara hos Riksbanken och i förekommande fall ECB. Likviditetsreserven består till 76 (77) procent av svenska säkerställda obligationer, till 11 (4) procent av andra svenska obligationer med kreditbetyg AAA/Aaa, till 8 (18) procent av svenska statsobligationer, till 4 procent av finska statsobligationer i euro och dollar samt statsgaranterade tyska obligationer och till 1 procent av deposits hos Riksgälden. Den 31 december 2012 bestod likviditetsreserven även av 1 procent tyska statsskuldsväxlar.

Länsförsäkringar Sak-koncernens likviditet var vid årsskiftet mycket god. Likvida tillgångar i form av kassa och bank och värdepapper med hög likviditet utgjorde cirka 13,1 (11,4) mdr, medan kortfristiga skulder och betalningar, brutto före återförsäkring, på försäkringskontrakt där skador beräknas att bli utbetalda inom ett år uppgick till 4,6 (5,3) mdr.

Länsförsäkringar Fondlivs likviditet är relativt stabil då fondandelar avyttras i takt med att utbetalningar till försäkringstagare sker. Bolagets likviditet påverkas främst av fondbyten och kostnader vid försäljning.

Moderbolagets likviditet påverkas främst av utdelningar och koncernbidrag från dotterbolagen, eventuella behov av tillskott till dotterbolagen, utdelning till ägarna och räntebetalningar på lån. Moderbolagets likviditet var vid utgången av året tillräcklig, med kortfristiga räntebärande placeringar och kassa på totalt 1 608 (1 392) Mkr vilket inkluderar medel på koncernkontot.

Under 2012 etablerade Länsförsäkringar AB ett svenskt MTN-program med en låneram om 2,5 mdr. MTN-programmet ger bolaget möjlighet att emittera obligationer i EUR och SEK med löpande och fast ränta på kapitalmarknaden. Den 31 december 2013 hade 2,2 (2,2) mdr tecknats av olika aktörer. Emissionen 2012 gjordes i SEK och 500 Mkr emitterades till fast ränta och 1 700 Mkr till rörlig ränta. Ränterisken är dock begränsad då räntan i de rörliga obligationerna har bytts till fast ränta med hjälp av en ränteswap.

Räntebindningstider i Länsförsäkringar AB-koncernens tillgångar och skulder redovisas i tabell 14 i slutet av denna not.

Tabell 13. FÖRFALLOTIDPUNKTER FÖR KONCERNENS FINANSIELLA TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Tabellen visar odiskonterade nominella värden.

2013-12-31		Högt	Mer än				Totalt	
Mkr	På anfordran	3 månader	3 månader men	1-5 år	Mer än 5 år	Utan löptid	nominellt värde	Redovisat värde
Skadeförsäkring								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	5 384	329	1 035	3 232	791	1 580	12 352	11 276
Övriga tillgångar	280	67	0	1	4	1 434	1 786	1 799
Summa tillgångar, skadeförsäkring	5 664	396	1 035	3 233	795	3 014	14 137	13 075
Försäkringstekniska avsättningar	–	–	2 670	3 532	7 946	1 390	15 538	19 078
Övriga skulder	5	18	2	–	–	1 047	1 072	1 072
Summa skulder, skadeförsäkring	5	18	2 672	3 532	7 946	2 437	16 610	20 150
Netto tillgångar och skulder, skadeförsäkring	5 659	377	–1 637	–299	–7 151	577	–2 473	–7 075
Derivat nominella flöden netto, skadeförsäkring	–	–14	–2	–	–	–	–16	–
Nettoexponering, skadeförsäkring	5 659	363	–1 639	–299	–7 151	577	–2 490	–
Bank								
Utlåning	1	6 861	5 006	10 964	146 905	–	169 736	167 961
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	13 900	19 638	250	–	33 788	35 201
Övriga tillgångar	108	–	574	4 096	–	5 307	10 086	10 297
Summa tillgångar, bank	109	6 861	19 481	34 698	147 155	5 307	213 611	213 459
Inlåning	–	60 874	7 474	993	–	–	69 341	69 220
Emitterade värdepapper	–	5 348	22 633	76 680	17 954	–	122 616	123 635
Övriga skulder	1 397	92	282	2 595	–	8 416	12 781	12 316
Summa skulder, bank	1 397	66 313	30 389	80 268	17 954	8 416	204 738	205 170
Netto tillgångar och skulder, bank	–1 287	–59 452	–10 908	–45 570	129 200	–3 109	8 873	8 288
Beviljade men ej utbetalda lån	–	5 608	–	–	–	–	5 608	–
Derivat nominella flöden netto, bank	–	214	–437	1 253	259	–	1 290	–
Nettoexponering, bank	–1 287	–64 846	–11 345	–44 317	129 459	–3 109	4 555	–
Fondförsäkring								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	–	–	–	977	977	977
Övriga tillgångar	27	0	–	–	–	2	29	29
Summa tillgångar, fondförsäkring	27	0	–	–	–	979	1 006	1 006
Försäkringstekniska avsättningar	–	–	–	–	–	875	875	875
Övriga skulder	0	–	–	–	–	14	14	14
Summa skulder, fondförsäkring	0	0	–	–	–	889	889	889
Nettoexponering, fondförsäkring	26	0	–	–	–	90	117	117
Övrigt								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	–	–	–	513	513	513
Övriga tillgångar	141	–	–	–	–	35	176	176
Summa tillgångar, övrigt	141	–	–	–	–	548	689	689
Emitterade värdepapper	–	–	56	2 377	–	–	2 433	2 196
Övriga skulder	24	–	–	679	–	0	703	617
Summa skulder, övrigt	24	–	56	3 055	–	0	3 135	3 502
Netto tillgångar och skulder, övrigt	117	–	–56	–3 055	–	548	–2 446	–2 813
Derivat nominella flöden netto, övrigt	–	–	–20	–21	–	–	–41	–
Nettoexponering, övrigt	117	–	–76	–3 076	–	548	–2 487	–
Totalt								
Koncernintern eliminering	–	4	–49	239	–1 120	–13	–939	–1 382
Netto tillgångar och skulder, totalt	4 515	–59 071	–12 650	–48 685	120 930	–1 907	3 132	–3 665
Beviljade men ej utbetalda lån, totalt	–	5 608	–	–	–	–	5 608	–
Derivat nominella flöden netto, totalt	–	200	–459	1 232	259	–	1 233	–
Nettoexponering, totalt	4 515	–64 479	–13 109	–47 453	121 189	–1 907	–1 243	–

Försäkringstekniska avsättningar redovisas brutto, före avgiven återförsäkring. Skadelivränta ingår inte i det nominella värdet i försäkringstekniska avsättningar.

Tabellen visar odiskonterade nominella värden.

2012-12-31			Mer än					
Mkr	På anfordran	Högst 3 månader	3 månader men mindre än 1 år	1–5 år	Mer än 5 år	Utan löptid	Totalt nomi- nellt värde	Redovisat värde
Skadeförsäkring								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	3 678	127	1 077	2 933	308	1 330	9 452	11 338
Övriga tillgångar	260	45	173	879	1 219	4 298	6 873	5 564
Summa tillgångar, skadeförsäkring	3 938	172	1 250	3 812	1 527	5 627	16 326	16 902
Försäkringstekniska avsättningar	–	–	3 861	2 869	7 271	–	14 001	18 781
Övriga skulder	7	38	3	–	915	–	962	42
Summa skulder, skadeförsäkring	7	38	3 861	2 869	8 186	–	14 963	18 823
Netto tillgångar och skulder, skadeförsäkring	3 931	134	–2 614	943	–6 659	5 627	1 363	16 860
Derivat nominella flöden netto, skadeförsäkring	–	–911	–	–	–	–	–911	–
Nettoexponering, skadeförsäkring	3 931	–777	–2 614	943	–6 659	5 627	452	–
Bank								
Utlåning	113	4 252	5 051	10 693	134 082	–	154 191	152 795
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	6 250	24 700	–	–	30 950	32 685
Övriga tillgångar	109	472	–	4 350	–	6 284	11 215	11 680
Summa tillgångar, bank	223	4 723	11 301	39 743	134 082	6 284	196 356	197 159
Inlåning	–	55 407	8 156	922	–	–	64 484	62 396
Emitterade värdepapper	–	5 766	15 223	86 482	5 399	–	112 869	114 263
Övriga skulder	881	80	222	52	1 520	10 885	13 640	13 328
Summa skulder, bank	881	61 252	23 601	87 456	6 919	10 885	190 993	189 987
Netto tillgångar och skulder, bank	–659	–56 528	–12 300	–47 713	127 163	–4 601	5 363	7 172
Beviljade men ej utbetalda lån, bank	–	6 437	–	–	–	–	6 437	–
Derivat nominella flöden netto, bank	–	142	–508	1 038	25	–	697	–
Nettoexponering, bank	–659	–62 823	–12 808	–46 675	127 189	–4 601	–377	–
Fondförsäkring								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	–	–	–	454	454	454
Övriga tillgångar	14	0	–	–	–	139	153	153
Summa tillgångar, fondförsäkring	14	0	–	–	–	593	607	607
Försäkringstekniska avsättningar	–	–	–	–	–	426	426	426
Övriga skulder	250	2	–	–	–	555	807	807
Summa skulder, fondförsäkring	250	2	–	–	–	981	1 233	1 233
Nettoexponering, fondförsäkring	–236	–2	–	–	–	–388	–626	–626
Övrigt								
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	–	–	–	163	163	163
Övriga tillgångar	41	13	–	–	290	15 309	15 653	15 653
Summa tillgångar, övrigt	41	13	–	–	290	15 471	15 815	15 815
Emitterade värdepapper	–	–	–	2 200	–	–	2 200	2 195
Övriga skulder	–	17	–	695	–	–	712	712
Summa skulder, övrigt	–	17	–	2 895	–	–	2 912	2 907
Nettoexponering, övrigt	41	–4	–	–2 895	290	15 471	12 904	12 908
Totalt								
Koncernintern eliminering	2 740	–2 242	100	858	1 267	–1 312	1 410	1 410
Netto tillgångar och skulder, totalt	5 817	–58 643	–14 813	–48 807	122 061	14 797	20 414	18 943
Beviljade men ej utbetalda lån, bank	–	6 437	–	–	–	–	6 437	–
Derivat nominella flöden netto, totalt	–	–769	–508	1 038	25	–	–214	–
Nettoexponering, totalt	5 817	–65 849	–15 321	–47 769	122 086	14 797	13 763	–

Information om utställda lånelöften finns i not 47 Ställda säkerheter och eventalförpliktelser. Inga lånelöften har längre löptid än tre månader.
För ytterligare information, se Länsförsäkringar Banks årsredovisning 2013.

Tabell 14. RÄNTEBINDNINGSTIDER FÖR TILLGÅNGAR OCH SKULDER – RÄNTEEXPONERING

Tabellen visar ränteförfallostrukturen med bokförda värden.

2013-12-31		Längre än 1 mån men	Längre än 3 mån men	Längre än 6 mån men	Längre än 1 år men	Längre än 3 år men	Längre än 5 år	Utan ränta	Totalt redovisat värde ¹⁾
Mkr	Högst 1 mån	högst 3 mån	högst 6 mån	högst 1 år	högst 3 år	högst 5 år	högst 5 år		
Skadeförsäkring									
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	200	1 096	664	–	1 933	911	4 895	1 577	11 276
Övriga tillgångar	411	0	0	–	–	–	–	1 437	1 849
Summa tillgångar, skadeförsäkring	612	1 096	665	–	1 933	911	4 895	3 014	13 125
Övriga skulder	2	0	–	–	–	–	–	2 046	2 048
Summa skulder, skadeförsäkring	2	0	–	–	–	–	–	2 046	2 048
Netto tillgångar och skulder, skadeförsäkring	609	1 096	665	–	1 933	911	4 895	968	11 077
Räntederivat nominella värden netto, skadeförsäkring	–	–	–	–	–1 725	–802	–610	4	
Nettoexponering, skadeförsäkring	609	1 096	665	–	208	110	4 284	972	
Bank									
Utlåning till allmänheten	78 924	28 225	5 245	5 629	36 187	6 855	937	–	162 003
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	14 138	–	11 539	9 254	270	–	35 201
Övriga tillgångar	5 132	161	994	267	3 202	1 193	–	5 307	16 255
Summa tillgångar, bank	84 056	28 386	20 377	5 896	50 928	17 302	1 207	5 307	213 459
Inlåning från allmänheten	45 263	15 489	3 450	4 025	619	374	–	–	69 220
Emitterade värdepapper	7 077	15 777	17 880	1 817	39 759	25 005	16 247	73	123 635
Övriga skulder	710	1 545	–	–	–	–	755	9 306	12 316
Summa skulder, bank	53 050	32 811	21 330	5 842	40 378	25 379	17 002	9 379	205 170
Netto tillgångar och skulder, bank	31 005	–4 425	–953	54	10 550	–8 076	–15 794	–4 072	8 289
Räntederivat nominella värden netto, bank	–2 520	–25 470	1 686	–2 540	–12 923	13 969	27 798	–	
Nettoexponering, bank	28 485	–29 895	733	–2 486	–2 374	5 893	12 004	–4 072	
Fondförsäkring									
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	–	–	–	–	–	977	977
Övriga tillgångar	27	0	–	–	–	–	–	2	29
Summa tillgångar, fondförsäkring	27	0	–	–	–	–	–	979	1 006
Övriga skulder	0	–	–	–	–	–	–	14	14
Summa skulder, fondförsäkring	0	–	–	–	–	–	–	14	14
Nettoexponering, fondförsäkring	27	0	–	–	–	–	–	965	992
Övrigt									
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	–	–	–	–	–	513	513
Övriga tillgångar	141	–	–	–	–	–	–	35	176
Summa tillgångar, övrigt	141	–	–	–	–	–	–	548	689
Emitterade värdepapper	1 698	–	–	–	–	498	–	–	2 196
Övriga skulder	24	–	–	–	593	–	–	0	617
Summa skulder, övrigt	1 722	–	–	–	593	498	–	0	2 813
Netto tillgångar och skulder, övrigt	–1 581	–	–	–	–593	–498	–	548	–2 124
Räntederivat nominella värden, övrigt	507	1 289	–	–	–507	–1 274	–	–	15
Nettoexponering, övrigt	–1 074	1 289	–	–	–1 100	–1 773	–	548	–2 109
Totalt									
Utlåning till allmänheten	78 924	28 225	5 245	5 629	36 187	6 855	937	–	162 003
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	200	1 096	14 802	–	13 472	10 165	5 165	3 080	47 979
Övriga tillgångar	5 711	161	994	267	3 202	1 193	–	6 781	18 309
Summa tillgångar, totalt	84 836	29 482	21 042	5 896	52 861	18 213	6 102	9 861	228 291
Inlåning från allmänheten	45 100	15 489	3 145	4 025	619	374	–	–	68 752
Emitterade värdepapper	8 759	15 532	17 260	1 815	39 709	25 503	16 247	60	124 885
Övriga skulder	736	1 545	–	–	593	–	755	11 366	14 995
Summa skulder, totalt	54 595	32 566	20 405	5 840	40 921	25 877	17 002	11 426	208 632
Netto tillgångar och skulder, totalt	30 241	–3 084	637	56	11 940	–7 664	–10 900	–1 565	19 659
Räntederivat nominella värden netto	–2 013	–24 181	1 686	–2 540	–15 155	11 893	27 188	–	
Nettoexponering, totalt	28 228	–27 265	2 323	–2 484	–3 215	4 229	16 288	–1 565	

¹⁾ Tillgångar och skulder inom respektive affärsområde Skadeförsäkring, Bank, Fondförsäkring och Övrigt är inte lika stora på grund av koncernjusteringar mellan affärsområdena.

Tabellen visar räntefallostrukturen med bokförda värden.

2012-12-31 Mkr	Högst 1 mån	Längre än 1 mån men högst 3 mån	Längre än 3 mån men högst 6 mån	Längre än 6 mån men högst 1 år	Längre än 1 år men högst 3 år	Längre än 3 år men högst 5 år	Längre än 5 år	Utan ränta	Totalt redovisat värde ¹⁾
Skadeförsäkring									
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	15	1 071	818	187	1 858	772	5 287	1 329	11 338
Övriga tillgångar	238	1 200	297	7	641	18	4	11 723	14 129
Summa tillgångar, skadeförsäkring	253	2 272	1 115	194	2 499	790	5 291	13 053	25 467
Övriga skulder	35	–	–	–	–	–	–	22 578	22 614
Summa skulder, skadeförsäkring	35	–	–	–	–	–	–	22 578	22 614
Netto tillgångar och skulder, skadeförsäkring	218	2 272	1 115	194	2 499	790	5 291	–9 525	2 853
Räntederivat nominella värden netto, skadeförsäkring	–	–	–	–	–182	–354	–511	–	–
Nettoexponering, skadeförsäkring	218	2 272	1 115	194	2 316	436	4 780	–9 525	
Bank									
Utlåning till allmänheten	72 897	25 464	5 333	11 136	29 435	4 884	821	–28	149 942
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	3 142	3 226	21 164	5 153	–	–	32 685
Övriga tillgångar	2 622	642	–	–	3 817	933	–	6 518	14 533
Summa tillgångar, bank	75 519	26 106	8 475	14 362	54 416	10 971	821	6 490	197 159
Inlåning från allmänheten	39 545	13 774	2 153	6 003	543	379	–	–	62 396
Emitterade värdepapper	1 997	3 921	4 100	11 630	54 058	33 497	4 984	76	114 263
Övriga skulder	1 063	735	–	–	–	–	755	10 775	13 328
Summa skulder, bank	42 604	18 430	6 253	17 634	54 601	33 875	5 739	10 851	189 987
Netto tillgångar och skulder, bank	32 915	7 676	2 221	–3 272	–185	–22 905	–4 918	–4 361	7 172
Räntederivat nominella värden netto, bank	–1 195	–3 955	–6 897	–2 530	–32 799	23 965	3 283	–	–
Nettoexponering, bank	31 719	3 721	–4 676	–5 802	–32 984	1 060	–1 635	–4 361	
Fondförsäkring									
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	–	–	–	–	–	454	454
Övriga tillgångar	14	–	–	–	–	–	–	2 653	2 667
Summa tillgångar, fondförsäkring	14	–	–	–	–	–	–	3 107	3 121
Övriga skulder	252	–	–	–	–	–	–	838	1 090
Summa skulder, fondförsäkring	252	–	–	–	–	–	–	838	1 090
Nettoexponering, fondförsäkring	–237	–	–	–	–	–	–	2 269	2 031
Övrigt									
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	–	–	–	–	–	–	163	163
Övriga tillgångar	41	–	290	–	–	–	–	17 528	17 859
Summa tillgångar, övrigt	41	–	290	–	–	–	–	17 691	18 022
Emitterade värdepapper	1 697	–	–	–	–	498	–	–	2 195
Övriga skulder	–	–	–	–	–	695	–	1 664	2 359
Summa skulder, övrigt	1 697	–	–	–	–	1 193	–	1 664	4 554
Netto tillgångar och skulder, övrigt	–1 656	–	290	–	–	–1 193	–	16 027	13 468
Räntederivat nominella värden, övrigt	513	1 312	–	–	–512	–1 312	–	–	–
Nettoexponering, övrigt	–1 143	1 312	290	–	–512	–2 505	–	16 027	
Totalt									
Utlåning till allmänheten	72 897	25 464	5 333	11 136	29 435	4 884	821	–28	149 942
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	15	1 071	3 990	3 413	23 022	5 926	5 287	1 946	44 669
Övriga tillgångar	3 271	1 200	587	7	1 735	468	4	26 726	34 000
Summa tillgångar, totalt	75 828	27 906	9 910	14 556	54 192	11 278	6 112	28 829	228 611
Inlåning från allmänheten	39 049	13 774	2 153	6 003	543	379	–	–	61 901
Emitterade värdepapper	3 694	3 921	3 137	11 630	54 058	33 995	4 984	57	115 476
Övriga skulder	1 351	145	–	–	–	695	755	34 180	37 125
Summa skulder, totalt	44 094	17 840	5 290	17 634	54 601	35 068	5 739	34 237	214 502
Netto tillgångar och skulder, totalt	31 735	10 066	4 620	–3 078	–409	–23 790	373	–5 408	14 109
Räntederivat nominella värden netto, totalt	–682	–2 644	–6 897	–2 530	–33 493	22 299	2 772	–	–
Nettoexponering, totalt	31 052	7 422	–2 277	–5 608	–33 902	–1 491	3 145	–5 408	

¹⁾ Tillgångar och skulder inom respektive affärsområde Skadeförsäkring, Bank, Fondförsäkring och Övrigt är inte lika stora på grund av koncernjusteringar mellan affärsområdena.

2013	Sakförsäkring	Fondliv- försäkring	Bank	Moderbolag	Elimineringar och justeringar	Totalt
Premier efter avgiven återförsäkring	4 122	61	–	–	–27	4 156
Räntenetto	–	–	2 230	–	71	2 301
Värdeökning placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	–	8 251	–	–	–	8 251
Utdelningar i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	–	4	–	–	–	4
Kapitalavkastning, netto	155	53	–86	336	–662	–203
Provisionsintäkter	119	994	1 140	–	–240	2 013
Övriga rörelseintäkter	299	61	212	2 502	–1 038	2 036
Summa rörelseintäkter	4 696	9 423	3 497	2 839	–1 897	18 558
Försäkringsärsättningar efter avgiven återförsäkring	–2 940	–36	–	–	272	–2 704
Förändring livförsäkringsavsättning	–1	–	–	–	–	–1
Förändring avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risken	–	–8 307	–	–	–	–8 307
Provisionskostnader	–360	–572	–1 393	–	250	–2 074
Personalkostnader	–324	–53	–427	–875	22	–1 657
Övriga administrationskostnader	–637	–206	–904	–1 714	697	–2 765
Kreditförluster	–	–	–126	–	–	–126
Summa kostnader	–4 261	–9 175	–2 850	–2 590	1 241	–17 635
Försäkringstekniskt resultat	434	248	–	–	–683	–
Icke tekniska intäkter/kostnader	–7	–1	–	–	8	–
Rörelseresultat	427	247	647	249	–647	923
Skatt	–	–	–	–	–	–242
Årets resultat	–	–	–	–	–	682
Fördelning intäkter						
Externa intäkter	4 419	9 184	3 525	1 913	–482	18 558
Interna intäkter	206	244	–28	926	–1 347	–
Summa rörelseintäkter	4 625	9 428	3 497	2 839	–1 830	18 558

2012	Sakförsäkring	Fondliv- försäkring	Bank	Moderbolag	Elimineringar och justeringar	Totalt
Premier efter avgiven återförsäkring	4 024	19	–	–	–	4 043
Räntenetto	–	–	2 071	–	80	2 151
Värdeökning på placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	–	3 659	–	–	–	3 659
Utdelning i placeringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	–	1 085	–	–	–	1 085
Kapitalavkastning, netto	169	8	5	271	–395	59
Provisionsintäkter	119	955	984	–	–314	1 745
Övriga rörelseintäkter	298	41	190	2 462	–955	2 036
Summa rörelseintäkter	4 609	5 768	3 251	2 733	–1 583	14 778
Försäkringsärsättningar efter avgiven återförsäkring	–2 923	–16	–	–	243	–2 697
Förändring livförsäkringsavsättning	–2	–	–	–	–	–2
Förändring avsättning för livförsäkring för vilka försäkringstagaren bär risken	–	–4 846	–	–	–	–4 846
Provisionskostnader	–366	–522	–1 369	–	229	–2 029
Personalkostnader	–330	–46	–397	–850	34	–1 588
Övriga administrationskostnader	–684	–207	–838	–1 685	708	–2 706
Kreditförluster	–	–	–91	–	–	–91
Summa kostnader	–4 305	–5 637	–2 695	–2 535	1 214	–13 958
Försäkringstekniskt resultat	304	130	–	–	–435	–
Icke tekniska intäkter/kostnader	182	–4	–	–	–178	–
Rörelseresultat	486	127	555	198	–548	819
Skatt	–	–	–	–	–	–135
Årets resultat	–	–	–	–	–	684
Fördelning intäkter						
Externa intäkter	4 550	5 450	3 279	1 442	57	14 778
Interna intäkter	192	217	–28	1 292	–1 673	–
Summa rörelseintäkter	4 742	5 667	3 251	2 733	–1 616	14 778

Indelningen i rörelsesegment stämmer överens med hur koncernen är organiserad och följs upp av koncernledningen. Det försäkringstekniska resultatet presenteras för Sak- och Fondlivförsäkring eftersom det resultatmättet följs upp av koncernledningen.

Intäkterna är huvudsakligen hänförliga till Sverige, en mindre del kommer från Norge, Danmark och Storbritannien.

Rörelsesegment Sakförsäkring avser skade- och grupplivförsäkringsrörelse, grupplivförsäkring utgör endast en mindre del. Även länsförsäkringsgruppens interna och externa återförsäkring ingår. Rörelsesegment Sakförsäkring består av skadeförsäkring med intäkter från externa kunder med 4 203 (4 312) Mkr och grupplivförsäkring med intäkter från externa kunder med 216 (238) Mkr.

Rörelsesegment Fondlivförsäkring avser livförsäkringsrörelse med anknytning till värdepappersfonder. Rörelsesegment Fondlivförsäkring består av livförsäkringar med anknytning

till värdepappersfonder med intäkter från externa kunder med 9 184 (5 450) Mkr.

Rörelsesegment Bank avser inlånings- och utlåningsverksamhet. För rörelsesegment Bank följer produktutbudet mot externa kunder den juridiska strukturen inom Länsförsäkringar Bankkoncernen. Intäkter från externa kunder är för bankprodukter 626 (240) Mkr, för bolåneprodukt 1 083 (1 343) Mkr, för leasing och avbetalning 1 048 (1 021) Mkr och för fondprodukter 768 (674) Mkr.

Rörelsesegment Moderbolag avser servicetjänster, IT och utveckling för länsförsäkringsgruppen, administration av värdepappersfonder och kostnader för gemensamma funktioner.

Avskrivningar för materiella och immateriella tillgångar i Skadeförsäkring ingår i övriga administrationskostnader. Avskrivningar för förvärvade immateriella tillgångar i Fondlivförsäkring ingår i elimineringar och justeringar av administrationskostnader. Nedskrivning av innehavet i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB ingår i kapitalavkastning, netto i Moderbolag.

4 FÖRVARV AV RÖRELSE

Förvärv av rörelse 2013

Under 2013 gjordes inte något förvärv av rörelse i Länsförsäkringar AB-koncernen.

Förändring av tilläggsköpeskillning 2013

2011 förvärvade Länsförsäkringar AB Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB från Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB. Förvärvsavtalet anger att en tilläggsköpeskillning om 950 Mkr ska utgå i sju årliga delbetalningar till Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB. Fastställd förvärfsanalys redovisades i årsredovisning för 2012.

Under 2013 har en delbetalning av tilläggsköpeskillningen gjorts till Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB. Delbetalningen uppgick till 136 (136) Mkr. Värdet på tilläggsköpeskillningen uppgick till 593 (715) Mkr 2013-12-31.

5 PREMIER EFTER AVGIVEN ÅTERFÖRSÄKRING

	2013	2012
Skadeförsäkring		
Premieinkomst direkt försäkring i Sverige	3 112	2 901
Premieinkomst direkt försäkring övriga EES	480	485
Premieinkomst mottagen återförsäkring	2 357	2 318
Förändring i avsättning för ej intjänade premier	-136	37
Förändring i avsättning för kvardröjande risker	4	13
Summa premieintäkter före avgiven återförsäkring	5 817	5 754
Premier för avgiven återförsäkring	-1 940	-1 932
Återförsäkrars andel av förändring i avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker	0	-27
Summa återförsäkrars andel av premieintäkter	-1 940	-1 959
Summa premieintäkter efter avgiven återförsäkring	3 877	3 795
Livförsäkring		
Premieinkomst gruppörsäkring direkt livförsäkring i Sverige	288	258
Summa premieinkomst före avgiven återförsäkring	288	258
Premier för avgiven återförsäkring	-9	-10
Summa premier efter avgiven återförsäkring	279	248
Totala premier efter avgiven återförsäkring	4 156	4 043

6 RÄNTEINTÄKTER

	2013	2012
Utlåning till kreditinstitut	47	40
Utlåning till allmänheten	5 734	6 021
Räntebärande värdepapper	878	917
Derivat		
– Säkringsredovisning	2 829	3 451
Övriga ränteintäkter	0	0
Summa ränteintäkter	9 488	10 429
varav ränteintäkter på osäkra fordringar	19	13
varav ränteintäkter från finansiella poster ej värderade till verkligt värde	5 781	6 061
Medelränta under året på utlåning till allmänheten, %	3,7	4,3

7 RÄNTEKOSTNADER

	2013	2012
Skulder till kreditinstitut	-31	-6
In- och upplåning från allmänheten	-921	-1 122
Räntebärande värdepapper	-3 218	-3 419
Efterställda skulder	-94	-89
Derivat		
– Säkringsredovisning	-2 812	-3 521
– Ej säkringsredovisning	-7	-26
Övriga räntekostnader	-105	-95
Summa räntekostnader	-7 187	-8 278
varav räntekostnader från finansiella poster ej värderade till verkligt värde	-4 368	-4 749
Medelränta under året på inlåning från allmänheten, %	1,4	2,0

8 KAPITALAVKASTNING, NETTO

	2013	2012
Ränteintäkter	247	354
Utdelningar	7	20
Realiserat resultat netto		
Förvaltningsfastigheter	-	-2
Ränteskillnadsersättning	56	52
Aktier och andelar	132	30
Räntebärande värdepapper	-108	701
Derivat	56	-130
Förändring skadelivräntereserv	438	-66
Övriga finansiella tillgångar	-2	-328
Summa realiserat resultat netto	572	256
Orealiserat resultat netto		
Förvaltningsfastigheter	-	4
Aktier och andelar	-38	-27
Räntebärande värdepapper	-790	-289
Derivat	601	-538
Övriga finansiella tillgångar	-502	646
Summa orealiserat resultat netto	-729	-204
Valutakursresultat netto	5	11
Räntekostnader	-118	-182
Andelar i intresseföretag	6	0
Nedskrivning Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ)	-100	-100
Kapitalförvaltningskostnader	-94	-98
Kapitalavkastning netto	-203	59
Vinst/förlust uppdelat per värderingskategori		
Derivatillgångar avsedda för riskhantering, ej säkringsredovisning	47	32
Övriga finansiella tillgångar till verkligt värde via resultaträkningen	-426	215
Derivat i säkringsredovisning	46	-107
Derivat ej i säkringsredovisning	-	0
Övriga finansiella skulder till verkligt värde via resultaträkningen	-21	-69
Finansiella tillgångar som kan säljas ¹⁾	-49	296
Lånefordringar och kundfordringar	64	79
Finansiella skulder till upplupet anskaffningsvärde	-144	-337
Förändring i verkligt värde på derivat som är säkringsinstrument i en säkring av verkligt värde	595	-539
Förändring i verkligt värde på säkrad post med avseende på den säkrade risken i säkringar av verkligt värde	-699	516
Ikke finansiella poster som ingår i kapitalavkastning netto		
Omräkning skadelivräntereserv	474	-31
Värdebevarande ränta skadelivräntereserv	-36	-35
Kapitalförvaltningskostnader	-94	-98
Övriga ikke finansiella poster	40	136
Summa kapitalavkastning netto	-203	59

¹⁾ Summa nettoresultat på finansiella tillgångar som kan säljas uppgår till -42 (238) Mkr varav 7 (-58) Mkr redovisas i övrigt totalresultat.

Räntor och utdelningar ingår i resultat per värderingskategori.

9 PROVISIONSINTÄKTER

	2013	2012
Betalningsförmedlingsprovisioner	94	63
Utlåningsprovisioner	91	85
Inlåningsprovisioner	10	9
Finansiella garantier	1	1
Värdepappersprovisioner	816	697
Kortverksamhet	123	125
Provisioner och vinstandelar i avgiven återförsäkring	119	119
Avgifter avseende finansiella avtal fondlivförsäkring	501	431
Övriga provisioner	258	214
Summa provisionsintäkter	2 014	1 745
varav provisionsintäkter från finansiella poster ej värderade till verkligt värde	230	223

10 ÖVRIGA RÖRELSEINTÄKTER

	2013	2012
Serviceintäkter från länsförsäkringsbolag	1 267	1 258
Övriga serviceintäkter	467	490
Övriga intäkter	302	288
Summa övriga rörelseintäkter	2 036	2 036

11 FÖRSÄKRINGSERSÄTTNINGAR

	2013			2012		
	Före avgiven återförsäkring	Avgiven återförsäkring	Efter avgiven återförsäkring	Före avgiven återförsäkring	Avgiven återförsäkring	Efter avgiven återförsäkring
Skadeförsäkring						
Utbetalda försäkringsersättningar	-3 568	906	-2 662	-3 989	901	-3 087
Utbetalda livräntor	-261	-	-261	49	-	49
Förändring i avsättning för inträffade och rapporterade skador	-84	365	281	2 137	39	2 177
Förändring i avsättning för inträffade men ej rapporterade skador	-77	106	29	-2 038	343	-1 695
Summa	-3 990	1 377	-2 613	-3 841	1 284	-2 557
Livförsäkring						
Utbetalda försäkringsersättningar	-196	4	-192	-181	6	-175
Förändring i avsättning för oreglerade skador	101	-1	100	36	-1	35
Summa	-94	3	-91	-145	5	-140
Summa skadeförsäkring och livförsäkring	-4 084	1 381	-2 704	-3 986	1 289	-2 697

12 PROVISIONSKOSTNADER

	2013	2012
Betalningsförmedlingsprovisioner	-113	-94
Värdepappersprovisioner	-189	-143
Kortverksamhet	-82	-88
Ersättning till länsförsäkringsbolag	-1 335	-1 326
Provisioner direkt försäkring	-149	-173
Provisioner mottagen återförsäkring	-162	-153
Övriga provisioner	-45	-52
Summa provisionskostnader	-2 074	-2 029
varav provisionskostnader från finansiella poster inte värderade till verkligt värde	-408	-799

13 ANSTÄLLDA, PERSONALKOSTNADER OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARES ERSÄTTNINGAR

Medelantal anställda	2013	2012
Sverige		
Män	654	638
Kvinnor	751	712
Summa Sverige	1 405	1 350
Danmark		
Män	1	1
Kvinnor	4	4
Summa Danmark	5	5
Norge		
Män	1	1
Kvinnor	13	11
Summa Norge	14	12
Storbritannien		
Män	27	19
Kvinnor	52	46
Summa Storbritannien	79	65
Totalt antal anställda		
Män	683	659
Kvinnor	820	773
Totalt	1 503	1 432

Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader

Övriga medarbetare	2013	2012
Löner och ersättningar	925	862
varav rörlig ersättning	13	10
Sociala kostnader	575	584
varav pensionskostnader	240	258
Summa	1 500	1 445

Styrelse och ledande befattningshavare, 34 (31)	2013	2012
Löner och ersättningar	52	47
varav rörlig ersättning	-	-
Sociala kostnader	43	39
varav pensionskostnader	22	20
Summa	96	86

Totalt löner och andra ersättningar samt sociala kostnader	2013	2012
Löner och ersättningar	978	908
varav rörlig ersättning	13	10
Sociala kostnader	618	623
varav pensionskostnader	261	278
Summa	1 596	1 531

I Länsförsäkringar Bank finns cirka 1 050 personer som är tillika anställda i Länsförsäkringar Bank och respektive länsförsäkringsbolag. De erhåller hela sina ersättningar från respektive länsförsäkringsbolag.

13 ANSTÄLLDA, PERSONALKOSTNADER OCH LEDANDE BIEFATTNINGSHAVARES ERSÄTTNINGAR, forts.

Rörlig ersättning

Rörlig ersättning är en sällan förekommande form av ersättning inom Länsförsäkringar AB-koncernen och utgör en liten del av den totala lönesumman. Inom vissa funktioner förekommer provisionsbaserad ersättning. Den provisionsbaserade ersättningen är satt i förhållande till försäljningsinsats och är reglerad i lokala kollektivavtal.

Rörlig ersättning enligt ovan avser årets bokförda kostnad. I beloppet ingår beräknad rörlig ersättning för 2013 samt avvikelse avseende 2012 års beräknade kostnad.

Av ovanstående belopp avseende rörlig ersättning är 3 (3) Mkr hänförligt till försäkringsrörelsen och resterande 10 (7) Mkr är hänförligt till övrig verksamhet.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare består av grundlön och övriga förmåner. Pensionsförmåner samt övriga förmåner till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare ingår som en del av den totala ersättningen.

Avgångsvederlag

För verkställande direktören och andra ledande befattningshavare gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande arton månadslöner. Alternativt gäller för andra ledande befattningshavare en ömsesidig uppsägningstid om tre månader och vid uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande tjugofyra månadslöner.

Pensioner

Pensionsåldern för verkställande direktören är 65 år. Pensionen är avgiftsbestämd, pensionspremien ska uppgå till 35 procent av månadslönen. Pensionsåldern för en vice verkställande direktör är 60 år. Pensionen mellan 60 och 65 år är avgiftsbestämd. Pensionspremien ska uppgå till 18 procent av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön avses den fasta lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtalen mellan FAO och FTF/Sacoförbunden. Pensionsåldern för en vice verkställande direktör är 65 år. Pensionen är avgiftsbestämd, pensionspremien ska uppgå till 35 procent av den pensionsgrundade lönen. Med pensionsgrundande lön avses den fasta lönen.

För andra ledande befattningshavare är pensionsåldern 60, 62 eller 65 år. I de fall pensionsåldern är 65 år är pensionen avgiftsbestämd och pensionspremien ska uppgå till 35 procent av månadslönen. I de fall pensionsåldern är 60 eller 62 år är pensionen mellan 60 respektive 62 år och 65 år avgiftsbestämd, pension beräknas utgå med cirka 70 procent av den pensionsgrundande lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden. För några ledande befattningshavare tecknar bolaget kapitalförsäkringar utöver pensionsavtalet under fyra eller fem år. För 2013 är premien mellan 0,1 Mkr och 0,5 Mkr.

Berednings- och beslutsprocess som tillämpas ifråga om ersättningar till företagsledningen

Ersättningspolicy för Länsförsäkringar AB-koncernen reglerar berednings- och beslutsprocessen gällande ersättningar till företagsledningen. Ersättningsutskottet bereder väsentliga ersättningsbeslut samt bereder beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av ersättningspolicy. Styrelsen fattar beslut om ersättning och övriga anställningsvillkor för verkställande ledningen och för anställda med övergripande ansvar för någon av bolagets kontrollfunktioner.

Ersättningsutskottets sammansättning och mandat

Ersättningsutskottets sammansättning och uppgifter regleras i styrelsens arbetsordning.

Principer för ersättning till företagsledningen

Ledande befattningshavare i Länsförsäkringar AB-koncernen ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. De totala ersättningarna ska vara i nivå med branschen. Utformning av och nivå på ersättningar ska harmoniera med bolagets värderingar det vill säga vara rimliga, präglade av måttfullhet och väl avvägda, bidra till en god etik och organisationskultur samt präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella princip.

Pension

Pensionslösningen ska vara helt premiebaserad med en premieavsättning på 35 procent av månadslönen. En övergång till denna policy ska ske successivt i samband med att nya avtal tecknas.

Övriga förmåner

Utöver ovanstående förmåner erbjuds tjänstebil enligt vid var tid gällande villkor, individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtliga anställda.

Lån till styrelse, Vd och vVd och andra ledande befattningshavare

	2013-12-31	2012-12-31
Styrelseledamöter	57	50
Vd och vVd	17	18
Andra ledande befattningshavare	34	36
Summa lån till styrelse, Vd och vVd och andra ledande befattningshavare	107	104

Beviljade lån består av personallån och av övriga lån. Personallån är maximerade till 500 tkr och löper med lånevillkor som motsvarar vad som gäller för övriga anställda inom koncernen. Räntesatsen för personallån är reporänta minus 0,5 procentenheter men kan aldrig vara lägre än 0,5 procent. Ränteförmån räknas enligt Skatteverkets regler och ingår i beloppen för övriga förmåner enligt ovan. Övriga lån löper enligt marknadsmässiga villkor.

Andel kvinnor bland ledande befattningshavare, %	2013-12-31	2012-12-31
Styrelseledamöter	35	32
Andra ledande befattningshavare	33	44

14 ARVODEN OCH KOSTNADERSÄTTNINGAR TILL REVISORER

	2013	2012
KPMG AB		
– revisionsuppdrag	–13	–8
– revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	–2	–2
– skatterådgivning	–1	–0
– andra uppdrag	–0	–5
Summa arvoden och kostnadsersättningar till revisorer	–16	–15

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisningen och bokföringen samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget avser olika typer av kvalitetssäkringstjänster såsom granskning av förvaltning, bolagsordning, stadgar eller avtal som utmynnar i rapport eller intyg. Med andra uppdrag avses sådant som inte ingår i ovanstående delposter, till exempel juridisk konsultation vid sidan av revisionsverksamheten och som inte är hänförligt till skatterådgivning.

15 ÖVRIGA ADMINISTRATIONSKOSTNADER

	2013	2012
Övriga administrationskostnader		
Lokalkostnader	–65	–102
Avskrivningar	–492	–498
IT-kostnader	–1 143	–1 241
Konsultkostnader	–332	–356
Marknadsföring	–130	–109
Telefon och porto	–101	–100
Övriga administrationskostnader	–502	–300
Summa övriga administrationskostnader	–2 765	–2 706

16 KREDITFÖRLUSTER NETTO

	2013	2012
Specifik reservering för individuellt värderade lånefordringar		
Årets bortskrivning för konstaterade kreditförluster	–140	–136
Återförda tidigare gjorda nedskrivningar för kreditförluster som i årets bokslut redovisas som konstaterade förluster	131	103
Årets nedskrivning för kreditförluster	–308	–147
Inbetalt på tidigare konstaterade kreditförluster	109	85
Återförda ej längre erforderliga nedskrivningar för kreditförluster	64	22
Årets nettokostnad för individuellt värderade fordringar	–143	–73
Gruppvis värderade homogena grupper av lånefordringar med begränsat värde och likartad kreditrisk		
Avsättning/upplösning av reserv för kreditförluster	17	–19
Årets nettokostnad för gruppvis värderade fordringar	17	–19
Årets nettokostnad för infriande av garantier	0	1
Årets nettokostnad för kreditförluster	–126	–91

Samtliga uppgifter avser fordringar på allmänheten.

17 SKATT

	2013	2012
Aktuell skatt		
Periodens skattekostnad	-145	-40
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	-23	3
Summa aktuell skatt	-169	-37
Uppskjuten skatt		
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-72	59
Uppskjuten skattekostnad till följd av utnyttjande av tidigare aktiverat skattevärde i underskottsavdrag	0	-158
Summa uppskjuten skatt	-73	-98
Totalt redovisad skattekostnad	-242	-135
Avstämning av effektiv skatt		
Resultat före skatt	923	819
Skatt enligt gällande skattesats för moderbolaget	-203	-215
Effekt av andra skattesatser för utländska bolag	0	0
Skatt ej avdragsgilla kostnader	-119	-75
Skatt ej skattepliktiga intäkter	104	37
Utnyttjande av ej aktiverade underskottsavdrag	0	-
Upplösning av uppskjuten skatteskuld	-	15
Skatt hänförlig till tidigare år	-23	3
Ändrade skattesatser	-	96
Övrigt	0	4
Redovisad effektiv skatt på årets resultat	-242	-135
Gällande skattesats	22,0%	26,3%
Effektiv skattesats	26,2%	16,5%
Skatt hänförlig till övrigt totalresultat		
Kassaflödessäkringar	-3	0
Finansiella tillgångar som kan säljas	-4	15
Omvärdering av rörelsefastigheter	3	24
Omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	-2	1
Summa skatt hänförlig till övrigt totalresultat	-5	40

20 ANDRA IMMATERIELLA TILLGÅNGAR

Aktiverade utgifter för utvecklingsarbeten och förvärvade immateriella tillgångar

Aktiverade utgifter	Internt utvecklade IT-system	Förvärvade IT-system	Förvärvade kund-baserade tillgångar	Totalt
Anskaffningsvärde				
Ingående anskaffningsvärde 2012-01-01	1 183	243	3 894	5 320
Årets valutakursdifferenser	0	0	-1	-1
Årets avyttringar/utrangeringar	-63	-7	-1	-71
Årets anskaffningar	139	4	101	244
Utgående anskaffningsvärde 2012-12-31	1 259	240	3 993	5 492
Ingående anskaffningsvärde 2013-01-01	1 259	240	3 993	5 492
Omklassificering	-13	13	-	-
Årets valutakursdifferenser	0	0	0	0
Årets avyttringar/utrangeringar	-	-2	-	-2
Årets anskaffningar	91	2	100	193
Utgående anskaffningsvärde 2013-12-31	1 337	253	4 093	5 683
Avskrivningar				
Ingående ackumulerade avskrivningar 2012-01-01	-599	-67	-453	-1 119
Årets avyttringar/utrangeringar	58	-	1	59
Årets valutakursdifferenser	0	0	0	0
Årets avskrivningar	-107	-17	-225	-350
Utgående ackumulerade avskrivningar 2012-12-31	-648	-84	-677	-1 409
Ingående ackumulerade avskrivningar 2013-01-01	-648	-84	-677	-1 409
Omklassificering	-9	22	-	13
Årets avyttringar/utrangeringar	-	1	-	1
Årets valutakursdifferenser	0	0	0	0
Årets avskrivningar	-112	-16	-200	-327
Utgående ackumulerade avskrivningar 2013-12-31	-770	-76	-876	-1 722

18 RESULTAT PER AKTIE

	2013	2012
Årets resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare, Mkr	682	684
Antal aktier med kvotvärde 100 kronor	9 749 715	9 407 249
Resultat per aktie före och efter utspädning, kronor	70	73

Resultat per aktie har beräknats som årets resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare dividerat med genomsnittligt antal aktier. Då potentiella stamaktier varken har förekommit under redovisade perioder eller existerar på balansdagen finns ingen tidigare eller framtida utspädning.

19 GOODWILL

	2013	2012
Anskaffningsvärde		
Ingående anskaffningsvärde 1 januari	710	711
Valutakursdifferenser	1	-1
Utgående anskaffningsvärde 31 december	711	710
	2013	2012
Förvärv av Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB	372	372
Förvärv av Länsförsäkringar Gruppliv Försäkrings AB	35	35
Förvärv av försäkringsbestånd	144	144
Förvärv av Agria Pet Insurance Ltd	160	159
Utgående anskaffningsvärde 31 december	711	710
Antaganden vid prövning av värdet	2013	2012
Långsiktig tillväxt, %	2,0	2,0
Diskonteringsränta, %	7,5	7,5
Valutakurs SEK/GBP	10,6	10,6

Prövningen är baserad på nyttjandevärdet. Kassaflödesberäkning är gjord för perioden 2014 och framåt och bygger på en prognosperiod om 3 år. Därefter extrapoleras kassaflödena med en tillväxttakt på 2 procent. Tillväxtantagandet bygger på erfarenhet och diskonteringsräntan motsvarar avkastningskrav på eget kapital. För Länsförsäkringar Fondliv beräknas ett marknadsvärde enligt MCEV. Beräkningen görs utifrån ett nuvärde av framtida vinster i försäkringsportföljen. Värdering och diskontering av dessa framtida vinster görs med en marknadsmässig riskfri räntekurva.

20 ANDRA IMMATERIELLA TILLGÅNGAR, forts.

Aktiverade utgifter	Internt utvecklade IT-system	Förvärvade IT-system	Förvärvade kundbaserade tillgångar	Totalt
Nedskrivningar				
Ingående ackumulerade nedskrivningar 2012-01-01	-108	-29	-	-137
Under året återförda nedskrivningar	5	-	-	5
Utgående ackumulerade nedskrivningar 2012-12-31	-103	-29	-	-132
Ingående ackumulerade nedskrivningar 2013-01-01	-103	-29	-	-132
Omklassificering	-	-13	-	-13
Årets nedskrivningar	-11	-	-	-11
Utgående ackumulerade nedskrivningar 2013-12-31	-114	-42	-	-156
Redovisat värde 31 december				
2012	507	128	3 317	3 952
2013	452	135	3 217	3 804

Avskrivningstiden för internt utvecklade och förvärvade IT-system bestäms utifrån en nyttjandeperiod som varierar mellan tre och femton år. Förvärvade kundbaserade tillgångar skrivs av på 8 respektive 25 år. Avskrivning sker linjärt och samtliga avskrivningar och nedskrivningar redovisas i resultaträkningen som övriga administrationskostnader.

21 MATERIELLA TILLGÅNGAR

	2013	2012
Anskaffningsvärde		
Ingående anskaffningsvärde 1 januari	334	379
Avyttringar/utrangeringar	-86	-67
Årets anskaffningar	18	22
Valutakursdifferenser	0	-0
Utgående anskaffningsvärde 31 december	266	334
Avskrivningar		
Ingående ackumulerade avskrivningar 1 januari	-254	-274
Ackumulerade avskrivningar för avyttringar/utrangeringar	73	61
Årets avskrivningar	-27	-41
Valutakursdifferenser	-0	0
Utgående ackumulerade avskrivningar 31 december	-208	-254
Redovisat värde 31 december	58	80

22 RÖRELSEFASTIGHETER

	Efter omvärdering 2013-12-31	Före omvärdering 2013-12-31	Efter omvärdering 2012-12-31	Före omvärdering 2012-12-31
Anskaffningsvärden, omvärderat	2 934	2 870	2 879	2 821
Ackumulerade avskrivningar	-512	-500	-430	-422
Redovisat värde	2 423	2 370	2 448	2 399
Verkligt värde	2 423	2 448	2 448	2 448
Omvärderat avskrivet anskaffningsvärde			2013	2012
Ingående värde 1 januari			2 448	2 444
Aktiverade förbättringar			0	31
Årets planmässiga avskrivningar före omvärdering			-78	-76
Omvärdering av rörelsefastigheter			53	49
Utgående värde 31 december	2 423	2 448	2 423	2 448
Historiska anskaffningsvärdet minskade med planmässiga avskrivningar			1 864	1 943
Omvärderingseffekt mot omvärderingsreserv			42	38
Antaganden vid värdering till verkligt värde			2013	2012
Aktuell hyresintäkt/marknadshyra, Mkr			150/158	150/158
Kalkylränta vid diskontering, %			7,9	7,9
Direktavkastningskrav, %			5,8	5,8

Omvärderingsmetoden tillämpas för koncernens rörelsefastigheter. Fastigheterna har värderats externt av värderingsföretaget CB Richard Ellis. Verkliga värden har fastställts med användande av en ortsprismetod, utifrån redovisade jämförelseköp, och avkastningsmetod. Avkastningsmetoden är baserad på en 10-årig nuvärdesberäkning av framtida kassaflöden i form av driftnetton, som successivt marknadsanpassats. Ett restvärde adderas vilket har beräknats genom en evighetskapitalisering av ett uppskattat marknadsmässigt driftnetto år 11. Koncernen har inga lånekostnader för rörelsefastigheterna. För upplysning om klassificering av verkligt värde se not 50.

23 AKTIER I LÄNSFÖRSÄKRINGAR LIV FÖRSÄKRINGSAKTIEBOLAG (PUBL)

	Organisations-nummer	Säte	Antal andelar	Kapitalandel, %	Eget kapital	Resultat	Bokfört värde 2013-12-31	Bokfört värde 2012-12-31
Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ)	516401-6627	Stockholm	8 000	100	17 118	5 174	208	308

Länsförsäkringar AB äger 100 procent av aktierna i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB men det konsolideras inte. Dotterbolag är företag som står under ett bestämmande inflytande från Länsförsäkringar AB. Bestämmande inflytande innebär direkt eller indirekt en rätt att utforma ett bolags finansiella och operativa strategier i syfte att erhålla ekonomiska fördelar. Den livförsäkringsverksamhet, som bedrivs enligt ömsesidiga principer genom Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB och vars resultat i sin helhet tillfaller försäkringstagarna, redovisas inte enligt förvärvsmetoden då det inte är möjligt att utöva kontroll i syfte att erhålla ekonomiska fördelar från ett sådant livförsäkringsbolag.

Aktierna i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB klassificeras som innehav som kan säljas. Då det saknas en aktiv marknad för aktierna kan det verkliga värdet inte beräknas på ett tillförlitligt sätt utifrån en sådan notering. Innehavet värderas därför till anskaffningsvärdet. Ärligen görs en prövning av värdet för att se om nedskrivningsbehov föreligger. På grund av minskade synergieffekter efter nyteckningsstoppet i Länsförsäkringar Liv har aktierna skrivits ned med 100 Mkr under 2013. Nedskrivningen har redovisats under Kapitalavkastning, netto i resultaträkningen.

Eget kapital och resultat avser Länsförsäkringar Liv-koncernen.

24 AKTIER OCH ANDELAR I INTRESSEFÖRETAG

	2013-12-31	2012-12-31
Redovisat värde vid årets ingång	24	24
Andel i intresseföretagets resultat	6	4
Andra förändringar i intresseföretagets egna kapital	1	-4
Summa aktier och andelar i intresseföretag	31	24

Akkumulerade nedskrivningar uppgår till 4 (4) Mkr.

	Organisations-nummer	Säte	Antal andelar	Kapitalandel, %	Bokfört värde 2013-12-31	Bokfört värde 2012-12-31
Getswish AB	556913-7382	Stockholm	5 000	10,0	1	0
Länsförsäkringsbolagens Fastighets HB Humlegården	916604-6459	Stockholm	188 722	29,1	0	0
Consulting AB Lennermark och Andersson	556131-2223	Örebro	1 582	28,8	18	13
European Alliance Partners Company AG	CH-0203026423-1	Zürich, Schweiz	10 570	14,3	8	8
Svenska Andelshästar AB	556536-9633	Uppsala	400	40,0	1	1
Trofast Veterinärt IT-stöd AB	556598-0983	Hallstahammar	5 000	44,6	3	3
Summa					31	24

Finansiell information i sammandrag avseende intresseföretagen

	2013	2012
Intäkter	56	52
Resultat	6	4
Tillgångar	60	36
Skulder	29	12
Eget kapital	31	24

Beloppen avser enbart koncernens ägarandel i intresseföretagen. Aktierna och andelarna är onoterade. Samtliga intresseföretag tillämpar kalenderår som räkenskapsår. Resultatan- delar för intresseföretag ingår i rörelsesegmenten Skadeförsäkring och Bank.

Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB (publ) anses ha ett betydande inflytande i Euro- pean Alliance Partners Company AG trots att ägarandelen understiger 20 procent. Anled- ningen är att Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB (publ) är representerat i bolagets sty- relse och därmed har rättighet (men inte skyldighet) att delta i alla beslut som fattas i bolaget, inklusive strategiska frågor och frågor som rör riktlinjer, budget, verksamhetspla- ner och liknande. Vidare sker ett stort utbyte av information med bolaget.

25 UTLÅNING TILL ALLMÄNHETEN

	2013-12-31	2012-12-31
Lånefordringar, brutto	162 425	150 267
Nedskrivningar	-422	-325
Lånefordringar, netto	162 003	149 942
Osäkra lånefordringar	393	298
Avstämning av nedskrivningar för kreditförluster	2013	2012
Ingående balans 1 januari	-325	-284
Återförda tidigare gjorda nedskrivningar för kreditförluster som i årets bokslut redovisas som konstaterade förluster	131	103
Återförda ej längre erforderliga nedskrivningar för kreditförluster	80	3
Årets nedskrivning för kreditförluster	-308	-147
Utgående balans 31 december	-422	-325

Lånefordringarna är i sin helhet geografiskt hänförliga till Sverige.

26 FONDFÖRSÄKRINGSTILLGÅNGAR FÖR VILKA FÖRSÄKRINGSTAGAREN BÄR RISKEN

	2013-12-31	2012-12-31
Aktiebaserade fonder	66 727	53 160
Räntebaserade fonder	9 480	9 224
Summa fondförsäkringstillgångar	76 207	62 384
Upplupet anskaffningsvärde	67 961	73 725

27 FINANSIELL LEASING

Finansiella leasingavtal fördelade på förfallotidpunkter där koncernen är leasegivare.

2013-12-31	Upp till 1 år	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Nuvärdet av framtida minimileaseavgifter	2 313	3 476	401	6 190
Ej intjänade finansiella intäkter ¹⁾	369	413	21	803
Bruttoinvestering	2 682	3 889	422	6 993

2012-12-31	Upp till 1 år	1-5 år	Över 5 år	Totalt
Nuvärdet av framtida minimileaseavgifter	2 259	3 529	394	6 182
Ej intjänade finansiella intäkter ¹⁾	364	399	18	781
Bruttoinvestering	2 622	3 928	412	6 963

¹⁾ Hänförlig till nuvärdesberäkning.

	2013	2012
Reserv för osäkra fordringar avseende minimileaseavgifter	81	73
Variabel del av leasingavgifter som ingår i årets resultat	-	-2

Finansiell leasing ingår i utlåning till allmänheten.

Det förekommer enstaka leasingkontrakt på kontorsinventarier och bilar där koncernen är leasetagare men beloppen är inte materiella.

28 AKTIER OCH ANDELAR

Bokförda värden	2013-12-31	2012-12-31
Noterade aktier och andelar	667	238
Onoterade aktier och andelar	481	710
Summa aktier och andelar	1 148	948
	2013-12-31	2012-12-31
Verkligt värde	1 148	948
Anskaffningsvärde	727	621

29 OBLIGATIONER OCH ANDRA RÄNTEBÄRANDE VÄRDEPAPPER

Bokförda värden	2013-12-31	2012-12-31
Statsskuldväxlar	5 930	6 134
Bostadsinstitut	34 443	33 800
Övriga emittenter	7 606	4 735
Summa obligationer och andra räntebärande papper	47 979	44 669
	2013-12-31	2012-12-31
Verkligt värde	47 979	44 669
Upplupet anskaffningsvärde	47 591	43 438
Nominellt värde	33 710	40 325

Samtliga värdepapper är noterade.

30 BELÅNINGSBARA STATSSKULDFÖRBINDELSER

Bokfört värde	2013-12-31	2012-12-31
Svenska staten	3 887	4 750
Tyska staten	994	472
Verkligt värde	4 881	5 222
Upplupet anskaffningsvärde	4 862	5 181
Nominellt värde	3 675	4 405

31 DERIVAT

	Nominellt belopp		Verkliga värden	
	2013-12-31	2012-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Derivatinstrument med positiva värden eller värde noll				
<i>Derivat i säkringsredovisning</i>				
Ränterelaterade	68 685	73 625	924	1 624
Valutarelaterade	5 394	8 651	371	421
Erhållna säkerheter CSA	3 971	–	–260	–193
<i>Övriga derivat</i>				
Ränterelaterade	3 971	3 691	45	19
Valutarelaterade	532	1 722	21	29
Summa derivatinstrument med positiva värden	78 582	87 689	1 101	1 900
Derivatinstrument med negativa värden				
<i>Derivat i säkringsredovisning</i>				
Ränterelaterade	97 932	88 930	913	1 403
Valutarelaterade	24 394	26 066	1 502	1 619
<i>Övriga derivat</i>				
Ränterelaterade	9 222	4 960	94	73
Valutarelaterade	9 413	872	292	15
Summa derivatinstrument med negativa värden	140 960	120 828	2 801	3 111

32 FÖRÄNDRING AV VERKLIGT VÄRDE FÖR RÄNTESÄKRADE POSTER I SÄKRINGSPORTFÖLJEN

	2013	2012
Tillgångar		
Bokfört värde 1 januari	878	710
Förändringar under året avseende utlåning	–327	168
Bokfört värde 31 december	551	878
Skulder		
Bokfört värde 1 januari	2 177	1 837
Förändringar under året avseende inlåning	–4	25
Förändringar under året avseende upplåning	–1 527	315
Bokfört värde 31 december	646	2 177

33 ÖVRIGA FORDRINGAR

	2013-12-31	2012-12-31
Fordringar avseende direktförsäkring	1 159	1 126
Fordringar avseende återförsäkring	177	156
Depåer hos företag som avgivit återförsäkring	54	63
Kundfordringar	316	347
Övriga fordringar	1 101	705
Summa övriga fordringar	2 807	2 397

34 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2013-12-31	2012-12-31
Upplupna ränte- och hyresintäkter	2 507	2 575
Förutbetalda anskaffningskostnader	1 125	1 067
Övriga upplupna intäkter	130	65
Övriga förutbetalda kostnader	171	241
Summa förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	3 933	3 948

35 LIKVIDA MEDEL

	2013-12-31	2012-12-31
Kassa och tillgodohavanden hos centralbanker	109	109
Tillgodohavanden hos övriga banker	7 375	4 320
Summa likvida medel	7 484	4 429

	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital	Totalt eget kapital
	Aktiekapital	Bundna reserver	inkl årets totalresultat	
Ingående eget kapital 2012-01-01	941	4 795	7 462	13 198
Justering för retroaktiv tillämpning	–	–	9	9
Justerat ingående eget kapital 2012-01-01	941	4 795	7 471	13 208
Årets resultat	–	–	684	684
Förändring omräkningsreserv	–	–2	0	–2
Förändring omvärderingsreserv	–	–	42	42
Förändring verkligtvärdereserv	–	–	–58	–58
Skatt på komponenter redovisade i övrigt totalresultat	–	–	40	40
Summa övrigt totalresultat	–	–2	24	22
Årets totalresultat	–	–2	708	706
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital	–	2	–2	–
Utgående eget kapital 2012-12-31	941	4 795	8 177	13 915
Ingående eget kapital 2013-01-01	941	4 795	8 177	13 915
Årets resultat	–	–	682	682
Förändring omräkningsreserv	–	2	–2	–0
Förändring omvärderingsreserv	–	–	61	61
Förändring verkligtvärdereserv	–	–	16	16
Förändring säkringsreserv	–	–	15	15
Skatt på komponenter redovisade i övrigt totalresultat	–	–	–5	–5
Summa övrigt totalresultat	–	2	85	87
Årets totalresultat	–	2	766	768
Omföring mellan bundet och fritt eget kapital	–	–2	2	–
Nyemission	34	–	466	500
Utgående eget kapital 2013-12-31	975	4 795	9 412	15 183

Antal aktier	2013	2012
Emitterade per 1 januari	9 407 249	9 407 249
Kontantemission, B-aktier	342 271	–
Kontantemission, C-aktier	195	–
Emitterade per 31 december	9 749 715	9 407 249

Kvotvärdet per aktie är 100 kronor. Samtliga aktier är stamaktier. Av de emitterade aktierna 31 december 2013 var 1 532 678 A-aktier (med röstvärde 10), 8 211 469 B-aktier och 5 568 C-aktier (med vardera röstvärde 1).

Specifikation över egetkapitalposten Reserver i rapporten över finansiell ställning

Förändringar i dessa reserver ingår i årets totalresultat	2013	2012
Omräkningsreserv		
Ingående omräkningsreserv 1 januari	–69	–68
Årets omräkningsdifferenser	–0	–2
Utgående omräkningsreserv 31 december	–70	–69
Omvärderingsreserv		
Ingående omvärderingsreserv 1 januari	353	286
Årets omvärdering av rörelsefastigheter	53	49
Årets omvärdering av förmånsbestämda pensionsplaner	7	–7
Skatt hänförlig till årets omvärdering	2	–12
Skatt på grund av ändrad skattesats	–	37
Utgående omvärderingsreserv 31 december	416	353
Verkligtvärdereserv		
Ingående verkligtvärdereserv 1 januari	125	168
Årets förändring i verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas	16	–58
Skatt hänförlig till årets förändring	–4	15
Utgående verkligtvärdereserv 31 december	138	125
Säkringsreserv		
Ingående säkringsreserv 1 januari	0	–
Årets förändring av kassaflödessäkring	15	0
Skatt hänförlig till årets förändring	–3	0
Utgående säkringsreserv 31 december	12	0

Omräkningsreserv

Omräkningsreserven innefattar alla valutakursdifferenser som uppstår vid omräkning av finansiella rapporter från utländska verksamheter som har upprättat sina finansiella rapporter i en annan valuta än den valuta som koncernens finansiella rapporter presenteras i. Moderbolaget och koncernen presenterar sina finansiella rapporter i svenska kronor.

Omvärderingsreserv

Omvärderingsreserven innehåller värdeförändringar hänförliga till rörelsefastigheter och avsättning för förmånsbestämda pensioner.

Verkligtvärdereserv

Verkligtvärdereserven består av den ackumulerade nettoförändringen av verkligt värde på finansiella tillgångar som kan säljas fram till dess att tillgången bokas bort från rapporten över finansiell ställning.

Säkringsreserv

Säkringsreserven består av säkring av rörlig ränta till fast avseende moderbolagets emitterade värdepapper.

Övrigt tillskjutet kapital

Avser eget kapital som är tillskjutet från ägarna. Här ingår överkurser som betalas i samband med emissioner.

Bundna reserver

Bundna reserver får inte minskas genom vinstutdelning. I rapporten över förändringar i eget kapital för koncernen ingår en del av bundna reserver i övrigt tillskjutet kapital och resten i balanserade vinstmedel.

Balanserade vinstmedel inklusive årets resultat

I balanserade vinstmedel inklusive årets resultat ingår intjänade vinstmedel i moderbolaget, dotterföretag och intresseföretag.

Utdelning

Ingen utdelning är föreslagen för 2013. Allt kapital som inte behövs för den verksamhet Länsförsäkringar AB bedriver ska över tiden lämnas tillbaka till aktieägarna som utdelning. Av årets resultat efter skatt i koncernen ska 30 procent delas ut om balansen mellan kapitalstyrka och risktagande kan behållas. En förutsättning för utdelning är att kreditbetyget A kan försvaras för koncernens kreditvärderade företag.

37 EFTERSTÄLLDA SKULDER

	2013-12-31	2012-12-31
Förlagslån med rörlig ränta 3 månader	1 245	145
Förlagslån med fast ränta	755	755
Summa efterställda skulder	2 000	900

Samtliga förlagslån 2013-12-31 är noterade och förfaller 2021-06-30 och 2023-03-28. Räntan på de rörliga lånen uppgick 2013-12-31 till 3,4 procent. De bundna lånen löper med en ränta på 5,6 procent.

38 FÖRSÄKRINGSTEKNISKA AVSÄTTNINGAR

	2013			2012		
	Brutto	Återförsäkrarens andel	Netto	Brutto	Återförsäkrarens andel	Netto
Ej intjänade premier						
Ingående balans 1 januari	1 367	14	1 353	1 415	40	1 374
Avsättningar under perioden	136	0	136	-37	-26	-11
Valutakursförändring	-14	0	-14	-10	-0	-10
Utgående balans 31 december	1 490	14	1 475	1 367	14	1 353
varav skadeförsäkring	1 490	14	1 475	1 367	14	1 353
Kvardröjande risk						
Ingående balans 1 januari	11	-	11	24	1	23
Avsättningar under perioden	-4	-	-4	-13	-1	-12
Valutakursförändring	-	-	-	0	-	0
Utgående balans 31 december	7	-	7	11	-	11
varav skadeförsäkring	7	-	7	11	-	11
Livförsäkringsavsättning						
Ingående balans 1 januari	375	-	375	5	-	5
Avsättningar under perioden	1	-	1	2	-	2
Inbetalningar	714	-	714	559	-	559
Utbetalningar	-15	-	-15	-1	-	-1
Kostnadsuttag	-8	-	-8	-15	-	-15
Kapitalavkastning tillförd livförsäkringsavsättning	18	-	18	1	-	1
Förändring i avsättning på grund av ändrat ränteantagande	-52	-	-52	27	-	27
Andra förändringar	-220	-	-220	-203	-	-203
Utgående balans 31 december	814	-	814	375	-	375
varav livförsäkring	814	-	814	375	-	375
Oreglerade skador						
Inträffade och rapporterade skador	6 161	2 348	3 812	8 239	2 308	5 931
Inträffade men ej rapporterade skador	7 560	4 361	3 199	5 695	4 026	1 670
Skadelivräntor	4 820	3	4 817	4 678	4	4 674
Skaderegleringskostnad	287	5	283	313	6	307
Summa ingående balans 1 januari	18 828	6 717	12 111	18 925	6 344	12 582
Periodens avsättning	59	470	-411	-133	382	-514
Ränteomvärderingseffekt avsättning för skadelivräntor	-474	-	-474	31	-	31
Uppräkning av avsättning för skadelivräntor	36	-	36	35	-	35
Valutakursförändring	-7	6	-13	-30	-8	-22
Utgående balans 31 december	18 442	7 194	11 249	18 828	6 717	12 111
varav skadeförsäkring	18 254	7 191	11 063	18 538	6 713	11 824
varav livförsäkring	188	3	186	290	4	287
Specifikation av utgående balans oreglerade skador						
Inträffade och rapporterade skador	6 319	2 714	3 605	6 161	2 348	3 812
Inträffade men ej rapporterade skador	7 481	4 473	3 007	7 560	4 361	3 199
Skadelivräntor	4 379	2	4 376	4 820	3	4 817
Skaderegleringskostnad	263	4	259	287	5	283
Summa utgående balans 31 december	18 442	7 194	11 249	18 828	6 717	12 111
Redovisat värde vid årets slut	20 753	7 208	13 545	20 582	6 731	13 851
varav skadeförsäkring	19 751	7 205	12 546	19 916	6 727	13 188
varav livförsäkring	1 002	3	999	666	4	662
Avvecklingsresultat skadeförsäkring	372	-262	110	169	-14	155

39 AVSÄTTNINGAR FÖR LIVFÖRSÄKRINGAR FÖR VILKA FÖRSÄKRINGSTAGAREN BÄR PLACERINGSRISKEN

Fondförsäkringsåtaganden	2013-12-31	2012-12-31
Ingående balans	62 390	52 168
Inbetalningar	8 694	8 135
Annulationer och återköp	-1 240	-962
Utbetalda ersättningar	-1 230	-1 061
Kostnadsuttag	-497	-441
Värdeförändring	8 251	4 746
Avkastningsskatt	-151	-206
Andra förändringar	-3	11
Utgående balans fondförsäkringsåtaganden	76 214	62 390
Villkorad återbäring	497	190
Summa avsättningar	76 712	62 580

40 UPPSKJUTNA SKATTEFORDRINGAR OCH SKATTESKULDER

Redovisade uppskjutna skattefordringar och skatteskulder kan hänföras till följande:

	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2013-12-31	2012-12-31	2013-12-31	2012-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Immateriella tillgångar	-9	-9	24	30	15	22
Fastigheter	-	-	232	247	232	247
Finansiella tillgångar	0	-2	81	71	81	69
Fordringar	-3	-8	15	20	12	12
Andra tillgångar	0	0	0	-	0	0
Skulder	-26	-29	3	1	-23	-28
Underskottsavdrag	-	0	-	-	-	0
Obeskattade reserver	-	-	532	455	532	455
Uppskjuten skattefordran (-) / uppskjuten skatteskuld (+)	-38	-48	886	825	848	776
Kvittning	25	26	-25	-26	-	-
Netto uppskjuten skattefordran (-) / uppskjuten skatteskuld (+)	-13	-22	861	799	848	776

Koncernen har inga temporära skillnader med skattemässig effekt i koncern- och intresseföretag.
Uppskjutna skattefordringar har redovisats för de skattemässiga underskotten. Underskotten beräknas kunna utnyttjas inom ett år.

Förändring av uppskjuten skatt i temporära skillnader och underskottsavdrag

2013	Belopp vid årets ingång	Valuta-omräkning	Redovisat över resultaträkning	Redovisat i övrigt totalresultat	Belopp vid årets utgång
Immateriella tillgångar	22	0	-7	-	15
Fastigheter	247	-	-12	-3	232
Finansiella tillgångar	69	-	12	-	81
Fordringar	12	-	0	-	12
Andra tillgångar	0	0	0	-	0
Skulder	-28	-	3	2	-23
Underskottsavdrag	0	-	0	-	-
Obeskattade reserver	455	-	77	-	532
Uppskjuten skattefordran (-) / skatteskuld (+)	776	0	73	- 2	848

2012	Belopp vid årets ingång	Valuta-omräkning	Redovisat över resultaträkning	Redovisat i övrigt totalresultat	Belopp vid årets utgång
Immateriella tillgångar	42	0	-20	-	22
Fastigheter	280	-	-8	-24	247
Finansiella tillgångar	77	-	-8	-	69
Fordringar	2	-	10	-	12
Andra tillgångar	-1	0	0	-	0
Skulder	-31	-	3	-	-28
Underskottsavdrag	-158	-	158	-	0
Obeskattade reserver	491	-	-36	-	455
Uppskjuten skattefordran (-) / skatteskuld (+)	701	0	99	-24	776

41 ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR

	2013-12-31	2012-12-31
Avsatt till pension	37	47
Avsättning för förtida uttag enligt pensionsavtal	52	58
Avsättning för åtagande enligt avtal	1	22
Övriga avsättningar	43	45
Summa övriga avsättningar	132	172

	2013	2012
Avsättning för åtagande enligt avtal		
Redovisat värde 1 januari	22	89
Avsättningar som gjorts under året	76	83
Belopp som tagits i anspråk under året	-97	-150
Öutnyttjade belopp som har återförts under året	-	-1
Redovisat värde 31 december	1	22

Förmånsbestämda pensionsplaner

Inom koncernen finns ett antal förmånsbestämda pensionsplaner. Den största av dessa planer är ett pensionsavtal för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan gå i pension vid 62 års ålder. Villkoren för denna plan är utformade så, att som pension erhålls cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder.

Utöver denna plan finns ett antal mindre planer som nästan enbart omfattar anställda som redan uppnått pensionsåldern. Dessa planer omfattar ålderspension samt i en del fall även efterlevandepension. Pensionsbeloppen utgår i förhållande till slutlönen vid pensioneringen och är i de allra flesta fall livsvariga. I de fall uppräknade av pensionen är avtalad följer koncernen de normer som Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) tillämpar.

Förmånsbestämda pensionsplaner	2013-12-31	2012-12-31
Nuvärdet av fonderade förpliktelser	5	5
Verkligt värde på förvaltningsstillgångar	-5	-5
Nuvärdet av ofonderade förpliktelser	65	73
Summa underskott i förmånsbestämda pensionsplaner	65	73
Skuld i rapport över finansiell ställning	65	73

Förändring i den förmånsbestämda förpliktelsen	2013	2012
Förpliktelse 1 januari	73	71

Pensionskostnad		
Kostnader för tjänstgöring under innevarande år	2	2
Räntekostnader	2	1
Kostnader för tjänstgöring under tidigare år och vinster och förluster från regleringar	19	21
Särskild löneskatt	1	1
Summa pensionskostnad	24	24

Omvärderingar		
Avkastning på förvaltningsstillgångar	0	0
Vinst/förlust till följd av förändrade finansiella antaganden	-1	11
Erfarenhetsbaserade vinster	-5	-6
Särskild löneskatt relaterad till omvärderingar	-1	2
Summa omvärderingar	-7	7
Utbetalda ersättningar	-4	-7
Utbetalningar i samband med regleringar	-19	-23
Utbetald särskild löneskatt	-1	-1
Övertagna pensionsåtaganden	-	2
Förpliktelse 31 december	65	73

Väsentliga beräkningsantaganden	2013	2012
Diskonteringsränta	2,4%	2,3%
Förväntad löneökningstakt	2,5%	2,5%
Andel som bedöms utnyttja avtalet att gå i pension vid 62 års ålder	30%	30%

Population	2013	2012
Aktiva	141	162
Ålderspensionärer	27	28
Summa	168	190

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Avgiftsbestämda pensionsplaner är planer enligt vilka företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och inte har någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets utbetalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna plan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar.

FTP-planen genom försäkring i Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) är en förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS 19, Ersättningar till anställda, att ett företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltnings-tillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner. FPK har inte möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt punkt 34 IAS19. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande års avgifter till den.

Avgifter för 2014 avseende FTP-planen förväntas uppgå till 111 Mkr.

	2013	2012
Kostnader för avgiftsbestämda planer	219	199

42 EMITTERADE VÄRDEPAPPER

	2013-12-31	2012-12-31
Certifikat	2 003	5 004
Obligationslån ¹⁾	122 790	110 396
Utställda postväxlar	73	76
Summa emitterade värdepapper	124 866	115 476
Återstående löptid högst 1 år	25 962	19 797
Återstående löptid mer än 1 år	98 904	95 679

¹⁾ Säkerställda obligationer uppgår i koncernen till 98 989 (90 962) Mkr.

43 INLÅNING FRÅN ALLMÄNHETEN

	2013-12-31	2012-12-31
Inlåning från försäkringsföretag	3 553	3 710
Inlåning från hushåll	58 666	53 221
Inlåning från övrig svensk allmänhet	6 532	4 970
Summa inlåning från allmänheten	68 752	61 901

44 SKULDER TILL KREDITINSTITUT

	2013-12-31	2012-12-31
Svenska banker	–	11
Övriga svenska kreditinstitut	1 600	1 052
Summa skulder till kreditinstitut	1 600	1 063

Äkta återköpstransaktioner uppgick till 531 (576) Mkr.

45 ÖVRIGA SKULDER

	2013-12-31	2012-12-31
Skulder avseende direktförsäkring	674	664
Skulder avseende återförsäkring	371	312
Depåer från återförsäkrare	33	30
Leverantörsskulder	146	245
Skulder till Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	1 027	1 216
Övriga skulder	1 034	954
Summa övriga skulder	3 284	3 421

46 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2013-12-31	2012-12-31
Upplupna räntekostnader	3 229	3 322
Övriga upplupna kostnader	885	843
Förutbetalda leasinghyror	256	260
Övriga förutbetalda intäkter	592	472
Summa upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	4 961	4 897

47 STÄLLDA SÄKERHETER OCH EVENTUALFÖRPLIKTELSE

	2013-12-31	2012-12-31
Ställda säkerheter		
Registerförda placeringstillgångar för försäkringstagares räkning, totalt	93 707	79 189
Pantsatta värdepapper i Riksbanken	1 900	1 900
Pantsatta värdepapper hos Euroclear	1 300	850
Pantsatta aktier i dotterbolag	1 486	1 843
Lånefordringar, säkerställda obligationer	104 506	95 530
Lämnade säkerheter till följd av återköpsavtal	530	576
Övriga säkerheter för värdepapper	15	15
Företagsinteckningar, intressebolag	0	0
Summa ställda säkerheter	203 444	179 903
Eventualförpliktelser		
Garantiförbindelser	57	55
Delägare i Utile Dulci 2 HB	3	5
Förtida uttag vid 62 års ålder enligt pensionsavtal, 70 (70)%	121	136
Summa eventualförpliktelser	181	196
Andra åtaganden		
Beviljade men ej utbetalda lån	5 608	6 437
Beviljade men ej utnyttjade räkningskrediter	1 984	2 098
Beviljade men ej utnyttjade kortkrediter	1 196	961
Summa andra åtaganden	8 788	9 496

Registerförda tillgångar följer reglerna i försäkringsrörelselagen. I händelse av obestånd har försäkringstagarna förmånsrätt i de registerförda tillgångarna. Under rörelsens gång har bolaget rätt att föra tillgångar in och ut ur registret så länge som samtliga försäkrings-åtaganden är skuldtäckta enligt försäkringsrörelselagen.

Utlåning till allmänheten har ställts som säkerhet för emitterade säkerställda obligationer och bostadsobligationer. I händelse av bolagets obestånd har innehavarna av obligationerna förmånsrätt i de tillgångar som är registrerade som säkerhetsmassa.

Övriga pantsatta värdepapper övergår till pantinnehavaren i händelse av konkurs.

Vid fastställande av eventualförpliktelse för förtida uttag enligt pensionsavtal har ett antagande om hur många som kommer att utnyttja avtalet gjorts, antagandet är baserat på historiska uppgifter. Pensionsavtalet löper ut 2017.

48 FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGS- OCH REGLERINGSTIDER FÖR TILLGÅNGAR OCH SKULDER

Belopp som förväntas återvinnas	2013-12-31			2012-12-31		
	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt
Tillgångar						
Goodwill	–	711	711	–	710	710
Andra immateriella tillgångar	289	3 515	3 804	309	3 643	3 952
Uppskjuten skattefordran	6	6	13	14	8	22
Materiella tillgångar	50	8	58	67	13	80
Rörelsefastigheter	78	2 345	2 423	76	2 372	2 448
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	–	208	208	–	308	308
Aktier och andelar i intresseföretag	–	31	31	–	24	24
Återförsäkrarens andel av försäkringstekniska avsättningar	1 193	6 014	7 208	549	6 182	6 731
Utlåning till allmänheten	30 427	131 576	162 003	12 885	137 056	149 942
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	3 377	72 831	76 207	3 388	58 996	62 384
Aktier och andelar	574	574	1 148	474	474	948
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	16 437	31 542	47 979	8 267	36 403	44 669
Belåningsbara statsskuldförbindelser	671	4 210	4 881	472	4 751	5 222
Derivat	170	930	1 101	199	1 701	1 900
Värdeförändring säkringsportföljer	–	551	551	–	878	878
Övriga fordringar	2 728	78	2 807	2 326	71	2 397
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	3 062	870	3 933	3 168	780	3 948
Likvida medel	7 484	–	7 484	4 429	–	4 429
Summa tillgångar	66 548	256 002	322 550	36 623	254 372	290 994

Belopp som förväntas återvinnas	2013-12-31			2012-12-31		
	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt	Inom 12 månader	Efter 12 månader	Totalt
Skulder						
Efterställda skulder	–	2 000	2 000	–	900	900
Försäkringstekniska avsättningar	3 245	17 508	20 753	3 028	17 554	20 582
Fondförsäkringsåtaganden för vilka försäkringstagaren bär risken	3 415	73 296	76 712	3 334	59 246	62 580
Uppskjuten skatteskuld	3	858	861	5	794	799
Övriga avsättningar	0	132	132	1	174	175
Emitterade värdepapper	25 225	99 641	124 866	19 797	95 679	115 476
Inlåning från allmänheten	10 967	57 785	68 752	7 777	54 124	61 901
Skulder till kreditinstitut	1 600	–	1 600	1 063	–	1 063
Derivat	579	2 222	2 801	225	2 885	3 111
Värdeförändring säkringsportföljer	–	646	646	–	2 177	2 177
Övriga skulder	2 680	605	3 284	2 720	701	3 421
Förutbetalda intäkter och upplupna kostnader	4 961	–	4 961	4 880	17	4 897
Summa skulder	52 675	254 693	307 367	42 830	234 252	277 082

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen							Verkligt värde
	Lånefordringar och kundfordringar	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair-value option	Innehav för handelsändamål	Derivat som används i säkringsredovisning	Finansiella tillgångar som kan säljas	Icke finansiella tillgångar	Redovisat värde	
2013-12-31								
Tillgångar								
Goodwill	–	–	–	–	–	711	711	–
Andra immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	3 804	3 804	–
Uppskjuten skattefordran	–	–	–	–	–	13	13	–
Materiella tillgångar	–	–	–	–	–	58	58	–
Rörelsefastigheter	–	–	–	–	–	2 423	2 423	2 423
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	–	–	–	–	208	–	208	–
Aktier och andelar i intresseföretag	–	–	–	–	–	31	31	–
Återförsäkrares andel av försäkringstekniska avsättningar	–	–	–	–	–	7 208	7 208	–
Utlåning till allmänheten	162 003	–	–	–	–	–	162 003	156 278
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	–	76 207	–	–	–	–	76 207	76 207
Aktier och andelar	–	1 060	–	–	88	–	1 148	1 148
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	12 778	–	–	35 201	–	47 979	47 979
Belåningsbara statsskuldförbindelser	–	–	–	–	4 881	–	4 881	4 881
Derivat	–	–	51	1 050	–	–	1 101	1 101
Värdeförändring säkringsportföljer	–	–	–	–	–	551	551	–
Övriga fordringar	1 159	–	–	–	–	1 648	2 807	1 159
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	117	75	–	–	–	3 741	3 933	192
Likvida medel	7 484	–	–	–	–	–	7 484	7 484
Summa tillgångar	170 763	90 121	51	1 050	40 378	20 188	322 550	

	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen						
	Finansiella skulder värderade enligt Fair-value option	Innehav för handels-ändamål	Derivat som används i sårings-redovisning	Övriga finansiella skulder	Icke finansiella skulder	Redovisat värde	Verkligt värde
2013-12-31							
Skulder							
Efterställda skulder	–	–	–	2 000	–	2 000	–
Försäkringstekniska avsättningar	–	–	–	–	20 753	20 753	–
Fondförsäkringsåtaganden för vilka försäkringstagaren bär risken	76 214	–	–	–	497	76 712	76 214
Uppskjuten skatteskuld	–	–	–	–	861	861	–
Övriga avsättningar	–	–	–	–	132	132	–
Emitterade värdepapper	–	–	–	124 866	–	124 866	129 382
Inlåning från allmänheten	–	–	–	68 752	–	68 752	70 070
Skulder till kreditinstitut	–	–	–	1 600	–	1 600	1 600
Derivat	–	386	2 415	–	–	2 801	2 801
Värdeförändring såringsportföljer	–	–	–	–	646	646	–
Övriga skulder	1 009	–	–	1 489	787	3 284	2 498
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	176	–	–	17	4 768	4 961	193
Summa skulder	77 399	386	2 415	198 724	28 444	307 368	

Det verkliga värdet på övriga fordringar, förutbetalda kostnader och upplupna intäkter, likvida medel, skulder till kreditinstitut, övriga skulder samt upplupna kostnader och förutbetalda intäkter utgörs av en rimlig approximation av verkligt värde utifrån tillgångarnas och skuldernas anskaffningsvärden då dessa tillgångar och skulder har korta löptider.

Verkligt värde på in- och utlåning har beräknats med en diskontering av förväntade framtida kassaflöden där diskonteringsräntan har satts till den aktuella in- respektive utlåningsränta som tillämpas.

Huvudprincipen för värdering till verkligt värde av emitterade värdepapper är att värdering sker till priser från extern part per bokslutsdatum alternativt senaste handelsdag. I de fall externa priser saknas alternativt bedöms som marknadsavvikande har schablonmetod alternativt värderingsmetod baserad på bedömd eller ursprunglig emissions-spread använts.

	Finansiella tillgångar värderade till verkligt värde via resultaträkningen							Verkligt värde
	Lånefordringar och kundfordringar	Finansiella tillgångar värderade enligt Fair-value option	Innehav för handels-ändamål	Derivat som används i sårings-redovisning	Finansiella tillgångar som kan säljas	Icke finansiella tillgångar	Redovisat värde	
2012-12-31								
Tillgångar								
Goodwill	–	–	–	–	–	710	710	–
Andra immateriella tillgångar	–	–	–	–	–	3 952	3 952	–
Uppskjuten skattefordran	–	–	–	–	–	22	22	–
Materiella tillgångar	–	–	–	–	–	80	80	–
Rörelsefastigheter	–	–	–	–	–	2 448	2 448	2 448
Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB	–	–	–	–	308	–	308	–
Aktier och andelar i intresseföretag	–	–	–	–	–	24	24	–
Återförsäkrars andel av försäkringstekniska avsättningar	–	–	–	–	–	6 731	6 731	–
Utlåning till allmänheten	149 942	–	–	–	–	–	149 942	144 570
Fondförsäkringstillgångar för vilka försäkringstagaren bär risken	–	62 384	–	–	–	–	62 384	62 384
Aktier och andelar	–	937	–	–	11	0	948	948
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	–	11 984	–	–	32 685	–	44 669	44 669
Belåningsbara statsskuldförbindelser	–	–	–	–	5 222	–	5 222	5 222
Derivat	–	–	48	1 853	–	–	1 900	1 900
Värdeförändring såringsportföljer	–	–	–	–	–	878	878	–
Övriga fordringar	967	–	–	–	–	1 430	2 397	967
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	285	89	–	–	–	3 574	3 948	374
Likvida medel	4 429	–	–	–	–	–	4 429	4 429
Summa tillgångar	155 623	75 394	48	1 853	38 226	19 850	290 994	

	Finansiella skulder värderade till verkligt värde via resultaträkningen						
	Finansiella skulder värderade enligt Fair-value option	Innehav för handels-ändamål	Derivat som används i säkrings-redovisning	Övriga finansiella skulder	Icke finansiella skulder	Redovisat värde	Verkligt värde
2012-12-31							
Skulder							
Efterställda skulder	–	–	–	900	–	900	–
Försäkringstekniska avsättningar	–	–	–	–	20 582	20 582	–
Fondförsäkringsåtaganden för vilka försäkringstagaren bär risken	62 580	–	–	–	–	62 580	62 580
Uppskjuten skatteskuld	–	–	–	–	799	799	–
Övriga avsättningar	–	–	–	–	172	172	–
Emitterade värdepapper	–	–	–	115 476	–	115 476	121 806
Inlåning från allmänheten	–	–	–	61 901	–	61 901	62 871
Skulder till kreditinstitut	–	–	–	1 063	–	1 063	1 063
Derivat	–	88	3 022	–	–	3 111	3 111
Värdeförändring säkringsportföljer	–	–	–	–	2 177	2 177	–
Övriga skulder	–	–	–	1 536	1 886	3 421	1 536
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	–	–	–	405	4 492	4 897	405
Summa skulder	62 580	88	3 022	181 282	30 107	277 078	

Tillämpade värderingsmetoder per klass av finansiella tillgångar och skulder värderade till verkligt värde.

	Instrument med publicerade pris-noteringar (nivå 1)	Värderings-tekniker baserade på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Värderings-tekniker baserade på icke observerbara marknadsdata (nivå 3)	Totalt
2013-12-31				
Tillgångar				
Rörelsefastigheter	–	–	2 423	2 423
Fondförsäkringstillgångar	76 207	–	–	76 207
Aktier och andelar	664	11	473	1 148
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	47 979	–	–	47 979
Belåningsbara statsskuldförbindelser	4 881	–	–	4 881
Derivat	1	1 100	–	1 101
Skulder				
Fondförsäkringsåtaganden	–	76 712	–	76 712
Derivat	–	2 801	–	2 801

	Instrument med publicerade pris-noteringar (nivå 1)	Värderings-tekniker baserade på observerbara marknadsdata (nivå 2)	Värderings-tekniker baserade på icke observerbara marknadsdata (nivå 3)	Totalt
2012-12-31				
Tillgångar				
Rörelsefastigheter	–	–	2 448	2 448
Fondförsäkringstillgångar	62 384	–	–	62 384
Aktier och andelar	239	–	700	939
Obligationer och andra räntebärande värdepapper	44 669	–	–	44 669
Belåningsbara statsskuldförbindelser	5 222	–	–	5 222
Derivat	1	1 899	–	1 900
Skulder				
Fondförsäkringsåtaganden	–	62 580	–	62 580
Derivat	–	3 111	–	3 111

Förändring nivå 3	Aktier och andelar	Rörelsefastigheter	Totalt
Ingående balans 2012-01-01	715	–	715
Förändring av ingående balans	–	2 444	2 444
Ny ingående balans 2012-01-01	715	2 444	3 159
Förvärv	1	31	32
Avyttringar	–1	–	–1
Redovisat i årets resultat	–15	–76	–91
Redovisat i övrigt totalresultat	–	49	49
Utgående balans 2012-12-31	700	2 448	3 148
Ingående balans 2013-01-01	700	2 448	3 148
Förvärv	3	0	3
Avyttringar	–275	–	–275
Redovisat i årets resultat	45	–78	–33
Redovisat i övrigt totalresultat	–	53	53
Utgående balans 2013-12-31	473	2 423	2 896

Det gjordes inte några väsentliga överföringar mellan nivå 1 och nivå 2 under 2013, och inte heller under 2012. Under 2013 och under 2012 förekom inte några överföringar från nivå 3.

Aktier och andelar i nivå 3 värderas till eget kapital per aktie utifrån senaste bolagsrapport. Avlistade bolag på obestånd värderas till noll, om annan notering inte kan hittas. Under 2013 har en större enskild onoterad investering sålts som tidigare värderades av oberoende extern part. För innehav i Private Equityfonder erhålls värderingsunderlag kvartalsvis för varje fond, värderingen följer riktlinjer från European Private Equity & Venture Capital Association. Värderingsunderlagen vidimeras årligen av respektive fonds externa revisor.

För koncernens rörelsefastigheter tillämpas omvärderingsmetoden. Fastigheterna värderas externt av värderingsföretaget CB Richard Ellis. Verkliga värden har beräknats med användande av en ortsprismetod och en avkastningsbaserad kassaflödesmetod per senaste årsskifte.

För ytterligare upplysningar om hur verkligt värde bestäms för de finansiella instrument som värderas till verkligt värde i rapport över finansiell ställning samt värderingstekniker och indata, se not 1 Redovisningsprinciper. För upplysning om bestämning av verkligt värde på finansiella tillgångar och skulder som inte redovisas till verkligt värde via resultaträkningen, se not 49 Tillgångar och skulder per kategori.

Vinster och förluster redovisas i resultaträkningen under Kapitalavkastning, netto och planmässiga avskrivningar för rörelsefastigheter redovisas i resultaträkningen under övriga administrationskostnader.

51 UPPLYSNING OM KVITTNING

Information per typ av instrument. Finansiella tillgångar och skulder som omfattas av ett rättsligt bindande ramavtal om nettnings eller ett liknande avtal men som inte kvittas i rapport över finansiell ställning. Koncernen har ISDA- och CSA-avtal med samtliga derivatmotparter, vilket innebär att samtliga exponeringar täcks av båda typerna av avtal.

Mkr 2013-12-31	Redovisade finansiella till- gångar, brutto	Redovisade finansiella skulder, brutto som kvittas i rapport över finansiell ställning	Belopp redovisade i rapport över finansiell ställning	Relaterade belopp som inte kvittas i rapport över finansiell ställning			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Lämnad (+)/ Erhållen (-) säkerhet – värdepapper	Lämnad (+)/ Erhållen (-) kontant – säkerhet	
Tillgångar							
Derivat	1 361	-261	1 101	-1 033	-	-16	51
Repor (ingår i Likvida medel)	5 339	-	5 339	-	-5 339	-	-
Skulder							
Derivat	-2 780	-21	-2 801	1 033	-	80	-1 688
Repor (ingår i Skulder till kreditinstitut)	-531	-	-531	-	531	-	-
Totalt	3 389	-282	3 107	-	-4 808	64	-1 637

Mkr 2012-12-31	Redovisade finansiella till- gångar, brutto	Redovisade finansiella skulder, brutto som kvittas i rapport över finansiell ställning	Belopp redovisade i rapport över finansiell ställning	Relaterade belopp som inte kvittas i rapport över finansiell ställning			Nettobelopp
				Finansiella instrument	Lämnad (+)/ Erhållen (-) säkerhet – värdepapper	Lämnad (+)/ Erhållen (-) kontant – säkerhet	
Tillgångar							
Derivat	2 093	-193	1 900	-1 660	-	-6	234
Repor (ingår i Likvida medel)	1 749	-	1 750	-	-1 750	-	-
Skulder							
Derivat	-3 104	-7	-3 111	1 660	-	496	-955
Repor (ingår i Skulder till kreditinstitut)	-576	-	-576	-	576	-	-
Totalt	162	-200	-37	-	-1 173	490	-721

52 UPPLYSNINGAR OM NÄRSTÅENDE

De 23 länsförsäkringsbolagen har valt att organisera den gemensamma verksamheten i Länsförsäkringar AB-koncernen. Koncernen har fått i uppdrag av länsförsäkringsbolagen att bedriva verksamhet inom områden där storskalighet är en avgörande konkurrensfördel och att tillhandahålla sådan service till länsförsäkringsbolagen, som av effektivitetsskäl ska produceras och tillhandahållas gemensamt inom länsförsäkringsgruppen.

Som närstående juridiska personer till Länsförsäkringar AB-koncernen räknas Länsförsäkringar Liv-koncernens bolag, samtliga intressebolag, Länsförsäkringar Mäklarservice AB, Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB, Länsförsäkringar PE Holding AB (publ) de 23 länsförsäkringsbolagen med dotterbolag samt 16 socken- och häradsbolag. Närstående nyckelpersoner är styrelseledamöter och ledande befattningshavare och nära familjemedlemmar till dessa personer.

Principer för transaktioner

Transaktioner mellan närstående förekommer av såväl engångskaraktär som av löpande karaktär.

Till transaktioner av engångskaraktär hör köp och försäljning av tillgångar och liknande transaktioner. De är av begränsad omfattning. Transaktioner av engångskaraktär ska grundas på skriftliga avtal med en omfattning som följer marknadsmässig standard och med marknadsmässiga villkor.

Till transaktioner av löpande karaktär hör varor och tjänster som tillhandahålls för bolagen inom Länsförsäkringar AB-koncernen samt gentemot länsförsäkringsgruppen avseende utförandet av utvecklingsprojekt och service. Transaktioner av denna karaktär ska följa fastställda rutiner enligt nedan.

Prissättning

Prissättningen för affärsverksamheten är gjord på marknadsmässiga villkor. Prissättningen för serviceverksamheten inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnaderna rättvist inom länsförsäkringsgruppen utifrån förbrukning. Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel.

Beredning och beslut

Företagsledningen inom Länsförsäkringar AB bereder tillsammans med ett serviceråd med representanter från länsförsäkringsbolagen servicenivå och prislista för försäljning av varor och tjänster till närstående bolag. Med utgångspunkt från denna beredning tar styrelsen för Länsförsäkringar AB beslut om servicenivå och prislista gentemot närstående bolag.

Närståendetransaktioner i koncernen 2013

Länsförsäkringsbolag, socken- och häradsbolag

Länsförsäkringar AB ägs till 100 procent av de 23 länsförsäkringsbolagen med dotterbolag och 16 socken- och häradsbolag. En stor del av koncernens kundkontakt sker genom de lokala länsförsäkringsbolagen, socken- och häradsbolagen. I provisionsöverenskommelser mellan dessa parter regleras ersättning för förmedling av Länsförsäkringar AB-koncernens

försäkringsprodukter. Provisioner utgår även till länsförsäkringsbolagen för deras arbete med Länsförsäkringar Banks, Länsförsäkringar Hypoteks och Länsförsäkringar Fondförvaltnings kundrelaterade frågor. Uppdraget och ersättning regleras i samarbetsavtal mellan parterna. Denna lösning skapar en unik lokal närvaro och marknadskännedom.

Länsförsäkringar AB-koncernen hanterar och avräknar länsförsäkringsgruppens interna och externa återförsäkring. Koncernen utför även utvecklingsprojekt och service åt länsförsäkringsbolagen inom en rad områden, exempelvis personskadereglering, jurist- och aktuarietjänster, produkt- och konceptutveckling samt utveckling av IT-stöd och andra IT-tjänster.

Länsförsäkringar Mäklarservice AB

Länsförsäkringar Mäklarservice AB ägs gemensamt av länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak. Bolaget arbetar på uppdrag av länsförsäkringsbolagen och Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB inom sakförsäkring och på uppdrag av länsförsäkringsbolagen inom livförsäkring genom ett antal regionala mäklardiskar.

Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB

Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB ägs till 100 procent av Länsförsäkringar AB. Verksamheten bedrivs enligt ömsidiga principer och konsolideras därför inte i Länsförsäkringar AB-koncernen.

Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB köper utveckling och service av Länsförsäkringar AB. Serviceverksamhetens huvuduppgift ska vara att ge service huvudsakligen inom områdena affärsanalys, ekonomi, kontorsservice, HR och kommunikation.

Närståendetransaktioner 2013

	Intäkter	Kostnader	Fordringar	Skulder	Åtaganden
Intresseföretag	0	-5	17	–	–
Länsförsäkringar Liv-koncernen	405	-167	504	1 696	1 472
Ägare					
Länsförsäkringsbolag	1 862	-1 855	6 694	9 894	52
Övriga närstående					
Länsförsäkringar Mäklarservice AB	20	-13	3	26	5
Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB	0	-0	–	0	–
Övriga	–	–	–	2	–
Totalt	21	-13	3	29	5

52 UPPLYSNINGAR OM NÄRSTÅENDE, forts.

Ränteintäkter och räntekostnader 2013

	Ränteintäkt	Räntekostnad
Länsförsäkringsbolag	0	-18
Länsförsäkringar Liv-koncernen	-	-38
Övriga närstående	-	-0

Närståendetransaktioner 2012

	Intäkter	Kostnader	Fordringar	Skulder	Åtaganden
Intresseföretag	3	-5	-	-	-
Länsförsäkringar Liv-koncernen	489	-76	401	1 514	1 733

Ägare

Länsförsäkringsbolag	1 761	-1 636	6 399	9 012	-
----------------------	-------	--------	-------	-------	---

Övriga närstående

Länsförsäkringar Mäklarservice AB	22	-10	0	21	-
Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB	0	-	-	-	-
Övriga	3	-2	-	2	-
	25	-12	0	23	-

Ränteintäkter och räntekostnader 2012

	Ränteintäkt	Räntekostnad
Länsförsäkringsbolag	1	-22
Länsförsäkringar Liv-koncernen	-	-162
Övriga närstående	-	-0

Fordringar och skulder mot länsförsäkringsbolag inkluderar försäkringstekniska avsättningar.

Avtal

Väsentliga avtal för Länsförsäkringar AB koncernen utgörs i huvudsak av avtal med Länsförsäkringar Liv-koncernen om IT samt utveckling och service, med de 23 länsförsäkringsbolagen om provisionsavtal, avtal om skadereglering samt avtal om utveckling och förvaltning.

Andra väsentliga avtal för Länsförsäkringar AB-koncernen utgörs av avtal med Länsförsäkringar Mäklarservice AB om försäljning samt med Humlegården Fastigheter AB om förvaltning av Utile Dulci 2 HB.

Transaktioner mellan Länsförsäkringar AB-koncernen och dess styrelse och ledning

Ersättningar till närstående nyckelpersoner som styrelseledamöter och ledande befattningshavare framgår av not 13 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar. I övrigt förekommer inga transaktioner mellan dessa personer eller deras närstående utöver normala kundtransaktioner.

För Livkoncernens transaktioner med närstående hänvisas till Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolags årsredovisning för 2013.

53 KONCERNBOLAG

Innehav i direkt och indirekt ägda dotterbolag	Dotterbolagets säte, land	Ägarandel i %	
		2013-12-31	2012-12-31
Agria International Försäkring AB	Sverige	100	100
Agria Pet Insurance Ltd	Storbritannien	100	100
Försäkringsaktiebolaget Agria (publ)	Sverige	100	100
LF Sak Fastighets AB	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Bank AB (publ)	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Fondförvaltning AB	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Fondliv Försäkringsaktiebolag (publ)	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Grupplivförsäkringsaktiebolag	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Hypotek AB (publ)	Sverige	100	100
Länsförsäkringar Sak Försäkringsaktiebolag (publ)	Sverige	100	100
Utile Dulci 2 HB	Sverige	100	100
Wasa Kredit AB	Sverige	100	100

Med ägarandel avses andel av kapitalet, vilket även överensstämmer med andelen av rösterna för totalt antal aktier.

54 TILLÄGGSUPPLYSNINGAR TILL RAPPORT ÖVER KASSAFLÖDEN

	2013	2012
Betalda räntor och erhållen utdelning		
Erhållen utdelning	7	20
Erhållen ränta	331	401
Erlagd ränta	-125	-73
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Av- och nedskrivningar av tillgångar	492	498
Orealiserade vinster/förluster på placeringstillgångar	-7 570	-3 522
Realisationsresultat i tillgångar	0	0
Nedskrivning Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag	100	100
Försäkringstekniska avsättningar efter avgiven återförsäkring	13 825	10 279
Avsättning till pensioner	-15	42
Övriga avsättningar	-24	-97
Andra ej likviditetpåverkande resultatposter	75	-8
Summa	6 883	7 292

55 HÄNDELSE EFTER BALANSDAGEN

Inga väsentliga händelser har inträffat efter balansdagen.

56 UPPGIFTER OM MODERBOLAGET

Länsförsäkringar AB (publ) är ett svensktregistrerat aktiebolag med säte i Stockholm. Organisationsnummer 556549-7020

Adressen till kontoret är Tegelluddsvägen 11-13 Stockholm.

Postadressen är 106 50 Stockholm.

Koncernredovisningen för år 2013 består av moderbolaget och dess dotterbolag.

I Länsförsäkringar AB-koncernen ingår även ägd andel av intresseföretag.

Länsförsäkringar AB (publ) ägs till 100 procent av 23 länsförsäkringsbolag och 16 socken- och häradsbolag.

Finansiella rapporter moderbolaget

Resultaträkning för moderbolaget	84	Not 15 Lån till koncernföretag	91
Rapport över totalresultat för moderbolaget	84	Not 16 Andra långfristiga värdepappersinnehav	91
Balansräkning för moderbolaget	84	Not 17 Uppskjutna skattefordringar och skatteskulder	91
Rapport över förändringar i eget kapital för moderbolaget ...	85	Not 18 Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	92
Kassaflödesanalys för moderbolaget	85	Not 19 Kortfristiga placeringar	92
Not 1 Redovisningsprinciper	86	Not 20 Eget kapital	92
Not 2 Risker och riskhantering	86	Not 21 Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	93
Not 3 Nettoomsättning	86	Not 22 Övriga avsättningar	93
Not 4 Externa kostnader	87	Not 23 Emitterade värdepapper	93
Not 5 Operationell leasing	87	Not 24 Derivat	93
Not 6 Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar	87	Not 25 Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	94
Not 7 Arvoden och kostnadsersättningar till revisorer	89	Not 26 Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser	94
Not 8 Resultat från andelar i koncernbolag	89	Not 27 Förväntade återvinnings- och regleringstider på tillgångar, avsättningar och skulder	94
Not 9 Ränteintäkter och liknande resultatposter	89	Not 28 Upplysningar om närstående	95
Not 10 Räntekostnader och liknande resultatposter	89	Not 29 Tilläggsupplysningar till kassaflödesanalys	95
Not 11 Skatt	90	Not 30 Ekonomiska arrangemang som inte redovisas i balansräkningen	95
Not 12 Immateriella anläggningstillgångar	90	Not 31 Händelser efter balansdagen	95
Not 13 Materiella anläggningstillgångar	90		
Not 14 Aktier och andelar i koncernbolag	90		

Resultaträkning för moderbolaget

Mkr	Not	2013	2012
Nettoomsättning	3	2 503	2 462
Rörelsens kostnader			
Externa kostnader	4, 5, 7	-1 654	-1 619
Personalkostnader	6	-875	-850
Avskrivningar och nedskrivningar av materiella och immateriella anläggningstillgångar	12, 13	-61	-66
Rörelseresultat		-87	-73
Resultat från finansiella poster			
Resultat från andelar i koncernbolag	8	521	438
Ränteintäkter och liknande resultatposter	9	26	39
Räntekostnader och liknande resultatposter	10	-211	-206
Resultat efter finansiella poster		249	198
Skatt	11	-2	6
Årets resultat		247	204

Rapport över totalresultat för moderbolaget

Mkr	2013	2012
Årets resultat	247	204
Övrigt totalresultat		
Poster som har omförts eller kan omföras till årets resultat		
Kassaflödessäkringar	15	0
Skatt hänförlig till poster som har omförts eller kan omföras till årets resultat	-3	0
Summa övrigt totalresultat för året, netto efter skatt	12	0
Årets totalresultat	259	204

Balansräkning för moderbolaget

Mkr	Not	2013	2012
TILLGÅNGAR			
Anläggningstillgångar			
Immateriella anläggningstillgångar	12	120	130
Materiella anläggningstillgångar	13	206	259
Finansiella anläggningstillgångar			
Aktier och andelar i koncernbolag	14	15 742	14 956
Lån till koncernbolag	15	-	290
Derivat	24	15	-
Andra långfristiga värdepappersinnehav	16	215	314
Summa finansiella anläggningstillgångar		15 972	15 561
Summa anläggningstillgångar		16 298	15 949
Omsättningstillgångar			
Kortfristiga fordringar			
Fordringar hos koncernbolag	28	254	232
Fordringar hos övriga närstående	28	195	314
Övriga fordringar		35	42
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	18	43	55
Summa kortfristiga fordringar		526	643
Kortfristiga placeringar	19	558	201
Kassa och bank		1 095	1 229
Summa omsättningstillgångar		2 178	2 073
Summa tillgångar	27	18 477	18 022

Balansräkning för moderbolaget, forts.

Mkr	Not	2013	2012
EGET KAPITAL, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER			
Eget kapital	20		
<i>Bundet eget kapital</i>			
Aktiekapital		975	941
Reservfond		4 801	4 801
Summa bundet eget kapital		5 776	5 742
<i>Fritt eget kapital</i>			
Överkursfond		4 438	3 973
Fond för verkligt värde		12	-
Balanserat resultat		3 754	3 550
Årets resultat		247	204
Summa fritt eget kapital		8 451	7 726
Summa eget kapital		14 228	13 468
Avsättningar			
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	21	51	53
Övriga avsättningar	22	26	28
Summa avsättningar		77	82
Långfristiga skulder			
Emitterade värdepapper	23	2 196	2 195
Derivat	24	-	0
Uppskjuten skatteskuld	17	7	5
Skulder till övriga närstående bolag	28	424	566
Summa långfristiga skulder		2 626	2 765
Kortfristiga skulder			
Leverantörsskulder		112	130
Skulder till koncernbolag	28	855	1 067
Skulder till övriga närstående bolag	28	278	242
Övriga skulder		29	18
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	25	271	249
Summa kortfristiga skulder		1 546	1 707
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	27	18 477	18 022
Ställda säkerheter och ansvarsförbindelser	26		
Ställda säkerheter		1 473	1 733
Ansvarsförbindelser		73	88
		1 546	1 821

Rapport över förändringar i eget kapital för moderbolaget

Mkr	Bundet eget kapital		Fritt eget kapital				Totalt eget kapital
	Aktiekapital	Reservfond	Säkrings-reserv	Överkurs-fond	Balanserat resultat	Årets resultat	
Ingående eget kapital 1 januari 2012	941	4 801		3 973	3 074	476	13 264
Årets resultat						204	204
Vinstdisposition					476	-476	-
Utgående eget kapital 31 december 2012	941	4 801		3 973	3 550	204	13 468
Ingående eget kapital 1 januari 2013	941	4 801	-	3 973	3 550	204	13 468
Årets resultat						247	247
Årets övriga totalresultat			12				12
Årets totalresultat	941	4 801	12	3 973	3 550	451	13 728
Vinstdisposition					204	-204	-
Nyemission	34			466			500
Utgående eget kapital 31 december 2013	975	4 801	12	4 438	3 754	247	14 228

Kassaflödesanalys för moderbolaget

Mkr	Not	2013	2012
Den löpande verksamheten			
Resultat efter finansiella poster		249	198
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet	29	30	98
		279	296
Betald inkomstskatt		3	-0
Kassaflöde från den löpande verksamheten före förändringar av rörelsekapital		282	296
Kassaflöde från förändringar i rörelsekapital			
Ökning (-)/Minskning (+) av rörelsefordringar		-217	714
Ökning (+)/Minskning (-) av rörelseskulder		-302	-491
Kassaflöde från den löpande verksamheten		-238	519
Investeringsverksamheten			
Lämnade aktieägartillskott		-686	-742
Förvärv av immateriella anläggningstillgångar		-2	-3
Avyttring av immateriella anläggningstillgångar		-	7
Förvärv av materiella anläggningstillgångar		-5	-35
Avyttring av materiella anläggningstillgångar		4	6
Investeringar i finansiella tillgångar		-	-0
Reglering lån		290	-
Kassaflöde från investeringsverksamheten		-398	-766
Finansieringsverksamheten			
Nyemission		500	-
Amortering av lån		-	-1 800
Emitterade värdepapper		-	2 195
Kassaflöde från finansieringsverksamheten		500	395
Årets kassaflöde		-136	148
Likvida medel vid årets början		1 232	1 083
Likvida medel vid årets slut		1 097	1 232
Moderbolagets likvida medel i Länsförsäkringar Bank		-2	-2
Kassa och bank i moderbolagets balansräkning		1 095	1 229

Noter till de finansiella rapporterna för moderbolaget

Belopp i Mkr om inget annat anges.

1 REDOVISNINGSPRINCIPER

Moderbolagets årsredovisning har upprättats i enlighet med årsredovisningslagen (1995:1554) och RFR 2 Redovisning för juridiska personer samt uttalanden utgivna av Rådet för finansiell rapportering gällande noterade företag.

Reglerna i RFR 2 innebär att moderbolaget i årsredovisningen för den juridiska personen ska tillämpa samtliga av EU godkända IFRS och uttalanden, så långt detta är möjligt inom ramen för årsredovisningslagen, tryggandelagen och med hänsyn till sambandet mellan redovisning och beskattning. Rekommendationen anger vilka undantag och tillägg från IFRS som ska göras.

Ändrade redovisningsprinciper

Utöver eller till skillnad mot de ändrade redovisningsprinciper som anges i not 1 för koncernen har inte några ändringar påverkat moderbolaget under 2013.

Skillnader mellan koncernens och moderbolagets redovisningsprinciper

De avvikelser som förekommer mellan moderbolagets och koncernens principer föranses av begränsade möjligheter att tillämpa IFRS i moderbolaget, till följd av årsredovisningslagen och tryggandelagen samt i vissa fall av skatteskal.

Moderbolaget tillämpar samma redovisningsprinciper som koncernen utom i följande fall:

Klassificering och uppställningsformer

För moderbolaget används benämningarna balansräkning respektive kassaflödesanalys för de rapporter som i koncernen har titlarna rapport över finansiell ställning respektive rapport över kassaflöden. Resultaträkning och balansräkning är för moderbolaget uppställda enligt årsredovisningslagens scheman, medan rapporten över totalresultat, rapporten över förändringar i eget kapital och kassaflödesanalysen baseras på IAS 1 Utformning av finansiella rapporter respektive IAS 7 Rapport över kassaflöden. De skillnader mot koncernens rapporter som gör sig gällande i moderbolagets resultat- och balansräkningar utgörs främst av redovisning av finansiella intäkter och kostnader, anläggningstillgångar, eget kapital samt förekomsten av avsättningar som egen rubrik i balansräkningen.

Dotterbolag

Aktier och andelar i dotterbolag redovisas till anskaffningsvärde.

Intäkter

Försäljning av varor och utförande av tjänsteuppgifter

I moderbolagets resultat redovisas tjänsteuppgifter enligt ÅRL 2 kap 4 § när tjänsten är färdigställd. Intill dess redovisas pågående arbeten för annans räkning avseende tjänsteuppgifter till det lägsta av anskaffningsvärdet och nettoförsäljningsvärdet på balansdagen.

Rörelsesegmentrapportering

Moderbolaget redovisar inte segment enligt samma fördelning och i samma omfattning som koncernen utan upplyser om nettoomsättningens fördelning.

Aktieägartillskott

Aktieägartillskott redovisas direkt mot eget kapital hos mottagaren och aktiveras i aktier och andelar i koncernbolag hos givaren.

Koncernbidrag

Koncernbidrag som bolaget erhåller från ett dotterbolag redovisas enligt samma principer som finansiella intäkter. Koncernbidrag som lämnas till ett dotterbolag redovisas som en investering i aktier och andelar i koncernbolag.

Leasade tillgångar

I moderbolaget redovisas samtliga leasingavtal enligt reglerna för operationell leasing.

Låneutgifter

I moderbolaget belastar låneutgifter resultatet för den period till vilken de hänförs till.

Ersättningar till anställda

Förmånsbestämda planer

I moderbolaget tillämpas andra grunder för beräkning av förmånsbestämda planer än de som anges i IAS 19 Ersättning till anställda. Moderbolaget följer tryggandelagens bestämmelser och Finansinspektionens föreskrifter eftersom detta är en förutsättning för skattemässig avdragsrätt. De väsentligaste skillnaderna jämfört med reglerna i IAS 19 är hur diskonteringsräntan fastställs, att beräkning av den förmånsbestämda förpliktelsen sker utifrån nuvarande lönenivå utan antagande om framtida löneökningar, och att alla aktuariella vinster och förluster redovisas i resultaträkningen när de uppstår.

2 RISKER OCH RISKHANTERING

I moderbolaget finns, förutom aktier i och fordringar på koncernföretag, även kortfristiga placeringar. Dessa placeringar är dock av begränsad storlek relativt placeringstillgångar i koncernens försäkringsbolag. Vid utgången av 2013 uppgick moderbolagets innehav av placeringsaktier och aktiefondandelar till 45 (38) Mkr. Därutöver fanns kortfristiga räntebärande placeringar och banktillgodohavande i moderbolaget på 1 608 (1 392) Mkr. Förutom nämnda tillgångar härrör moderbolagets risker ur dotterbolagens verksamheter. Se även förvaltningsberättelse och koncernens not 2 Risker och riskhantering.

3 NETTOOMSÄTTNING

Omsättningen i moderbolaget består av serviceintäkter 2 293 (2 273) Mkr och hyresintäkter 210 (189) Mkr för lokaler och inventarier. Bolagets omsättning redovisas i rörelsesegmentet Moderbolag i koncernen. Av omsättningen kommer 37 (33) procent från bolag inom Länsförsäkringar AB-koncernen, 16 (20) procent från Länsförsäkringar Liv-koncernen, 45 (46) procent från länsförsäkringsbolag och 2 (1) procent från externa kunder.

4 EXTERNA KOSTNADER

	2013	2012
Lokalkostnader, not 5	-173	-169
Marknadsföring	-40	-39
Konsulter	-593	-647
Arvode till revisorer, not 7	-6	-5
IT-kostnader	-539	-509
Trycksaker, telefoni och porto	-107	-107
Kapitalförvaltningskostnader	-	42
Övriga kostnader	-196	-183
Summa	-1 654	-1 619

Lokalkostnaderna avser hyror för de lokaler som koncernen använder i sin verksamhet. Länsförsäkringar AB hyr i sin tur ut lokaler till bolag inom koncernen samt till externa kunder.

5 OPERATIONELL LEASING

Leasingsavtal där bolaget är leasetagare

Ikke uppsägningsbara leasingbetalningar för lokalhyror uppgår till:

	2013	2012
Inom ett år	-173	-169
Mellan ett år och fem år	-345	-507
Summa	-518	-676

I resultatet 2013 redovisas en hyreskostnad på -173 (-169) Mkr.

Hyresavtalen löper under tio år till och med december 2016. Inför varje förnyelse av hyresavtal fastställs en grundhyra som därefter indexregleras enligt konsumentprisindex.

Leasingsavtal där bolaget är leasegivare

Framtida icke uppsägningsbara leasingbetalningar för lokalhyror:

	2013	2012
Inom ett år	115	93
Mellan ett år och fem år	169	247
Summa	284	340

Under 2013 redovisades en hyresintäkt på 109 (85) Mkr.

Bolaget hyr ut lokaler till både interna och externa hyresgäster. Interna hyresavtal löper under tio år, till och med december 2016.

För externa hyresgäster med en hyra på 34 (32) Mkr löper hyresavtalet under tre år till och med 2015 med möjlighet att förlänga.

6 ANSTÄLLDA, PERSONALKOSTNADER OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARES ERSÄTTNINGAR

	2013	2012
Medelantal anställda, Sverige		
Män	352	359
Kvinnor	372	332
Totalt antal anställda	724	691
Löner och andra ersättningar samt sociala kostnader		
<i>Övriga medarbetare</i>		
Löner och ersättningar	462	428
varav rörlig ersättning	-	-
Sociala kostnader	321	325
varav pensionskostnader	140	150
Summa	783	753
<i>Styrelse och ledande befattningshavare, 18 (16)</i>		
Löner och ersättningar	18	17
varav fast lön till VD och Vice VD	8	8
varav rörlig lön till VD och Vice VD	-	-
varav fast lön till andra ledande befattningshavare	7	6
varav rörlig lön till andra ledande befattningshavare	-	-
Sociala kostnader	14	13
varav pensionskostnader	6	6
Summa	32	30
Totalt löner och andra ersättningar samt sociala kostnader		
Löner och ersättningar	480	445
varav rörlig ersättning	-	-
Sociala kostnader	335	338
varav pensionskostnader	146	157
Summa	815	783

Rörlig ersättning

Rörlig ersättning är en sällan förekommande form av ersättning inom Länsförsäkringar AB-koncernen och utgör en liten del av den totala lönesumman. Inom vissa funktioner förekommer provisionsbaserad ersättning. Den provisionsbaserade ersättningen är satt i förhållande till försäljningsinsats och är reglerad i lokala kollektivavtal.

Ersättningar till styrelsen

Till styrelsens ordförande och ledamöter utgår arvode enligt årsstämman beslut. Arbetstagarrepresentanter erhåller inte styrelsearvode.

Ersättningar till ledande befattningshavare

Ersättning till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare består av grundlön och övriga förmåner. Pensionsförmåner samt övriga förmåner till verkställande direktören och andra ledande befattningshavare ingår som en del av den totala ersättningen. Med andra ledande befattningshavare avses de personer som tillsammans med verkställande direktören utgör företagsledningen.

Ersättningar till ledande befattningshavare					Pensionskostnad i förhållande till pensionsgrundande lön, %
					Avgifts- bestämd
2013	Grundlön	Övriga ersättningar	Pensions- kostnad	Summa	
Sten Dunér, verkställande direktör	4,7	0,2	1,9	6,8	35
Ann Sommer, vice verkställande direktör	2,9	0	1,3	4,2	43
Sören Westin, vice verkställande direktör	3,2		1,2	4,3	35
Jan Fock, styrelsens ordförande	1,0			1,0	
Sune Nilsson, styrelsens vice ordförande	0,3			0,3	
Gösta af Petersens, styrelseledamot	0,3			0,3	
Mats Fabricius, styrelseledamot	0,2			0,2	
Fredrik Daveby, styrelseledamot	0,2			0,2	
Lars Hallkvist, styrelseledamot	0,3			0,3	
Lars-Eric Åström, styrelseledamot	0,2			0,2	
Henrietta Hansson, styrelseledamot	0,1			0,1	
Pia Sandvik, styrelseledamot	0,1			0,1	
Christer Villard, styrelseledamot	0,2			0,2	
Ann-Christin Norrström, tidigare styrelseledamot	0,1			0,1	
Hans Benndorf, tidigare styrelseledamot	0,1			0,1	
Christer Olander, tidigare styrelseledamot	0,1			0,1	
Andra ledande befattningshavare					
Moderbolag (3 personer)	7,2	0	3,2	10,4	46
Dotterbolag och Länsförsäkringar Liv (3 personer)	8,7	0	4,0	12,7	40
Totalt 2013	29,8	0,2	11,6	41,6	
Summa ersättning från moderbolag	18,2	0,2	6,3	24,7	
Summa ersättning från dotterbolag och Länsförsäkringar Liv	11,6	0	5,3	16,9	

Ersättningar till ledande befattningshavare					Pensionskostnad i förhållande till pensionsgrundande lön, %
					Avgifts- bestämd
2012	Grundlön	Övriga ersättningar	Pensions- kostnad	Summa	
Sten Dunér, verkställande direktör	4,7	0,0	2,0	6,7	35
Ann Sommer, vice verkställande direktör	2,7	0,0	1,2	3,9	41
Sören Westin, vice verkställande direktör	3,1	0,0	1,2	4,3	35
Jan Fock, styrelsens ordförande	0,5			0,5	
Sune Nilsson, styrelsens vice ordförande	0,2			0,2	
Gösta af Petersens, styrelseledamot	0,4			0,4	
Ann-Christin Norrström, styrelseledamot	0,2			0,2	
Hans Benndorf, styrelseledamot	0,2			0,2	
Mats Fabricius, styrelseledamot	0,2			0,2	
Fredrik Daveby, styrelseledamot	0,2			0,2	
Lars Hallkvist, styrelseledamot	0,2			0,2	
Christer Olander, styrelseledamot	0,3			0,3	
Lars-Eric Åström, styrelseledamot	0,4			0,4	
Anne-Marie Pålsson, tidigare styrelseledamot	0,2			0,2	
Andra ledande befattningshavare					
Moderbolag (3 personer)	6,3		3,3	9,5	48
Dotterbolag och Länsförsäkringar Liv (3 personer)	10,2	0,0	5,0	15,2	60
Totalt 2012	30,1	0,0	12,6	42,7	
Summa ersättning från moderbolag	17,1	0,0	6,4	23,5	
Summa ersättning från dotterbolag och Länsförsäkringar Liv	13,0	0,0	6,2	19,2	

Pensionskostnad avser den kostnad som påverkat årets resultat.

6 ANSTÄLLDA, PERSONALKOSTNADER OCH LEDANDE BEFATTNINGSHAVARES ERSÄTTNINGAR, forts.

Pensioner

Pensionsåldern för verkställande direktören är 65 år. Pensionen är avgiftsbestämd, pensionspremierna ska uppgå till 35 procent av månadslönen. Pensionsåldern för en vice verkställande direktör är 60 år. Pensionen mellan 60 och 65 år är avgiftsbestämd. Pensionspremierna ska uppgå till 18 procent av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön avses den fasta lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtalen mellan FAO och FTF/Sacoförbunden. Pensionsåldern för en vice verkställande direktör är 65 år. Pensionen är avgiftsbestämd, pensionspremierna ska uppgå till 35 procent av den pensionsgrundande lönen. Med pensionsgrundande lön avses den fasta lönen.

För andra ledande befattningshavare är pensionsåldern 60, 62 eller 65 år. I de fall pensionsåldern är 65 år är pensionen avgiftsbestämd och pensionspremierna ska uppgå till 35 procent av månadslönen. I de fall pensionsåldern är 60 eller 62 år är pensionen mellan 60 respektive 62 år och 65 år avgiftsbestämd. Pension beräknas utgå med cirka 70 procent av den pensionsgrundande lönen. Från 65 år följer villkoren pensionsavtal mellan FAO och FTF/Sacoförbunden. För en ledande befattningshavare tecknar bolaget kapitalförsäkringar utöver pensionsavtalet under fyra år med början 2012. För 2013 uppgår premien till 0,5 Mkr.

Avgångsvederlag

För verkställande direktören, en vice verkställande direktör och andra ledande befattningshavare gäller en ömsesidig uppsägningstid om sex månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande arton månadslöner. För en vice verkställande direktör gäller en ömsesidig uppsägningstid om tre månader. I händelse av uppsägning från bolagets sida utgår utöver uppsägningstiden ett avgångsvederlag motsvarande tjugofyra månadslöner.

Berednings- och beslutsprocess som tillämpas ifråga om ersättningar till företagsledningen

Ersättningspolicy för Länsförsäkringar AB-koncernen reglerar berednings- och beslutsprocessen gällande ersättningar till företagsledningen. Ersättningsutskottet bereder väsentliga ersättningsbeslut samt bereder beslut om åtgärder för att följa upp tillämpningen av Ersättningspolicyen. Styrelsen fattar beslut om ersättning och övriga anställningsvillkor för verkställande ledningen och för anställda med övergripande ansvar för någon av bolagets kontrollfunktioner.

Ersättningsutskottets sammansättning och mandat

Ersättningsutskottets sammansättning och uppgifter regleras i styrelsens arbetsordning. Ersättningsutskottet består av styrelsens ordförande samt två styrelseledamöter.

Principer för ersättning till företagsledningen

Ledande befattningshavare i Länsförsäkringar AB-koncernen ska ha marknadsmässiga anställningsvillkor. De totala ersättningarna ska vara i nivå med branschen. Utformning av och nivå på ersättningar ska harmoniera med bolagets värderingar, det vill säga vara rimliga, präglad av måttfullhet och väl avvägda, bidra till en god etik och organisationskultur samt präglas av öppenhet och transparens.

Fast ersättning

Fast ersättning utgår enligt ovanstående generella princip.

Pension

Pensionslösningen ska vara helt premiebaserad med en premieavsättning på 35 procent av månadslönen. En övergång till denna policy ska ske successivt och så snart som möjligt.

Övriga förmåner

Utöver ovanstående förmåner erbjuds tjänstebil enligt vid var tid gällande villkor, individuell sjukvårdsförsäkring samt övriga förmåner som erbjuds samtliga anställda.

Lån till ledande befattningshavare	2013-12-31	2012-12-31
Styrelseledamöter	11	15
Vd och vVd	6	6
Andra ledande befattningshavare	5	4
Summa	22	26

Beviljade lån består av personallån och övriga lån. Personallån är maximerade till 500 tkr och löper med lånevillkor som motsvarar vad som gäller för övriga anställda inom koncernen. Räntesatsen för personallån är reporänta minus 0,5 procentenheter men kan aldrig vara lägre än 0,5 procent. Räntesatsen räknas enligt Skatteverkets regler och ingår i beloppet för övriga förmåner enligt ovan. Övriga lån löper enligt marknadsmässiga villkor.

Andel kvinnor bland ledande befattningshavare, %	2013-12-31	2012-12-31
Styrelseledamöter	31	17
Andra ledande befattningshavare	44	45

7 ARVODEN OCH KOSTNADERSÄTTNINGAR TILL REVISORER

	2013	2012
KPMG AB		
– revisionsuppdrag	–5	–4
– revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget	–1	–2
– skatterådgivning	–0	–0
– andra uppdrag	–0	–0
Summa	–6	–5

Med revisionsuppdrag avses granskning av årsredovisning och bokföring samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning. Revisionsverksamhet utöver revisionsuppdraget avser olika typer av kvalitetssäkringstjänster såsom granskning av förvaltning, bolagsordning, stadgar eller avtal som utmynnar i rapport eller intyg. Med andra uppdrag avses sådant som inte ingår i ovanstående delposter, till exempel juridisk konsultation vid sidan av revisionsverksamheten och som inte är hänförlig till skatterådgivning.

8 RESULTAT FRÅN ANDELAR I KONCERNBOLAG

	2013	2012
Utdelningar från dotterbolag	387	347
Erhållna koncernbidrag	134	91
Resultatandel i handelsbolag	0	0
Summa	521	438

9 RÄNTEINTÄKTER OCH LIKANDE RESULTATPOSTER

	2013	2012
Ränteintäkter, koncernbolag	10	14
Ränteintäkter, övriga	7	13
Realisationsvinst, aktier och andelar	–	4
Realisationsvinst, räntebärande värdepapper koncernbolag	1	6
Orealiserad vinst, aktier och andelar	8	4
Utdelning på aktier och andelar	–	0
Summa	26	39

10 RÄNTEKOSTNADER OCH LIKANDE RESULTATPOSTER

	2013	2012
Räntekostnader, övriga	–105	–96
Realiserad förlust, räntebärande värdepapper	–3	–
Realisationsförlust valutor	–1	–2
Orealiserad förlust, räntebärande värdepapper	–1	–5
Orealiserad förlust, aktier och andelar	–	–3
Nedskrivning aktier och andelar ¹⁾	–100	–100
Summa	–211	–206

¹⁾ Nedskrivning av aktier och andelar avseende Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB som i sin helhet redovisats i resultaträkningen.

11 SKATT

	2013	2012
Aktuell skatt		
Periodens skatteintäkt	0	0
Justering av skattekostnad hänförlig till tidigare år	0	-0
Uppskjuten skattekostnad (-)/skatteintäkt (+)		
Uppskjuten skatt avseende temporära skillnader	-2	6
Total redovisad skatteintäkt	-2	6
Avstämning av effektiv skatt		
Resultat före skatt	249	198
Skatt enligt gällande skattesats	-55	-52
Skatt ej avdragsgilla kostnader	-33	-32
Skatt ej skattepliktiga intäkter	86	92
Skatt hänförlig till tidigare år	-	-0
Ändrade skattesatser	-	-1
Redovisad effektiv skatt	-2	6
Gällande skattesats	22,0%	26,3%
Effektiv skattesats	0,8%	-3,1%

12 IMMATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

Aktiverade IT-kostnader	Internt utvecklade	Förvärvade	Totalt
Anskaffningsvärde			
Ingående anskaffningsvärde 2012-01-01	2	211	213
Avyttringar	-	-7	-7
Årets anskaffningar	-	3	3
Utgående anskaffningsvärde 2012-12-31	2	207	208
Ingående anskaffningsvärde 2013-01-01	2	207	208
Utrangeringar	-	-2	-2
Avyttringar	-	-	-
Årets anskaffningar	-	2	2
Utgående anskaffningsvärde 2013-12-31	2	206	208
Avskrivningar			
Ingående ackumulerade avskrivningar 2012-01-01	-2	-36	-38
Årets avskrivningar	-	-11	-11
Utgående ackumulerade avskrivningar 2012-12-31	-2	-47	-49
Ingående ackumulerade avskrivningar 2013-01-01	-2	-47	-49
Utrangeringar	-	1	1
Omklassificering ackumulerade avskrivningar	-	13	13
Årets avskrivningar	-	-11	-11
Utgående ackumulerade avskrivningar 2013-12-31	-2	-45	-46
Nedskrivningar			
Ingående ackumulerade nedskrivningar 2012-01-01	-	-29	-29
Årets nedskrivningar	-	-	-
Utgående ackumulerade nedskrivningar 2012-12-31	-	-29	-29
Ingående ackumulerade nedskrivningar 2013-01-01	-	-29	-29
Omklassificering ackumulerade nedskrivningar	-	-13	-13
Utgående ackumulerade nedskrivningar 2013-12-31	-	-42	-42
Redovisat värde den 31 december			
2012	-	130	130
2013	-	120	120

Ett förvärvat ekonomi- och uppföljningssystem med bokfört värde på 116 (125) Mkr skrivs av på 15 år utifrån beräknad nyttjandeperiod. Övriga immateriella tillgångar skrivs av på 5 år.

13 MATERIELLA ANLÄGGNINGSTILLGÅNGAR

	Förbättring av annans fastighet	Inventarier	Totalt
Anskaffningsvärde			
Ingående anskaffningsvärde 2012-01-01	226	233	459
Avyttringar	-	-17	-17
Utrangeringar	-	-	-
Årets anskaffningar	27	7	35
Utgående anskaffningsvärde 2012-12-31	253	224	477
Ingående anskaffningsvärde 2013-01-01	253	224	477
Avyttringar	-	-12	-12
Utrangeringar	-	-71	-71
Nedskrivning	-	-3	-3
Årets anskaffningar	-	5	5
Utgående anskaffningsvärde 2013-12-31	253	143	396
Avskrivningar			
Ingående ackumulerade avskrivningar 2012-01-01	-31	-141	-172
Ackumulerade avskrivningar för avyttringar	-	10	10
Utrangeringar	-	-	-
Årets avskrivningar	-24	-32	-56
Utgående ackumulerade avskrivningar 2012-12-31	-55	-163	-218
Ingående ackumulerade avskrivningar 2013-01-01	-55	-163	-218
Ackumulerade avskrivningar för avyttringar	-	8	8
Utrangeringar	-	68	68
Årets avskrivningar	-25	-22	-47
Utgående ackumulerade avskrivningar 2013-12-31	-81	-109	-190
Redovisat värde den 31 december			
2012	198	61	259
2013	172	34	206

Nedskrivningar på konst har gjorts med 3 Mkr (0). I inventarier ingår konst med 2 (5) Mkr som inte skrivs av.

Länsförsäkringar AB hyr ut inventarier till bolag inom koncernen. Det bokförda värdet på de uthyrda inventarierna uppgick till 7 (23) Mkr och hyresintäkten uppgick till 2 (2) Mkr. Hyresintäkten motsvarar avskrivningen på de uthyrda inventarierna.

14 AKTIER OCH ANDELAR I KONCERNBOLAG

	2013	2012
Anskaffningsvärde		
Ingående anskaffningsvärde 1 januari enligt årsredovisning	18 515	17 673
Aktieägartillskott	686	742
Kapitaltillskott	100	100
Utgående anskaffningsvärde 31 december	19 301	18 515
Nedskrivningar		
Ingående ackumulerade nedskrivningar 1 januari	-3 559	-3 559
Utgående ackumulerade nedskrivningar 31 december	-3 559	-3 559
Redovisat värde 31 december	15 742	14 956

Kapitaltillskott avser Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB, se koncernens not 4 Förvärv av rörelse.

14 AKTIER OCH ANDELAR I KONCERNBOLAG, forts.

Specifikation av bolagets innehav av aktier och andelar i koncernbolag

Företagets namn	Organisationsnummer	Antal aktier och andelar	Ägarandel 2013, %	Ägarandel 2012, %	Redovisat värde 2013	Redovisat värde 2012
Länsförsäkringar Bank AB (publ)	516401-9878	9 548 708	100	100	7 380	6 755
Länsförsäkringar Fondliv Försäkrings AB (publ)	516401-8219	10 000	100	100	5 155	5 055
Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB (publ)	502010-9681	2 000 000	100	100	3 207	3 146
Utile Dulci 2 HB	916601-0067		0,1	0,1	1	0
Aktier och andelar i koncernbolag					15 742	14 956

Samtliga dotterbolag har sitt säte i Stockholm. Länsförsäkringar Sak Försäkrings AB äger 99,9 procent av Utile Dulci 2 HB. Med ägarandel avses andel av kapitalet, vilket även överensstämmer med andelen av rösterna för totalt antal aktier.

Länsförsäkringar AB äger 100 procent av aktierna i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ). Detta bolag drivs enligt ömsesidiga principer och kan inte enligt gällande bolagsordning lämna någon aktieutdelning. Detta medför att majoriteten av de risker och

belöningar som är förknippade med ägandet inte tillfaller ägaren Länsförsäkringar AB utan livförsäkringstagarna. Detta aktieinnehav kan därför inte klassificeras som ett innehav i dotterföretag enligt definitionen av sådana i IAS 27 Koncernredovisning och separata finansiella rapporter.

15 LÅN TILL KONCERNBOLAG

	2013-12-31	2012-12-31
Förlagslån till Länsförsäkringar Bank AB	–	290
Redovisat värde	–	290

Förlagslånet till Länsförsäkringar Bank AB har 2013 omvandlats till aktieägartillskott till Länsförsäkringar Bank AB.

16 ANDRA LÅNGFRISTIGA VÄRDEPAPPERSINNEHAV

	2013	2012
Ingående värde 1 januari	314	423
Avyttring av bostadsrätter	–	–9
Omvärdering av bostadsrätter	1	0
Nedskrivning Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB (publ)	–100	–100
Redovisat värde 31 december	215	314

Företagets namn	Antal aktier och andelar	Redovisat värde 2013	Redovisat värde 2012
Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB (publ)	8 000	208	308
Brf Mässon	2	7	6
Summa		215	314

Aktier i Länsförsäkringar Liv Försäkringsaktiebolag (publ) klassificeras som innehav som kan säljas. Då det saknas en aktiv marknad för aktierna kan det verkliga värdet inte beräknas på ett tillförlitligt sätt utifrån en sådan notering, istället har värdering gjorts till anskaffningsvärde varvid löpande prövning sker om nedskrivningsbehov föreligger. En nedskrivning på 100 (100) Mkr har gjorts som har redovisats i resultaträkningen. Samtliga bostadsrätter är belägna i Stockholm.

17 UPPSKJUTNA SKATTEFORDRINGAR OCH SKATTESKULDER

	Uppskjuten skattefordran		Uppskjuten skatteskuld		Netto	
	2013-12-31	2012-12-31	2013-12-31	2012-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Materiella tillgångar	–	–	19	22	19	22
Kortfristiga placeringar	–	–3	2	–	2	–3
Pensionsavsättningar	–14	–13	–	–	–14	–13
Skulder	–1	–1	–	–	–1	–1
Uppskjuten skattefordran (–)/uppskjuten skatteskuld (+)	–14	–17	21	22	6	5
Kvittning	14	17	–14	–17	–	–
Netto uppskjuten skattefordran (–)/uppskjuten skatteskuld (+)	0	0	7	5	7	5

Förändring av uppskjuten skatt i temporära skillnader och underskottsavdrag 2013

	Belopp vid årets ingång	Redovisat över resultaträkningen	Belopp vid årets utgång
Materiella tillgångar	22	–3	19
Kortfristiga placeringar	–3	5	2
Pensionsavsättningar	–13	–1	–14
Skulder	–1	1	–1
Uppskjuten skattefordran (–)/uppskjuten skatteskuld (+)	5	2	7

17 UPPSKJUTNA SKATTEFORDRINGAR OCH SKATTESKULDER, forts.

Förändring av uppskjuten skatt i temporära skillnader och underskottsavdrag 2012

	Belopp vid årets ingång	Redovisat över resultaträkningen	Belopp vid årets utgång
Materiella tillgångar	29	-8	22
Kortfristiga placeringar	-2	-1	-3
Pensionsavsättningar	-14	2	-13
Skulder	-2	0	-1
Uppskjuten skattefordran (-)/uppskjuten skatteskuld (+)	11	-6	5

Länsförsäkringar AB har inte någon uppskjuten skatt som redovisas direkt mot eget kapital.

18 FÖRUTBETALDA KOSTNADER OCH UPPLUPNA INTÄKTER

	2013-12-31	2012-12-31
Upplupna ränteintäkter	1	-
Förutbetalda kostnader	42	55
Summa	43	55

19 KORTFRISTIGA PLACERINGAR

	2013-12-31		2012-12-31	
	Anskaffnings- värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde	Verkligt värde
Onoterade aktier och andelar, svenska	3	3	3	3
Onoterade aktier och andelar, utländska	20	-	20	-
Fondandelar, svenska	0	0	0	0
Fondandelar, utländska	34	41	34	35
Räntebärande värdepapper, svenska	509	513	158	163
Summa	566	558	215	201

Specifikation av kortfristiga placeringar	2013-12-31		2012-12-31	
	Anskaffnings- värde	Verkligt värde	Anskaffnings- värde	Verkligt värde
Onoterade andelar, svenska				
Länsförsäkringar Fastighetsförmedling AB	3	3	3	3
Onoterade andelar, utländska				
Kaupthing Búnadarbanki hf	20	-	20	-
Fondandelar, svenska				
Länsförsäkringar Fond-i-fond försiktig	0	0	0	0
Fondandelar, utländska				
GaveKal Platform Company Fund	34	41	34	35

	2013-12-31		2012-12-31	
	Upplupet anskaffnings- värde	Verkligt värde	Upplupet anskaffnings- värde	Verkligt värde
Räntebärande värdepapper, svenska				
Onoterade obligationer utgivna av övriga svenska emittenter	509	513	158	163
Totalt kortfristiga placeringar	566	558	215	201

20 EGET KAPITAL

Specifikation över förändringar i eget kapital återfinns efter moderbolagets balansräkning.

Aktier med kvotvärde 100 kronor	Röstvärde	2013-12-31 Antal	2012-12-31 Antal
Serie A	10	1 532 678	1 532 678
Serie B	1	8 211 469	7 869 198
Serie C	1	5 568	5 373
Antal utestående aktier		9 749 715	9 407 249

Under 2013 har 342 466 aktier emitterats, 342 271 B-aktier och 195 C-aktier genom kontantemission.

Bundna fonder

Bundna fonder får inte minskas genom vinstutdelning.

Reservfond

Syftet med reservfonden har varit att spara en del av nettovinsten som inte går åt för täckning av balanserad förlust. Reservfonden utgör bundet eget kapital. Inga nya avsättningar till reservfonden krävs men kan göras frivilligt. I reservfonden ingår även det belopp på 4 801 Mkr som före 1 januari 2006 ingick i överkursfonden.

Fritt eget kapital

Fond för verkligt värde

Säkringsreserv

Företaget tillämpar ÅRL:s regler avseende värdering av finansiella instrument till verkliga värden enligt 4 kap. 14a-e §§. Redovisning sker direkt mot fond för verkligt värde när värdeförändringen avser ett säkringsinstrument och de tillämpade principerna för säkringsredovisning tillåter att en del av eller hela värdeförändringen redovisas i eget kapital. Säkringsreserven består av säkring av rörlig ränta till fast avseende moderbolagets emitterade värdepapper.

Överkursfond

När aktier emitteras till överkurs, det vill säga om mer än aktiernas kvotvärde betalas för aktierna, ska ett belopp motsvarande det erhållna beloppet utöver kvotvärdet på aktierna föras till överkursfonden.

Balanserade vinstmedel

Balanserade vinstmedel utgörs av föregående års balanserade vinstmedel och resultat efter avdrag för under året lämnad utdelning.

21 AVSÄTTNINGAR FÖR PENSIONER OCH LIKANDE FÖRPLIKTELSE

	2013-12-31	2012-12-31
Avsatt till pension	17	14
Avsättning till förtida uttag enligt pensionsavtal	30	35
Övrig avsättning	4	4
Summa avsättningar för pensioner	51	53

Avsättning till pension 17 (14) Mkr omfattas av tryggandelagen.

Förmånsbestämda pensionsplaner

I moderbolaget finns ett antal förmånsbestämda pensionsplaner. Den största av dessa planer är ett pensionsavtal för försäkringsbranschen där personer födda 1955 eller tidigare frivilligt kan gå i pension vid 62 års ålder. Villkoren för denna plan är utformade så, att som pension erhålls cirka 65 procent av den pensionsmedförande lönen vid 62 års ålder. Avsättningen är aktuariellt beräknad enligt de försäkringstekniska riktlinjer och beräkningsgrunder som tillämpas för individuellt utfärdad livförsäkring. Beräkningarna utgår från lön och ålder på individnivå.

Utöver denna plan finns ett antal mindre planer som nästan enbart omfattar anställda som redan uppnått pensionsåldern. Dessa planer omfattar ålderspension samt i en del fall även efterlevandepension. Pensionsbeloppen utgår i förhållande till slutlönen vid pensioneringen och är i de allra flesta fall livsvariga. I de fall uppräknig av pensionen är avtalad följer koncernen de normer som Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK) tillämpar.

Antaganden för förmånsbestämda förpliktelser	2013	2012
Diskonteringsränta	0,4%	0,4%
Förväntad löneökningstakt	0%	0%
Andel som bedöms att frivilligt gå i pension vid 62 års ålder	30,0%	30,0%

Avgiftsbestämda pensionsplaner

Företaget betalar fastställda avgifter till en separat juridisk enhet och har inte någon rättslig eller informell förpliktelse att betala ytterligare avgifter. Bolagets betalningar avseende avgiftsbestämda planer redovisas som kostnad under den period när de anställda utfört de tjänster som avgiften avser. Här redovisas främst avgifter till Försäkringsbranschens Pensionskassa (FPK). Denna plan omfattar alla anställda utom ett fåtal som har individuella lösningar. FTP-planen genom försäkring i FPK är en förmånsbestämd pensionsplan som omfattar flera arbetsgivare. Denna pensionsplan innebär enligt IAS19 Ersättningar till anställda, att företag som huvudregel redovisar sin proportionella andel av den förmånsbestämda pensionsförpliktelsen samt av de förvaltningstillgångar och kostnader som är förbundna med pensionsförpliktelsen. I redovisningen ska även upplysningar lämnas enligt kraven för förmånsbestämda pensionsplaner. För närvarande har inte FPK möjlighet att tillhandahålla erforderlig information varför ovannämnda pensionsplan redovisas som en avgiftsbestämd plan enligt punkt IAS19 punkt 34. Det finns inte heller information om framtida överskott eller underskott i planen och om dessa i så fall skulle påverka kommande årsavgifter till den.

Avgifter för 2014 avseende FTP-planen förväntas uppgå till 63 Mkr.

	2013	2012
Kostnader för avgiftsbestämda planer	120	112

22 ÖVRIGA AVSÄTTNINGAR

	2013-12-31	2012-12-31
Avsättning räntesubventioner för personallån till tidigare anställda som har gått i pension	18	17
Övriga avsättningar	8	11
Summa	26	28

23 EMITTERANDE VÄRDEPAPPER

	2013-12-31	2012-12-31
Obligationslån	2 196	2 195
Summa	2 196	2 195

24 DERIVAT

	Nominellt belopp		Verkliga värden	
	2013-12-31	2012-12-31	2013-12-31	2012-12-31
Derivatinstrument med positiva värden				
Ränterelaterade	1 700	–	15	–
Summa derivatinstrument med positiva värden	1 700	–	15	–
Derivatinstrument med negativa värden				
<i>Derivatinstrument i säkringsredovisning</i>				
Ränterelaterade	–	1 700	–	–
Summa derivatinstrument med negativa värden	–	1 700	–	–

25 UPPLUPNA KOSTNADER OCH FÖRUTBETALDA INTÄKTER

	2013-12-31	2012-12-31
Semesterlöneskuld	48	46
Sociala kostnader	15	14
Löneskatt	34	31
Upplupen bonus	2	2
Avsättning personalkostnader	28	22
Övriga upplupna kostnader	145	134
Summa	271	249

26 STÄLLDA SÄKERHETER OCH ANSVARSFÖRBINDELSER

	2013-12-31	2012-12-31
Ställda säkerheter		
Pantsatta aktier i dotterbolag	1 473	1 733
Ansvarsförbindelser		
Förtida uttag enligt pensionsavtal för 62-åringar	70	83
Delägare i Utile Dulci 2 HB	3	5
Summa	73	88

27 FÖRVÄNTADE ÅTERVINNINGS- OCH REGLERINGSTIDER PÅ TILLGÅNGAR, AVSÄTTNINGAR OCH SKULDER

Belopp som förväntas återvinnas	2013-12-31				2012-12-31			
	inom 12 månader	12 månader –5 år	efter 5 år	Totalt	inom 12 månader	12 månader –5 år	efter 5 år	Totalt
Anläggningstillgångar								
Immateriella anläggningstillgångar ¹⁾	11	109	–	120	5	125	–	130
Materiella anläggningstillgångar ¹⁾	41	165	–	206	46	212	–	259
Aktier och andelar i koncernbolag	–	15 742	–	15 742	–	14 956	–	14 956
Lån till koncernbolag	–	–	–	–	–	290	–	290
Derivat	–	15	–	15	–	–	–	–
Andra långfristiga värdepappersinnehav	–	215	–	215	–	314	–	314
Summa anläggningstillgångar	52	16 246	–	16 298	52	15 897	–	15 949
Omsättningstillgångar								
Kortfristiga fordringar hos koncernbolag	254	–	–	254	232	–	–	232
Fordringar hos övriga närstående	195	–	–	195	314	–	–	314
Övriga fordringar	35	–	–	35	42	–	–	42
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	43	–	–	43	55	–	–	55
Kortfristiga placeringar	558	–	–	558	201	–	–	201
Kassa och bank	1 095	–	–	1 095	1 229	–	–	1 229
Summa omsättningstillgångar	2 178	–	–	2 178	2 073	–	–	2 073
Summa tillgångar	2 230	16 246	–	18 477	2 125	15 897	–	18 022

Belopp som förväntas regleras	2013-12-31				2012-12-31			
	inom 12 månader	12 månader –5 år	efter 5 år	Totalt	inom 12 månader	12 månader –5 år	efter 5 år	Totalt
Avsättningar								
Avsättningar för pensioner och liknande förpliktelser	–	51	–	51	6	47	–	53
Övriga avsättningar	–	26	–	26	–	28	–	28
Summa avsättningar	–	77	–	77	6	76	–	82
Långfristiga skulder								
Uppskjuten skatteskuld	–	7	–	7	–	5	–	5
Obligationslån	–	2 196	–	2 196	–	2 195	–	2 195
Skulder till övriga närstående	–	424	–	424	–	469	96	565
Summa långfristiga skulder	–	2 626	–	2 626	–	2 669	96	2 765
Kortfristiga skulder								
Leverantörsskulder	112	–	–	112	130	–	–	130
Skulder till koncernföretag	855	–	–	855	1 067	–	–	1 067
Skulder till övriga närstående företag	278	–	–	278	242	–	–	242
Övriga skulder	29	–	–	29	18	–	–	18
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	271	–	–	271	249	–	–	249
Summa kortfristiga skulder	1 546	–	–	1 546	1 707	–	–	1 707
Summa skulder och avsättningar	1 546	2 703	–	4 249	1 713	2 744	96	4 554

¹⁾ Det belopp som förväntas återvinnas inom tolv månader motsvarar årets avskrivning.

28 UPPLYSNINGAR OM NÄRSTÅENDE

Prissättningen för affärsverksamheten är gjord på marknadsmässiga villkor. Prissättningen för serviceverksamheten inom länsförsäkringsgruppen baseras på direkta och indirekta kostnader. En prislista fastställs i samband med målsättningsprocessen. Totalt sett syftar prissättningen till att fördela kostnaderna rättvist inom länsförsäkringsgruppen utifrån förbrukning. Gemensamma utvecklingsprojekt och gemensam service är kollektivt finansierade och faktureras utifrån beslutad fördelningsnyckel.

Närstående transaktioner 2013		Koncernbolag	Liv-koncernen	Länsförsäkringsbolag	Andra närstående	Totalt
Intäkter	Sålda tjänster	836	387	1 119	16	2 358
	Hyra lokaler	78	12	15	4	109
	Hyra inventarier	2	1	–	–	3
	Finansiella intäkter	531	–	–	–	531
Kostnader	Köpta tjänster	–13	–7	–36	–5	–62
	Hyra lokaler	–163	–	–3	–	–166
	Finansiella kostnader	–	–73	–	–	–73
Fordringar	Räntebärande lån	0	–	–	–	0
	Likvida medel hos Länsförsäkringar Bank	2	–	–	–	2
	Övriga fordringar	251	79	116	–	446
Skulder	Övriga skulder	–855	–614	–88	–	–1 557

Närstående transaktioner 2012		Koncernbolag	Liv-koncernen	Länsförsäkringsbolag	Andra närstående	Totalt
Intäkter	Sålda tjänster	794	476	1 120	18	2 408
	Hyra lokaler	55	12	15	4	85
	Hyra inventarier	1	1	–	–	2
	Finansiella intäkter	452	–	–	–	452
Kostnader	Köpta tjänster	–21	0	–41	–5	–68
	Hyra lokaler	–165	–	0	–	–165
	Finansiella kostnader	–	–38	–	–	–38
Fordringar	Räntebärande lån	290	–	–	–	290
	Likvida medel hos Länsförsäkringar Bank	2	–	–	–	2
	Övriga fordringar	229	199	115	0	543
Skulder	Övriga skulder	–1 067	–712	–96	–	–1 875

Länsförsäkringar AB ägs av 23 länsförsäkringsbolag och 16 socken- och häradsbolag. Länsförsäkringar AB med dotterföretag är operativt organiserade i fyra affärsenheter, Sakförsäkring, Fondlivförsäkring, Tradlivförsäkring och Bank, samt stödfunktionerna Ekonomi och Finans, Kapitalförvaltning och Affärsstöd som bedriver utveckling, IT- och serviceverksamhet. I Vd-staben finns de gemensamma enheterna Juridik, Compliance och Riskkontroll.

Länsförsäkringar AB köper och äger inventarier som sedan hyrs ut till koncernbolagen och Länsförsäkringar Liv.

Länsförsäkringar AB hyr sina kontorslokaler av fastighetsägaren Utile Dulci 2 HB, som är ett dotterbolag till Länsförsäkringar Sak.

Länsförsäkringar AB har givit förlagslån till Länsförsäkringar Bank på 0 (290) Mkr.

Länsförsäkringar Bank hanterar subventionerade lån till personalen åt moderbolaget Länsförsäkringar AB, lämnade efter sedvanlig kreditprövning från banken.

För upplysningar om ersättningar till närstående nyckelpersoner såsom styrelseledamöter och ledande befattningshavare hänvisas till not 6, Anställda, personalkostnader och ledande befattningshavares ersättningar.

Närstående dotterbolag specificeras i not 14 Aktier och andelar i koncernbolag.

29 TILLÄGGSUPPLYSNINGAR TILL KASSAFLÖDESANALYS

	2013	2012
Betalda räntor och erhållen utdelning		
Erhållen utdelning från dotterbolag	387	347
Erhållen ränta	17	26
Erlagd ränta	–105	–96
Justeringar för poster som inte ingår i kassaflödet		
Av- och nedskrivningar av tillgångar	161	167
Orealiserade vinster och förluster	–7	5
Avsättningar	–5	18
Säkringsreserv	15	–
Erhållna koncernbidrag som regleras påföljande räkenskapsår	–134	–91
Summa	30	98

Likvida medel består av banktillgodohavanden.

30 EKONOMISKA ARRANGEMANG SOM INTE REDOVISAS I BALANSRÄKNINGEN

Länsförsäkringar AB har externa leverantörer av IT-driften till en kostnad av 546 Mkr 2014 och 335 Mkr 2013. Ytterligare outsourcing av applikationsförvaltning och applikationsutveckling förklarar den högre siffran. I kostnaderna ingår också den maskinella utrustningen för datakörningar. Några länsförsäkringsbolag och Länsförsäkringar Liv omfattas också av arrangemanget. Deras ersättning till Länsförsäkringar AB ingår i serviceintäkter.

31 HÄNDELSE EFTER BALANSDAGEN

Inga väsentliga händelser har inträffat efter balansdagen.

Styrelsens intygande

Styrelsen och verkställande direktören försäkrar att årsredovisningen har upprättats i enlighet med god redovisningssed i Sverige och koncernredovisningen har upprättats i enlighet med de internationella redovisningsstandarder som avses i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1606/2002 av den 19 juli 2002 om tillämpning av internationella redovisningsstandarder. Årsredovisningen respektive koncernredovisningen ger en rättvisande bild av moderbolagets och koncernens ställning och resultat. Förvaltningsberättelsen för moderbolaget respektive koncernen ger en rättvisande översikt över utvecklingen av moderbolagets och koncernens verksamhet, ställning och resultat samt beskriver väsentliga risker och osäkerhetsfaktorer som moderbolaget och de företag som ingår i koncernen står inför.

Stockholm den 5 mars 2014

Jan Fock
Styrelseordförande

Sune Nilsson
Vice styrelseordförande

Fredrik Daveby
Styrelseledamot

Mats Fabricius
Styrelseledamot

Lars Hallkvist
Styrelseledamot

Henrietta Hansson
Styrelseledamot

Gösta af Petersens
Styrelseledamot

Pia Sandvik
Styrelseledamot

Christer Villard
Styrelseledamot

Lars-Eric Åström
Styrelseledamot

Tomas Jönsson
Personalrepresentant

Susanne Lindberg
Personalrepresentant

Sten Dunér
Verkställande direktör

Min revisionsberättelse har lämnats den 6 mars 2014.

Stefan Holmström
Auktoriserad revisor

Årsredovisningen och koncernredovisningen har, som framgår ovan, godkänts för utfärdande av styrelsen den 5 mars 2014. Koncernens resultaträkning, rapport över totalresultat och rapport över finansiell ställning samt moderbolagets resultaträkning, rapport över totalresultat och balansräkning blir föremål för fastställelse på årsstämman den 16 maj 2014.

Revisionsberättelse

Till årsstämman i Länsförsäkringar Aktiebolag (publ), org. nr 556549-7020

Rapport om årsredovisningen och koncernredovisningen

Jag har utfört en revision av årsredovisningen och koncernredovisningen för Länsförsäkringar Aktiebolag för år 2013 med undantag för bolagsstyrningsrapporten på sidorna 30–36. Bolagets årsredovisning och koncernredovisning ingår i den tryckta versionen av detta dokument på sidorna 20–96.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar för årsredovisningen och koncernredovisningen

Det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för att upprätta en årsredovisning som ger en rättvisande bild enligt årsredovisningslagen och en koncernredovisning som ger en rättvisande bild enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag, och för den interna kontroll som styrelsen och verkställande direktören bedömer är nödvändig för att upprätta en årsredovisning och koncernredovisning som inte innehåller väsentliga felaktigheter, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att uttala mig om årsredovisningen och koncernredovisningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt International Standards on Auditing och god revisionsd i Sverige. Dessa standarder kräver att jag följer yrkesetiska krav samt planerar och utför revisionen för att uppnå rimlig säkerhet att årsredovisningen och koncernredovisningen inte innehåller väsentliga felaktigheter.

En revision innefattar att genom olika åtgärder inhämta revisionsbevis om belopp och annan information i årsredovisningen och koncernredovisningen. Revisorn väljer vilka åtgärder som ska utföras, bland annat genom att bedöma riskerna för väsentliga felaktigheter i årsredovisningen och koncernredovisningen, vare sig dessa beror på oegentligheter eller på fel. Vid denna riskbedömning beaktar revisorn de delar av den interna kontrollen som är relevanta för hur företaget upprättar årsredovisningen och koncernredovisningen för att ge en rättvisande bild i syfte att utforma granskningsåtgärder som är ändamålsenliga med hänsyn till omständigheterna, men inte i syfte att göra ett uttalande om effektiviteten i bolagets interna kontroll. En revision innefattar också en utvärdering av ändamålsenligheten i de redovisningsprinciper som har använts och av rimligheten i styrelsens och verkställande direktörens uppskattningar i redovisningen, liksom en utvärdering av den övergripande presentationen i årsredovisningen och koncernredovisningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Uttalanden

Enligt min uppfattning har årsredovisningen upprättats i enlighet med årsredovisningslagen och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av moderbolagets finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt årsredovisningslagen. Koncernredovisningen har upprättats i enlighet med lagen om årsredovisning i försäkringsföretag och ger en i alla väsentliga avseenden rättvisande bild av koncernens finansiella ställning per den 31 december 2013 och av dess finansiella resultat och kassaflöden för året enligt International Financial Reporting Standards, såsom de antagits av EU, och lagen om årsredovisning i försäkringsföretag. Mina

uttalanden omfattar inte bolagsstyrningsrapporten på sidorna 30–36. Förvaltningsberättelsen är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Jag tillstyrker därför att årsstämman fastställer resultaträkningen och balansräkningen för moderbolaget samt resultaträkningen och rapport över finansiell ställning för koncernen.

Rapport om andra krav enligt lagar och andra författningar

Utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen har jag även utfört en revision av förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust samt styrelsens och verkställande direktörens förvaltning för Länsförsäkringar AB för år 2013. Jag har även utfört en lagstadgad genomgång av bolagsstyrningsrapporten.

Styrelsens och verkställande direktörens ansvar

Det är styrelsen som har ansvaret för förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust, och det är styrelsen och verkställande direktören som har ansvaret för förvaltningen enligt aktiebolagslagen samt att bolagsstyrningsrapporten på sidorna 30–36 är upprättad i enlighet med årsredovisningslagen.

Revisorns ansvar

Mitt ansvar är att med rimlig säkerhet uttala mig om förslaget till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust och om förvaltningen på grundval av min revision. Jag har utfört revisionen enligt god revisionsd i Sverige.

Som underlag för mitt uttalande om styrelsens förslag till dispositioner beträffande bolagets vinst eller förlust har jag granskat om förslaget är förenligt med aktiebolagslagen.

Som underlag för mitt uttalande om ansvarsfrihet har jag utöver min revision av årsredovisningen och koncernredovisningen granskat väsentliga beslut, åtgärder och förhållanden i bolaget för att kunna bedöma om någon styrelseledamot eller verkställande direktören är ersättningsskyldig mot bolaget. Jag har även granskat om någon styrelseledamot eller verkställande direktören på annat sätt har handlat i strid med aktiebolagslagen, årsredovisningslagen, lagen om årsredovisning i försäkringsföretag eller bolagsordningen.

Jag anser att de revisionsbevis jag har inhämtat enligt ovan är tillräckliga och ändamålsenliga som grund för mina uttalanden.

Därutöver har jag läst bolagsstyrningsrapporten och baserat på denna läsning och min kunskap om bolaget och koncernen anser jag att jag har tillräcklig grund för mina uttalanden. Detta innebär att min lagstadgade genomgång av bolagsstyrningsrapporten har en annan inriktning och en väsentligt mindre omfattning jämfört med den inriktning och omfattning som en revision enligt International Standards on Auditing och god revisionsd i Sverige har.

Uttalanden

Jag tillstyrker att årsstämman disponerar vinsten enligt förslaget i förvaltningsberättelsen och beviljar styrelsens ledamöter och verkställande direktören ansvarsfrihet för räkenskapsåret.

En bolagsstyrningsrapport har upprättats, och dess lagstadgade information är förenlig med årsredovisningens och koncernredovisningens övriga delar.

Stockholm den 6 mars 2014

Stefan Holmström
Auktoriserad revisor

Styrelse och revisorer

Styrelse

JAN FOCK

Född 1949. Styrelsens ordförande sedan 2012. Invald 2012. **Utbildning:** Agronom, ekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Flyinge AB. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringar Halland och Länsförsäkringar Skåne, ledamot Halmstad Högskola, Lunds Universitet Campus Helsingborg, Länsförsäkringar Mäklarservice, Länsförsäkringar Kapitalförvaltning, ordförande Aragon/Kaupthing Bank, Stadshypotek Halland och Stadshypotek Skåne, vice ordförande Länsförsäkringar Sak och Agria Djurförsäkring.

SUNE NILSSON

Född 1953. Konsult. Invald 2008. **Utbildning:** Gymnasieekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän, Almi Väst AB, STS Travel School AB, Holistic AG, Vicura AB, ledamot Sigma AB, Incit AB. **Tidigare erfarenhet:** Koncernchef Sigma AB, koncernchef Mandator AB och Vd PostNet AB.

FREDRIK DAVEBY

Född 1962. Vd Länsförsäkring Kronoberg. Invald 2010. **Utbildning:** Agronom, ekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Hjalmar Petri Holding AB med dotterbolag och Eolus Vind AB. **Tidigare erfarenhet:** Styrelseledamot Agria Djurförsäkring, medlemschef Södra Skogsägarna, utvecklingschef LRF, lantbruksråd Regeringskansliet.

MATS FABRICIUS

Född 1952. Invald 2010. **Utbildning:** Agronom. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Norrbottensgården Utveckling AB, Länsförsäkringar Norrbotten och Norrbottensgården Slakteri AB, ledamot Nordchark AB, Outinens Potatis AB. **Tidigare erfarenhet:** Egen företagare, affärsområdeschef HS Rådgivning Nord AB.

LARS HALLKVIST

Född 1963. Advokat, delägare Gullack Advokatbyrå. Invald 2012. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Älvsborg, ledamot Swegmark Invest AB och Pulsen AB.

HENRIETTA HANSSON

Född 1964. Vd Länsförsäkringar Göinge-Kristianstad. Invald 2013. **Utbildning:** Ekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Ledamot Krinova, Lantbrukets Brandskyddskommitté, ordförande Swede Horse. **Tidigare erfarenhet:** Vd Agria Djurförsäkring, Länsförsäkringar IT Center AB.

GÖSTA AF PETERSENS

Född 1947. Lantbrukare, egen företagare. Invald 2004. **Utbildning:** Lantmästare SLU Alnarp. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Gotland och Eskelunds hembageri AB. **Tidigare erfarenhet:** Vd Guteprodukter AB och Gotlands Trädgårdsprodukter, styrelseordförande Gotlandsägg AB.

PIA SANDVIK

Född 1964. Vd Länsförsäkringar Jämtland. Invald 2013. **Utbildning:** Civilingenjör, teknologie doktor och docent. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande i Research Institutes of Sweden AB, ledamot i Akademiska hus AB, Stiftelsen för strategisk forskning och IVAs Näringslivsråd. **Tidigare erfarenhet:** Rektor Luleå Tekniska Universitet, länsråd Länsstyrelsen i Jämtland, prorektor och förvaltningschef Mittuniversitetet, Kvalitetschef Ericsson UAB.

CHRISTER VILLARD

Född 1949. Direktör. Invald 2013.
Utbildning: Jur. kand. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Stockholm. Wallenstam AB, Aptic AB, Stockholms köpmansklubb, Segulah III - IV, Drottningholmsteaterns Vänförening och Joy AB. Ledamot AB Segulah, Exerger Sweden AB, G Hamiltons familjestiftelse, Fagerbergs stiftelse inom Stockholms Borgerskap, Stiftelsen Drottningholms Slottsteater.

LARS-ERIC ÅSTRÖM

Född 1946. Skogsbrukare. Invald 2008. **Utbildning:** Gymnasieingenjör. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Östgöta och Bergvik Skog. **Tidigare erfarenhet:** Ordförande Södra Skogsägarna och Skogsägarnas Riksförbund, vice ordförande Södra Cell, ledamot LRF Skogsägarna, LRFs Riksförbundsstyrelse, LRF Skogsförvaltning AB, Ågarfrämjandet.

OLLE TÖRNELL

Styrelsens sekreterare
Född 1958. Chefsjurist. Anställd 1992. **Utbildning:** Jur. kand, Uppsala Universitet. **Tidigare erfarenhet:** Chefsjurist Wasa Försäkring, bankjurist Nordbanken.

Personalrepresentanter

TOMAS JÖNSSON

Född 1951. Arbetstagarledamot SACO, skadereglerare. Invald 2001. **Utbildning:** Jur. kand. **Övriga styrelseuppdrag:** Länsförsäkringar Sak, Sacoföreningen vid Länsförsäkringar AB samt Brf Åkermannen 34, Stockholm. **Tidigare erfarenhet:** Bankjurist Föreningsbanken.

Suppleant:
Christer Ekehov

SUSANNE LINDBERG

Född 1967. Arbetstagarledamot FTF. Invald 2012. **Utbildning:** Ekonomisk gymnasieutbildning, IFU diplomerad inom sak- och livförsäkring, diplomerad i personskadereglering inom Länsförsäkringar. **Övriga styrelseuppdrag:** Vice ordförande FTF, ordförande i länsförsäkringsgruppens personalförening, suppleant i Länsförsäkringar Fondliv, vice ordförande Försäkringsbranschens pensionskassa.

Suppleant:
Åsa Jansson

Revisorer

Revisor, ordinarie,
vald av årsstämman
Stefan Holmström,
Auktoriserad revisor, KPMG AB.

Revisor, suppleant,
vald av årsstämman
Johan Bäckström,
Auktoriserad revisor, KPMG AB.

Företagsledning

STEN DUNÉR

Född 1951. Anställd 1982. Titel: Vd. **Utbildning:** Civilekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Sak, Länsförsäkringar Bank, Länsförsäkringar Fondliv, ledamot Länsförsäkringar Liv, Svensk Försäkring, Försäkringsbranschens Arbetsgivarorganisation och Fastighets AB Balder. **Tidigare erfarenheter:** CFO och andra chefsbefattningar inom Länsförsäkringar AB.

ANN SOMMER

Född 1959. Anställd 1988. Titel: Vd Länsförsäkringar Sak. **Utbildning:** Civilekonom. **Övriga styrelseuppdrag:** Ordförande Länsförsäkringar Gruppliv, ledamot Länsförsäkringar Mäklarservice, SOS International, Skogsstyrelsen och Amice (Association of Mutual Insurers and Insurance Cooperatives in Europe). **Tidigare erfarenheter:** Vd WASA International, Vd WASA Specialförsäkringar AB, Vd WASA International UK, Vd Stockholm Re.

RIKARD JOSEFSON

Född 1965. Anställd 2011. Titel: Vd Länsförsäkringar Bank. **Utbildning:** Fil. kand. **Styrelseuppdrag:** Ordförande Wasa Kredit, Länsförsäkringar Hypotek, ledamot Länsförsäkringar Fondförvaltning, Länsförsäkringar Fastighetsförmedling och Stiftelsen Livslust. **Tidigare erfarenhet:** Vd SEB Finans, Regionchef Öst SEB, stf chef Retail Sverige SEB, vice vd och affärsområdeschef Retail Banking Latvijas Unibanka i Lettland, chef Global Transaction Services SEB Merchant Banking.

TUA HOLGERSSON

Född 1964. Anställd 2013. Titel: Vd Länsförsäkringar Fondliv **Utbildning:** Tekniskt gymnasium, Kommunikationsvetenskapliga programmet. **Övriga styrelseuppdrag:** Länsförsäkringar Gruppliv, Länsförsäkringar Mäklarservice. **Tidigare erfarenheter:** Vd Länsförsäkringar Gävleborg, Vd Skandia Rådgivning, försäljningschef, marknadschef Skandiabanken.

JÖRGEN SVENSSON

Född 1959. Anställd 2008. Titel: Vd Länsförsäkringar Liv. **Utbildning:** Studier i ekonomi, juridik och marknadsföring Lunds universitet. **Övriga styrelseuppdrag:** Ledamot Länsförsäkringar Mäklarservice AB. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringar Blekinge, olika chefsbefattningar Skandia och If.

CECILIA ARDSTRÖM

Född 1965. Anställd 2012. Titel: Finansdirektör. **Utbildning:** National-ekonomi Göteborgs Handelshögskola. **Övriga styrelseuppdrag:** Svensk Exportkredit SEK. Resultatandelsstiftelsen Länssbörser, Länsförsäkringar Fondförvaltning, Humlegården Fastigheter AB och Humlegården Holding I-III AB. **Tidigare erfarenhet:** Chef Treasury Tele2 AB, Chef Kapitalförvaltning Folk-sam Gruppen, KPMG Management-konsult.

MALIN RYLANDER-LEIJON

Född 1970. Anställd 2001. Titel: CFO. Chef Ekonomi & Finans. **Utbildning:** Civilekonom, förvaltningslinjen, nationalekonomisk inriktning Uppsala universitet. **Övriga styrelseuppdrag:** Tribona AB, PFG AB. **Tidigare erfarenhet:** Chef Ekonomi & Control Länsförsäkringar Liv och revisor SET Revisionsbyrå.

SÖREN WESTIN

Född 1953. Anställd 2000. Titel: Vice vd Länsförsäkringar AB. Chef Affärsstöd. **Utbildning:** Ekonomie licentiat Umeå Universitet. **Övriga styrelseuppdrag:** Länsförsäkringar Fastighetsförmedling, Stiftelsen Länsförsäkringsbolagens Forskningsfond och Trafikförsäkringsföreningen. **Tidigare erfarenhet:** Vd Länsförsäkringar Jämtland, Vd AB Länstidningen, medlem Samhall ABs företagsledning.

Adjungerade

Född 1958. Anställd 1992. Titel: Chefsjurist. **Utbildning:** Jur. kand., Uppsala Universitet. **Tidigare erfarenhet:** Chefsjurist Wasa Försäkring och bankjurist Nordbanken.

Född 1962. Anställd 2012. Titel: Kommunikationsdirektör. **Utbildning:** Fil. kand. Statskunskap, Nationalekonomi och språk, Uppsala Universitet. **Tidigare erfarenhet:** Koncernmarknadschef Intrum Justitia, Marknads- och försäljningschef, SEB Retail Banking, Marknadschef SEBs internetenhet och produktchef Eurocard.

Definitioner

Direkt försäkring

Försäkringsavtal som utgör avtal direkt mellan försäkringsgivare och försäkringstagare. Försäkringsbolaget är här, till skillnad från vid mottagen återförsäkring, direkt ansvarigt gentemot försäkringstagaren.

Driftskostnader i försäkringsrörelsen

Omfattar kostnader för försäljning, förvaltning och administration i försäkringsrörelsen.

Driftskostnadsprocent, skadeförsäkring

Driftskostnader i försäkringsrörelsen i förhållande till premieintäkter efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Efter avgiven återförsäkring

Den del av försäkringsaffären som ett försäkringsbolag själv står risken för och som inte återförsäkras hos andra bolag. Ibland används även begreppet för egen räkning.

Försäkringsersättning

Kostnaden för inträffade skador under räkenskapsåret, inklusive kostnaden för skador som ännu inte har anmälts till försäkringsbolaget. I kostnaden ingår också avvecklingsresultat, det resultat som uppkommer på i närmast föregående bokslut gjord avsättning för oreglerade skador. Avvecklingsresultatet uppkommer genom att vissa i avsättningen ingående skador under räkenskapsåret antingen slutreglerats med annat belopp än det avsatta eller har omvärderats i avvaktan på slutlig reglering.

Försäkringstekniska avsättningar

Avsättning för ej intjänade premier och kvardröjande risker, livförsäkringsavsättningar samt avsättning för oreglerade skador och motsvarande förpliktelser enligt ingångna försäkringsavtal. För livförsäkring ska avsättningen motsvara värdet av bolagets garanterade försäkringsåtaganden.

Kapitalavkastning överförd från finansrörelsen

Premier betalas i förskott medan drifts- och skadekostnader betalas i efterskott. De medel som inte har betalats ut placerar bolaget under tiden så det ger en avkastning. Den beräknade räntan (kalkylränta) på dessa placeringar förs över från kapitalavkastningen till försäkringsrörelsen.

Förvaltningskostnadsprocent, livförsäkring

Summan av driftskostnader och skaderegleringskostnader i förhållande till genomsnittligt förvaltad kapital.

Kapitalbas, bank

Kapitalbasen består av summan av primärt och supplementärt kapital samt skillnaden mellan förväntad förlust och gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster.

Kapitaltäckningsgrad, bank

Utgående kapitalbas i relation till utgående riskvägt belopp.

K/I-tal, bank

Summa kostnader i förhållande till summa intäkter. K/I-talet beräknas före och efter kreditförluster.

Konsolideringsgrad, livförsäkring

Kvoten mellan marknadsvärdet på totala nettotillgångar och bolagets totala åtagande gentemot försäkringstagarna (garanterade åtaganden samt preliminärt fördelad återbäring) för de återbäringsberättigade försäkringarna.

Konsolideringsgrad, skadeförsäkring

Konsolideringskapital i förhållande till premieinkomst efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Konsolideringskapital

Summan av eget kapital, obeskattade reserver (inklusive uppskjuten skatteskuld), förlagslån samt övervärden på tillgångar.

Kreditförluster netto, bank

Konstaterade kreditförluster och reserveringar för kreditförluster med avdrag för återvinningar avseende fordringar samt årets nettokostnad avseende kreditförluster för garantier och andra ansvarsförbindelser.

Kreditförlustnivå i förhållande till utlåning

Kreditförluster netto i förhållande till redovisat värde för utlåning till allmänhet och till kreditinstitut.

Kärnprimärkapital

Primärkapital med avdrag för kapitaltillskott och reserver som får ingå i kapitalbasen som primärt kapital enligt 3 kap 4 paragrafen i Lag om kapitaltäckning och stora exponeringar.

Omkostnadsprocent, skadeförsäkring

Summan av driftskostnader i försäkringsrörelsen och skaderegleringskostnader i förhållande till premieintäkter efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Placeringsmarginal, bank

Räntenetto i förhållande till genomsnittlig balansomslutning.

Premieinkomst

Premier som betalats in under året eller är upptagna som fordran vid årets slut eftersom de har förfallit till betalning. Premieinkomst är ett vanligt mått på försäkringsrörelsens volym.

Premieintäkt

Den del av premieinkomsten som avser räkenskapsåret.

Primärkapital, bank

Består av eget kapital, exklusive verkligt värde reserv och primärkapitaltillskott som efter godkännande från Finansinspektionen får räknas med i primärkapitalet. Avdrag görs för immateriella tillgångar och uppskjutna skattefordringar samt skillnaden mellan förväntad förlust och gjorda reserveringar för sannolika kreditförluster.

Resultat per aktie

Årets resultat hänförligt till moderbolagets aktieägare i förhållande till genomsnittligt antal aktier under året.

Räntabilitet på eget kapital

Resultat före skatt plus övervärdesförändring i rörelsefastigheter minus schablon-skatt 22 procent, i förhållande till genomsnittligt eget kapital justerat för utdelning och nyemission.

Räntenetto, bank

Ränteintäkter för utlåning till allmänhet, kreditinstitut och intäkter för räntebärande värdepapper minskat med kostnader för in- och upplåning från allmänhet, kreditinstitut och kostnader för räntebärande värdepapper.

Skadeförsäkringsrörelsens tekniska resultat

Premieintäkter minskat med försäkringsersättningar, skaderegleringskostnader och driftskostnader i försäkringsrörelsen plus resultatet av avgiven återförsäkring och kapitalavkastning överförd från finansrörelsen.

Skadeprocent

Förhållandet mellan försäkringsersättningar, inklusive skaderegleringskostnader och premieintäkter efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Supplementärt kapital, bank

Består huvudsakligen av tidsbundna förlagslån.

Totalavkastningsprocent

Summan av direktavkastning, realiserade vinster och förluster samt orealiserade värdeförändringar i förhållande till genomsnittligt verkligt värde på förvaltade tillgångar.

Totalkostnadsprocent, skadeförsäkring

Summan av driftskostnader, försäkringsersättningar och skaderegleringskostnader i förhållande till premieintäkter efter avgiven återförsäkring, uttryckt i procent.

Återförsäkring

Om ett försäkringsbolag inte kan, eller vill, bära hela ansvaret mot försäkringstagarna, återförsäkrar bolaget delvis de tecknade försäkringarna hos andra bolag. I det förstnämnda talas om avgiven återförsäkring och hos de sistnämnda bolagen om mottagen återförsäkring.

Länsförsäkringar Liv Försäkrings AB-koncernens resultat- och balansräkning

RESULTATRÄKNING

Mkr	2013	2012
Premieinkomst, netto	3 388	4 319
Kapitalavkastning, netto	-1 743	7 659
Försäkringsersättningar	-7 645	-7 491
Förändring i försäkringstekniska avsättningar	11 842	1 372
Driftskostnader	-347	-412
Livförsäkringsrörelsens tekniska resultat	5 495	5 447
Icke-tekniska poster	-281	-460
Resultat före skatt	5 214	4 987
Skatt	-40	-115
Årets resultat	5 174	4 872
Poster som inte kan omföras till årets resultat	-1	-
Årets totalresultat	5 173	4 872

BALANSRÄKNING

Mkr	2013-12-31	2012-12-31
Tillgångar		
Materiella tillgångar	1	1
Placeringstillgångar	106 777	121 963
Placeringstillgångar för vilka livförsäkrings-tagarna bär placeringsrisk	5 978	4 564
Återförsäkrares andel av försäkrings-tekniska avsättningar	605	609
Fordringar	2 003	2 370
Andra tillgångar	3 708	3 997
Förutbetalda kostnader och upplupna intäkter	1 084	1 578
Summa tillgångar	120 155	135 083
Eget kapital, avsättningar och skulder		
Aktiekapital	8	8
Fonder samt periodens resultat	17 110	13 824
Försäkringstekniska avsättningar	91 585	104 942
Avsättningar för livförsäkringar för vilka försäkringstagaren bär placeringsrisken	5 978	4 564
Avsättningar för andra risker och kostnader	146	176
Depåer från återförsäkrare	605	609
Skulder	4 344	10 542
Upplupna kostnader och förutbetalda intäkter	378	418
Summa eget kapital, avsättningar och skulder	120 155	135 083

Rapportdagar 2014

Kvartal 1:

Delårsrapport för Länsförsäkringar AB	29 april
Delårsrapport för Länsförsäkringar Bank	29 april
Delårsrapport för Länsförsäkringar Hypotek	29 april
Delårsöversikt för länsförsäkringsgruppen	29 april

Kvartal 2:

Delårsrapport för Länsförsäkringar AB	18 juli
Delårsrapport för Länsförsäkringar Bank	18 juli
Delårsrapport för Länsförsäkringar Hypotek	18 juli
Delårsöversikt för länsförsäkringsgruppen	18 juli

Kvartal 3:

Delårsrapport för Länsförsäkringar AB	23 oktober
Delårsrapport för Länsförsäkringar Bank	23 oktober
Delårsrapport för Länsförsäkringar Hypotek	23 oktober
Delårsöversikt för länsförsäkringsgruppen	23 oktober

Adresser

Länsförsäkringar Norrbotten
Box 937
971 28 Luleå
Besök: Köpmantorget
Tfn: 0920-24 25 00
E-post: info@LFnorrboten.se

Länsförsäkringar Västerbotten
Box 153
901 04 Umeå
Besök: Nygatan 19
Tfn: 090-10 90 00
E-post: info@LFvasterbotten.se

Länsförsäkringar Jämtland
Box 367
831 25 Östersund
Besök: Prästgatan 18
Tfn: 0603-19 33 00
E-post: info@lfj.se

Länsförsäkringar Västernorrland
Box 164
871 24 Härnösand
Besök: Köpmangatan 13
Tfn: 0611-36 53 00
E-post: info@lfy.se

Länsförsäkringar Gävleborg
Box 206
801 03 Gävle
Besök: Slottstorget 3
Tfn: 026-14 75 00
E-post: info@lfgavleborg.se

Dalarnas Försäkringsbolag
Box 3
791 21 Falun
Besök: Slaggatan 9
Tfn: 023-930 00
E-post: info@dalarnas.se

Länsförsäkringar Värmland
Box 367
651 09 Karlstad
Besök: Köpmannagatan 2 A
Tfn: 054-775 15 00
E-post: info@LFvarmland.se

Länsförsäkringar Uppsala
753 40 Uppsala
Besök: Stationsgatan 14
Tfn: 018-68 55 00
E-post: info.uppsala@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Bergslagen
Box 1046
721 26 Västerås
Besök: Stora Gatan 41
Tfn: 021-19 01 00
E-post: info@lfborgslagen.se

Länsförsäkringar Stockholm
115 97 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 21
Tfn: 08-562 834 00
E-post: info.stockholm@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Södermanland
Box 147
611 24 Nyköping
Besök: Västra Storgatan 4
Tfn: 0155-48 40 00
E-post: info@lfs.se

Länsförsäkringar Göteborg och Bohuslän
404 84 Göteborg
Besök: Lilla Bommen 8
Tfn: 031-63 80 00
E-post: info@gbg.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Skaraborg
Box 600
541 29 Skövde
Besök: Rådhusgatan 8
Tfn: 0500-77 70 00
E-post: info@lfostgota.se

Länsförsäkringar Östgöta
Box 400
581 04 Linköping
Besök: Platensgatan 11
Tfn: 013-29 00 00
E-post: info@lfostgota.se

Länsförsäkringar Älvsborg
Box 1107
462 28 Vänersborg
Besök: Vallgatan 21
Tfn: 0521-27 30 00
E-post: info@alvsborg.lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Gotland
Box 1224
621 23 Visby
Besök: Österväg 17
Tfn: 0498-28 18 50
E-post: info@lfgotland.se

Länsförsäkringar Jönköping
Box 623
551 18 Jönköping
Besök: Barnarpsgatan 22
Tfn: 036-19 90 00
E-post: info@lfj.se

Länsförsäkringar Halland
Box 518
301 80 Halmstad
Besök: Strandgatan 10
Tfn: 035-15 10 00
E-post: info@LFhalland.se

Länsförsäkring Kronoberg
Box 1503
351 15 Växjö
Besök: Kronobergsgatan 10
Tfn: 0470-72 00 00
E-post: info@LFkronoberg.se

Länsförsäkringar Kalmar län
Box 748
391 27 Kalmar
Besök: Norra Långgatan 17
Tfn: 020-66 11 00
E-post: info@LFkalmar.se

Länsförsäkringar Blekinge
Box 24
374 21 Karlshamn
Besök: Kyrkogatan 21
Tfn: 0454-30 23 00
E-post: info@lfblekinge.se

Länsförsäkringar Göinge-Kristianstad
Box 133
291 22 Kristianstad
Besök: Tivoligatan 6
Tfn: 044-19 62 00
E-post: info.goinge-kristianstad@lansfor-sakringar.se

Länsförsäkringar Skåne
Box 4548
208 20 Malmö
Besök: Lugna Gatan 82
Tfn: 040-633 80 00
E-post: info.skane@lansforsakringar.se

GEMENSAMMA BOLAG
Länsförsäkringar AB
106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Liv
106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Fondliv
106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Sak
106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Bank
106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 416 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Hypotek
106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 416 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Fondförvaltning
106 50 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 400 00
E-post: info@lansforsakringar.se

Länsförsäkringar Fastighetsförmedling
Box 742
251 07 Helsingborg
Besök: Södergatan 15
Tfn: 042-633 98 10
E-post: helsingborg@lansfast.se

Länsförsäkringar Mäklarservice
Box 27120
102 52 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 21
Tfn: 08-588 490 00
E-post: info.maklarservice@lansforsakringar.se

Wasa Kredit
Box 6740
113 85 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 21
Tfn: 08-635 38 00
E-post: info@wasakredit.se

Agria Djurförsäkring
Box 70306
107 23 Stockholm
Besök: Tegeluddsvägen 11–13
Tfn: 08-588 421 00
E-post: info@agria.se

Humlegården Fastigheter
Box 5182
102 44 Stockholm
Besök: Engelbrektsplan 1
Tfn: 08-678 92 00
E-post: info@humlegarden.se

